

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

**ДНІ
НАУКИ
2018**

ЗБІРНИК

наукових тез

*за матеріалами студентських
наукових читань*

Тернопіль, 2018

ББК-72

З-41

Збірник наукових тез: за матеріалами студентських наукових читань. - Навчально-практична майстерня редакційно-видавничих технологій Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола, Тернопіль, 2018. - 168 с.

Редакційна колегія - голови ЦК Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола: Баб'юк О.В., Решетука, Т.В., Паршин Л.А., Зарихта О.В., Залюбовська М.В., Вавричук О.С., Лубкович Н.З., Манчевська Н.О., Посвятовська О.Б., Самойлова І.А., Спільніченко О.І., Питель Н.С., Стефурак Н.А., Ступка О.П.

Відповідальний за випуск: Гелецька І.О., заступник директора з наукової та навчально-виробничої роботи

Збірник тез за матеріалами студентських доповідей, виголошених на Днях науки, які відбулися у Галицькому коледжі імені В'ячеслава Чорновола 2-26 квітня 2018р.

При публікації максимально збережено орфографію, пунктуацію та стилістику запропоновану авторами та підтриману науковими керівниками. За зміст праць та достовірність наведених фактів і статистичних даних відповідальність несуть автори та їх наукові керівники.

Колектив авторів, 2018

© Галицький коледж
імені В'ячеслава Чорновола, 2018

Верстка та друк: Мудра Н.
Навчально-виробнича майстерня редакційно-видавничих технологій
Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ ВИДАВНИЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ.....	7
Борак Софія	
ОСОБЛИВОСТІ РЕДАКТОРСЬКОГО ОПРАЦЮВАННЯ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИХ СТАТЕЙ	7
Власова Юлія	
РОБОТА РЕДАКТОРА НАД НАУКОВО-ДОВІДКОВИМ АПАРАТОМ СУЧАСНОГО ЛІНГВІСТИЧНОГО СЛОВНИКА	9
Креховець Мар'яна	
УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ДЕТЕКТИВ: ОГЛЯД І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ.....	11
Олійник Людмила	
РОБОТА РЕДАКТОРА НАД МОВОЮ І СТИЛЕМ НАВЧАЛЬНОГО ВИДАННЯ	14
Скакальська Валентина	
ІСТОРІЯ ВИНЕКНЕННЯ МНОГОГРАННИКІВ	16
Тимчук Тетяна	
МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ ЛЮБКА ДЕРЕША (НА МАТЕРІАЛІ КНИГИ «ТРОХИ ПІТЬМИ»)	18
СЕКЦІЯ ДИЗАЙНУ	22
Балан Наталія	
СУЧАСНА СКУЛЬПТУРА В ПРОСТОРІ МІСТА ТЕРНОПОЛЯ	22
Воробець Зоряна	
ЕВОЛЮЦІЯ ВЕСІЛЬНОЇ ЗАЧІСКИ.....	24
Біла Оксана	
ЕПАТАЖ І МОДА	25
Костюк Максим	
ТРАДИЦІЙНІ ГОЛОВНІ УБОРИ У ТВОРАХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ	27
Крутигорова Марія	
ІСТОРІЯ ПРАСКИ ВІД МИНУЛОГО ДО СЬОГОДНІ	29
Ладан Ірина	
АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОБРОБКИ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ ІЗ СУЧАСНИХ МАТЕРІАЛІВ	31
Татарин Марія	
КОСА – ЯК НЕВИЧЕРПНЕ ДЖЕРЕЛО ЖІНОЧОЇ КРАСИ	33
Хмель Я.	
ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАЧІСКИ В РІЗНИХ СТИЛЯХ	33
Хоменко Ірина	
ЕТНОСТИЛЬ В ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРУ	34
Шовдра Андрій	
ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ СКУЛЬПТУРИ МОДЕРНІЗМУ У ВПЛИВІ НА ОБРАЗНУ КУЛЬТУРУ МІСТА	37
СЕКЦІЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	40
Багрій Олена	
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЧАСІВ ГРУПИ INDEFINITE В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	40
Гакало Ірина	
НІМЕЦЬКІ ЗООНІМИ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	42
Ковальчук Ігор	
НІМЕЦЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЙОГО РОЗВИТКУ	44

Деревляна Христина	
СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	46
Кокольська Віталіна	
СТРУКТУРНО-ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДНИХ СЛІВ У РОМАНІ ЛЕСЛІ ПІРС «ДОКИ МИ НЕ ЗУСТРІНЕМОСЬ ЗНОВУ»	49
Кучер Марія	
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ХАРЧУВАННЯ В ГОТЕЛЯХ.....	52
Пухонська Зоряна	
ВПЛИВ АНГЛІЦИЗМІВ НА СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ	55
Сава Лука	
СУЧАСНИЙ КОМП'ЮТЕРНИЙ ЖАРГОН В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	56
Станчук Катерина	
СКЛАД ЛЕКСИЧНОЇ СИСТЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ АРХАЇЗМИ ТА ІСТОРИЗМИ.....	58
Статкевич Ольга	
NEOLOGISMS IN ADVERTISING	62
СЕКЦІЯ КОМП'ЮТЕНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	64
Безпалько Марія	
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ ТА ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО.....	64
Білоус Віктор	
ТЕХНОЛОГІЇ МАШИНОЇ ВИШИВКИ	67
Івахів Віталій	
Сучасні тенденції формування іміджу навчального закладу з допомогою інформаційних технологій.....	69
Ковальчук Ігор	
ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ ОПРАЦЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНИХ ДРОБІВ	71
Нищота Ігор	
ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ ARDUINO ДЛЯ ПОБУДОВИ «РОЗУМНИХ» ПРИСТРОЇВ ...	74
Рудак Володимир	
ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ НА C++ АЛГОРИТМУ ДЖОНА КОНВЕЯ «ГРА ЖИТТЯ».....	77
Яворська Христина	
ПРОЕКТУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО TASK MANAGER.....	80
СЕКЦІЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА МОВОЗНАВСТВА.....	84
Ігріч Габріела	
ЗАСОБИ СИНОНІМІЧНОГО УВИРАЗНЕННЯ МОВЛЕННЯ (ТРОПИ) В ПОЕЗІЇ ІВАНА ДРАЧА.....	84
Проць Анжеліка	
ІСТОРИЗМИ У РОМАНІ ПАНТЕЛЕЙМОНА КУЛІША «ЧОРНА РАДА».....	86
СЕКЦІЯ ПРАВОЗНАВСТВА	89
Антонюк Христина	
Електронна комерція: теоретико-правові засади та сучасний стан в Україні	89
Борух Орест	
ПРАВОВИЙ СТАТУС ОФШОРНИХ ЗОН.....	93

Вербічка Зоряна	
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРИВАТИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ.....	94
Волощук Катерина	
ШЛЮБНИЙ ДОГОВІР ЯК СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН	96
Воробець Н.	
СПЕЦІАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ	99
Зайченко Софія	
НОВАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА 2017	101
Лукашук Уляна	
ЗАХИСТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ.....	104
Столярчук Валентина	
МЕДИЧНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ.....	107
Столярчук Валентина	
АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА ЙОГО ЗАХИСТ	109
Шарко Ірина	
ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ШКЛУВАННЯ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	111
СЕКЦІЯ ТУРИЗМУ ТА СФЕРИ ПОСЛУГ	114
Базиволяк Ірина	
ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІК АКТИВНИХ ПРОДАЖІВ У ПРОЦЕСІ ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ В ЗАКЛАДАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	114
Кучер Марія	
АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНО- ПІЗНАВАЛЬНО ТУРУ «ПОДІЛЬСЬКО-БУКОВИНСЬКЕ ТАНГО» ТА РОЗРОБКА ЕКСКУРСІЙНОГО СУПРОВОДУ В МІСТІ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ	116
СЕКЦІЯ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН	120
Костилева Ілона	120
ЗАСТОСУВАННЯ ВИЗНАЧЕНОГО ІНТЕГРАЛА ДО РОЗВ'ЯЗУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ, ФІЗИЧНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ЗАДАЧ	120
Чекановський Андрій	
ДОСЛІДЖЕННЯ КЛАСТЕРНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ВОДИ	124
СЕКЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	127
Бачуріна Т.	
ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ	127
Дмитрів Наталія	
МОДЕЛЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ В ТЕХНІЧНИХ ВИДАХ СПОРТУ	129
Осецька Ірина	
ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ОЖИРІННЯ І ВИНИКНЕННЯ ХВОРОБ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ.....	132
СЕКЦІЯ ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА.....	136
Безпалько Марія	
СВІТ ТАЄМНИХ СПІЛЬНОТ: МАСОНИ.....	136
Безпалько Марія	
СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ ЯК СИМВОЛ БОРОТЬБИ ЗА СВОБОДУ УКРАЇНИ	138

Бобик Тетяна	
ПОЛІТИКА «ПАЦИФІКАЦІЇ»: ПОЛЬСЬКІ РЕПРЕСІЇ 1930 РОКУ В ГАЛИЧИНІ.....	140
Борух Орест	
ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ МІЖНАРОДНИМИ СУДОВИМИ УСТАНОВАМИ.....	143
Лобас Віталій	
СТАВКА АДОЛЬФА ГІТЛЕРА «ВЕРВОЛЬФ» (WENRWOLF): ТАЄМНИЦІ МИНУЛОГО НА ТЛІ СЬОГОДЕННЯ	145
Маланчук Максим	
ДМИТРО КЛЯЧКІВСЬКИЙ – «КЛИМ САВУР» УНАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОМУ РУСІ УКРАЇНИ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ	148
Сідляр Андрій	
ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО АГЕНСТВА ВВС).....	150
Статкевич Ольга	
ОЛЕНА КУЛЬЧИЦЬКА - МОДЕРНОВА ГАЛИЧАНКА, ЯКА «ВІДЧИНИЛА ДВЕРІ НАВСТРІЖ У ЄВРОПУ».....	152
СЕКЦІЯ ФІНАНСІВ ТА ЗАГАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	155
Білорус Христина	
ПІДПРИЄМСТВО І ЙОГО ФУНКЦІЇ. ВИДИ ПІДПРИЄМСТВ	155
Дишкант Анастасія	
БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ	156
Іванюк Лілія	
МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	159
Іванюк Лілія	
МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	161
Оксана Садова, Рогожинський Любомир	
ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В КОМПАНІЇ GOOGLE	164
Слободян Іванна	
ЗОЛОТОВАЛЮТНІ РЕЗЕРВИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ.....	166

УДК 655.254.22

*Борак Софія, студентка IV курсу
спеціальності «Видавнича справа та редагування»,
науковий керівник Решетука Т. В.,
кандидат наук із соціальних комунікацій*

ОСОБЛИВОСТІ РЕДАКТОРСЬКОГО ОПРАЦЮВАННЯ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНИХ СТАТЕЙ

Робота редактора над енциклопедіями є доволі трудомісткою, оскільки при підготовці такого виду видань фахівець повинен виконати безліч операцій: укласти список гасел, з якого формується зміст енциклопедії, підготувати лаконічну енциклопедичну статтю, яка дасть читачеві необхідні відомості про подію, явище, реалію, персоналію, тощо. Окрім цього, редактор повинен попрацювати над мовою та стилем енциклопедичної статті: опрацювати назви (терміни), сформулювати дефініції тощо. Також у обов'язки редактора входить робота над науково-довідковим апаратом видання, складові якого допоможуть читачам ефективніше працювати з енциклопедичними виданнями.

У науковій роботі зосереджено увагу на роботі редактора по опрацюванню енциклопедичних статей, їх мови та стилю.

Енциклопедична стаття – це основна структурна одиниця енциклопедичного видання. Сукупність статей утворює корпус будь-якої енциклопедії [2].

Енциклопедична стаття має типову структуру: вона складається із заголовка (назви статті або реєстрового слова), дефінітивної частини (загальне коротке логічне та науково точне визначення реалії, у якому відбито найістотніші її риси), й текстової частини, в якій викладено інформацію про реалію [2].

Н. Черниш виділяє чотири типи енциклопедичних статей:

–статті-огляди (найбільші за обсягом, ґрунтовно розкривають тему; детально, з історичними екскурсами, статистичними відомостями, списками рекомендованих джерел розкривають найважливіші питання теми);

–статті-довідки (висвітлюють вузькі, конкретніші теми, інформують читачів здебільшого про сучасний стан питання, уникають історичних екскурсів, не завжди подають списки рекомендованої літератури);

–статті-тлумачення (складаються з двох частин: визначення заголовкового слова та етимологічної довідки, якщо слово іншомовного походження, рідко супроводжуються іншими довідковими матеріалами);

–статті-відсилання (мають допоміжне, службове значення; скеровують читача до іншої статті за допомогою перехресних відсилань або крос-референцій) [4].

Суттєвою у роботі редактора над енциклопедичною статтею є розробка типової статті. Методика роботи редактора над типовою статтею передбачає розробку схеми статті, приведення її у відповідність до змісту, структури та кола зацікавлень читача, якому зручніше користуватися однотипними матеріалами. У такий спосіб спрощується і робота авторів, оскільки усі однотипні статті енциклопедії потрібно

буде готувати відповідно до конкретного шаблону. У процесі розробки типових схем (а іноді до їх розробки) редакція замовляє пробні статті авторам. При редагуванні таких статей звертають увагу на те, як вкладається матеріал у відведені для нього рамки, яка їх структура тощо. Після обговорення і кінцевого редагування пробних статей уточнюють типові схеми, вносять зміни в середні розміри статей, бібліографічний апарат тощо [1].

Важливим елементом культури енциклопедичного видання є система відсилань, яка значно підвищує довідкову функцію, дозволяє уникати дублювання інформації. Як зазначає Н. Черниш [3], у енциклопедіях використовують два різновиди посилань: середтекстові посилання та статті-відсилання. Зміст статті-відсилання зазвичай обмежується лише назвою терміном (іменем, поняттям тощо), від якого читача скеровують до іншого терміна. Середтекстові посилання використовую, коли для з'ясування питання загалом або в деталях доцільно адресувати читача до інших статей суміжного характеру.

Мові та стилю викладу у довідковій літературі редактор також повинен приділяти багато уваги, адже інформація тут повинна вирізнятися точністю та лаконічністю. Основними стильовими ознаками енциклопедичних текстів є: усталена понятійність, предметність, об'єктивність, логічна послідовність, лаконічність, аргументованість і аналітичність. Вони втілюються за допомогою особливих мовних засобів, до яких належать:

– широке вживання термінів (система, теорія, трансформація та інші властиві різним наукам);

– вислови, що допомагають розділити інформацію, вказують на час або послідовність (інший аспект, тепер, потім тощо);

– активізація стилістичних дублетів, іменникових конструкцій, безособових, неозначено-особових дієслів, загальних прикметників (визначено, виявлено, доведено, створено);

– переважання сполучникових стилістичних конструкцій (а також, незважаючи на, тобто тощо);

– широке використання загальних моделей побудови, чіткий деталізований опис нового, прогноз щодо подальшого застосування, констатація відомого;

– експресивність наукового стилю, яка не характерна для енциклопедичних матеріалів виявляється насамперед на лексичному рівні, а саме через добір емоційно-забарвленої та оцінної лексики (ганебна політика, ворожа теорія, вульгаризаторське тлумачення);

– значна кількість іншомовних запозичень, запозичені аббревіатури;

– використання численних пасивних дієслівних форм дієслів теперішнього часу і минулого часу та безособові на -но, -то. (виявлено, створено або ж визначити, усунути), а також інфінітив, який нівелює суб'єктивність мовлення [3].

Отож, при опрацюванні енциклопедичних статей редактору варто зважати на безліч чинників. Найважливішим етапом при цьому буде створення типової статті, яка й буде шаблоном для всіх інших. Потрібно враховувати те, що статті бувають різних видів, тому їх типові схеми будуть відрізнятися одна від одної. Також варто дотримуватися вимог до опрацювання назв, дефініцій, посилань. Мова енциклопедії у свою чергу повинна бути нейтральною і не містити жодних суб'єктивних висловів та тверджень. З огляду на це, потрібно вміти правильно використовувати різноманітні мовні засоби, які характерні стильовим ознакам енциклопедичних статей.

Список використаних джерел

1. Редактирование отдельных видов литературы [Текст] : учебник / под. ред. проф. Н. М. Сикорского. — М. : Высш. шк., 1973. — 336 с.
2. Українські електронні та паперові енциклопедичні видання: основні здобутки й перспективи : науковий збірник [Електронний ресурс]. — К. : НАН України Інститут енциклопедичних досліджень, 2015. — Режим доступу: <http://encyclopedia.kiev.ua/vydaniya/files/ukrainski-elektronni-ta-papero-entsyklopedychni-vydannia.pdf>.
3. Черниш Н. І. Редагування енциклопедичних видань : теорія і практика [Текст] / Н. І. Черниш. — Львів : Світ, 2015. — 236 с.
4. Черниш Н. І. Українська енциклопедична справа: історія розвитку, теоретичні засади підготовки видань [Текст] / Н. І. Черниш. — Львів : Фенікс, 1998.

УДК 801

Власова Юлія, студентка IV курсу спеціальності «Видавнича справа та редагування», науковий керівник: к. філол. н. Мединська О. Я.

РОБОТА РЕДАКТОРА НАД НАУКОВО-ДОВІДКОВИМ АПАРАТОМ СУЧАСНОГО ЛІНГВІСТИЧНОГО СЛОВНИКА

Створення досконалих лінгвістичних словникових видань безпосередньо залежить від роботи редактора. Зручність словників виявляється не лише у відповідному до виду видання поліграфічному виконанні та змістовому наповненні, а й у створенні елементів науково-довідкового апарату словникових видань. Науково-довідковий апарат є одним із найважливіших показників якості лінгвістичного словника. Це обумовлено його завданням – оперативний пошук необхідної інформації для отримання стислої довідки при вибіркового читанні.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше здійснено комплексний аналіз роботи редактора над науково-довідковим апаратом лінгвістичних словників.

Лінгвістичні словники збирають і описують під тим чи іншим кутом зору лексичні одиниці мови (слова та словосполучення), в основу їх покладено

слово (чи словосполучення) і його властивості, а саме, такі словники містять інформацію про значення, вживання, поширення, відношення, походження лексичних одиниць тощо чи подають переклад їх на іноземні мови [4, с. 5].

Українська дослідниця К. Серажим апарат видання називає комплексом текстових елементів (в окремих випадках елементів, що містять відомості пошукового, довідкового, наукового чи роз'яснювального характеру), що покликані пояснити, розтлумачити основний текст, сприяти засвоєнню змісту, полегшити читачеві користування виданням. Елементи апарату допомагають краще зрозуміти основний текст твору і полегшують роботу з книгою [7, с.10].

Елементи науково-довідкового апарату поділяють на групи, враховуючи їх призначення і функції. При аналізі компонентів апарату видання ми послуговувалися найбільш чіткою, на нашу

думку, класифікацією дослідниць Н. Регідайло і Н. Петрової. Вони поділяють компоненти апарату видання на такі блоки:

– пояснювальні компоненти (передмова, післямова, вступна стаття, примітки, коментарі);

– пошукові компоненти (колонтигули, покажчик, зміст);

– джерельні компоненти (список використаних джерел, список рекомендованих джерел);

– доповнювальні компоненти (додатки, епіграф, присвята, подяки, списки скорочень, списки одиниць вимірювання тощо) [6, с. 13].

Лінгвістичний словник, і загалом увесь пласт довідкових видань, призначений для вибіркового читання. Тому основними у науково-довідковому апараті видання будуть такі елементи, як зміст, покажчик, колонтигули, передмова/вступна стаття, примітки, список умовних позначень/скорочень, словник; а додатковими – епіграф, посвята, список використаних джерел, список рекомендованих джерел, додатки, подяки.

У аналізованих нами лінгвістичних словниках подані основні і додаткові компоненти науково-довідкового апарату видання. «Словник міжчастиномовних омонімів сучасної української мови» [3] містить такі основні елементи: колонтигули, словник, передмова, примітки; і додаткові елементи: присвята, подяки. «Словник дієслівного керування» [5] складається з таких основних компонентів апарату: зміст, колонтигули, покажчик, список скорочень, передмова, примітки; і додаткових компонентів: список використаної літератури, список джерел, присвята. Лінгвістичний словник «Слова, що нас збагачують: словник вишуканої української мови» [2] містить такі основні елементи науково-довідкового апарату: передмова, колонтигули, покажчик; і додаткові елементи: присвята,

перелік опрацьованих джерел. Лінгвістичний словник «Мова – не калька» [1] складається з таких основних компонентів: зміст, колонтигули, передмова, примітки; і додаткових компонентів: присвята, епіграф, подяки, джерела.

У практичному розділі наукового дослідження ми охарактеризували елементи науково-довідкових апаратів лінгвістичних словників на основі порівняльного аналізу (виокремили спільні і відмінні ознаки компонентів апарату видання).

Для прикладу: спільні ознаки колонтигулів сучасних лінгвістичних словників: розміщення вгорі сторінки видання; заверстані іншим накресленням шрифту, аніж основний текст; заверстані над декоративними лініями. Відмінні ознаки колонтигулів словникових видань:

1) колонтигули «Словника міжчастиномовних омонімів сучасної української мови» за мінливістю є змінними, за розміщенням верхніми правими і лівими. Подані в колонтигулах заголовки елементів апарату видання і словникових статей не є уніфіковані, адже відрізняються накресленням (для елементів апарату – звичайні літери курсивним накресленням, для словникових статей – прописні літери напівжирним накресленням шрифту);

2) колонтигулів у виданні «Словник дієслівного керування» два види, зокрема: верхні праві і верхні ліві, бокові праві. Верхні колонтигули і бокові праві колонтигули за мінливістю є змінними. Заголовки в колонтигулах складені напівжирним накресленням шрифту;

3) колонтигули лінгвістичного словника «Слова, що нас збагачують: словник вишуканої української мови» за мінливістю є змінними, розміщені вгорі справа і зліва. Подані в колонтигулах заголовки елементів апарату видання і

словникових статей не є уніфіковані, адже відрізняються накресленням (для словникових статей – прописні літери напівжирним накресленням шрифту, для елементів апарату – звичайні літери курсивним накресленням);

4) колонтитули у словнику «Мова – не калька» заверстані напівжирним курсивним накресленням шрифту. За мінливістю є постійними протягом тексту лінгвістичного словника. Верхній колонтитул розділений на два блоки («так кажуть», «а ми радимо так»).

Отже, проаналізувавши елементи науково-довідкового апарату лінгвістичних словників, можна виділити типові помилки в оформленні компонентів апарату: недосконало розроблені пояснювальні і пошукові компоненти, які є основними в апараті довідкових видань; неуніфікованість елементів апарату книги; складання в джерельних примітках бібліографічного опису не відповідає вимогам.

Список використаних джерел

1. Береза Т. Мова — не калька: словник української мови [Текст] / Т. Береза, І. Зубрицька, Ю. Зелений. — Львів : Апріорі, 2016. — 664 с.
2. Береза Т. Слова, що нас збагачують : словник вишуканої української мови [Текст] / Т. Береза. — Львів : Апріорі, 2016. — 384 с.
3. Глібчук Н. Словник міжчастининомовних омонімів сучасної української мови [Текст] / Н. Глібчук, У. Добосевич. — Львів : Апріорі, 2016. — 638 с.
4. Голубовська І. О. Лінгвістичні словники і словники лінгвістичної термінології [Текст] / І. О. Голубовська, В. Я. Жалай [та ін.] / Лінгвістика ХХІ століття. — 2014. — С. 3–18.
5. Колібаба Л. М. Словник дієслівного керування [Текст] / Л. М. Колібаба, В. М. Фурса. — К. : Либідь, 2016. — 656 с.
6. Петрова Н. Елементи та особливі види тексту. Додаткові тексти [Текст] / Н. Петрова, Н. Регідайло // Вісник Книжкової палати. — 2002. — № 9. — С. 13.
7. Серажим К. С. Текстологія: елементи тексту й апарат видання [Текст] / К. С. Серажим. — К. : РВЦ «Київський університет», 1998. — 72 с.

УДК 82-93.09 (081)

Креховець Мар'яна, студентка IV курсу спеціальності «Видавнича справа та редагування», науковий керівник Решетуха Т. В., кандидат наук із соціальних комунікацій

УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ДЕТЕКТИВ: ОГЛЯД І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ

Протягом віків важливим джерелом інформації та способом організації дозвілля була книга. Сьогодні, у часи масової комп'ютеризації суспільства, вона зазнала сильної конкуренції – все більше людей

віддають перевагу пошуку інформації через мережу Інтернет, то ж одним із провідних завдань сучасних видавництв є повернути читача до книги. Тому дуже важливо детальніше дослідити саме ті жанри

літератури, що привертають увагу дитячої та підліткової аудиторії, адже саме від них у подальшому і буде залежати доля книговидавничої справи.

Одним з таких жанрів є дитячий детектив, і хоч з'явився він лише на початку ХХ століття, проте швидко став і залишається дуже популярним серед юної читацької аудиторії. Це зумовлює актуальність дослідження теми, адже детектив як жанр дитячої літератури користується великим попитом серед читацької аудиторії і сприяє виробленню у дітей стійкого інтересу до книги.

Детективний жанр прийшов у дитячу літературу на початку ХХ століття на хвилі загальної популярності оповідань про знаменитих детективів. Критики і педагоги, що вивчали проблеми дитячого читання, ставилися до літератури цього жанру цього негативно, дорікаючи йому в низькому художньому рівні, брутальності і «бездуховності». Ставлення до детективу змінилося на більш позитивне при появі на книговидавничому ринку видань, розрахованих на дитячу аудиторію [4].

Аналіз низки вітчизняних та зарубіжних досліджень генези дитячого детективу дозволив виявити його чільні етапи становлення:

1) вікторіанський період (1840–1880 рр.) — зародження субжанру «дитячого детективу» (пов'язане з появою сатиричних детективних творів Чарльза Діккенса та Марка Твена, в яких дитина виступає у ролі сищика);

2) епоха «Синдикату Стратемейра» (1880–1930 рр.) — оформлення дитячого детективу в самостійний жанр, виникнення перших книжкових серій;

3) «золотий вік дитячого детективу» (1930–1990 рр.) — розквіт дитячої детективної літератури, роки її стрімкого розповсюдження європейськими країнами;

4) сучасний період (1990 рр. — сьогодні) — пік популярності жанру,

етап пошуку нових форм, героїв, сюжетів [2].

Важливим аспектом вивчення детективу є його класифікація. За весь час дослідження цього жанру дитячої літератури створено велику кількість класифікацій. В основі поділів зазвичай лежать жанр та його різновиди, вікова та гендерна приналежність читачів.

Доволі розгорнутий поділ за різновидами подає Інеса Турчан. Вона виділяє:

- «шкільний» детектив (Андрій Кокотюха «Рік пригод. Полювання на Золотий кубок»);
- містичний детектив (Андрій Кокотюха «Небезпечна спадщина»);
- казковий детектив (Андрій Птіцин «Посмішка азовського крокодила»);
- «космічний» детектив (Богдан Жолдак «Коли генії плачуть») [1].

Цей поділ є доволі детальним. Його перевагою є відокремлення дитячої детективної прози, що містить казкові елементи від містичних дитячих детективів, а не об'єднання їх в одну групу. Недоліком є відсутність пояснень такого поділу, а також необґрунтоване розділення одних жанрів та ігнорування інших підвидів дитячого детективу.

Інший розподіл за жанрами подає Марина Костюхіна. Вона виділяє:

- побутові детективи (Всеволод Нестайко «Неймовірні детективи») (збірка);
- історичні детективи (Діана Мельникова «Розбишацький детектив»);
- містичні детективи («страшилки») (Андрій Кокотюха «Страшні історії»);
- казкові детективи (їх герої — персонажі фольклору) (Андрій Птіцин «Посмішка азовського крокодила») [4].

Класифікація Марини Костюхіної є більш детальною, ніж попередня, проте тут також спостерігається ігнорування певних різновидів детективної дитячої прози, таких як пригодницькі та з елементами трилеру.

Окрім жанрової існують вікова та гендерна класифікації дитячих детективних видань, що створені Катериною Шульковою.

Дослідниця ділить детективістику на різновиди, залежно від вікової диференціації:

- «дитячі» для молодшого віку (4–10 років) (Галина Вдовиченко «36 і 6 котів детективів»);

- «підліткові» — для середнього шкільного віку (10–13 років) (Андрій Кокотюха «Гімназист і Чорна Рука»);

- «юнацькі» для старшого шкільного віку (14–16 років) (Рік Ріордан «39 ключів. Лабіринт кісток») [3].

Дослідниця подала також тлумачення класифікації, у якій чітко виокремлено функції детективу для певної вікової категорії та його тематику.

Цю класифікацію вважаємо доволі ґрунтовною та розгорнутою, проте невдалим є поєднання у першій віковій категорії дітей віком від 4 до 10 років.

Катерина Шулькова також подала гендерну класифікацію дитячої детективної літератури, поділивши її на дівочі та хлоп'ячі, які відрізняються образами та поведінкою головних героїв, стилістикою твору, тощо [3].

Цей поділ вважаємо аргументованим, оскільки наведені риси видань обох видів, що дозволяє легко класифікувати видання.

Користуючись наведеними класифікаціями, ми створили власну класифікацію піджанрів дитячої детективної літератури.

За жанровою приналежністю творів:

- історичні детективи (Діана Мельникова «Розбишацький детектив»);

- фантастичні детективи (Катя Оковита «Мора-Мрукс. Книга 2. Дракон може й не знати»);

- містичні детективи (Андрій Кокотюха «Небезпечна спадщина»);

- пригодницькі детективи (Енід Блайтон «Повернення на Острів скарбів»);

- казкові детективи (Андрій Птіцин «Посмішка азовського крокодила»);

- детективи з елементами трилеру (Лорен Чайлд «Твій останній подих»);

- побутові детективи (Всеволод Нестайко «Неймовірні детективи» (збірка).

За віковою приналежністю читачів:

- «дитячі» для дошкільного віку (4-6 років) (Джулія Дональдсон «Слідча Неллі та книжковий злодій»);

- «дитячі» для молодшого шкільного віку (7-10 років) (Мар'ян Орлонь «Як детектив Носик здивував Нові Липки»);

- «підліткові» — для середнього шкільного віку (11-13 років) (Андрій Кокотюха «Рік пригод. Полювання на Золотий кубок»);

- «юнацькі» для старшого шкільного віку (14-16 років) (Ірен Роздобудько «Арсен»).

Підсумовуючи, хочемо зауважити, що не зважаючи на велику кількість типологій дитячої детективної літератури, більшість поділів є не повними та достатньо аргументованими. Деякі з них є складними для використання, оскільки відсутні пояснення, які саме піджанри входять до кожного виду та за яким критеріями здійснено поділ.

Список використаних джерел

1. Турчан І. Специфіка детективу для дітей та про дітей / Інеса Турчан // Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «МОЛОДА НАУКА-2011»: у 5 т. / Інеса Турчан. — Запоріжжя: Запорізький національний університет., 2011. — Т. 4.— С. 287—289.
2. Шулькова К. Від витоків до сучасності: історіографія дитячого детективу [Електронний ресурс] / Катерина Шулькова // *Studia methodologica*. — 2014. — Режим

доступу до ресурсу:

file:///C:/Users/1/Desktop/%D0%94%D0%B8%D1%82%D1%8F%D1%87%D1%96%20%D0%B4%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8/Shulkova.pdf.

3. Шулькова К. Дівчата VS Хлопці: сучасний дитячий детектив у контексті субкультури дитинства [Електронний ресурс] / Катерина Шулькова. — 2014. — Режим доступу до ресурсу:
file:///C:/Users/1/Desktop/%D0%94%D0%B8%D1%82%D1%8F%D1%87%D1%96%20%D0%B4%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8/35722-67242-1-SM.pdf.
4. Костюхина М. Дела и ужасы детского детектива [Текст] / Марина Костюхина // Литература. — 2007. — № 6 — С. 34—37.
5. Genres in Children's Literature [Електронний ресурс] // <https://www.education.com/> — Режим доступу до ресурсу: <https://www.education.com/reference/article/genres-children-literature/>.
6. Mystery in children's literature : from the rational to the supernatural [Text] / [edited by Adrienne E. Gavin and Christopher Routledge]. — Basingstoke, England : Palgrave, 2001. — 243 p.

УДК 74.58

Олійник Людмила, студентка IV курсу спеціальності «Видавнича справа та редагування», науковий керівник Козачук І. В.

РОБОТА РЕДАКТОРА НАД МОВОЮ І СТИЛЕМ НАВЧАЛЬНОГО ВИДАННЯ

Підготовка навчальних видань – особлива область редакційно-видавничої діяльності. Справа в тому, що процес створення навчальної літератури відрізняється від створення будь-якого іншого виду літератури тим, що автор і редактор повинні певним чином конструювати навчальний матеріал.

Наукова новизна дослідження полягає у спробі вперше проаналізувати особливості структури навчального тексту у підручнику М. Н. Шабатури «Біологія людини» для 9 класу.

Навчальна література має не просто містити сукупність систематизованих відомостей з тої чи іншої дисципліни, ці відомості потрібно вміти викласти правильною літературною мовою,

дотримуючись усіх мовностилістичних особливостей та правил. Це великою мірою впливатиме на виховання в учнів культури мови. Мова навчальної книги відіграє надзвичайно важливу роль у сприйманні матеріалу. Так, обов'язковим у викладі є науковий стиль сучасної української літературної мови з урахуванням термінів із споріднених галузей науки [5].

Щодо складності начального тексту, то існують такі рівні як предметний, мовний та логічний. Предметний рівень складності тексту виражає складність його змісту, який відображає складність відповідного матеріалу у програмі. Мовний рівень складності матеріалу залежить від лексики, яка використовується, та синтаксичної складності речень. Логічний

рівень складності тексту визначається переважно особливостями його побудови. Я. Мікк зазначає: «Ми звикли оцінювати логічну складність підручників інтуїтивно, але цього недостатньо. Редактори повинні мати об'єктивні дані про логічну складність навчальних видань» [3].

Зокрема, у підручнику варто звертати увагу на такі мовні помилки, як надлишок складних речень, кліше, штампів, росіянізмів.

Редагування тексту, який містить терміни та визначення, повинне відбуватися відповідно до читацької аудиторії навчального видання та його типології. І. П. Гудзик вважає, що матеріал має бути написаний такою мовою, «щоб середній учень або студент, доклавши певних зусиль, міг сам розібратись у тому, про що там говориться» [3].

Автор та редактор повинні обмежити та зменшити використання вузькоспеціалізованої термінології, не вживати терміни та складну лексику у значному обсязі, дотримуватись лаконічності та точності, не вживати синоніми до поданих термінів, бо це може заплутати читача. Кожен із вжитих термінів має повторюватись щонайменше двічі та бути однозначним. Звертатись до іншомовних слів та виразів можна лише при відсутності українських відповідників.

У структурі навчального тексту наукові поняття та терміни мають бути адекватно визначені. О. Порпуліт слушно наголошує на суттєвості врахування редактором цілого комплексу чинників, від яких залежить форма визначення, – логіко-поняттєвих, лінгвістичних і прагматичних [4].

3. Партико виокремив ряд вимог до дефініцій, яких автори та редактори повинні дотримуватись, створюючи навчальні видання. Зокрема:

– велика кількість визначень суттєво утруднює сприйняття тексту;

– обсяги дефінієнсу (поняття) та дефінієндуму (визначення) повинні бути тотожними;

– не допускається замкнене коло в визначенні (напр.: «Редактор – це людина, яка редагує»);

– визначення не можна подавати через заперечення («Редактор – це не автор»);

– родові ознаки повинні бути точними, конкретними (напр.: «Редактор – це освічена людина». З цієї дефініції ми можемо зробити висновок, що всі освічені люди – редактори);

– видові ознаки, які наводяться у дефінієндумі, повинні характеризувати тільки описане поняття і бути відсутніми у інших поняттях (напр.: «Казка – це жанр, наповнений авторським домислом». Сприймавши це визначення буквально, ми можемо віднести до жанру казки будь-який інший твір художньої літератури) [2].

Не менш важливим завданням для редактора є покращення логічності викладу матеріалу в навчальному виданні. Загалом, рекомендують звертати увагу на послідовність викладу матеріалу, його поділ на логічно завершені частини, наявність зв'язків між різними частинами тексту, необхідність коментування кожної з частин тексту.

У роботі проаналізовано мову та стиль підручника з біології М. Н. Шабатури. Основні мовностилістичні особливості навчального підручника:

– текст викладено у науковому стилі, підстиль – власне науковий;

– матеріалу притаманна скута мовна образність, властива навчальним виданням для цієї вікової категорії (13–14 років);

– кожному новому розділу передують перелік тез з поміткою «Вивчаючи цей розділ, ви дізнаєтесь про...», у яких коротко окреслена основна інформація, викладена нижче;

– інформація у параграфах подається у формі відповідей на запитання, які слугують мікротемами у підручнику;

– зміст складається з п'яти основних розділів, до кожного з яких входить в середньому по вісім параграфів. Загальна тема – «Біологія людини»;

– спостерігаємо такі помилки: «охарактеризуйте» замість «схарактеризуйте»; «таким чином» замість «так, отже»; «викликані» замість «спричинені» тощо. Також у тексті безліч разів вжите слово «даний» замість «цей» – калька з російської мови. Відсутня конкретика у деяких визначеннях. Деякі розділи підручника перенасичені термінологією;

– текст навчального видання «Біологія людини» побудований дедуктивним способом;

– речення максимально прості (для школярів 9-х класів) і налічують в середньому 10–15 слів.

Отже, мова і стиль навчального видання – надзвичайно важливий аспект у дотриманні таких обов'язкових критеріїв навчальної книги, як якість, доступність, логічність, послідовність, змістовність тощо. Авторам та редакторам навчальних видань варто слідкувати за змінами у освіті та порадами науковців, щоб створити якісне навчальне видання, яке допоможе учню здобути освіту та стати гідним, освіченим представником громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. Гудзик І. П. Побудова тексту підручника як фактор його читабельності [Текст] / І. П. Гудзик // Проблеми сучасного підручника : Зб. наук. праць. — К. : Педагогічна думка, 2000. — Вип. 2. — С. 123–127.
2. Партико З. В. Загальне редагування [Текст] / З. В. Партико. — Львів : Афіша, 2009. — 416 с.
3. Микк А. Я. Оптимизация сложности учебного текста [Текст] / А. Я. Микк. — Москва : Просвещение, 1981. — 119 с.
4. Порпуліт О. Редакторський практикум [Текст] / О. Порпуліт. — Одеса : Чорномор'я, 2009. — 240 с.
5. Серeda Л. П. На допомогу авторам навчальної літератури [Текст] / Л. П. Серeda, В. С. Павленко. — К. : Вища школа, 2001. — 79 с.

УДК 349.2: 331.2 (477)

Скакальська Валентина, студентка I курсу спеціальності «Видавнича справа та редагування» науковий керівник Квас О. Б.

ІСТОРІЯ ВИНЕКНЕННЯ МНОГОГРАННИКІВ

Людина проявляє інтерес до многогранників на протязі всієї свідомої діяльності - від дворічної дитини, що грається деревинними кубиками, до зрілого математика, який насолоджується читанням книг про многогранники. [2]

Деякі із правильних тіл зустрічаються в природі у вигляді кристалів, інші у вигляді вірусів. [2]

Бджоли будували шестикутні соти ще задовго до появи людини, а в історії цивілізації створення многогранних тіл

поряд з іншими видами пластичних мистецтв відходять у глибину віків. [2]

Перші згадки про многогранники відомі ще за три тисячі років до нашої ери в Єгипті і Вавилоні. [1, с.63]

Починаючи з 7 століття до нашої ери в Древній Греції створюються філософські школи, в яких відбувається поступовий перехід від практичної до філософської геометрії. Великого значення в цих школах набувають міркування, за допомогою яких вдалося здобути нові геометричні властивості. [1, с. 69]

Найвідомішою школою Давньої Греції була Піфагорійська, названа на честь свого засновника Піфагора (570–470 р. до н.е.). Відмітним знаком піфагорійців була пентаграма, на мові математики – це правильний неопуклий або зірчастий п'ятикутник. Пентаграмі привласнювалася здатність оберігати людину від злих духів. [1, с.75]

Існування тільки п'ять правильних многогранників: тетраедр, куб, октаедр, додекаедр, ікосаедр, відносили до будови матерії і Всесвіту. [3, с.15]

Розвитку математики в IV столітті до нашої ери сприяли значні у той час філософські і особливо природно-научні школи. Одну з них очолював філософ-ідеаліст Платон (427–347 р. до н.е.). [1, с.92]

Подальший розвиток многогранників пов'язаний з Евклідом. Основним його твором є «Начала». [1, с. 113]

Услід за Евклідом вивченням правильних многогранників займався Архімед. Переконавшись в тому, що не можна побудувати шостий многогранник,

Архімед став будувати многогранники, у яких гранями є правильні, але не однойменні багатокутники, а в кожній вершині, як і у правильних многогранників, сходиться одне і те ж число ребер. [1, с. 115]

Серед учених, що досліджували многогранники, особливе місце належить Іоганну Кеплеру (1571–1630), який написав етюд «Про сніжинку», в якому висловив таке зауваження: «Серед правильних тіл найперше, початок і батько інших – куб, а його, якщо дозволено так би мовити, дружина – октаедр, бо у октаедра стільки кутів, наскільки у куба граней». [3, с.20]

Математик Ейлер відкрив і довів знамениту формулу $U - P + G = 2$, що зв'язує числа вершин, ребер і граней будь-якого опуклого многогранника. [3]

На початку 80-х рр. XX століття московські інженери В. Макаров і В. Морозів висловили, що ядро Землі має форму і властивості зростаючого кристала, що робить дію на розвиток усіх природних процесів, що йдуть на планеті. Промені цього кристала, а точніше його силове поле, обумовлюють ікосаедро-додекаедрову структуру Землі. [5]

Подальші дослідження Землі, можливо, визначать відношення до цієї наукової гіпотези, в якій, як видно, правильні многогранники займають важливе місце. [2]

Отже, в нашому житті ми на кожному кроці зустрічаємось з многогранниками. Без них ми не можемо уявити наше життя.

Многогранники оточують нас всюди: у природі, у техніці, у архітектурі, у мистецтві і у побуті.

Список використаних джерел

1. Богомоллов А. С. Античная философия. – М., 1985.
2. ІСТОРІЯ МНОГОГРАННИКІВ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://ito.vspu.net/ENK/2011-2012/kompleks_new_magistru/rob_styd/14_15/astanina/istoria.html.
3. Моделі многогранників. Веннинджер М. Мир, 1974. – 240 стор.

4. Нові задачі зі стереометрії. Фігури оберту правильних многогранників. Баврин І.І., Садчиков В.А. – Влад. 2000. - 208 с.
5. Симетрія в математиці. Парамонова І.М. – М.:МЦНМО, 2002. – 24 с.
6. Сучасна геометрія: Методи і додатки. – М.: Наука, 1979. – 759с.

znaniya-sila.narod.ru/people/012_00.htm. www.rjcgroup.ru/pages/doc/mat.pdf

УДК 349.2: 331.2 (477)

Тимчук Тетяна, студентка III курсу спеціальності «Видавнича справа та редагування», науковий керівник Прокопишин Ю. В.

МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ У ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ ЛЮБКА ДЕРЕША (НА МАТЕРІАЛІ КНИГИ «ТРОХИ ПІТЬМИ»)

Мовні процеси кінця ХХ – початку ХХІ століття характеризуються посиленням ролі неформальних, ненормативних елементів у мовленні. Бажання самовиражатися через мову зумовлює проникнення сленгової лексики у мову преси, телебачення й у художню літературу. Літературна мова останніх років дуже змінилася, вона стала демократичною, звільнилася від суворих рамок цензури. Сучасні письменники все більше бажають наблизити мову творів до живого мовлення. Тож на передній план висуваються соціолекти. Молодіжний сленг серед варіантів мови інших соціальних груп є найскладнішою структурою. Саме в ньому поширені елементи арго, жаргону наркоманів, хіпі та інших соціальних груп суспільства [2].

У роботі розглянуто специфіку використання молодіжного сленгу у романі «Трохи Пітьми» Любка Дереша, здійснено спробу класифікувати його за лексико-семантичним принципом.

Літературна мова за останній час зазнала чимало значних змін: звільнилася від жорстоких пуристичних рамок, оновила свій лексичний і фразеологічний склад, інтернаціоналізувалася й динамізувалася. Замість нормативного стандарту, орієнтованого на зразки класичної

художньої прози на передній план тепер висувається, «стихія» живої мови (жаргони, арго і суржик, вульгаризми), не контрольована цензурою та інститутом редакторів. Це насамперед пов'язано з Демократизацією суспільно-політичного життя, лібералізацією та дискурсом постмодернізму, що викликали потужні зміни на всіх структурних рівнях, а також оновлення та урізноманітнення стилістичних засобів і норм української літературної мови. Поява творів на табуовані теми і вживання в них ненормативних мовленнєвих конструктів стала можливою лише в постмодерному дискурсі культури.

Любка Дереш – один із найвідоміших сучасних українських письменників, чії романи отримали визнання і за кордоном, зокрема в Німеччині, Італії, Франції, Польщі. Роман «Культ» був представлений на Лейпцизькому книжковому ярмарку 2005 року, а сам автор перетворився на зірку міжнародних книжкових торгів. Творчість митця здобула широкий розголос у пресі, зокрема німецькій і польській. Л. Дереш, якого називають «письменником ХХІ сторіччя» [3], свій перший роман написав у 15 років, а видано його було, коли авторові виповнилося сімнадцять. Автор пише провокативні

книжки, не звертаючи уваги на несхвальні відгуки критиків. Персонажі його творів – це особлива спільнота молодих людей, яка відрізняється ексцентричністю, емоційною вибуховістю та сміливістю. Вони активно використовують усі можливі способи, аби підкреслити неповторність свого покоління. Найдоступнішим є мовлення. Молодь полюбляє кидатись у крайності в пошуках себе. Це відображається у спілкуванні, особливо у колі друзів і знайомих. Потрібно зазначити, що молоде покоління не цурається використовувати слова із лексики соціальних низів суспільства, а навпаки, дуже активно їх запозичує.

Мовні особливості роману Любка Дереша характеризуються живою мовою персонажів і використанням стилістично зниженої лексики: сленгу, суржику, діалектизмів, розмовних слів і конструкцій, вульгаризмів та обценізмів, що шокує багатьох читачів вихованих на класичній літературі. Зокрема мова роману «Трохи Питьми» Любка Дереша сповнена молодіжним сленгом [4].

Використання сленгізмів у романі Любка Дереша дає уявлення про ті реалії матеріального і духовного світу, які є актуальними в молодіжному соціумі початку XXI ст., про специфічні риси сучасного суспільства. У тексті виокремлено кілька тематичних груп сленгових одиниць:

«**Людина**». До цієї групи належать різноманітні назви осіб з додатковим оцінним значенням, серед яких виділяємо такі підгрупи:

I. Назви осіб, що передають нейтральне чи дружнє ставлення до людей: *чувіха, дівка, колежанка, кобітка, друган, чувак, кент, компан, кореш, колега, мужик, тіпець, піпл, товпа, банда*. Наведемо приклади: *Чувак теж стенає плечима і робить ковток із військової фляги* (с. 14);

II. Назви осіб з яскраво вираженою

негативною оцінкою: *варяти, гоблін, дурік, бидло, бик, бичара, рогуль, кобита, шмара, чмо, муділа, швабра, рогуль, тьолка, мудац, жлоб'яра*. Декілька з них: *Ненавиджу очкариків... особливо патлатих* (с. 14); *Доросла тьолка, наше менеджером в солідній кантор* (с. 116);

III. Назви осіб за належністю до певного класу, статусом, типом поведінки: *Десь роки два тому на Шипіт приперлися якісь непевні типи – не зовсім гопніки, не цілком репери, не до кінця кислотними* (с. 15); *У них потім новий пахан з'явився, серед своїх обрали* (с. 38).

IV. Назви осіб за професійною належністю. Ця підгрупа є малочисельною, але містить і загальновідомі лексеми: *Але буквально через тиждень, коли вони Вітаса віддубасили, їх всіх манти пов'язали* (с. 38).

«**Алкоголь, куріння, наркотики**». У творі Любка Дереша наявна значна кількість слів на позначення наркотичних речовин, сигарет, процесу їх вживання та впливу на організм: *Я просто... ніби в транс якийсь ввійшла* (с. 235); *Єдина можливість потрапити на їх виступ – закинутися кетом* (с. 200), де кет – кетамін (наркотична речовина).

«**Гроші, грошові операції**». Автор використовує сленгізми, які позначають:

У хлопця, я так зрозумів, до фіга бабла (с. 72); *Але водій розпоясався – заломив ціну п'ятдесят гривень* (с. 72).

«**Речі гардеробу**»: *Всі сміються, відгукуються жартами, а на другий день не можуть знайти своїх залишених без нагляду шкарбанів* (с. 48); *Мені мої шкари, та й решта речей, можуть ще пригодитися, тому я не забуваю пильнувати, чи не залишив часом щось життєво необхідне отак без ока* (с. 48).

«**Їжа, процес її вживання**». Дереш використовує загальновідомі жаргонізми: *Мріяв виростити на собі колонію лишая, виділення яких можна було б хавати* (с.

42); *А... в тернопільських вкрала. У них там хавчика – завалитись...* (с. 71); *Органічно, – зауважую. – Маєте щось пожерти?* (с. 51).

«Дії, процеси». До цієї тематичної групи належать лексеми на позначення різноманітних дій: *побазарити, глючити, припертися, пертися/іржати, сфоткатися, зависати на сайті, тусуватися, хавати, лупати, приколотися, віддубасити, зматуватися, приторчати, вдуплити (зрозуміти)* тощо. Наведемо приклади у реченнях: *Кислотники з того перлися* (с. 15); *Колись він тусувався з нами* (с. 9).

«Характеристика людини, предметів, дій, процесів, явищ». Ця група представлена словами, що мають як негативне (*Запхле обличчя набирає виразу, який би я окреслив як «офігілий»* (с. 13); *В мене старі крейзануті* (с. 34), так і позитивне забарвлення: *Офігенно, – думала я. – Зелене бездонне небо, а посередині – літаюча тарілка* (с. 189).

«Абстрактні поняття»: *Чорт, це повна шиза* (с. 29); *Ну це так, не зважайте, глюки програміста* (с. 105); *В хаті штин стоїть такий, що можна матку виригати* (с. 41) [1].

Сленгові одиниці, вживані у творі Любка Дереша, різні за походженням. Значна їх частина є російськомовними запозиченнями, часто скалькованими, часто навмисно вжитими автором зі збереженням його власної, як він це уявляє, артикуляції. Віддзеркаленням змін у мові початку ХХІ століття є наявність у романі Любка Дереша чималої кількості сленгізмів *англійського походження: Хайр чувака схожий на гніздо птеродактиля* (с. 13), де *хайр* – волосся; *Наступного дні був мейл від Лорни* (с. 258), де *мейл* – лист, повідомлення; *Коли я дивилася на на згасаючий слід сонця, моє серце болісно фонило, немов заведений мікрофон* (с. 244),

де *фон* – звінок, звук; *Може тому що на мене дивилися з повагою, а може, тому що тим пацанчикам і справді було пейбл, панки вони чи не панки* (с. 238), де *пейбл* – однаково, байдуже.

Молодіжний сленг у художній літературі через мовлення відображає реальне життя як у дзеркалі. Специфіка побутування цієї субмови у творах Любка Дереша досить своєрідна. Для автора молодіжний сленг – це художній засіб мовної характеристики персонажів твору. Сленгізми виконують у романі здебільшого функцію «приниження» комунікативного партнера, пейоративного опредмечування його характерних рис й маркують мовленнєвий портрет адресанта, його вподобання, вік, соціальний статус, ставлення до опонента та навколишньої дійсності. Негативна конотація молодіжного сленгу займає особливе місце у творах письменника.

Аналіз матеріалу дозволяє говорити про багатий лексико-семантичний і стилістичний потенціал молодіжного сленгу, репрезентованого у романі «Трохи п'їтьми», якими Любка Дереш на сторінках своїх творів позначає різні поняття, предмети, дії, оцінки тощо. Художній дискурс орієнтовано на молодіжну аудиторію, він націлений наблизитися до живого мовлення. Молодь створює особистий комунікативний простір, сповнений експресією, яким вони відгороджуються від оточення. Мотивом вживання молодіжного сленгу є бажання вплинути на читача, так би мовити зачепити за живе.

Позанормативну лексику письменник здебільшого використовує для вираження іронії, емоційно-експресивної характеристики, реалістичного змалювання середовища перебування та мовлення зображуваних персонажів. Уживання сленгізмів у творі Любка Дереша зумовлене

також прагненням відтворити реальне, а не «причесане», мовлення героїв.

Любоко Дереш, розуміючи, що перенасичення мови художнього твору сленгом призводить до зниження його естетичної вартості, до порушення контакту з читачем, вживає їх без почуття міри. Письменник намагався передати мову героїв дослівно. Але кількість сленгізмів подекуди зашкалює. Адже окрім сленгу, автор активно послуговується і

нецензурною лексикою, і жаргонізмами, і діалектизмами.

Тенденція до «зниження щабля» літературної мови, процес жаргонізації, демократизація мовлення, безперечно, забезпечують ефективність як усної, так і писемної комунікації, сприяють оновленню літературного канону, відкривають шляхи до нового балансу мовних рівнів, але разом із тим визначають змістову орієнтацію мовлення на найнижчий за культурним рівнем контингент носіїв мови.

Список використаних джерел

1. Дереш Л. Трохи пільми, або На краю світу : роман [Текст] / Л. Дереш. — Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2007. — 288 с.
2. Мартос С. А. Молодіжний сленг : міф чи реальність? [Текст] / С. Мартос // Культура слова. — Вип. 62. — Київ, 2003. — С. 39–44.
3. Сучасний літературний процес: імена та тенденції : аналітично-інформаційне видання [Електронний ресурс] / Сумська обл. універс. наук. б-ка ; уклад. С. В. Сагайдак, Г. П. Кашуба. — Суми, 2008. — Режим доступу : <http://ounb.sumy.ua/publish/2009/lit> (16.01.14). — Назва з екрану.
4. Харчук Р. Б. Сучасна українська проза: Постмодерний період : навч. посіб. [Текст] / Р. Б. Харчук. — К. : Академія, 2008. — 248 с.

СУЧАСНА СКУЛЬПТУРА В ПРОСТОРИ МІСТА ТЕРНОПОЛЯ

У статті розглядаються сучасні пам'ятники у місті Тернополі (просторова скульптура) як соціальне та культурне явище та інструмент соціокультурного діалогу. Здійснюється аналіз основних тенденцій трансформаційних процесів, пов'язаних з пам'ятниками, обумовлених соціальними змінами у сучасному суспільстві.

Об'єктом нашого дослідження є сучасна скульптура в просторі міста Тернополя. У сучасному житті великого значення набуває організація простору, середовища, у якому великої уваги надається скульптурі та об'єктам, створеним з текстильних матеріалів. Ці об'єкти та скульптура відносяться до текстильного мистецтва та дизайну, їх функції схожі з функціями скульптури, але часом і більші через пластичні можливості текстильного матеріалу. Стрімкий розвиток суспільного життя вимагає від пластики використання нових тем, стилів та технологій.

Декоративна пластика направлена на виконання різноманітні функції та організації середовища інтер'єру та екстер'єру, великих відкритих просторів, парків, створювати його образ, використовуючи широкі можливості сучасних матеріалів і технологій, традиційних матеріалів, інших природних і штучних матеріалів.

Скульптуру класифікують в залежності від призначення, характеру передачі об'єму, характеру постановки фігури, моделювання

поверхні, матеріалу та технології виготовлення.

Актуальність розвитку скульптури в сучасності обумовлена її великим потенціалом, та не достатньою кількістю досліджень у цій сфері, зокрема у Тернополі.

Метою роботи було виявити види сучасної скульптури в просторі міста Тернополя та з'ясувати їх функціональне навантаження.

Завдання ставилось дослідити історичні передумови виникнення та становлення сучасної місцевої пластики; розглянути та проаналізувати сучасну скульптуру в просторі міста Тернополя.

Скульптура – вид мистецтва, який відображає світ в об'ємних формах. Слово «скульптура» спочатку означало висікання, вирубання фігур з твердого матеріалу. Згодом, цим поняттям стали називати твори зроблені за допомогою ліплення. Об'єктом зображення в скульптурі є людина, тварина, неживий предмет. Об'ємна скульптурна форма будується в реальному просторі за законами гармонії, ритму, рівноваги, взаємодії з навколишньою архітектурним або природним середовищем та на основі анатомічної особливості тієї чи іншої моделі[7].

Перш ніж перейти до аналізу пам'ятників міського простору, потрібно зазначити, що просторова пластика завжди слугувала символічному утвердженню в художніх образах систему уявлень людини про світобудову.

Пам'ятки монументального мистецтва є важливим першоджерелом вивчення історії та культури, а також художнього пізнання життя. Крім вічного, загальнолюдського, вони відображають риси конкретної історичної доби, рівень культурного розвитку суспільства, світосприйняття людей, їхні ідеали й естетичні смаки, етнонаціональні та соціальні особливості тощо, тобто мають велику історичну, наукову, художню, естетичну цінність [4, 6]. У рамках зміни національної свідомості та культурного сприйняття українців, дослідження сучасної скульптури на вулицях Тернополя, є дуже актуальним.

Скульптура може бути станковою (статуї, портрети, жанрові сцени), тобто із самостійним художнім значенням, монументальною (пам'ятники, декоративна скульптура в садах і парках, рельєфи на будинках, меморіальні ансамблі) та фізичною, просторово зв'язаною з архітектурою чи з певним природним оточенням, статично закріпленою (на п'єдесталі чи яким-небудь іншим чином) [1, 3, 7].

Під час дослідження та аналізу скульптурних композицій на вулицях Тернополя доби Незалежності можна виокремити кілька груп.

1. Історична та меморіальна скульптура. Творчість багатьох скульпторів звернена до патріотичної ідеї, до історії України та її трагедій, зокрема можна виділити роботи : Бориса і Богдана Рудих, Олександра Міщука «Пам'ятник Данилові Галицькому», Миколи Невеселого «Пам'ятник Тарасу Шевченку», та роботи Романа Вільгушинського «Пам'ятник Степану Бандері», «Пам'ятник героям Небесної сотні», «Пам'ятник герою-матросу».

2. Сакральна скульптура, яка розширила тематику скульптурних груп.

Можна відзначити роботи : «Скульптура Ангела-хоронителя».

3. Скульптура соціального спрямування. З часом змінюється образ головного героя пам'ятників від культурних діячів і письменників до відливання у бронзі кіногероїв та театральних персонажів. Слід відзначити роботи «Пам'ятник Івану Франку», Автори композиції — скульптор Володимир Стасюк (Рівне) та брати Андрій та Володимир Сухорські, архітектор Ізабелла Ткачук, які працювали спільно з тернопільськими митцями Данилом Чепілем та Анатолієм Водоп'яном «Пам'ятник Соломії Крушельницькій».

4. Скульптура розважального характеру, де скульптура виходить поза межі традиційних визначень, об'єкти стають частиною інсталяцій, розуміння скульптури, її презентація виходить за межі традиційних уявлень. Такими є роботи В'ячеслава Матвіїва «Пам'ятник Бджілці-трудівниці», Дмитра Мулярчука «Пам'ятник людині-невидимці» та «Пам'ятник стільцю».

Двометровий «Пам'ятник Бджілці-трудівниці» виготовлений з бронзи. Автор ідеї львівський архітектор В'ячеслав Матвіїв хотів показати в цій композиції працелюбність українського народу.

Скульптура відноситься до монументально-декоративної скульптури, розважального характеру та складається з медових сот на передньому плані яких сидить бджола, що зміщена в ліво. Вона подана в збільшеному вигляді, що дозволило розробити тендітні крильця і лапки і навіть вусика бджоли доволі реалістично. Задній план композиції утворюють соти. Для кожної соти підібрано свій дизайн.

Скульптура проглядається з усіх сторін, є зручною для огляду, завдяки правильно підбраному розміру.

Отже, характеризуючи основні тенденції еволюціонування просторової

скульптури у контексті соціальної та аксіологічної трансформації суспільства кінця ХХ – початку ХХІ ст. у місті Тернополі, слід виокремити найбільш актуалізовані функціональні ролі скульптурних пам'ятників, на які сучасниками покладено завдання прямого та непрямого ведення соціокультурного діалогу.

Сьогодні пам'ятники стають своєрідною акупунктурою жилого простору, семантичними координатами суспільних цінностей; вони привертають увагу глядача і транслиють у його свідомість закодовані в них символічні смисли та ідеї; провокують до певних дій; стають знаками, символами часу та місця.

Беззаперечною роллю скульптури, як семантично-сислової домінанти в жилому просторі людини, виступає як детермінант, у якому вона є одночасно як результатом концентрації духовної енергії народу, так і засобом концептуалізації навколишнього простору, відіграючи суттєву роль у процесах соціокультурного діалогу суспільства [5, 8].

Сучасна скульптура в деякі моменти стає ближчою, зрозумілішою, але інколи поняття «зрозумілості» починає граничити з «примітивізмом», та спробою заповнити вулиці міста об'єктами, які не завжди є доречними в екстер'єрі Тернополя.

Список використаних джерел

1. Гармонія пластики: альбом. – Х. : Колорит, 2006. – 168с.
2. Дутка В. Художня форма як засіб втілення ідеї та змісту мистецького твору /
3. Кузнецова І. Засоби формоутворення сучасної круглої скульптури / Кузнецова І. Кашенко А., Грищук І. // К. : Теорія та практика дизайну. – 2013. – Вип. 3. С. 78 – 86
4. Журмій Н. Міська Скульптура як матеріальний вираз суспільної пам'яті / Н. Журмій // Культурна політика у контексті політкультурного світу – 2012. – Ч. 1. – С. 97 – 98.
5. Журмій Н. Скульптурні пам'ятники міського простору у контексті соціокультурного діалогу / Журмій Н. М. // Питання культурології: зб. наук. праць. Вип. 29 / Київський національний університет культури і мистецтв. – К., 2013. – С. 23-30.
6. Тобілевич Г. Вплив декоративної пластики на формування художнього образу сучасного міста / Г. Тобілевич // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Сер. Мистецтвознавство. – Тернопіль, 2012. – Вип. 1. – С. 199 – 204.
7. Шмидт І. М. Беседи о скульптурі / І. М. Шмидт. – М.: Искусство, 2003. – 357 с.
8. Шнайдер А. Сучасна текстильна скульптура / Вестник ХНТУ. – 2009. – 3. С. 193 – 195.

УДК 74.01/09

Воробець Зоряна, студентка III курсу спеціальності «Перукарське мистецтво та декоративна косметика», науковий керівник Кошулинська М. І.

ЕВОЛЮЦІЯ ВЕСІЛЬНОЇ ЗАЧІСКИ

Перукарська майстерність з кожним роком йде до своїх злетів. Саме завдяки високій майстерності сучасних майстрів, перукарське мистецтво набуло престижності і ввійшло до елітних професій. Зачіска займає важливе місце в житті кожної жінки, тому професія перукаря -

одна з самих давно відомих і поважних професій. В народі кажуть, що зробити людину красивою можуть два майстра - один з них кравець, а інший - перукар. І це правильно, адже вдало підібрана зачіска може не тільки змінити зовнішній вигляд людини, але і поліпшити її внутрішній стан, зробити її на певний час щасливішою.

Кожне обличчя - загадка, і перукар повинен щоразу її розгадувати, знаходити єдність, гармонію між зачіскою, характером, професією і загальним стилем людини [1, ст. 142].

Кожен сезон світові стилісти диктують нову моду на зачіски. За допомогою одного тільки волосся можна моментально перетворитися і змінити весь образ в цілому. Але що ми знаємо про цей чудоритуал і як він став невід'ємною частиною нашого життя? Чому наші предки стали зачісуватися й чи так це необхідно?

Вчені довели, що людина стала зачісуватися раніше, ніж навчився писати,

саме тому ми не знаємо, які зачіски носили первісні люди. А наші уявлення про те, що вони були кошлатими дикунами, не зовсім вірні. Археологи знайшли кістяні гребені в похованнях мисливців на мамонтів, що жили майже 40 тис. років тому. Також були знайдені скульптурні зображення жінок, де їх волосся виглядає розкішно. Вони робили всілякі зачіски, заплітали собі коси і прикрашали волосся налобними пов'язками або обідками з квітів. Фіксували укладку рослинним лаком, глиною або маслом. А для того щоб не зіпсувати зачіску під час сну, використовували спеціальні підставки для голови, які до сих пір застосовують японські гейші [2, ст. 65].

Таким чином жінки з кожним роком, з кожними десятиліттями, століттями все більше і більше удосконалювали зачіски для того, щоб підкреслити свою індивідуальність та покращити свій зовнішній вигляд.

Список використаних джерел

1. Основи перукарської справи / Н.А. Горбатюк та ін. – Київ.: Грамота, 2005. – 570с.
2. Технология парикмахерских работ/ Константинов А. В.: Учеб.пособие для техникумов .- М.: Легкая индустрия,1978.- 192с., ил.

УДК 7.036.2

Біла Оксана, студентка III курсу спеціальності «Моделювання та конструювання промислових виробів», науковий керівник Питель Н.С.

ЕПАТАЖ І МОДА

Стаття присвячена впливу епатажу на популярність акторів, митців і дизайнерів одягу. В статті проведено аналіз творчості відомих дизайнерів-майстрів епатажу – Вів'єн Вествуд, Олександра Маккуїна, Джона Гальяно. Жана-Поля Готьє, які дали поштовх новим виткам розвитку моди.

Епатаж - це порушення всіх загальноприйнятих норм, перевертання

уявлення про моральність, мораль та естетику. Якщо мова йде про епатаж в мистецтві, це - жорсткий ефект, експресія, нестандартність сприйняття. У сучасному мистецтві ми часто можемо побачити епатажні картини з навмисною провокацією, як наприклад сцени навмисної жорстокості, оголених тіл або

інших сюжетів, здатних привести публіку в шок [4].

Думки з приводу мистецтва епатажу в суспільстві дуже розходяться - одні сприймають це, як новий напрямок розкриття особливих граней життя, інші ж - як руйнування всіх загальноприйнятих цінностей, що ведуть до деградації суспільства. Природно, неординарні підходи ніколи не викличуть одноголосної реакції.

Епатаж в світі моди завжди служив очевидною ознакою генія. Голосно заявили про себе за допомогою зухвало провокаційних, що порушують всі існуючі канони моди, колекцій Джон Гальяно і Вів'єн Вествуд [1]. Їх називають не інакше, як геніальними майстрами епатажу.

Взагалі, епатажем можна назвати шокуючу, неоднозначну поведінку, яка дуже вибивається з низки прийнятих соціальних рамок. Щодо моди - це щось таке, що змушує зосереджений на трендах глянцевого світу обурюватися й дивуватися. Саме тому ми і згадали на початку дизайнерів, чії колекції не тільки справляли приголомшуюче враження на поважну публіку, а й тим самим змінювали моду - чого тільки варта колекція панк від Вествуд, гротескні шоу від Маккуїна або приголомшливі фотографії Гельмута Ньютона. Епатаж – це одяг. Одяг - це, мабуть, найяскравіший приклад епатажу в сучасному суспільстві. Неординарність в підходах і стилях, що викликає бурхливу і неоднозначну реакцію оточуючих, сьогодні користується величезним успіхом.

Окремої теми заслуговують сукні в стилі епатаж [6]. Це може бути як лялькове повітряне платтячко, так і жорсткий пластиковий футляр або ж чорний сітчастий наряд, через який світиться

нижня білизна - одним словом, все, що здатне поставити оточуючих в шок і викликати бурхливу неоднозначну реакцію.

Мистецтво епатажу торкнулося і зачісок, і сьогодні все частіше можна зустріти дівчат з несподіваним кольором волосся - сині, червоні, зелені відтінки. Приголомшити оточуючих своєю зачіскою можна навіть без фарбування волосся - гладко виголена голова з татуванням, ірокез, або ж поголена частина голови викличе бурхливу і неоднозначну реакцію громадськості[3].

Підсумовуючи вищевикладене можна зробити такий висновок:

Епатажна особистість завжди притягує увагу, шокує і вже точно запам'ятовується. Епатаж в першу чергу - щось найновіше, що порушує загальноприйняті підвалини. На відміну від вульгарності в моді, в моєму розумінні, епатаж виражається не тільки в зовнішньому вигляді, але і в поведінці, способі життя. Це умисне бажання виділитися, а «вульгарність», напевно, виходить випадково. Однак такі прояви масової культури і моди збігаються з епатажем лише з зовнішньої точки зору. І головна відмінність, на мій погляд, в концептуальності епатажу, наявності ідеї, яка стоїть за зовнішніми формами. І, звичайно, у відчутті гармонії, що часто визначається культурним багажем автора.

Однак, якщо говорити про розвиток моди, в якому величезну роль грають революціонери, що йдуть проти загальних правил і соціально-прийнятих норм, то тут виступають гучні імена Вів'єн Вествуд, Джона Гальяно, Олександра Маккуїна, Тома Форда, Тьєррі Мюглера та інших геніїв, здатних поставити моду на новий виток розвитку.

Список використаних джерел

1. Линда Уотсон—«"VOGUE. ЛЕГЕНДЫ МОДЫ"ВИВЬЕН ВЕСТВУД», 2014.-105С.
2. Эндрю Норман Уилсон—«Александр Маккуин. Кровь под кожей», 2017.- 85с.

3. РОБЕРТ ФЕЙРЕР- «JOHNGALLIANO: UNSEEN», 2017.-98С.
4. НАТАША ФОХТИНА–«ЭПАТАЖ И ДЕКУПАЖ», 2015.- 50С.
5. Эндрю - «AlexanderMcQueen: BloodBeneaththeSkin», 2015.- 66с.
6. <https://7days.ru/fashion/style/7-samykh-epatazhnykh-obrazov-znamenitogo-dizaynera-viven-vestvud.htm>
7. <https://wiki.wildberries.ru/people/designers/>
8. <https://www.elle.ru/moda/fashion-blog/luchshie-kolleksii-aleksandra-makkuina/>
9. <https://www.vogue.ru/fashion/news/1-enfant-terrible-zhanu-polyu-gote-65-let/>
10. <https://wiki.wildberries.ru/people/designers/> -
11. <http://irkfashion.ru/fashion/modn-obzor/?id=3679>

УДК 391:646.5 «XIX – XX»

*Костюк Максим, студент I курсу
спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник Білоус В. С.*

ТРАДИЦІЙНІ ГОЛОВНІ УБОРИ У ТВОРАХ УКРАЇНСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ

У статті висвітлено види, зміст, форми та особливості головних уборів наприкінці XIX – початку XX ст., різних соціальних груп населення, загальні риси та регіональні відмінності. Проаналізовано підходи різних художників щодо манери виконання національного одягу українців, в тому числі, головних уборів.

Об'єктом нашого дослідження стали головні убори у дослідженнях науковців, художніх виданнях, творах українських художників та письменників.

Основним завданням дослідження є виявити особливості головного убору як складової частини духовної і матеріальної культури, його місце в світогляді людини.

Головний убір – невід'ємна складова частина народного вбрання, що становить надзвичайно розвинутий складний комплекс, який не лише містить велику кількість різноманітних компонентів, а й передбачає способи їх носіння, поєднувати між собою, узгоджувати із зачіскою. З найдавніших часів він виконував практичну функцію – захищав голову людини від холоду, спеки, удару [2, с.7].

Саме по головному уборі можна було впізнати, з якої місцевості людина та якого майнового стану, соціального статусу, вікової категорії.

Традиційні головні убори чоловіків XIX – початку XX ст. були різноманітні і розрізнялись за формою: конічні, зрізаноконічні, напівсферичні; за матеріалом – солом'яні, сукняні, хутряні, повстяні; за способом виготовлення – плетені, в'язані, зшиті, домашнього або ремісничого виробу.

Багатьом хочеться побачити, як же виглядали українці в старовину – що носили, як себе вбирали, як жили. В декого залишились у спадок вишиті прадідові-прабабині сорочки, старі світлини з фотоальбому. Ще можна у пошуках української старовини пройтись по музеях, але найбільшу увагу привертають полотна художників. З них: Ю. Глоговський, О. Кульчицька, Т. Шевченко, О. Космічна, Я. Засідатель, С. Васильківський, В. Тропінін та інші.

У XIX столітті найпоширенішим головним убором у дівчат-українок була

начільна пов'язка-стрічка – шовкова, парчова, срібляста чи золотиста, орнаментована квітковими мотивами. Існувало кілька способів ношення начільної стрічки. Її зв'язували на потилиці, чіпляючи до основи коси ще кілька стрічок. Коли дівчина заплітала волосся у дві коси, то клала стрічку по середині голови, над чолом, кінці вплітала в коси [2, с. 25]. Підтвердженням є картини художників XIX століття В. Тропініна «Дівчина з Поділля» і Я.Засідателя «Портрет селянської дівчини», які залишили нам образи молодих подолянок в цих головних уборах [3, с.96].

Слід згадати і Тараса Шевченка, його прагнення до вивчення культури спонукало до мандрівки українськими селами, де він робив зарисовки з натури для видання альбому «Живописна Україна» [5]. На одній із його картин «Катерина» зображено босоногу українську дівчину. На ній біла сорочка, червоний фартух, спідниця, голову прикрашає червона стрічка з квітами, яку дівчата носили повсякденно. Найбільш поширеними були вінки з маку, чорнобривців, ромашки, барвінку, півонії, жоржини, а зимою – із штучних квітів.

Художник Юрій Глоговський, українській тематиці присвятив понад 350 сюжетів в основному із західної частини України. Він зображував жителів цієї місцевості в переважній більшості у верхньому одязі. Серед них є роботи

виконані з натури, значення яких важко переоцінити. Як живі свідки минулого вони допомагають відтворити не лише побутування одягу, головних уборів у Східній Галичині, а й є своєрідними штрихами до картин народного побуту [2, с. 18-19].

В одній із робіт «Селянка з Яворіщини» [4], зображено дівчину, яка у руках тримає кошик, вбрана у сорочку, синю спідницю та фартух, які відповідають даному регіону. На голові у неї намітка – полотно прямокутної форми довжиною до 5 м., шириною до 50 см., кінці якого декоровано тканим (вишитим) орнаментом.

У картині Надії Мартиненко «Дівчина з Покуття» яскраво виражений головний убір – очіпок, який має круглу форму та повністю покриває волосся. На нижньому ярусі зображено ромби, які вишиті різноманітними техніками та відповідають даному регіону, верхній ярус – коса з соломи, над яким кріпляться помпони з ниток. По спині звисають довгі стрічки з рослинною орнаментикою.

Отже, зберігаючи давні традиції, український головний убір постійно розвивався й трансформувався. На даний час збереглась лише частина весільної обрядовості, переважно в сільській місцевості, зокрема в обряді покривання голови.

Список використаних джерел

1. Рыбаков Б.А. Киевская Русь и русские княжества XII – XIII вв – М., 1982.
2. Стельмашук Г. Г. Українські народні головні убори: монографія / Г. Г. Стельмашук; Львівська нац. Академія мистецтв. – 2-е вид., допов. І переробки. – Л.: Априорі, 2013. – 276с.
3. Українська вишивка: Альбом. – К., 1993. – С.96: Рис.85.
4. Український народний одяг XVII - початку XIX ст. в акварелях Ю. Глоговського / Авт. та упор. Карвавич Д. П. Стельмашук Г. Г. - К.: Наукова думка, 1988 - 272 с.
5. Шевченко Т. Г. Повне зібрання творів: У 10 Т.– К., 1961.– Т. 7, кн.1.– С. XIII ст. іл. 32, 33, 34, 38, 93.

ІСТОРІЯ ПРАСКИ ВІД МИНУЛОГО ДО СЬОГОДНІ

Стаття присвячена порівняльному аналізу креативних видів еволюції праски, сучасних видів устаткування, пошуку можливих шляхів вдосконалення устаткування швейного виробництва.

Ключові слова: Історія праски, пральник, вугільні» або «духові» праски, спиртові праски, газові праски., електричної праски, Паровий прес і паровий манекен.

Мета пошукової роботи – провести дослідження та аналіз виникнення першої праски.

Об'єкт дослідження – сучасні види устаткування швейного виробництва. Предмет дослідження – вдосконалені конструкції сучасних прасок.

Праска була винайдена дуже давно. В IV столітті до нашої ери в Прадавній Греції були винайдені способи плісировки одягу з полотна за допомогою гарячого металевого прута, що нагадував качалку. Для розгладження одягу у давнину використовувалися злегка оброблені нагріті кругляки. В XVIII-XIX століттях праски являли собою металеві пристрої близької до сучасної форми. Праски нагрівалися на газі або печі.

В давній Україні і навіть до середини XX ст. прасування здійснювалося оригінальним способом. Білизна намотувалася на качалку, після чого кілька раз ретельно прокочувалося «рублем» — довгою дерев'яною плашкою з ребрами на нижній поверхні й рукояттю на кінці. Рубель з характерним стукотом перекочував качалку, його ребра при цьому розминали волокна тканини. Це

пристосування називалося також «ребрак» або «пральник».

Найпоширенішими були нагрівальні праски — вони ставилися в піч або на вогонь і розігрівалися. Значно дорожчими були спиртові праски — в XIX столітті за них давали невелику отару овець. Ще одна старовинна конструкція прасок - з порожниною всередині праски, куди завантажувалося вугілля (інколи - деревне вугілля). Таку праску розігрівали вимахуючи нею вправо-вліво. При цьому повітря через отвори у прасці продувало вугілля і останнє розжарювалося. Полегшена праска з електронагрівом з'явилася в 1903 р. завдяки винахідникові Ерлу Річардсон. За час середньовіччя римські металеві молотки для прасування одягу вже були вдосконалені європейськими майстрами, які надали їм форму човників з ручкою зверху. Робили їх суцільно литими, і тому вони були важкими у використанні. Вага найбільшого з них досягала 10 кг, і застосовували його професіонали прасування білизни та шевці. Для домашнього вжитку відливалися праски малої форми з вагою бл. 5 кг. Також в музеях техніки можна побачити суцільнометалеві праски у формі кита, бика тощо. Меншої ваги таку праску відливати не було сенсу, бо вона б дуже швидко охолоджувалася. Із-за того, що нагрівали такі праски на вогні (або у печі), їх ручки теж сильно нагрівалися, і тому, щоб не обпекти руку, використовували складену у кілька шарів тканину. Недоліком таких прасок було і те, що для нагріву суцільно металеві праски потрібно було багато часу. Усували цю ваду, купуючи їх парами.

Поки одна з них нагрівалася, іншою прасували білизну, роблячи процес прасування безперервним. Ще одним недоліком таких прасок було те, що при нагріванні на відкритому вогні підшва та бік праски вкривалися кіптявою, тому перед тим, як прасувати білу білизну, спершу потрібно було цю кіптяву зняти, провівши декілька разів підшву по іншій тканині. Незважаючи на зазначені недоліки, такі праски дуже швидко набули поширення у більшій частині світу. В Україні та інших державах Європи такі праски використовували майже до середини ХХ століття, особливо в селах. В кінці 19 століття стали виробляти газові праски. Принцип їх роботи був той же, що і у газових плит: праска розігрівалася від палаючого газу. У корпус такої праски була вставлена металева трубка, під'єднана

іншим кінцем до газового балона, а на кришці праски розташовувався насос. За допомогою насоса газ заганяли всередину праски, де, згораючи, нагрівав прасувальну підшву. Легко уявити, наскільки небезпечними були такі праски: з їх вини нерідко відбувалися витіку газу - з досить жахливими наслідками: вибухами, пожежами та жертвами.

Існувала і водяна праска, придумана новгородським умільцем. По суті, чайник-праска. До його платформи зверху приварювався чайник: одночасно можна і воду гріти, і білизну гладити, щоб не витратити даремно дорогоцінне тепло.

У першій в світі електричній праски нагрівальним елементом була електрична дуга між вугільними електродами, до яких підводився постійний струм.

Список використаних джерел

1. Ісаєв У. У. Устаткування швейних підприємств: Учеб. для проф. –техн.Училищ. – 3-те вид., испр. ідоп. – М.: Легпромбитаиздат, 1989. – 336с.: мул.
  2. Єрмаков А. З. Устаткування швейних підприємств: учеб. для поч. проф. Освіти. – М.: ИРПО; ПрофОбрИздат, 2002. – 432 з.
  3. Франц У. Я. Устаткування швейного виробництва: Учеб. для середовищ. проф. Освіти – М.: Видавничий центр "Академія", 2002. – 448 з.
  4. Вальщиков М. М. Устаткування швейного виробництва. Вид. 2-ге, испр. ідоп. М., "Легка індустрія", 1977. Прим. авт.: Вальщиков М. М., Шарапин А. І., Идиатулин І. А., Вальщиков Ю. М. 520 з., з мул.
  5. Рачок У. У. Устаткування швейного виробництва: Учеб. посібник для проф-техн. Училищ/ Володимир Валерьянович Рачок. – Мінськ: Вишэйшая школа, 2000. – 193.: мул.
  6. Игорев, Владимир. Как писатель Джек Лондон работал... в прачечной : [з історії праски] / В. Игорев // А почему?. – 2011. – № 7. – С. 24-26.
  7. Історія праски: винахідництво як мистецтво [Електронний ресурс] : [з історії праски] // Всеукраїнський загальнополітичний освітянський тижневик «Персонал Плюс» : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://www.personal-plus.net/374/6639.html>. — Назва з екрану.
  8. Праска [Електронний ресурс] : [загальна характеристика] // Википедія : свободна енциклопедія : [веб-сайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Праска>. — Назва з екрану.
  9. Інтернет
Обыкновенная история. Утюг. История первая : [відео]
Обыкновенная история. Утюг. История вторая : [відео]
- evolutsia.com – еволюція (історія) праски;

- ro4emu.ru – історія праски;
- class-fizika.spb.ru – як працює електропраска (історія праски);
- zoom.cnews.ru – стаття: «Утюг: від кам'яного століття до наших днів»;
- вікіпедія – вільна енциклопедія про праску.

УДК 687.03

Ладан Ірина, студентка III курсу спеціальності «Моделювання та конструювання промислових виробів», науковий керівник Сенюк О. М.

АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОБРОБКИ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ ІЗ СУЧАСНИХ МАТЕРІАЛІВ

Стаття присвячена пошуку нових сучасних матеріалів та їх асортименту, врахування їх особливостей під час технологічної обробки деталей та вузлів швейних виробів з них, створюючи креативні колекції одягу у відповідності до модних трендів.

Ключові слова: модні тенденції сезону, авторитетні бренди, асортимент сучасних матеріалів, натуральна шкіра, замша, оксамит, матеріали з плівковим покриттям, проектування та обробка деталей та вузлів, швейне обладнання, волого-теплова обробка швейних виробів.

Мода – це зміна форм і зразків одягу, що відбувається протягом порівняно коротких проміжків часу. На відміну від поняття «стиль» мода характеризує короткочасні й поверхневі зміни зовнішніх форм побутових предметів та мистецьких творів. У всьому світі модниці уважно стежать за тенденціями світової моди, підбираючи в свій гардероб актуальні в нинішньому сезоні сукні 2017-2018 року, тренди яких з таким успіхом були зустрінуті на показах у Мілані та Парижі. Якщо стежити за модою, то напевно буде цікаво дізнатися про новинки в світі моди. У новому сезоні дизайнери пропонують велику різноманітність тканин та матеріалів. Особливо популярними є твід,

трикотаж, оксамит, кашемір, шкіра, замша, шовк, атлас, шифон.[1]

Не бояться дизайнери комбінувати різні фактури один з одним, наприклад трикотажна сукня з верхом з прозорого шифону виглядатиме незвично і модно. Шкіра в трендових виробих 2017-2018 років взагалі буде неймовірно популярна. Сукня з цього матеріалу як ніяка інша створить жіночний образ і підкреслить переваги фігури. Дані тканини є різними за фактурою, волокнистим складом та зминальністю.[2]

Однією з найактуальніших тканин цього модного сезону є оксамит. Його батьківщиною вважають Італію, яка навіть в XIII столітті організувала спеціальну гільдію виробництва цієї тканини. Сьогодні статус розкоші, вишуканості супроводжує оксамит, тому навіть найпростіша річ за кроєм здатна прикрасити будь-який гардероб. Він додає впевненості в собі і розкоші Вашому образу, до того ж забезпечує комфорт. Оксамитовий одяг призначений не на кожен день, але якщо чоловік матиме у шафі оксамитовий жакет, то це тільки плюс. Оксамит — це тканина з вертикальним ворсом на шовковій або бавовняній основі. Дизайнери врахували усі ці фактори і запропонували нам модний тренд.

Підвищена змиальність ворсового покриття ускладнює можливість використання ВТО, тому в конструкції виробів проектують мінімальну кількість деталей та швів, виточки замінюють рельєфами, кокетками, посадку по зрізах - малими складками. Для оздоблення деталей використовують буфи, складки, драпування, з оздоблюючих елементів – стрічка, тасьма, шнур, аплікація, кант тощо. Для ВТО виробів з цих матеріалів потрібна спеціальна прасувальна дошка з голковою поверхнею, яка попереджує ворс від утворення заминів. Зазвичай, деталі виробів з оксамиту викроюють так, щоб напрям ворсу був напрямлений знизу вгору. Оксамитові речі дуже примхливі і вимогливі в процесі експлуатації. Краще віднести оксамитові речі в хімчистку, довіривши догляд за тканиною професіоналам. Для того, щоб надати виробу з оксамиту естетичного вигляду, достатньо його відпарити спеціальним обладнанням для ВТО. [4]

Вироби з натуральної і штучної шкіри та замші не піддаються вологотепловій обробці, тому необхідна форма майбутнім виробам повинна створюватись конструктивним шляхом за допомогою

виточок, рельєфів, відрізної стійки коміра тощо. Для кращого прилягання припусків швів до виробу їх додатково настроюють чи вистроюють. [5] При обробці виробів з натуральної шкіри і замші використовують голки з круглим або лопатковим заточуванням вістря, а також спеціальну притискуючу лапку з тефлоновим покриттям. Зрізи деталей зшивають бавовняними нитками № 40 і 50, а технологічні операції «настроювання» і «вистроювання» швів виконують спеціальними синтетичними нитками. [6]

Крім шкіри та замші складними в обробці є матеріали з плівковим покриттям. З даної тканини виготовляють спецодяг, дитячий одяг, куртки, плащі. Її обробляють спеціальним хімічним розчином для уникнення промокання матеріалу. [7, с.145-146] В виробках із плівковим покриттям використовують одношовні рукави. Такі вироби погано переносять вплив високих температур. Недоліками цього матеріалу є підвищена змиальність. Вироби з цих матеріалів можна прати в машині - автомат при температурі 30-40 °С. Ці вироби є легкими та зручними у використанні. [8, с.32-33]

Список використаних джерел

1. <http://tourne.in.ua/odyag/plattya-sezonu-2015-2016-osnovni-tendenciji-ta-trendi-svitovoji-modi.html>
2. <http://www.obuvrostok.ru/vybor-kozhi>
3. <http://volynmarket.com/board.php?id=2968>
4. <http://subject.com.ua/technology/clothing/141.html>
5. <http://www.katushka.lviv.ua/uk/article/useful-tips/128-caring-for-textiles.html>
6. <http://femme.pp.ua/tendenci-zhinocho-modi-osin-zima-2..>
7. О. А. Кузін, Р.А. Яцук Матеріалознавство та термічна обробка матеріалів. Підручник. – Львів: Афіша, 2009. – 304 с.
8. В. С. Горобчишина Довідник технологічних послідовностей виготовлення одягу: Навчальний посібник. – Львів: «Новий світ - 2000», 2012. - 292 с.

*Татарин Марія, студентка III курсу спеціальності
«Перукарське мистецтво та декоративна косметика»,
науковий керівник Синишин І.І*

КОСА – ЯК НЕВИЧЕРПНЕ ДЖЕРЕЛО ЖІНОЧОЇ КРАСИ

Дослідження присвячене вивченню та значенню зачіски «Коса», на основі історичних аспектів та сучасних стилів. Пошук нових ідей для створення сучасних модних образів на відомих показах мод Європи.

Ключові слова: модний тренд, техніка плетіння, зачіска понні тейл, плетена корона, банан, коса до підлоги, індійська коса, образ, корзинка, довжина хх1, водоспад, французька коса, метелик, шкільні косички.

Завдання даного дослідження - виявити всю красу жіночого обличчя та підкреслити індивідуальність до кожного типу волосся. Ключовими подіями є головні покази які проходять щорічно на світових показах мод, та вплив історії зачіски на сучасне формування майбутніх трендів, новинок у даній зачісці.

Зачіска – це спосіб впорядкування волосся на голові людини, що передбачає його вкорочення, видалення, укладання, фарбування в певному стилі, а в деяких випадках - застосування спеціальних предметів або хімічних речовин. Є одним з найбільш ранніх надбань людської культури та. В сучасному світі зачіска є одним з основних елементів моди. Здавна головною прикрасою жінки вважалося довге гарне волосся. Згідно з переказами, в ньому зберігалася вся мудрість і сила людини, а при виборі майбутньої дружини дивилися на статуру, обличчя і товщину коси.

Підсумовуючи дане дослідження, враховують сучасні тенденції моди, так як прототипом майбутньої зачіски та образу неможливо досягнути без усіх зазначених вище типів плетіння волосся.

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс :<http://myledi.net/hairstyles.html>
2. Електронний ресурс :<http://lady.tochka.net/>
3. Електронний ресурс: <https://moyezdorovya.com.ua>
4. Електронний ресурс: <https://stm.net.ua/>
5. Електронний ресурс: pp.ua/moda-2018
6. Електронний ресурс: <https://idei-dekoru.com>

*Хмель Я. студентка III курсу спеціальності
"Перукарське мистецтво та декоративна косметика",
науковий керівник Кіналь Т.Я.*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАЧІСКИ В РІЗНИХ СТИЛЯХ

Стаття розповідає про створення зачісок, зокрема про їхні елементи та трансформацію у різних стилях.

Ключові слова: зачіска, елемент зачіски, плетіння, трансформація, стиль зачіски.

Зачіска-це волосся укладене в певну форму із застосуванням різних видів укладання, завивки та різноманітних стрижок.

У зачісці найяскравіше проявляється подих епохи, вона відтворює національні та расові риси, класову приналежність, соціальний стан у суспільстві, а також ознаки статі та віку. Завдяки зачісці можна підкреслити привабливість обличчя та завуалювати деякі недоліки.

Волосся укладають, надаючи йому потрібної форми, створюючи обрану зачіску, з урахуванням певних елементів. Елементом зачіски можна назвати: проділ, хвилю, крон, чілку, локони, буклі, валик, і т. п.

Елемент плетіння є досить цікавим та різноманітним, тому що плетіння зараз на піку популярності. Вони прикрашають голови жінок будь-якого віку і професій, активно використовуються в повсякденних та урочистих образах. Особливо чарівно виглядають зачіски на довгому волоссі, що дозволяють втілити будь-які фантазії.

Плетіння кіс на довге волосся розрізняється за кількістю пасом, наявності або відсутності підхватів, розташування. Розрізняють такі види плетіння :коси з 3-х,

4-х,5-ти або 6-ти прядок, французька коса, коса-риб'ячий хвіст, зачіска «Водоспад», зачіска «Шапочка(корзинка)», коса-змійка, афрокосички, багатопрядне плетіння та ін.

Стиль-це конкурентна, стійка, складна мода епохи, в якій мода виражає економічний стан, політичні погляди, розвиток культури, ставлення до зовнішнього світу.

Кожній зачісці притаманний свій стиль. Стілі розрізняють: класичний, романтичний, спортивний, діловий стиль, фольклорний стиль, екзотичний стиль, авангардний стиль.

З кожним наступним роком перукарське мистецтво набирає все більше швидкого розвитку. Завдяки стилям зачісок та їх елементів, трансформація є найрізноманітнішою. Таким чином з однієї зачіски можна зробити безліч, дивлячись на скільки розвинена фантазія у майстра-перукаря.

Трансформація— зміна, перетворювання виду, форми, істотних властивостей чогонебудь. Трансформувати — перетворювати, змінювати.

Підсумовуючи все вище сказане, можна зробити висновок, проаналізувавши стилі, ми бачимо трансформацію зачіски.

Список використаних джерел

1. Васильчик М.В., Винокурова Л.Є., Тисленко М.П. "Історія перукарського мистецтва»;
2. Гутиря Л.Г. "Сучасна перукарська справа»;
3. Конспекти з перукарської справи, матеріалознавства, санітарії і гігієни, охорони праці, моделювання та художнього оформлення зачісок;
4. Журнали: "Дзеркало моди", "Наталі", "Ліза".

УДК 07.477

Хоменко Ірина, студентка III курсу спеціальності «Дизайн», науковий керівник Ткачук Ю.П.

ЕТНОСТИЛЬ В ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРУ

У статті розкрито роль етностилю, що естетичних чинників на засадах звернення і формується залежно від функціональних і до традицій народного мистецтва України, і

до культур низки народів, переважно Далекого та Близького Сходу. Сформульовано мету та завдання відповідного дослідження, обґрунтовано його актуальність. Викладено напрямки та основні положення пропонованої проблеми.

Дослідження є актуальним, тому що попри важливість підходу використання етнічних мотивів в дизайні інтер'єрів, досі не приділено достатньої уваги його вивченню, відсутні комплексні дослідження, спрямовані на визначення архітектурно-художніх ознак різних етнографічних регіонів України та систематизацію наявного матеріалу, розроблення наукових рекомендацій і засобів формування такого середовища в приміщеннях.

Метою роботи було визначити особливості використання етнічних мотивів в дизайні інтер'єру, сформулювати вимоги до дизайну з огляду на їх функціонування, з'ясувати засоби художньої виразності.

Постановка завдання. Проаналізувати й узагальнити джерела наукових досліджень щодо використання етнічних мотивів в дизайні інтер'єрів; сформувати джерельну базу дослідження. Виявити та проаналізувати традиції використання етнічних мотивів в дизайні інтер'єрів України. Сформулювати методiku дослідження використання етнічних мотивів в дизайні сучасних інтер'єрів. Здійснити композиційний, а також стильовий і статистичний аналізи сучасних інтер'єрів України, що містять етнічні мотиви.

Результати дослідження, показали, що етностиль, етнодизайн у сучасних інтер'єрах — явище, спричинене прагненням дизайнерів до збереження, творчої інтерпретації культурних і мистецьких здобутків певних націй і народностей для їхнього подальшого функціонування в сучасному середовищі.

Етнічна тематика є одним з провідних напрямків формування просторового образу сучасного інтер'єру. Популярність такого напрямку можна пояснити кількома факторами, насамперед — протягом тривалого часу в дизайні інтер'єру перевагу надавали застосуванню сучасних матеріалів, нехтуючи глибокими культурними традиціями [5]. В останній час помітним є прагнення людей до пошуків першоджерел, до того, що є для них природнішим. Водночас спостерігаємо розширення світогляду, нові можливості для міжетнічних і міжкультурних взаємодій у сучасному світовому культурно-комунікаційному просторі, спричинені розвитком глобалізаційних тенденцій і розширенням культурних контактів на міждержавному рівні, що призводить до взаємовпливу різних культур і активізує діалектику інтеграційних процесів [4]. У сучасних умовах завдяки активізації міжкультурного та між етнічного спілкування особливо підвищується роль етнічного компонента в культурних і соціальних процесах, відроджується інтерес до національної ідентичності, а звідси і бажання привнести в повсякденне життя нові елементи побуту та принципи організації простору.

Відповідно, стилістика меблів і об'ємно-просторове вирішення інтер'єрів і є тими виразними візуальними засобами, що їх дизайнери беруть на озброєння, відтворюючи атмосфери різних етнічних культур [1; 2]. Ще одним важливим фактором популярності етнодизайну є його екологічність, оскільки здебільшого для оздоблення етнічних інтер'єрів використовують натуральні матеріали — дерево, ротанг, шкіра, каміння, глина, метал, тканини; причому виробники намагаються наголосити на їхніх природних властивостях. Тенденція до актуалізації етностилу в громадських інтер'єрах України має низку чинників,

серед яких передусім слід зазначити покращення економічної бази — будівництво та реконструкція ресторанів і готельних комплексів останнього десятиріччя.

Відтак, дослідження векторів розвитку етностилю в дизайні сучасних громадських інтер'єрів потребує ґрунтовного наукового аналізу та комплексного опрацювання з метою подальшого розвитку цього напрямку в процесі формування національної моделі дизайну. З розвитком дизайну в Україні вітчизняні фахівці з оформлення інтер'єрів почали дедалі більше переймати досвід колег із західних країн і підхоплювати новітні світові модні тенденції [6].

Отже, підсумовуючи вищевикладене можна зробити такий висновок: Короткий

аналіз функціонування етностилю в дизайні громадських інтер'єрів дає підстави зробити висновки, що в сучасному українському дизайні предметно-просторового середовища, а саме в дизайні громадських інтер'єрів виокремлюється етностиль, що пов'язаний із зверненням до народних традицій мистецтва певних етнографічних регіонів України та етностиль, заснований на інтерпретації мистецтва Сходу та інших екзотичних культур. Отже, проблематика стилістичного, формального та змістового навантаження етностилю в сучасному дизайні інтер'єрів громадських споруд в Україні потребує ґрунтовного наукового дослідження з метою майбутнього професійного прогнозування розвитку векторів українського дизайну.

Список використаних джерел

1. Антонов О. К. Українська Радянська енциклопедія / О. Антонов, Ф. Бабічев. - К.: Прогрес, 1982. - 515 с.
2. Арнхейм Р. Мистецтво і візуальне сприйняття / Рудольф Арнхгейм; [пер. з англ. В.Н. Самохіна]. - М.: Прогрес, 1974. - 392 с.
3. Берхін Н. Б. Загальні проблеми психології мистецтва / Наум Борисович Берхін. - [3-є вид.]. - М.: Знання, 1981. - 356 с.
4. Боров Ю. Б. Естетика: [підручник] / Юрій Борисович Боров - М.: Вища школа, 2002. - 315 с.
5. Буткевич О.В. Краса: природа, сутність, форми: [монографія] / Олег Вікторович Буткевич. - Л.: Художник, 1983. - 438 с.
6. Виготський Л. С. Психологія мистецтва: [підручник] / Лев Семенович Виготський. - М.: Образотворче мистецтво, 1987. - 189 с.
7. Гуляева Е. А. Дизайн і виробництво: [монографія] / Олена Анатоліївна Гуляева. - М.: Дизайн, 1999. - 192 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ СКУЛЬПТУРИ МОДЕРНІЗМУ У ВПЛИВІ НА ОБРАЗНУ КУЛЬТУРУ МІСТА

Стаття присвячена аналізу соціальних умов, які дали поштовх розвитку скульптурі модернізму та дослідженню формування основних течій і напрямків, виявленню найвидатніших представників.

Об'єктом нашого дослідження є дослідження виникнення скульптури модернізму, як одного з історичних, мистецьких та культуро творчих явищ розвитку світової культури, та її місце у міському просторі та житті людей.

Період кінця XIX ст. – важлива і складна пора в художньому житті людства. Великі соціальні зрушення цього часу: посилення класової боротьби і національно-визвольних рухів, поділ світу та перші війни за його переділ, революційне піднесення на Сході і Заході, Перша світова війна, соціалістичні революції в Росії і Європі, розвал імперії – все це вплинуло на літературу і мистецтво всіх країн і народів [2, с. 330].

Кінець XIX – початок XX століття – час динаміки в житті людей. Науково-технічний прогрес показав, що «статичне буття» мистецтва закінчилося, разом зі старим світосприйняттям. Митці починають по-новому дивитися на світ: у їхніх роботах стає очевидним те, що майстри починають намагатися зобразити не лише те, що вони бачать, а й те, як вони це бачать [11, с. 8-9].

На початку XX ст. мистецтво перестало існувати в тому виді та сенсі, в якому воно розумілось у XVI – XIX ст. ст [14, с. 23].

Таким чином, модернізм виступив як певний творчий метод для відображення нових соціальних феноменів. Він виступив «породженням» складного періоду у житті

людства та претендує на революційність, що, власне, і демонструє в художній практиці.

Вважаємо, що митці та їх творчість стали своєрідним «засобом» відображення Нового часу.

Скульптура – один із видів образотворчого мистецтва, який відображає життя своїми особливими засобами. Це єдиний вид мистецтва який дає реальні об'ємно-просторові зображення матеріальних предметів.

Слово «скульптура» у перекладі з латини (лат. «sculptura», від лат. «sculp») означає ліплення, різьблення, висікання [8, с. 9; 3, с. 5;].

Д. Дідро говорив: «Живопис звертається лише до очей. Скульптура існує і для сліпих і для зрячих» [5, с. 6].

Таким чином, скульптура, володіючи найбільшою виражальною силою серед «зображувальних мистецтв» несе в собі найглибший відбиток того часу, в який була створена та у більшій мірі, ніж інші види мистецтва впливає на глядача. Скульптура супроводжує нас скрізь і завжди. Вона зустрічає нас на дорогах, площах, в парках, екстер'єрах, вона постійно розвивається і тому, - невичерпно різноманітна.

З початком XX ст. приблизно співпадає початок цілої серії переворотів в стилістиці пластичних мистецтв, які корінним чином змінили традиційні методи [13, с. 6]. Розвиток скульптури відбувався переважно у відриві від живопису, і тут набагато важче розрізнити окремі напрямки. Тому

значна роль належить окремим яскравим майстрам [15, с. 176].

На різних етапах модернізму скульптура надихалась світосприйняттям таких напрямів у мистецтві, як кубізм, футуризм, експресіонізм, сюрреалізм, поп-арт, гіперреалізм тощо. Але вона не розчинилася у авангардних практиках і спромоглася зберегти фігуративну традицію у поєднанні з «традиційною» пластичністю та використанням твердих природних матеріалів [16].

Урбанізаційні процеси які склалися в цей час були зумовлені соціальними та суспільними змінами знайшли своє відображення у скульптурі, яка яскраво презентувала людину і місто, її культурне середовище.

Складність розвитку художньої культури ХХ ст. яскраво простежуються у мистецтві Франції [6, с.271]. Французька скульптура кінця ХІХ – поч. ХХ ст. ст. розвивалася в цілому тим же шляхом, що й живопис.

Творчість О.Родена та майстрів цього часу – А. Бурделя, А. Майоля, не оминув символізм, «оздоблений» імпресіонізмом [4, с.12].

Такий модерністичний напрям, як кубізм також отримав своє вираження в скульптурі, хоча був створений і розроблений живописцями. Кубізм на певний час захопив значну кількість скульпторів. Найвідомішим його представником був О. Архипенко. Перехід від реальності до безпредметності в кубізмі складає особливості творчості К.(Бринкуш) Бранкузі. [7, с. 314-322].

Разом з кубізмом народилася програма модернізму, яка в багато чому оприділила його подальшу еволюцію. Найближчим наступником і суперником цього напрямку став італійський футуризм.

Футуризм – напрям, який був спрямований у майбутнє відірваним кольором (живопис), формою та сюжетом.

Для нього характерна деконструктивність, алогічність композиції, дисгармонія. Мета творчості футуристів початку ХХ століття – підірвати спокій італійського суспільства, поставити його перед необхідністю відвернутися від досягнень минулого, дивитися тільки в майбутнє. Футуристи вважали, що їхні пластичні творіння повинні жити у відкритому просторі, вбудовуватись в архітектурні схеми; разом з ними вони будуть активно вторгатись у зовнішній світ, важливою частиною якого вони і являються. [9, с. 53-67].

Експресіонізм в скульптурі не проявив себе настільки чітко та програмно як у живописі. Найвідомішим представником експресіонізму є, вже згаданий, Ернст Барлах. Е.Барлах у своїй творчості за основу бере реалістичні традиції старої німецької пластики. Його твори проникнуті глибоким співчуттям до світу принижених та ображених, вони виділяються високим соціальним гуманізмом. Скульптура експресіонізму – це почуття, втілені у камені. [12, с. 63-74].

Одним з найскладніших напрямків в сучасному мистецтві був і залишається до сьогодні абстракціонізм [15, с. 170].

Причини виникнення абстрактної скульптури і закономірності її розвитку майже не відрізняються від тих, які притаманні абстрактному живопису. Крім цього, абстракціонізм в скульптурі проявився пізніше, ніж у живописі, і безпосередньо як застосування принципів, які зародились в живописі. Абстракціонізм в скульптурі виразився менш, ніж в живописі. Це зрозуміло, тому що абстракціонізм підриває власне основу пластики. Абстракціонізм вважає, що головною задачею образотворчого мистецтва є не зображення, а вираження [10, с. 57]. Таким чином, як в скульптурі, так і в живописі, цей процес виражається насамперед посиленою увагою до окремих, чисто формальних питань.

Введення в скульптуру нових матеріалів, до того часу їй не властивих (заліза, алюмінію і т. д.), і було більшою мірою викликано бажанням скульпторів забезпечити собі свободу в області пластичних шукань.

Скульптура модернізму свідчать про незвичайно інтенсивний процес дедалі більшого звільнення мистця від будь-якої школи й впливу традицій [1, с. 250].

Доречною тут буде думка Карла Юнга, про те, що люди мистецтва дуже чутливі до змін у колективному несвідомому, вони вловлюють найменші зміни у його потоках і це відображають у своїх творах. Тому, очевидно, скульптура модернізму внесла своє бачення та «технологію» у пластичне мистецтво. Тому скульптура цього часу так органічно вписувала у життя людей і відкрила перспективу для цього виду мистецтва у майбутньому

Список використаних джерел

1. Абрамович С. Д. Світова та українська культура / С. Д. Абрамович,
2. М. Ю. Чікарьова. – Львів: Світ, 2004. – 344с.
3. Алексієвець Л. М. Історія світової культури Частина друга: від бароко до сучасності / Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець, О. І. Шама. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 648 с.
4. Воронова О. Искусство скульптуры / О. Воронва– М.: Знание, 1981. – 107 с.
5. Гусев Ф. Плеяда жерців Краси: Роден, Бурдель, Майоль / Ф. Гусев // Всесвітня література та культура. – 2002. –№9. – С.12-14.
6. Ермонская В.В. Основы понимания скульптуры / В.В. Ермонская– М.: Искусство, 1964. – 54 с.
7. Ильина Т. В. История искусств. Западно-вропейское искусство / Т. В. Ильина– М.: Высшая школа, 1983. – 313 с.
8. История искусства зарубежных стран в 3т. / [ред. В. И. Роздольская]. – М.: Искусство, 1964. – 659 с.
9. Красноголовец О. С. Основы скульптуры: навч. пос. / О. С. Красноголовец – К.: Знання, 2008. – 168 с.
10. Крючкова В. А. Антиискусство: теория и практика авангардистских движений / В. А. Крючкова– М.: Изобразительное искусство, 1986. – 296 с.
11. Левчук Л. Т. Эстетика / Л.Т. Левчук– К.: Вища школа, 1997. – 400с.
12. Полевой В. М. Искусство как искусство / В. М. Полевой– М.: Издательский дом, 1995. – 212 с.

*Багрії Олена , студентка I курсу
спеціальності «Туристичне обслуговування »,
науковий керівник Баб'юк О.В.*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЧАСІВ ГРУПИ INDEFINITE В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

(на матеріалі роману Еріка Сігала «Історія кохання»)

Теперішній стан граматичної науки потребує систематичного динамічного підходу до проблем використання часів групи Indefinite. Проблема значення і вживання часів групи Indefinite надзвичайно цікава і важлива сьогодні, оскільки відкриває можливості для аналізу багатьох літературних джерел з точки зору вживання часових форм.

Наукова робота має на меті вивчення особливостей утворення і вживання часів групи Indefinite, а також аналіз використання зазначених граматичних явищ у романі Еріка Сігала «Історія кохання».

Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання дослідження:

- Проаналізувати способи утворення часів групи Indefinite;
- Уточнити вживання часів групи Indefinite;
- Подати типологічну характеристику часів в українській і англійській мовах;
- Проаналізувати вживання часів групи Indefinite у романі Еріка Сігала «Історія кохання».

Об'єктом дослідження є функціонування часів групи Indefinite в англійській мові.

Предметом дослідження є використання часів групи Indefinite в художньому творі.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його

результатів на уроках англійської мови, у студентських наукових роботах.

Робота складається зі вступу, двох розділів, списку використаних джерел (15 найменувань, з них 6 англійською мовою).

У Розділі 1 проаналізовано утворення та вживання часів групи Indefinite.

У Розділі 2 представлено результати порівняльного аналізу вживання часів в українських та англійській мовах, проілюстровано теоретичні положення, викладені в Розділі 1, прикладами з роману Еріка Сігала «Історія кохання».

У висновках узагальнено результати теоретичного і практичного дослідження.

Дієслово є найважливішою частиною будь-якого речення, тому що з ним утворено більше конструкцій, ніж з будь-якою іншою частиною мови. Дієслова мають низку граматичних категорій, які не мають інших частин мови. Однією з них є категорія часу, яку трактують як форму дієслова, що позначає час дії [14, с.112]. В англійській мові є загалом три групи часів – теперішні, минулі і майбутні. Категорія виду служить для позначення способу виконання дії.

В англійській мові є такі часово-видові форми: Present Indefinite, Present Continuous, Present Perfect, Present Perfect Continuous, Past Indefinite, Past Continuous, Past Perfect, Past Perfect Continuous, Future Indefinite, Future Continuous, Future Perfect, Future Perfect Continuous, Future Indefinite-in-the-past, Future Continuous-in-the-past,

Future Perfect-in-the-past, Future Perfect Continuous-in-the-past [4, с. 12-13].

Дієслова мають 4 часові форми групи Indefinite, які показують відмінності в часі дії.

Граматична категорія часу передає відповідність дії чи стану до моменту мовлення. В обох мовах вона тісно пов'язана з категорією виду і виявляється у розмаїтті форм.

В українській мові дієслово має форми теперішнього (*роблю*), майбутнього (*робитиму*), минулого (*робив*) часів. Форми типу *робитиму* є синтетичними, *буду робити* – аналітичними.

Логіка дослідження зумовлює необхідність аналізу вживання часів групи на прикладі літературного твору.

Present Indefinite вживається у творі, в першу чергу, для вираження дії, яка характеризує підмет постійно. Досить різноманітним є також вживання питальних речень.

У творі найчастіше вживається Past Indefinite, оскільки розповідається про минулі події від імені головного героя.

Аналізуючи вживання Future Indefinite, то в більшості випадків дієслово означало одноразову дію в майбутньому.

Загалом у творі частіше вжито Future Indefinite-in-the-Past, ніж Future Indefinite, що можна пояснити тим фактом, що розповідь ведеться з точки зору минулих подій.

На основі аналізу теоретичних джерел в роботі уточнено основні випадки

вживання часів групи Indefinite. Зокрема, визначено, що типовими для *Present Indefinite* є вираження повторюваної чи постійної дії в теперішньому часі; дії, яка характеризує підмет постійно; загальновідомого факту чи закону природи; позначення дії, яка відбувається в момент мовлення, замість Present Continuous; вираження майбутньої дії; вживання у радіо- чи телекоментарях спортивних подій, громадських заходів для вираження послідовності дій, які відбуваються в момент мовлення; використання для опису послідовності дій у минулому для більш яскравої оповіді про минулі події. *Past Indefinite* зазвичай позначає одноразову, постійну та повторювану дію в минулому; дію, яка тривала і закінчилась в минулому чи відбувалась у певний момент у минулому; послідовність дій у минулому. Типовими для *Future Indefinite* є значення одноразової, повторюваної та постійної дії в майбутньому, а також послідовності дій у майбутньому.

На основі аналізу вживання часів групи Indefinite на матеріалах сучасного літературного твору (роману Еріка Сігала «Історія кохання») зроблено висновок, що в сучасній англійській мові існує тенденція до нетипового вживання часів групи Indefinite. Зокрема, мова йде про випадки, коли за традиційною граматикою доречніше вживати часи групи Continuous. Це трапляється перш за все тоді, коли оповідач наголошує на факті, а не на тривалості дії.

Список використаних джерел

1. Верба Г.В. Довідник з граматики англійської мови. – К., 1993.– 319с.
2. Давиденко Л.М. Перевір свої знання з практики англійської мови. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 2002. – 224с.
3. Каушанская В.Л., Ковнер Р.Л., Кожевникова О.Н. и др. Грамматика английского языка. Часть первая. – Киев, 1997. – 100с.
4. Раєвська Н.М. Теоретична граMATика сучасної англійської мови. – к.: Вища школа, 1976. – 304с.

5. Murphy R. English Grammar In Use. – Cambridge university press, 2-nd edition,-2001. – 350p.
6. Khomenko E.G. A grammar of the English Language. – К.: 2-nd edition, “Знання-Прес” – 2007. – 607p.
7. Segal E. Love Story. – Айрис пресс.- М.: – 2002.– 206p.

УДК 81'373.7

Гакало Ірина, студентка II курсу спеціальності «Правознавство», науковий керівник Галонжска О.В.

НІМЕЦЬКІ ЗООНІМИ ТА ЇХ ЕКВІВАЛЕНТИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Мова – це засіб спілкування між людьми. Тому необхідно вивчати та аналізувати кожен з її аспектів. Фразеологія - невід’ємна частина словникового складу мови. Без фразеології, за допомогою лише окремих слів було б важко, в деяких випадках навіть неможливо виразити все багатство відтінків думки людини. Фразеологія є відносно молодого галуззю мовознавства, яка активно розвивається. Тому деякі з її підрозділів і напрямків вивчені ще недостатньо.

Стійкі сполуки слів або фразеологізми-це семантично пов’язані сполучення слів, які, на відміну від подібних до них за формою синтаксичних структур, не створюються у процесі мовлення відповідно до загальних граматичних і значеннєвих закономірностей поєднання слів, а відтворюються у вигляді фіксованої конструкції з властивим їй лексичним складом і значенням[4, с. 73].

Вивчення фразеологізмів є особливо важливим для розуміння іншомовних текстів. Семантика фразеологічного складу будь-якої мови зумовлюється спільністю людського мислення, а також взаємодією людей в суспільстві відтворює національно - культурну самобутність мовного

колективу, тому важливо вивчати фразеологізми для більш глибокого пізнання культури, ментальності народу.

Фразеологізми характеризуються різноманітністю граматичної структури, ступенем внутрішніх зв’язків між компонентами, цілісністю значення, семантичними змінами, образністю, експресивністю, тому існують різні класифікації фразеологізмів. Найпоширенішою є класифікація, виконана В.В. Виноградовим на семантичній основі. Він виділяє три типи фразеологізмів: фразеологічні зрощення (ідіоми), фразеологічні єдності та фразеологічні сполучення. Розглядаючи розряди фразеологічних виразів І. Чернишова виділяє дві основних властивості фразеологічності: присутність у них одиначної сполучуваності компонентного складу та специфічного різновиду семантичного перетворення[3, с. 129].

Прислів’я, як особливий вид фразеологічних одиниць – це стійкі афористичні вислови, що у стислій, точній формі висловлюють думку про певні життєві явища, реалії дійсності, людські риси, вчинки у їх характерних і специфічних ознаках.

Узяті з різних джерел народної словесності на основі безпосередніх спостережень над навколишнім життям, вони відзначаються влучністю вислову і загушеністю думки; увібравши світогляд народу і його багатотисячолітній досвід, становлять невід’ємний пласт народної філософії – скарбницю мудрості[1, с. 111].

За походженням, семантикою та вживанням прислів’я функціонують як самостійні мініатюрні тексти. Найважливішими ознаками їх є семантична цілісність та їх відтворюваність. Семантика прислів’їв зображає узагальнений людський досвід. Країнознавча цінність прислів’їв формується у процесі її розвитку, тому дуже важливим є історичний підхід під час її дослідження. Адже прислів’я, подолавши віки, і тепер живуть у мові.

Кожен народ володіє багатим запасом прислів’їв, які є невід’ємною частиною його духовної культури та багатств. Прислів’я відтворюють менталітет, світосприйняття та культуру певного народу.

Німецька та українська мови не є спорідненими, та належать до різних груп германської та слов’янської. Але під час більш детального розгляду можна переконатися у тому, що крім зовсім протилежного світогляду існує досить багато близького та зовсім однакового. Звісно що способи їх перекладу відрізняються.

В.І. Карабан розглядаючи переклад прислів’їв, зазначає, що «з точки зору перекладу прислів’їв доцільно розрізняти інтернаціональні та етноспецифічні прислів’я та образні і необразні прислів’я» [3, с.131]. Серед типів перекладу прислів’їв лінгвіст виділяє наступні:

1. Переклад еквівалентним прислів’ям;
2. Переклад відносним моноеквівалентом;
3. Переклад необразним відповідником;

4. Переклад варіантним відповідником, коли робиться вибір одного з кількох еквівалентних прислів’їв;

5. Вільний переклад, який передбачає:

- калькування;
- дослівний переклад;
- описовий переклад.

Розглянувши ряд прислів’їв німецької мови, можна сказати, що за способом перекладу німецькі усталені вирази доцільно поділити на три умовні групи:

1. Першу групу складають німецькі прислів’я, що мають свій відповідник в українській мові. За структурою та за значенням вони повністю співпадають у мові оригіналу та в мові перекладу

2. До другої групи належать прислів’я, які не мають прямого відповідника в українській мові. При перекладі таких сталих виразів їх зміст зберігається, але водночас змінюється образ.

3. Третя група представлена прислів’ями, які не мають вдалого українського відповідника і перекладати їх дослівно не можна, оскільки втрачається зміст виразу та багатство експресивної думки. Тут ми маємо справу з прислів’ями, в яких немає аналогів або, просто кажучи, відповідників. Часто такі прислів’я мають історичне або релігійне походження. При перекладі таких крилатих висловів застосовують буквальний (або описовий) переклад з метою спрощення сприйняття[2, с. 241].

В роботі досліджено зооніми, тобто прислів’я із зоокомпонентом. Вони утворилися внаслідок тривалих спостережень людини за поведінкою та зовнішнім виглядом тварин. Відображення природи, зокрема її тваринного світу, у фразеологічних образах пов’язане з традицією ще дохристиянських часів, коли людина вважала себе частиною природи, а саму природу персоніфікувала, наділила представників рослинного і тваринного

світу рисами притаманними людині. Так, впродовж років у свідомості різних культур і народів сформувались свої стереотипи і уявлення про представників фауни. Звідси і фразеологічні одиниці до складу яких входять назви тварин, що відображають певні людські риси - чи то працьовитість, чи то вірність, лінощі, хитрість.

Аналіз результатів дослідження дав змогу зробити загальний висновок про те, що фразеологія є одним із яскравих та дієвих засобів мови. Метафоричність, емоційність, експресивність - всі ці якості фразеологізмів

надають мові образності та виразності. Зооніми широко представлені в обох мовах та належать до найпродуктивніших лексем, семантичні структури яких містять найбільшу кількість метафоричних значень, що вживаються для позначення людей.

Щодо відносин еквівалентності, то результати дослідження свідчать про те, що існує певна специфіка лексичної семантики зоонімів. Вона базується на відмінностях в історичному розвитку, культурі, укладі життя, менталітеті, традиціях німецького та українського народів.

Список використаних джерел

1. Коваленко А.Я. Науково-технічний переклад / Коваленко А.Я. – Тернопіль: Видавництво Карп'юка, 2004. – 284 с.
2. Кульгавова Л.В. Лексикология английского языка / Кульгавова Л.В. – М.: Восток-Запад, АСТ, 2003. – 512 с.
3. Мирам Г.Э. Профессия: переводчик / Мирам Г.Э. – К.: Ника – центр, 2004. – 157 с.
4. <http://en.wikipedia.org/wiki/Abbreviation>
5. <http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B1%D0%B1%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D0%B0%D1%82%D1%83>

УДК 81'276.5:378.18

*Ковальчук Ігор, студент II курсу спеціальності
«Обслуговування програмних систем і комплексів»,
науковий керівник: Галонжка О.В.*

НІМЕЦЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЙОГО РОЗВИТКУ

Мова є матеріалом, за допомогою якого ми спілкуємося, мислимо та відчуваємо. Однією з важливих складових сучасної німецької мови є молодіжний сленг. Він є досить неординарним явищем, що являє собою окрему мовну підсистему. Основними ознаками молодіжного сленгу є лаконічність, зосередженість на реаліях світу молоді, велика кількість вульгаризмів. Лексика молодіжного сленгу відображає сфери занять та інтереси його носіїв.

Як вважає Т. Жаркова [2, с.59], загальновідомий німецький молодіжний сленг має у своєму арсеналі обширну

систему понять і найменувань. Вона пропонує наступну класифікацію. Отже, німецький молодіжний сленг складається переважно із:

- оціночних понять;
- назв засобів пересування і предметів, що використовуються в побуті;
- іменників, що позначають батьків;
- слів зі сфери розваг, хобі, відпочинку;
- лексичних одиниць, що відносяться до сфери роботи та розумової діяльності;
- назв грошей;
- назв частин тіла.

Основними джерелами поповнення німецького молодіжного сленгу є іншомовні запозичення (серед яких переважають англійські), запозичення із кримінальних і комп'ютерних жаргонів, запозичення із загальнолітературної мови та словотвір.

Проблема англізації німецької розмовної мови пов'язана з прискореними темпами розвитку інформаційних технологій. За останніми даними, у німецьку мову перейшло приблизно 4000 слів, запозичених з англійської мови та його американського варіанту. Проте, це стрімке поширення англіцизмів зумовлено не тільки швидким розповсюдженням англійської комп'ютерної продукції, а й розвитком web-комунікацій: *konnäcken* (з'єднуватися за допомогою електронного зв'язку), *Handy* (стільниковий телефон), *Shopping-Center* (сучасний торговий центр) та ін.

Молодіжний сленг є складною структурною організацією, що включає до свого складу ще кілька вузких підсистем.

У німецькому молодіжному слензі виділяється два основних структурні елементи: загальномолодіжний сленг і спеціальні молодіжні сленги [1, с. 116]

- загальномолодіжний сленг це ті слова та вирази, що є зрозумілими кожному носію мови і часто переходять у розмовну мову: *cool*, *bazen*, *rennen*. Загальномолодіжний сленг є динамічною лексичною системою. Ця динаміка зумовлюється постійними змінами суспільних явищ, реалій, з якими ідентифікує себе молодь, а також зі змінами смаків та вподобань, що особливо характерно для цього прошарку суспільства;

- спеціальні молодіжні сленги, що базуються на об'єднанні представників молоді за спільними інтересами, зацікавленнями, хобі, оскільки практично кожна така група людей має свій особливий

тип мовлення, який реалізується у сленгових новоутвореннях і є притаманним лише певній групі.

Кожне з таких середовищ має свої особливості, а сленг озвучує реалії життя саме у цьому оточенні.

Сучасний загальновідомий німецький молодіжний сленг складається не лише із неологізмів, які молодь залюбки вживає у своєму оточенні, але й із літературної німецької мови, котра більше до вподоби дорослим. Молодь може дуже добре пристосовуватися до оточення і ситуації, а разом з тим і змінювати власну манеру спілкування, оскільки остання залежить головним чином від тієї групи, в якій знаходиться молодь. Представники німецької молоді надають перевагу при спілкуванні певним мовленнєвим формам, у яких висловлюються думки на популярні в цьому середовищі теми.

У німецькому молодіжному слензі існує велика кількість сленгових номінацій, що використовуються як школярами, так і студентами. Проте, є й такі, що використовуються лише в певній віковій групі. Головними факторами тут виступають ціннісні орієнтири молоді та прагнення з віком спілкуватись більш стандартизованою мовою. Саме тому мова студентів є більш наближеною до загальнонаціональної німецької мови, ніж мова школярів.

Молодіжний комп'ютерний сленг і молодіжний Internet-сленг мають як спільні, так і відмінні ознаки. У комп'ютерному сленгові дуже часто зустрічаються аббревіатури, які мають англійське написання, бо їх запозичено зі сленгу американських хакерів, наприклад:

BIOS (basic input-output system) означає базова система вводу-виводу

RAM (random access memory) - пам'ять комп'ютера

Особливістю сучасного Internet-сленгу є ерратив. Цей термін ввів Г. Гусейнов і під

ним він розуміє «слово або вираз, що піддається навмисному спотворенню носієм мови, який володіє літературною нормою». Тобто головна ознака Internet-сленгу полягає в його навмисній неграмотності, свідомому ігноруванні правил орфографії та пунктуації. Можна сказати, що для молоді - це спосіб вираження своєї свободи, форма протесту проти стандартів, що панують у суспільстві та в мові [3, с. 232].

Основними джерелами поповнення цих двох видів сленгу залишаються англійські запозичення. Висуваються припущення, що Internet-сленг з часом перестане існувати або, принаймні, стане менш популярним.

Щодо комп'ютерного сленгу, то на сьогоднішній день спостерігається активне створення і використання цієї лексики, а також проникнення її як у загальновідомий молодіжний сленг, так і в загальноживану лексику. Цей процес зумовлений передусім стрімким розвитком і поширенням комп'ютерних технологій.

У німецькому молодіжному слензі є дуже велика кількість соціолектів, що зумовлено існуванням багатьох субкультур, клубів і угруповань за інтересами. Серед найчисленніших, а відповідно й таких, які мають найбільшу кількість власних сленгізмів, ми виділяємо молодіжні сленги автолюбителів, меломанів і спортсменів

Список використаних джерел

1. Вітренко А.В. Характеристика семантики німецьких та українських прислів'їв про працю / А.В. Вітренко // Вісник маріупольського державного університету. Серія : Філологія. - 2012. - №7. - С.110-115
2. Кияк Т. Р. Теорія і практика перекладу німецької мови / Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. - Вінниця : Нова книга, 2006. - 596 с.
3. Комар Л. Світосприйняття фразеологічної одиниці / Л. Комар // Молодь і ринок. - 2011. - №1 (72). - С. 128-132.
4. Маслова В. А. Лингвокультурология : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. А. Маслова – М. : Издательский центр «Академия», 2001. -208 с.

УДК 811.111

Деревляна Христина, студентка III курсу спеціальності «Дизайн», науковий керівник Грищук Г.П.

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Англійська мова має тисячолітню історію. За цей час у ній накопичилася велика кількість фразеологічних висловів, які люди визнали вдалимими та влучними. Як в англійській, так і в українській мові існує велика кількість фразеологічних одиниць, які мають яскраве національне та емоційно-експресивне забарвлення. Актуальність нашого дослідження полягає в необхідності

повного виявлення та всебічного вивчення способів перекладу фразеологізмів для досягнення найбільш вдалого результату. У процесі перекладу часто виявляється неможливим використати відповідність слів та словосполучень, які нам дає словник. У таких випадках звертаємося до трансформаційного перекладу, що полягає в перетворенні внутрішньої форми слова

або словосполучення, або ж її повній заміні для адекватної передачі змісту висловлювання. Саме такі труднощі є причиною виникнення проблем, які, незважаючи на інтенсивність досліджень у фразеології, викликають постійний інтерес мовознавців. Таким чином, **актуальність** теми полягає в тому, що специфічність перекладу фразеологізмів з англійської мови на українську має певні проблеми, з якими стикається перекладач. Актуальним є і те, що з кожним днем знаходяться нові вирішення цих проблем під час перекладу.

Мета дослідження: виявити проблеми стосовно перекладу фразеологізмів з англійської мови на українську та знайти правильне рішення виявлених проблем.

Завдання наукової роботи:

- надати поняття англійських фразеологізмів,
- показати класифікацію англійських фразеологізмів,
- дослідити способи перекладу англійських фразеологізмів,
- виявити складність перекладу.

Предмет дослідження: теоретичні інформативні джерела щодо перекладу англійських фразеологізмів на українську мову.

Об'єкт дослідження: англійські фразеологізми.

Методи дослідження:

1. Теоретико-описовий. Тобто в даному випадку, використовуючи теоретичну літературу, а також наявні приклади англійських фразеологізмів, зробити власний аналіз.

2. Класифікація, а саме: поділити англійські фразеологізми по групах за певними ознаками та надати кожному з них детальну характеристику.

У Вступі обґрунтовано вибір теми, її актуальність, визначено об'єкт і предмет дослідження, окреслено мету й конкретні завдання та методи дослідження.

У **першому розділі**: «Поняття і види фразеологізмів» було з'ясовано, що фразеологізм - фразеологічна одиниця, ідіома, стійке поєднання слів, яке характеризується постійним лексичним складом, граматичним будовою і відомим носіям даної мови значенням (у більшості випадків - переносно - образним), не виведені з значення складових фразеологізм компонентів.

Це значення відтворюється в мові відповідно до історично склалася нормами вживання.

Розрізняються фразеологізми з повністю переосмисленим складом і невмотивованим значенням - фразеологічні зрощення.

«Back the wrong horse» - зробити поганий вибір.

«Bite the bullet» - мужньо терпіти.

З мотивованим значенням - фразеологічні єдності:

«The bottom line» - кінцевий результат.

«Break the ice» - розтопити лід.

Фразеологічні сполучення, які включають в свій склад слово або ряд слів з фразеологічно пов'язаним значенням:

«Deep silence» - глибока тиша.

«Iron nerves» - залізні нерви.

Фразеологічні вирази - поєднання слів з непереосмисленим, але постійним складом і значенням.

Існують і інші класифікації, що беруть за основу розмежування типів фразеологізмів характер обмежень у виборі змінних елементів їх структури, матеріально одиничний або змінний склад слів - компонентів, ступінь стійкості структури і її елементів та інше [6, с. 17].

Фразеологізми, на відміну від вільних словосполучень, характеризують сталість складу. Той чи інший компонент фразеологізму не можна замінити близьким за значенням словом, в той час, як вільні словосполучення легко допускають таку

заміну. Замість «a ladies' man» - дамський угодник, ловелас, не можна сказати «a gentlemen' women». Замість «lady luck» - пані удача, не можна сказати «man luck».

У **другому розділі**: «Переклад фразеологізмів з англійської мови на українську» досліджувались способи перекладу фразеологізмів. Так, завдяки працям А.Д. Швейцера, Л.С. Бархударова і В.Н. Комісарова теорія перекладу отримала доволі інтенсивний розвиток. Що стосується перекладу фразеологізмів, то їм приділено чимало уваги в теоретичних роботах. Пов'язані з цим проблеми розглядаються по-різному, рекомендуються різні методи перекладу, зустрічаються неспіввіднесені думки. І це зрозуміло: однозначного, стандартного рішення тут не може бути. Бувають моменти, коли за наявності рівноцінної фразеологічної відповідності доводиться шукати інші шляхи перекладу, так як цей еквівалент не годиться для даного контексту. Навіть у межах однієї групи фразеологічних одиниць може знадобитися індивідуальне рішення [3, с. 120].

Загальновідомо, що фразеологія являє собою універсальне явище, властиве всім мовам світу. Багато робіт, присвячених дослідженню міжнародних, загальномовних властивостей фразеології. Розглядаючи ці якості фразеології будь-якої мови як її іманентного складу, Ю.П. Солодуб стверджує, що вони можуть бути об'єктом лінгвістичного дослідження.

Думка про те, що національна специфіка є іманентною властивістю фразеології, не нова. Свого часу про це писав ще й А.А. Реформатський [7, с. 58].

Слідом за Савицьким вважається, що, якщо фразеологія універсальна, то якісь її риси і властивості повинні мати не національно-специфічний характер, а інтернаціональний, загальний для всіх мов світу. Національна своєрідність народів

являє собою дуже складне явище. Воно включає в себе цілий комплекс взаємопов'язаних чинників, а саме: характер, темперамент народу, його історію, духовне життя, етнічний побут [7, с. 31].

Отже, питання про англійські фразеологічні одиниці є одним з найважливіших питань теоретичного вивчення і практичного освоєння англійської мови. Фразеологізми займають значне місце в лексиці сучасної англійської мови і є надзвичайно споживаними завдяки своїй великій різноманітності.

В сучасній англійській мові, фразеологічні одиниці виступають як сформовані, універсальні та невід'ємні частини, які використовуються з обережністю і прикрашають та збагачують мову.

В даній науковій роботі було зроблено теоретичний аналіз, де було надано визначення фразеологізмів, та поділено їх на окремі групи згідно із їхніми ознаками, або іншими словами, було зроблено класифікацію; були проаналізовані способи перекладу англомовних фразеологізмів на українську мову та складності, з якими стикається перекладач під час перекладу фразеологізмів з англійської мови на українську. Було доведено, що вибір адекватних шляхів перекладу зумовлюється походженням, функціонуванням та структурною будовою фразеологічних одиниць, що розглядаються у нерозривній єдності з їх стилістичними особливостями; однією з помилок перекладу фразеологічних одиниць є сприйняття фразеологізму у мові першотвору як вільного словосполучення із самостійним, прямим значенням слів, що входять до його складу.

Список використаних джерел

1. Арнольд І.В. Стилїстика сучасної англїйської мови. - Л: Просвїстництво, 1988. - 301 с.
2. Архангельський В. Л. Стїйкі фрази в сучасній росїйській мовї. Вид-во Ростовського унїверситету, 1964
3. Вїноградов В.С. "Переклад. Загальнї і лексичнї питання", Книжковий дїм "Унїверситет" 2004.
4. Золотова Л.М. До проблеми регулярностї у сферї фразеологїчної номїнацїї // Фразеологїчна система нїмецької та англїйської мов. М.: Лїнгвіст, 2000.
5. Кунин А.В. Англо-росїйський фразеологїчний словник. - М.: Росїйська мова, 1999.
6. Кунин А.В. Курс фразеологїї сучасної англїйської мови. М.: Вища шк., 1990
7. Савицький В.М. Англїйська фразеологїя: Проблеми моделювання. Самара, 1993.

УДК 811.111'373

Кокольська Віталїна, студентка II курсу спецїальностї «Видавнича справа та редагування», науковий керївник Кузїв Л. Б.

СТРУКТУРНО-ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДНИХ СЛІВ У РОМАНІ ЛЕСЛІ ПІРС «ДОКИ МИ НЕ ЗУСТРІНЕМОСЬ ЗНОВУ»

Складні слова, утворені складанням коренів чи основ, є важливою частиною словника більшості мов. У складному слові семантика його частин зливається для позначення цілісного поняття: воно сприймається як семантично цілісне слово. І. В. Арнольд дає наступне визначення: «складним словом (a compound word) називається об'єднання двох або, рідше, трьох основ, що функціонує як одне ціле і виділяється в складі речення як особлива лексична одиниця, завдяки своєї цільнооформленості [2, с. 134].» Стосунки між компонентами досить складні, тому що при утворенні складного слова значення їх можуть змінюватись. До того ж, вони обов'язково впливають один на другий і мають підлягати певним граматичним правилам [4, с. 44].

За способом утворення складних слів їх можна поділити на такі групи:

а) слова, утворені простим додаванням коренів: *toothbrush, greenhouse, boyfriend, daylong, blood-red, ankle-deep*;

б) складанням коренів чи основ за допомогою з'єднувального голосного: *anglo-saxon, socio-political, medicochirurgical*.

Якщо в українській мові принципи написання складних слів (разом чи через дефіс) досить чітко регламентовані, то в англїйській словники часто подають обидва варіанти, а іноді, як варіант, і словосполучення.

Складні слова знаходимо серед різних частин мови. В англїйській мові це переважно іменники і прикметники, рідше прислівники, займенники, дієслова.

Складні слова, як і інші лексичні одиниці, існують в межах певної системи граматичних форм, синтаксичних та семантичних особливостей. Структурною особливістю складних слів є визначений порядок, за яким поєднуються похідні основи в єдине ціле [3, с. 97]. Такий порядок є чітко визначеним, а не довільним, тобто існують певні формули, за якими дериваційні основи поєднуються в нове слово: [n + n], [n + a], [v + adv] та ін.

Семантично складні слова розглядаються як мотиваційні одиниці. Значення складного слова походить не тільки від поєднаних лексичних значень його компонентів (хоча цей чинник є першочерговим), але й від порядку поєднання похідних основ. [1, с. 78] Наприклад, слово *fruit-market* означає «ринок, де продають фрукти», а слово *market-fruit* має значення «фрукт, вирощений для продажу».

Проаналізувавши складні іменники, вжиті у романі Леслі Пірс «Доки ми не зустрінємось знову», відмітимо, що найчастіше вживаються іменники (114), утворені за зразком [N + N].

She thought it was a firework... (p. 3)

...helping her father carry two armchairs... (p. 42)

Рідше у тексті трапляються іменники, утворенні поєднанням власне іменника з іменником, похідним від дієслова – модель [N + (V + -er)]. У творі знайдено 15 таких іменників:

...the other was a woman serial shop-lifter ... (p. 63)

... I'm a child-hater... (p. 161)

Таку ж кількість (15) виписано складних іменників, утворених за зразком

[A + N]:

... getting up and reaching for her briefcase. (p. 17)

... he came from a middle-class... (p. 92)

Досліджуючи складні прикметники, вжиті у творі, слід зазначити, що тут практично немає жодної моделі їх утворення, яка б значно переважала над іншими. Так однією з найуживаніших є модель [(A + N) + -ed]. У тексті вжито 25 таких прикметників. Наприклад:

... the dark-haired girl said... (p.35)

... with a round red-tinged face. (p. 18)

Наступна модель [A + N] налічує 16 прикметників:

I spoke to her old next-door neighbour... (p. 88)

The center still maintained its private-house image... (p. 6)

Складні прикметники характеризуються великою різноманітністю моделей утворення. Більше жодна з частин мови немає такого розмаїття формул, які б слугували базою для утворення складних слів. Але, як вже було зазначено вище, цим формулам відповідає невелика кількість складних прикметників – від 1 до 10. Так у тексті знайдено по 9 прикметників, які утворені за наступними формулами:

[(N + N) + -ed] : ... *he was a waster and a mean-minded bully...* (p. 219)

... a red polo-necked sweater... (p. 159)

[N + P. P.] : ... *they expected it to be drug-related...* (p. 6)

They were all home-made... (p. 156)

[Num + N]: *The ten-year difference in their ages...* (p. 110)

... a secure third-floor flat... (p. 14)

Наступні моделі налічують у тексті по 8 складних прикметників:

[A + A]: *They were a pale, greenish-blue colour...* (p. 2)

... rose-pink satin eiderdown... (p. 203)

[N + N]: ... *and took part-time jobs to keep themselves.* (p. 69)

... with sea-view rooms. (p. 47)

[N + A]: ... *and plump, apple-like cheeks.* (p. 161)

... with a trouble-free pregnancy... (p. 178)

Серед складних прислівників, знайдених у тексті, майже усі широкоживані в усному мовленні. Але розмовляючи, ми, зазвичай, не замислюємось над тим, прості чи складні прислівники ми вживаємо у мовленні, з яких твірних основ складений той чи інший прислівник. Тому, проаналізувавши складні прислівники, використані авторкою у творі (всього їх 21), виокреслилися певні моделі їх утворення:

[Adv + N]: *It was an old, rambling place...*

half-way up a hill... (p. 184)

There is nothing outside for me... (p. 80)

[Pron + N]: ... *because they hadn't been told otherwise...* (p. 6)

...*Beth didn't come to Stratford anyway...* (p. 49)

[A + N]: *Likewise, her father's laziness had instilled...* (p. 141)

... *if she were led to it blindfold.* (p. 249)

[Prep + N]: *She stayed indoors...* (p. 89)

... *the pain inside her...* (p. 177)

[Adv + Adv]: *It was a faint hope, however...* (p. 18)

You'll no nowhere again... (p. 237)

Щодо складних займенників, то частота їх вживання у творі досить висока, проте це відбувається тільки завдяки їх частому повторюванню. Усі складні займенники, вжиті у романі, відповідають трьом основним моделям їх утворення. Нами підраховані тільки одноразові прояви складних займенників, оскільки було б недоречним враховувати вживання таких займенників як *something, anything, nothing, somebody, everyone, everything, myself, herself* та інших, які з'являються майже у кожному п'ятому реченні. Усі займенники, вжиті у прочитаному тексті, утворені за наступними моделями:

[Pron + N]: ... *anything could start off...* (p. 39)

... *she would be somebody.* (p. 47)

[Pron + Adv]: ...*call in whoever was next on the list.* (p. 16)

Whatever she'd done as a grown woman... (P. 73)

[Pron + Pron]: *I'll get someone to take you home now...* (p. 12)

That in itself is evidence that... (p. 88)

Maybe she did and no one would listen to her... (p. 26)

В останньому наведеному прикладі займенник належить до тих небагатьох складних слів, які пишуться окремо.

Складні дієслова складають малочисельну групу слів, що утворюються за допомогою словоскладання. У тексті знайдено всього сім таких дієслів: *to spring-clean* від *spring-cleaning*; *to psychoanalyse* від *psychoanalysis*; *to stocktake* від *stocktaking*; *to nickname* від *nickname*; *to blackmail* від *blackmail*; *to free-wheel* від *free wheel*; *to breast-feed* від *to feed by means of breasts*.

Варте уваги також і те явище, що тільки у трьох складних словах серед усіх проаналізованих твірні основи приєднуються з допомогою єднального елемента: *physiotherapy* (p. 52), *psychoanalysing* (p.93), *craftsman* (p. 227).

Як бачимо, у творі Леслі Пірс «Доки ми не зустрінємось знову» найуживанішими є складні іменники та прикметники. Найчисельнішу групу іменників складають ті, що утворилися шляхом поєднання основ двох іменників, а також основ прикметника та іменника. Серед прикметників найчастіше знаходимо такі, що виникли завдяки поєднанню основ прикметника та іменника, часто з додаванням суфікса *-ed*. Прислівники та займенники знаходяться на однаковому рівні за частотою вживання. Складні дієслова у творі представлені кількома лексемами. Здійснений аналіз складних слів засвідчує той факт, що словоскладання є одним із найпродуктивніших способів творення нових слів у сучасній англійській мові. Складні слова у романі виконують функцію економії зусиль, сприяють підвищенню експресивності твору.

Список використаних джерел

1. Антрушина Г. Б., Афанасьєва О. В., Морозова Н. Н. Лексикологія англійської мови: Навч. посібник для студентів. – М.: Дрофа, 2000. – 288 с.
2. Arnold J. V. The English Word. М, 1986. – 240 р.

3. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов : посібник для переклад. відділень вузів / Л. Г. Верба. – Вінниця: Нова Книга, 2003. – 160 с.
4. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови : [підруч. для ін-тів і фак. інозем. мов] / Микола Іванович Мостовий. – Харків : Основа, 1993. – 255 с.

УДК 811.111+640.4.

*Кучер Марія, студентка III курсу
спеціальності «Туристичне обслуговування»,
науковий керівник Сисоєва О.О.*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ХАРЧУВАННЯ В ГОТЕЛЯХ

Робота присвячена дослідженню організації послуг харчування і напоїв в готелях- другого основного виду діяльності більшості готелів після номерного фонду, якою, зазвичай, займається велика кількість співробітників.

Це здійснюється по двох причинах: на відміну від готельних номерів, харчування і напої в підприємствах готельного господарства можуть надаватися як гостям, що проживають так і не проживають, ці послуги можуть складати великі об'єми; надання послуг харчування і напоїв - відносно трудомістка послуга .

Мета дослідження полягає у виявленні та характеристиці специфіки Мета дослідження полягає у виявленні та характеристиці специфіки організації харчування в готелях та типів їх позначень.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення конкретних завдань:

1. Дослідження структури підприємства готельного господарства.
2. Вивчення варіантів організації обслуговування в ресторанах (кафе) підприємств готельного господарства .
3. Особливості організації сніданків, так як на них приходять майже всі гості.
4. Обслуговування в номерах: кожне готельне господарство високого класу має обслуговувати номери (Room Service). Це передбачає подачу їди і напоїв в номер.

5. Вивчення типів позначень харчування в готелях.

В основу класифікації закладів ресторанного бізнесу покладено: виконувані функції, типи, місцезнаходження в готелях, характер контингенту, що обслуговується, асортимент продукції, що випускається, та цін.

Заклади ресторанного бізнесу за рівнем обслуговування і номенклатурою послуг, що надаються, підрозділяються на три класи - люкс, вищий і перший (кафе, їдальні та закусочні на класи не підрозділяють), які повинні відповідати таким вимогам категорії тощо.

У залежності від асортименту страв, що реалізуються в закладах ресторанного господарства при готелях, форм обслуговування, характеру торгово-виробничої діяльності заклади ресторанного господарства розподіляються на різні типи.

Термін "обслуговування в номерах" тривалий час вживався щодо будь-якого обслуговування гостьових кімнат готелю. Сьогодні його значення звузилося до подання їжі та напоїв у номери. Намагаючись конкретизувати зміст цього виду обслуговування, окремі готелі використовують й такі терміни, як "сніданок у номері", "обід у номері", "вечеря в номері".

Організація обслуговування в готельних номерах вимагає особливої підготовки персоналу, що пов'язане не тільки з виконанням побажань гостей, сервіруванням столу, послідовністю подання страв, технологією обслуговування, а й з дотриманням правил поведінки персоналу в номері.

Номери у готелях обслуговуються за замовленням гостей, яке надходить телефоном до метрдотеля, покоївок. У великих готелях замовлення можуть приймати черговий або старший офіціант.

Особлива увага в готелях приділяється організації сніданку. На відмінну від обіду та вечері, на сніданок приходять майже всі мешканці готелю, тому що у вартість проживання закладена вартість сніданку.

Сніданки при готелях класифікуються за наступними ознаками:

- ✓ загально-континентальний (європейський або континентальний);
- ✓ національний, або етнічний (англійський, американський, шведський, німецький, французький, голландський тощо);
- ✓ за часом організації (ранній, пізній);
- ✓ за асортиментом (розширений, умовно обмежений, комплексний);
- ✓ за наявністю алкогольних напоїв (з шампанським);
- ✓ за часом вживання їжі (прискорений, експрес-сніданок);
- ✓ за терміном функціонування (сезонний, місячний);
- ✓ за особливостями раціону (дієтичний);
- ✓ за релігійними особливостями (вегетаріанський тощо);
- ✓ за особливостями віку (дитячий тощо) та особливостями організації і подавання (сніданок до номера готелю) тощо.

Виходячи із запропонованого меню, гість може обрати собі відповідний вид сніданку і сформувавати його меню за власним смаком. Про вартість обслуговування (платне чи безплатне) інформація надається у папці для мешканця готелю.

Форма обслуговування споживачів "шведський стіл (лінія)" (Smorgasbord) широко застосовується в закладах ресторанного господарства при готелях для організації сніданків, бранчів, обідів, вечерь. Назва "шведський стіл" універсальна і об'єднує обидва терміни. Найчастіше поняття "шведська лінія" стосується лінії спеціалізованих прилавоків самообслуговування, які зроблені на замовлення і є складовими елементами дизайну інтер'єру приміщення закладу ресторанного господарства.

Головна відмінність "шведської лінії" від лінії прилавоків самообслуговування полягає в тому, що тут кількість та вага порції кожної страви не обмежена для споживача. Поняття "шведський стіл" стосується тимчасового спорудження, на якому розміщують усі страви, напої, необхідне настільне устаткування для підтримання певних страв у гарячому стані.

Столи зі спеціалізованими секціями для нетривалого зберігання та демонстрації страв і виробів на "шведській лінії" монтуються у пряму або ламану лінію, відповідно до інтер'єру приміщення ресторану

OB (only bed), — без харчування;

RO (room only), — без харчування;

Харчування по меню — обмежене число блюд з меню;

«A-la carte» — меню, в якому кожне блюдо вказане з ціною;

BB (bed & breakfast) — у вартість проживання включений тільки сніданок (шведський стіл). Додаткове харчування — за окрему плату в ресторанах і барах готелю;

HB (half board) — напівпансіон — у вартість проживання включено сніданок і вечеря (шведський стіл), безкоштовний чай, кава, вода на сніданок;

HB + (half board +, extended half board) — розширений напівпансіон — сніданок і вечеря (шведський стіл), а також безалкогольні напої місцевого виробництва весь день;

FB (full board) — повний пансіон — сніданок, обід і вечеря (шведський стіл);

FB +, ExtFB (full board +, extended half board) — розширений повний пансіон — сніданок, обід і вечеря (шведський стіл), а також напої під час прийому їжі;

Brunch + dinner — тип харчування, поширений на гірськолижних курортах, сніданок перетікає в ранній обід (без перерви між ними) і вечерю, а також алкогольні (вино і пиво) і безалкогольні напої місцевого виробництва

Mini all inclusive — повний пансіон з напоями місцевого виробництва не тільки під час їжі, але в обмеженій кількості;

ALL, AI (все включено) — все включено — сніданок, обід і вечеря (шведський стіл). Протягом дня пропонуються напої (місцевого виробництва — алкогольні та безалкогольні) в необмеженій кількості

плюс додаткове харчування (можуть пропонуватися: другий сніданок, полуденок, пізня вечеря, легкі закуски, барбекю в барах готелю і т.п.);

HcAL (high class all inclusive) — все безкоштовно, крім магазинів, телефону, лікаря, перукарні, деяких водних видів спорту і підводного плавання;

UAL, UAI (ultra all inclusive) — ультра все включено — сніданок, пізній сніданок, обід, полуденок і вечеря (шведський стіл). Гідний вибір солодощів, десертів, усіляких закусок, а також широкий вибір напоїв місцевого та імпортного виробництва. Більшість готелів, що працюють за системою Ultra All Inclusive, пропонують гостям додаткове безкоштовне харчування в ресторанах з кухнею різних народів світу. Харчування протягом дня, включаючи напої імпортного виробництва (у тому числі спиртні);

Різновиди ultra all inclusive: Elegance all inc, VIP all inc, Super all inc, De luxe all inc, VC all inc, Superior all inc, MEGA all inc, Superior all inc VIP Service, Royal Class all inc, Ultra de luxe all inc, Extended all inc, Excellent all inc, Max all inc, Imperial all inc.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архіпов В.В. Організація ресторанного господарства: Навчальний посібник - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 280 с.
2. Грабовський Ю.А., Скалій О.В., Скалій Т.В. Спортивний туризм. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2009. - 304 с.
3. Зубар Н.М., Григорак М.Ю. Логістика в ресторанному господарстві: Навчальний посібник - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 312 с.
4. Лукашова Л.В. Організація виставкової діяльності: Навчальний посібник. - К.: КНЕУ, 2009. - 372 с.
5. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. - К.: Знання, 2008. - 661 с.

Пухонська Зоряна, студентка II курсу спеціальності «Кухар, бармен, офіціант», науковий керівник Чамарник М.Т.

ВПЛИВ АНГЛІЦИЗМІВ НА СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ

Наукова робота присвячена дослідженню сучасного молодіжного українського сленгу та впливу на нього англійських запозичень.

Тлумачний словник дає таке визначення англіцизму: англіцизм – різновид запозичення; слово, його окреме значення, вислів тощо, які запозичені з англійської мови або перекладені з неї чи утворені за її зразком. Англіцизми переважно усвідомлюються мовцями як чужорідний елемент і зберігають ознаки свого походження: фонетичні, словотвірні, семантичні.

Процес появи англіцизмів в українській мові зумовлений політичними та соціально-економічними факторами і провідною роллю спочатку Великобританії, а потім США на міжнародній арені після Другої Світової війни.

Поняття «сленг» - це слово, або вислови, які використовують люди деяких професій чи класових прошарків.

У літературі сленгізми використовували як засіб стилізації І. Франко, В. Винниченко, О. Корнійчук, І. Первомайський, О. Бердник та інші.

Молодіжний сленг – це окремий пласт національної мови, який відображає певною мірою рівень культури, освіченості, розвитку суспільства. У наш час він контрольований маскультурою, під вплив якої потрапляють різні категорії молоді.

За допомогою компаративного аналізу англійських та українських слів

було встановлено використання та поширення англіцизмів в українській мові та їх вплив на неї.

У переважній більшості англіцизми – це слова, що стосуються: техніки, політики, економіки, торгівлі, спорту, культури. Процес запозичення іншомовних слів неоднозначно впливає на розвиток нашої мови. З одного боку, відбувається її збагачення, але, з іншого боку, витісняються власні елементи, що замінюються на слова з подібним значенням.

Курс на інтеграцію України в ЄС, процес глобалізації, перебудова економіки спричинили тісну культурну, політичну та соціально-економічну взаємодію українського народу з народами світу, яка не могла не відбитися на мовному рівні, тому кількість англіцизмів сьогодні дуже швидко зростає. Еволюція англійських запозичень в нашій мовній системі відбувається в співвідносності з законом української мови на фонетичному, графічному, граматичному, семантичному рівнях. Виникнення жаргону з використанням англійських запозичень є результатом популяризації західного способу життя. У жаргонізованому мовленні сучасної молоді людини можна помітити кілька лексем-англіцизмів, які вона використовує постійно.

Сучасна українська термінологія активно поповнюється новими одиницями - переважно запозиченнями з англійської мови. Незважаючи на те, що українська мова частково асимілює чужі слова, все

одно велика кількість англіцизмів створює загрозу для зрозумілості національної терміносистеми. Традиція передачі українською мовою чужомовних особових імен, які мають міжнародний характер, повністю ще не встановлена. На нашу думку, англіцизми в молодіжному сленгу займають важливе місце, але необхідно пам'ятати, що їхнє надмірне вживання

веде до збіднення рідної мови. Ми повинні поважати традиції нашої літературної мови і вживати дані вирази в певному соціально-культурному оточенні, де вони будуть доречні. Хоча можна вважати такі сленгові вирази згубними для нашої мови, але інколи їх вживання просто необхідне з погляду на глобальний вплив англословної культури та технологій.

Список використаних джерел

1. Ажнюк. Б.М. Мовні зміни на тлі деколонізації тглобалізації.//Мовознавство: №3. -2001. – 45 с.
2. Англійські слова в українській мові // Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія. – К.: Наукова думка, 1973. – С. 140.
3. Баранник. Д.Х. Українська мова на межі століть. //Мовознавство: №3. -2001.
4. Василенко Ю. А. Сучасний український молодіжний сленг//Львівський національний університет імені Івана Франка//2009//8 с.
5. Задорожний. Б. Принципи визначення правил транскрипції іншомовних слів засобами української графіки.//Рідне слово випуск 2 – К.:1973.
6. Запозичення з англійської мови // Ющук І. П. Українська мова: Підручник. – 3-є видання. — К.: Либідь, 2006. – С. 209.
7. Зорівчан Р.Г. /Іноземна мова як засіб глибшого пізнання мови. /Рідне слово випуск 7 - К.:1973.–С.58.
8. Караванський С. Пошук українського слова, або боротьба за національне “я”. К.: 2001
9. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н.Ярцева. — М.: Сов. Энциклопедия,1990. – 509 с.
10. Никитина Т.Г. Так говорит молодежь: Словарь сленга. По материалам 70-90- х годов. - 2-е изд., испр. и доп. — СПб.: Фолио-Пресс, 1998. –396 с.
11. Радук. В. Мова в Україні: стан, функції, перспективи. //Дивослово: №4. –2002.
12. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія /За ред. І.К.Білодіда. – К.: 1973.
13. Українська мова. Енциклопедія. - К.: 2000. – 490 с.
14. Українська мова: Енциклопедія. — К.: Українська енциклопедія, 2000. –С. 25.

УДК 811.111+81'276.2

Сава Лука, студент II курсу спеціальності «Комп'ютерні науки та інформаційні технології», науковий керівник Шуляк І. М.

СУЧАСНИЙ КОМП'ЮТЕРНИЙ ЖАРГОН В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У розвитку кожної мови є періоди як функціональних та структурно-відносної стабільності, так і відчутних семантичних змін. Це стосується й

англійської мови кінця ХХ – початку ХХІ століть, коли розширилися її суспільні функції, а лексична й фразеологічна підсистема зазнали активного впливу політичних, економічних, науково-технічних і культурних змін. Зміни в різних сферах життя соціуму, розширення міжнародних зв'язків, демократизація суспільства, стрімкий науково-технічний прогрес породжують нові об'єкти називання і формують потребу у нових словах або впливають, таким чином, на їх виникнення.

Жаргони – це цікавий феномен, а їх поява свідчить про можливість пройти і підтримати зміни у мові. Вивчення різних видів мовного спілкування перебуває в центрі уваги різних галузей лінгвістики, проте ознаки комп'ютерного тексту досі залишаються актуальними для дослідження, оскільки комп'ютерне спілкування стає все більш поширеним видом комунікації.

Інтерес до вивчення причин появи жаргонів, закономірностей і аномалій їхнього утворення не спадає протягом багатьох десятиліть. Проблеми утворення, перекладу та функціонування жаргонів вивчало багато вітчизняних та зарубіжних лінгвістів, таких як І. І. Щур [4], Л. Ставицька [3], Л. Ю. Белан [1], О. В. Ясінська [2] тощо.

Дослідивши етимологію та основні підходи лінгвістів до визначення поняття «жаргон», ми встановили, що жаргон – це специфічна мова спілкування людей певних професій та вікових груп. До основних причин використання жаргонних утворень відносимо: соціальний розвиток, технічний прогрес, нові «віяння» в культурі, які сприяють розвитку сленгу, який являє собою значний прошарок розмовної мови, що має тенденцію швидко трансформуватися, постійно змінюватися та оновлюватися.

Серед специфічних характеристик

жаргону виділяємо: нестійкість, перехідний характер; живі факти словотворчості у сленгу, прогресивне явище у розвиток і вдосконалення мови; здатність і швидкість процесу асиміляції сленгізмів у літературній мові. Розглянувши сленг у структурному аспекті англійської мови, виділили: словоскладання, конверсії, реверсії, суфіксальний словотвір, аббревіації.

Щодо жаргонів, запозичених в українській мові, виділили декілька підгруп: перша підгрупа складається зі слів, що і за звучанням, і за семантикою збігаються з англійськими, але графічно передаються українськими літерами; другу підгрупу складають англійські слова, які в українському жаргоні мають трохи інше значення, ніж в англійській мові; у третю підгрупу входять англійські слова, які отримали в жаргоні афікси і суфікси, властиві українській мові.

Використавши дефінітивний та дескриптивний методи дослідження англійських жаргонів, виявлено, що не усі англійські жаргони мають тлумачення в українській мові, і навпаки.

Отже, комп'ютерний жаргон дуже близький до загального жаргону й розвивається за тими самими закономірностями. Відкритим залишається питання, чи вважати жаргон джерелом збагачення словникового запасу, чи формою деградації мови. Комп'ютерний жаргон зрозумілий спеціалістам, які утворюють своєрідну закриту групу користувачів, де кожен член розуміє іншого з півслова, та здебільшого й користувачам комп'ютерів. Якби не було жаргону, фахівці були б змушені використовувати слова англійською мовою або вживати у своєму мовленні громіздкі терміни. Але непокоїть той факт, що будучи запозиченнями-кальками, слова комп'ютерного жаргону з'являються в українській мові як випадкові спрощення громіздких понять, що призводить до засмічення мови та є

джерелом суржику. Проте комп'ютерний жаргон є невід'ємною реалією сьогодення, адже аби бути сучасним, варто стежити за змінами в житті, які відображені в мові.

Список використаних джерел:

1. Белан Н.Ю. Комп'ютерна жаргонна лексика як предмет перекладацької діяльності [Текст] / Н.Ю. Белан; наук. кер. С.В. Єрмоленко // Перекладацькі інновації : матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 25-27 листопада 2010 р. / Ред. кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова та ін. — Суми : СумДУ, 2010. — С. 35-37.
2. Словник сучасного українського сленгу / упор. Т.М. Кондратюк. — Х. : Фоліо, 2006. — 350 с.
3. Ставицька Л. Жаргон і сленг: як ставитися до них словнику? URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/2651/1/O_Glazova_MD_9_IPPO.pdf
4. Щур І. І. Український комп'ютерний сленг: формування і функціонування: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 «Українська мова» / І. І. Щур. — К., 2006. — 20 с.
5. Encyclopedia – Britannica Online Encyclopedia. URL: <http://www.britannica.com/>.
6. The Online Slang Dictionary (American and English slang). URL: <http://onlslangdictionary.com/>

УДК 811.111

Станчук Катерина,

*студентка I курсу спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник к.геогр.н. Вітко Л.Я.*

СКЛАД ЛЕКСИЧНОЇ СИСТЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ. АРХАЇЗМИ ТА ІСТОРИЗМИ

Лексичне багатство мови свідчить про рівень розвитку суспільства. З розвитком знань про світ мова невинно зростає. Її лексичний склад не залишається в одному стійкому вигляді, а постійно змінюється. Необхідно наголосити на тому, що зміни є дуже швидкими. І тому лексичний стан будь-якої мови потребує постійного дослідження – дослідження на певному синхронному зрізі та в діахронії. саме тому лінгвістичні та соціолінгвістичні питання, пов'язані з розвитком, збагаченням словникового складу, завжди були в центрі уваги мовознавців. Дослідження цих питань дає змогу зрозуміти тенденції розвитку мови взагалі, заглянути в її майбутнє, висвітлити проблему "мова та її середовище", яка має

важливість не тільки для соціальної, але й для "внутрішньої" лінгвістики.

Актуальність теми: дослідження змін в шляхах, способах та засобах збагачення словникового складу, процесів формування нових дериваційних елементів, які активно відбуваються саме в останні десятиліття; внутрішньомовної мобільності та міграції лексики, що є вирішальними факторами розвитку словникового складу сучасної англійської мови; виявлення конкретних соціальних чинників, які найбільш впливають на ці процеси, розкриття ролі інформаційної революції в лексико-семантичних змінах. Вивченням лексичного складу мови займалися З. Н. Вердієва, В. Г. Адмоні, Ф. П. Філін, М. І. Мостовий, Й. Трир та інші [4; 1; 16; 15].

Метою дослідження є розгляд тенденцій розвитку лексико-семантичної системи англійської мови в останні десятиліття, змін у шляхах та способах збагачення словникового складу на базі аналізу словотворчих, семантичних та фразотворчих процесів, іншомовних та внутрішньомовних запозичень на фоні суспільних процесів та явищ. Мета роботи передбачає необхідність вирішення конкретних завдань:

Завдання дослідження:

1. Аналіз тенденцій розвитку окремих ланок словотвору і словотворчої системи взагалі;
2. Встановлення джерел нових словотворчих елементів;
3. Розглядання головних напрямків функціонально-стилістичної мобільності лексики і пов'язаних з нею семантичних змін, механізмів семантичної деривації, аналіз наслідків семантичних зрушень та модифікацій;
4. Виділення лінгвістичних та соціолінгвістичних особливостей нової фразеології, встановлення шляхів фразеологізації словосполучень;
5. Характеристика іншомовного впливу на словниковий склад англійської мови та джерел запозичень.

Практичне значення роботи полягає в використанні даного матеріалу в подальшому вивченні проблеми «словникового складу англійської мови» та вивченні його під час практичних занять з англійської мови.

У першому розділі розкривається динамічність лексичного складу англійської мови.

Лексика (грец. *lexikos* «словниковий») — це словниковий склад мови з фразеологією включно. За допомогою лексики ми членуємо навколишній та свій внутрішній світ на частини і кожній із них присвоюємо назву-замінник. Розділ науки про мову, який

вивчає лексику в усьому її обсязі, називається лексикологією [10].

В останні десятиліття зміні лексичного складу мов приділяється доволі багато уваги як вітчизняними так і закордонними дослідниками (В. І. Заботкіна, Ю. А. Зацний, В. О. Чередниченко, J. L. Dillard) [6; 7]. Підвищена зацікавленість до інновацій обґрунтовується тим, що останнім часом в англійській мові з'явився великий прошарок нових слів та словосполучень, утворених під впливом різноманітних соціальних чинників. Усі ці новотвори потребують комплексного аналізу, нових досліджень основних джерел, способів та механізмів утворення.

Архаїзм (грец. первісний, стародавній) — слово, вираз, граматична форма, які застаріли й вийшли з загального вжитку, напр. *billow – wave, woe – sorrow, main – sea, bard – poet* (2).

Історизми — слова або сталі словосполучення, які означають реалії, що вийшли з ужитку й належать до старовини. Як стилістичний засіб вони відтворюють історичний колорит певної доби: *the Soviet Union, the Russian Soviet Federated Socialist Republic* (1; 4)

Традиційно у лінгвістиці вважається, що історизми та архаїзми – це два суміжних, але принципово різних типи слів, які торкаються одне одного за одними ознаками і протиставлені за іншими. До спільних ознак історизмів та архаїзмів відносяться:

- спеціальна стилістична настанова часового фону розповіді;
- низька частота вживання;
- периферійна позиція у словнику;
- обмеження функціонування у певних стилях мови.

У другому розділі вказано про шляхи та способи збагачення словникового складу, фактори розвитку словникового складу англійської мови.

Значна увага приділяється процесам формування нових словотворчих морфем, джерелам, "технології" їх виготовлення, лінгвістичним механізмам, які беруть участь у цих процесах, встановлюються зв'язки між різними способами словотвору [6].

Важливим джерелом словотворчих елементів загальної мови продовжують бути розмовні різновиди, особливо сленг і жаргони. Запозичення таких елементів у літературну мову нерідко супроводжується змінами в їх семантиці. У 90-ті роки велику популярність здобули, наприклад, новотворення з синонімічними елементами head, junkie для позначення людини, яка має велику пристрасть до чого-небудь (у слензі ці елементи мають значення "наркоман"): cyberhead, digithead, nethead, data-junkie, java-junkie, sports-junkie. Запозичений зі сленгу елемент - savvy, де він функціонував як самостійне слово, входить до складу численних неологізмів-іменників та прикметників, надаючи їм відповідних значень "знання, вміння, навички в певній галузі, добре розуміння чого-небудь; фахівець, експерт в певній галузі, такий, що добре знає, розуміє що-небудь, має необхідні знання, вміння в певній галузі": computer-savvy, market-savvy, media-savvy, tech-savvy.

Нерідко спостерігаються і випадки перетворення в дієслова словосполучень і фраз, коли конверсія супроводжується еліптичними скороченнями та деякими іншими змінами, наприклад, selling short - to short, dog and pony show - to dog and pony, to have a green thumb - to green thumb, to give a green light - to green light (4). У той же час має місце і зворотний процес - утворення іменників та прикметників від дієслівних словосполучень та зворотів, особливо в розмовних підсистемах: give me = gimme, go for = gofer (gopher), I want to be = wannabe, I can do it = can-do. Конверсія в значній мірі є семантичним засобом

словотворення, оскільки важливою її рисою можна вважати зміну значення вихідного слова у зв'язку з його перенесенням в іншу лексико-граматичну категорію.

Аналіз американізмів свідчить, що серед них немало слів, пов'язаних з історичним минулим, з невідомими англійцям реаліями, які зазнали переосмислення в США. Такі одиниці не тільки запозичуються, але й нерідко стають основами для інновацій в британському варіанті, тобто невідомість реалій і тим самим неясність "внутрішньої форми" не можна вважати серйозною перешкодою на шляху запозичення та асиміляції образних американізмів. Показниками асиміляції американізмів у лексико-семантичній системі британського варіанту слід вважати їх "відрив" від "американського контексту", утворення елементів словотворчої та фразеологічної парадигми, тобто участь у словотворчих та фразотворчих процесах. Деякі американізми являють собою лише лексико-морфологічні варіанти загальноанглійської лексики або бритицизмів. У таких випадках запозичується план вираження без запозичення плану змісту. Про подібний вид запозичення слід говорити і у випадках функціонування в британському варіанті прийменникових конструкцій замість безприйменникових (to consult with, to lose out, to start up), американських лексичних варіантів загальноанглійських лексичних одиниць. Запозичення плану вираження без запозичення плану змісту - це одна із рис міжваріантних контактів як контактів різновидів одної мовної системи (на відміну від контактів різних мовних систем) [8].

Матеріали дослідження свідчать, що в останні десятиліття соціолект афроамериканців перетворюється на одне з головних джерел поповнення розмовного мовлення та літературного стандарту

англійської мови в США, справляє певний вплив на британський варіант.

ВИСНОВКИ

Загальна тенденція розвитку словотвору простежується в напрямі розширення реалізації його потенціалу за рахунок більшої свободи, розширення рамок нормативності в умовах перехрещення дії чинників, пов'язаних з інтерваріантною та інтраваріантною міграцією лексики. Зростає роль комплексних способів створення інновацій, включення кількох номінаційно-дериваційних механізмів.

Взаємодія британського та американського варіантів є одним з детермінуючих факторів розвитку словникового складу як варіантів макросистеми, так і лексико-семантичної "макросистеми" взагалі. Вплив

американського варіанта на британський відчувається в процесі поповнення лексики та фразеології британського варіанту значною кількістю американізмів, які збагачують арсенал номінаційних та експресивних засобів, американський варіант діє як стимулятор певних семантичних, словотворчих тенденцій британського варіанту.

Нова лексика, яка співвідноситься з економічним життям, становить найбільшу соціофункціональну групу інновацій останніх десятиліть (у попередні періоди на перший план виходили інші сфери соціального життя). Все більш помітною стає роль економічної сфери у постачанні інновацій в загальну мову, в збагаченні фразеологічного фонду. Це свідчить про зростання впливу чинників, пов'язаних з економічною базою суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адмони В. Г. Проблемы языкового стиля : к 70 летию В. М. Жирмунского / Адмони В. Г., Сильман Т. И. - М. : 1964. – 280 с.
2. Атрушина Г. Б. Лексикология английского языка : [Учеб. пособие для студентов] / Атрушина Г. Б., Афанасьева О. В., Морозова Н. Н. — М. : Дрофа, 1999. — 288 с.
3. Бушкова В. В. Порівняльна лексикологія англійської та української мов: [Конспект лекцій: Для студентів спеціальності «Переклад»] / Бушкова В. В. – Черкаси : Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, 2007. – 76 с.
4. Вердиева З. Н. Семантические поля в современном английском языке / Вердиева З. Н. – М. : Высшая школа, 1986. –120 с.
5. Єнікєєва С. М. Формування та функціонування нових словотворчих елементів англійської мови / Єнікєєва С. М. – Запоріжжя : Запорізький держ. ун-т, 1999. – 176 с.
6. Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка / Заботкина В. И. – М. : Высшая школа, 1989. – 126 с.
7. Зацний Ю. А. Развитие словникового состава современной английской лексики в 80-ти – 90-ти роки XX століття / Зацний Ю. А. – К. : 1999. - 409.
8. Клименко О. Л. Поповнення словникового складу сучасної англійської мови з нелітературних підсистем / Клименко О. Л. - – Запоріжжя : Запорізький держ. ун-т, 1999. – 198 с.

NEOLOGISMS IN ADVERTISING

Annotation

The article is devoted to the study of neologisms in advertising English discourse. The aim of the research was to single out the main tendencies of the use of neologisms in modern authentic English advertisements.

Key words: advertise, advertisement, neology, neologism, discourse, conversion, compounding, affixation, abbreviation, clipping.

Language is known for its constant development with lexis being its most mobile level. Every generation gives life to new words derived from the current reality. The electronic revolution in the second half of the twentieth century caused the scientific and technical progress to speed up, and these processes were immediately reflected in language. Every year lexicographers register hundreds of new words.

The problem of neologisms in the English language is researched by numerous linguists and philologists, such as I. Arnold, V. Eliseev, R. Fischer, I. Galperin, C. Gauker, M. Janssen, O. Jespersen, F. Katamba, A. Koonin, A. Metcalf, M. Mostovy, P. Newmark, E. Rozen, V. Zobotkina and others. The aim of the article is to analyze the phenomenon of neologism in modern English. First of all, we begin with the etymology of „neologism”. This term comes from Greek „néo”, what is meant as a „new”, and „logos”, what is meant as a „speech, utterance” [1, p. 140]. Neologisms are words that have appeared in the language in connection with new phenomena, new concepts, but which have not yet entered into the active vocabularies of a significant portion of the native speakers of the language [2, p. 94].

The Ukrainian philologist professor M. Mostovy states that „there are no clear criteria of defining neologism as a linguistic phenomenon” [4, p. 174]. J. Algeo defines neologisms as new-

coined words or new senses of an existing word that are constantly being introduced a language, often for the purpose of naming a new concept [5, p. 264]. The „Dictionary of Linguistic Terms” by O. Akhmanova provides a more detailed definition, where there are distinguished two kinds of neologisms. The first definition runs as follows: „Neologism is a word or phrase created for defining a new (unknown before) object or expressing a new notion”. The second one says that it is a „new word or expression that has not received the right for citizenship in the national language and thus is perceived as belonging to a specific, often substandard style of speech” [6, p. 263]. The second definition refers to some kind of barbarism or xenism (the old meaning of neologism is synonymous with „barbarism”, „gallicism” (in English), „anglicism” (in French), and even „archaism”) and is not appropriate in research of neologism that are mainly relevant and in demand in a certain linguistic community.

We define neologisms as words or word combinations which are innovative in their form or meaning in a fixed moment in time and carrying a new social and cultural reference. The diversity of opinions about the nature, functions and classification of neologisms gives opportunities and material for new lines of linguistic research of the neonomination process.

Advertising has become an enormously influential and complex field of industry. It has been studied by many and yet there still remain plenty questions to be answered and researches to be carried out in order to fully comprehend this area. Being such a complex phenomenon, it is understandable that it is usually studied in segments and not as a whole. As many other fields, advertising has acquired its own specific

language. The study shows that linguistic restrictions do not command any respect in copywriters whatsoever. They bend the rules and laws of the language in order to create something odd and peculiar, different and special, unusual and extraordinary; simply, they are being *creative*. This stream of adjectives only illustrates how excessive one can be when emphasizing a point or an idea. Similarly, the language of advertising is very rich in powerful adjectives, adverbs and other modifying structures as it is the purpose of advertising to influence one's needs, emotions and associations.

For the purpose our investigation one hundred and twenty two advertising slogans and headlines were analyzed. The main importance was attached to the utilization of word-formation processes in order to create eye-catching and attractive advertisements. After matching a lexical item with corresponding process (or processes), it was classified according to the resulting word class. Furthermore, in the case of derivation, individual affixes were divided in subgroups according to the same key. Compounds, on the other hand, were subdivided in regard to the word class of their bases.

In terms of parts of the speech, the most frequent process was nominalisation. Especially compounding proved to be very productive in creating nouns. However, many of these operated as premodifiers of other nouns therefore they could be perceived as adjectives. Moreover, the modifying quality often is a

fundamental feature of many nominal compounds as they frequently contain an adjective or participle. Thus becoming suitable lexical items for copywriters who always look for new ways of describing a product or service. Furthermore, conversion was the most productive verbal process giving rise to almost a half of the verbs encountered by this analysis.

When it comes to lexical items produced by the minor word-formation processes, they represented only a fraction of analyzed items. Nonetheless, their creativity is indisputable and surely balances their scarcity. Especially blending and clipping proved very effective in producing truly original and imaginative formations. Additionally, probably the most evident quality of the minor word-formation processes is their ability to shorten the text which is surely an important aspect of the language of advertising.

To sum up, word-formation processes are convenient linguistic means for integrating an aspect of creativity. Every copywriter must be aware of this fact and exploit this, for him/her so promising, area of language to its fullest. By doing so, one maximizes the chances of drawing attention of customers and directing them towards the product which is the essence of his job and advertising in itself. Advertisements are some of the most important cultural artifacts affecting life today. Advertisements provide a structure that transforms a language of objects to that of people and vice versa and as a matter of fact the language studies all the processes that occur within the advertising discourse.

References

1. Newmark P. A Textbook of translation / P. Newmark. – L. : Cassell, 1988. – 217 p.
2. Woodhouse dictionary. – N. J., 1972. – 225 p.
3. Oxford English Dictionary : електронний ресурс. – Режим доступу : <http://oxforddictionaries.com/definition/english/neologism?q=neologism>.
4. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови / М. І. Мостовий. – Х. : Основа, 1998. – 256 с.
5. Algeo J. Where do all the new words come from / J. Algeo. – N.Y. : American Speech, 1980. – 297 p.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ ТА ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО

В сучасному суспільстві інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) навчання необхідні для задоволення освітніх потреб і його стійкого соціально-економічного зростання. Вперше в історії інформатизації наукові знання стають не просто засобами вдосконалення суспільства, а головними продуктами його економічної діяльності. Більш того, знання є основними ресурсами і продукцією інформаційного суспільства, від яких безпосередньо залежать його подальший економічний добробут і соціальний розвиток. Метою розвитку ІКТ в інформаційному суспільстві в цілому є створення, придбання, розподіл, розповсюдження і оцінка знань. ІКТ служать засобом доступу до навчання і способом забезпечення його безперервності, що необхідне для успішного існування всіх груп населення в інформаційному суспільстві. Чим раніше учні дізнаються про можливості ІКТ, тим швидше вони зможуть скористатися новітніми методами отримання інформації і перетворення її в знання. Застосування ІКТ в процесі навчання відкриває унікальні можливості і перспективи. Новий рівень освітніх послуг вимагає створення принципово нової технології придбання та засвоєння наукових знань. Вони повинні сприяти активізації інтелектуального потенціалу учнів, їх розвитку творчих і розумових здібностей, формуванню цілісного погляду на світ, що дозволяє особі зайняти гідне місце в інформаційному суспільстві. [4, с. 30].

Актуальність даної теми зумовлена стрімким інформаційним і технологічним прогресом, коли все більше з'являється різних методик і технологій навчання за допомогою комп'ютера. Сьогодні комп'ютерна грамотність є такою ж важливою, як звичайна грамотність сто років тому. Без володіння комп'ютерною грамотністю та її всебічному використанню людина є неконкурентоспроможною у більшості сфер життєдіяльності.

Метою статті є обґрунтувати роль та значення впровадження ІКТ, зокрема використання навчального веб-сайту в навчальний процес та при підготовці до ЗНО та ДПА, що є важливим пріоритетом для покращення якості освіти. Адже, засіб навчання суттєво впливає на якість знань учнів, їх розумовий розвиток та професійне становлення

Національна доктрина розвитку освіти передбачає активне впровадження ІКТ, які б забезпечували подальше вдосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти. Пріоритетним засобом для впровадження ІКТ виступає персональний комп'ютера. За своїми функціональними можливостями він уже сьогодні може стати практично ідеальним засобом навчання й підвищення пізнавальної активності школярів на уроках будь-якого типу. Дослідники відзначають необхідність «комп'ютерної підтримки підручника як засобу посилення функціональності змісту й забезпечення мотивації навчання» [3;с. 28].

Саме тому використання ІКТ:

- робить можливим самостійне здобування необхідних знань, уміле застосування їх на практиці для розв'язання нагальних проблем;

- забезпечує цілеспрямоване й системне засвоєння учнями навчального матеріалу;

- створює умови для розвитку пізнавальних інтересів, творчої особистості;

- сприяє інтелектуальному вдосконаленню, розвитку дослідницьких умінь і навичок шляхом експерименту, систематизації та конкретизації;

- сприяє формуванню здатності критично мислити, бачити труднощі й шукати шляхи їх подолання.

Підготовка майбутніх фахівців здійснюється в умовах переходу суспільства на інформаційну стадію розвитку. Саме тому питання ефективності використання Інтернету в навчальній діяльності набуло теоретичної та практичної актуальності. За даними різних досліджень [1; 4; 5;], наявність доступу до Інтернет-ресурсів не є достатньою для отримання швидкого та якісного рівня знань майбутніми фахівцями. Тому виникає гостра необхідність у розробленні нових методів навчання на основі навчальних Інтернет-ресурсів, що створюються виключно для навчальних цілей [4]. Передусім зазначимо, що під навчальними Інтернет-ресурсами ми розуміємо сукупність текстових, аудіо- та візуальних матеріалів за певною тематикою [2, с. 12], спрямованих на використання в навчальних цілях для підвищення якості навчання за рахунок покращення доступу до ресурсів і сервісів, а також віддаленого обміну знаннями та спільною роботою.

Цьому сприяє різноманітний вибір навчальної діяльності, що стимулює інтерес учнів та студентів і дає поштовх для його розвитку. Одним із таких інноваційних видів діяльності є використання навчальних

веб-сайтів для удосконалення своїх знань з дисциплін які вивчаються наданий час а також при підготовці до ЗНО та ДПА. Перевагами застосування використання навчальних веб-сайту у навчальному процесі є позитивне ставлення студентів до веб-сайтів, можливість швидкого доступу до ресурсів та сервісів, наявність усіх видів зорових і вербальних опор, можливість розвивати та вдосконалювати вміння в усіх напрямках діяльності, що сприяє комплексному вивченню потрібних дисциплін.

Окрім того, для мене створення свого особистого сайту може стати поштовхом для подальшого глибшого вивчення ПК, сучасних засобів ІКТ та можливостей мережі Інтернет. Адже, створення умов, сприятливих ефективному навчанню, стає можливим тоді, коли кожен готовий до розуміння

та сприйняття змін, ініційованих інформатизацією освіти

Як показав особистий досвід та досвід інших, Web 2.0 – технології можна рекомендувати для створення власного сайту. Зручна панель управління дозволяє побудувати його за досить невеликий час. Управління матеріалами сайту здійснюється безпосередньо через сайт, що надзвичайно спрощує роботу. Вільний доступ до коду шаблонів дозволяє впровадити в життя будь-які дизайнерські задумки автора. Частіше всього, система надає можливість обрати дизайн сайту та, при необхідності, його відкоригувати.

Створюючи навчальний сайт я подбала про те, щоб відвідувачі знайшли все, що їм необхідно для виконання роботи. Таким чином, для розроблення навчального веб-сайту потрібно зробити такі кроки:

- обрати систему для створення сайтів з безкоштовним хостингом, доступним на всіх серверах: сайт має відразу бути розміщений в Інтернеті, інтегрований у всі пошукові системи;

– на головній сторінці навчального веб-сайту необхідно розмістити вичерпну інформацію з конкретних питань, описати його цілі;

– на всі опрацьовані Інтернет-джерела, які надаються на сайті, слід робити перехресні посилання для швидкого доступу до них.

Особливої уваги заслуговує врахування унікальних можливостей:

- комп'ютерна візуалізація навчального матеріалу;
- миттєвий зворотній зв'язок між учнем та викладачем;
- зберігання великих обсягів інформації з можливістю її передавання;
- швидкий доступ студентів до центрального банку даних;
- автоматизація процесів інформаційно-пошукової діяльності;
- опрацювання результатів

навчального експерименту з можливістю багаторазового відтворення його фрагменту, або самого експерименту в цілому;

- автоматизація інформаційно-методичного забезпечення;
- управління навчально-виховним процесом і контроль за його якістю.

Таким чином, використання навчального веб-сайту у навчанні майбутніх фахівців має серйозний потенціал, який має бути впроваджений у практичну діяльність. Навчальний веб-сайт є одним із перспективних наборів пов'язаних між собою інформаційних онлайн-ресурсів, який дає змогу накопичувати спільними зусиллями велику кількість освітніх веб-ресурсів. Така база даних у перспективі може стати в нагоді при вільному її використанні в навчанні всіх видів діяльності.

Список використаних джерел

1. Безкоштовне створення освітніх онлайн тестів і проведення тестування [Електронний ресурс] / Сервіс онлайн тестування Майстер-Тест — 2013. — Режим доступу : <http://master-test.net/uk>.
2. Биков В. Ю. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення / В. Ю. Биков, В. В. Лапінський. // Комп'ютер у школі та сім'ї. — 2012. — № 2 — С. 3–7.
3. Козлова, Л. Використання інформаційно-комунікаційних технологій – активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках [Електронний ресурс] /Л. Козлова. – Режим доступу:http://ludmil.blogspot.com/p/blog-page_1.html
4. Носенко Є. Л. Використання ІТ в освіті / Є. Л. Носенко // Освіта. – 2015. – № 7. – С.16-18.
5. Підготовка, тестування ЗНО [Електронний ресурс] / Test ZNO — 2017. — Режим доступу: http://testzno.com.ua/?Itemid=com_jquarks&view=quiz
6. Сайт для підготовки до ЗНО [Електронний ресурс] / Клименко В. — Режим доступу : <http://znoua.net/lesson/geography>.

ТЕХНОЛОГІЇ МАШИННОЇ ВИШИВКИ

У статті досліджується використання технологій машинної вишивки для якісного перенесення малюнка на готову продукцію.

Ключові слова: машинна вишивка, технології вишивки, вишивальна машина Tajima, редактор машинної вишивки.

Машинна вишивка - якісний спосіб перенесення малюнків на численні предмети одягу та аксесуари. У порівнянні з іншими методами перенесення зображень, технологія вишивки характеризується стійкістю та довговічністю зображень, навіть після багаторазового прання.

Сьогодні машинна вишивка знайшла широкого застосування в багатьох сферах. Так, наприклад, досить часто дану послугу використовують з метою декоративного оформлення текстилю, для його прикрашання. Будь-якому виробу можливо надати більш оригінального вигляду, застосувавши вишивку. Досить актуальним стало застосування вишивки з метою реклами. Нашивки різноманітних фірмових символік та логотипів на футболках, бейсболках та багатьох інших виробках, несуть інформацію про компанію виробника, або будь-яку іншу організацію. Подібні вироби є оригінальними та унікальними сувенірними подарунками, які можна презентувати під час проведення семінарів, презентацій та виставок.

Існують два основних види машинної вишивки:

- вільно-ходова машинна вишивка;
- комп'ютерна вишивка.

Вільно-ходова машинна вишивка виконується на швейній машині після певної її налаштування (як для штопання). Тканина заправляється в п'яльці

і вишивальниця рухає ними, створюючи візерунок. Від майстра потрібні досвід і вправність, щоб стібки лягали рівномірно.

Комп'ютерна вишивка - це вишивка, що виконується спеціальними автоматичними вишивальними машинами, робота яких здійснюється за заданою дизайнером або конструктором програмою.

У порівнянні з ручною вишивкою, якій вже багато сотень років, машинна досить молода - перша машинка для вишивання з'явилася в 1821 році під Францією. На виставці в цій же країні в 1854 році великий ажіотаж викликала машина Гейльман, чия поява стало поштовхом до розвитку вишивальних виробництв. В сучасних умовах малюнок вишивки зазвичай формується на комп'ютері, з'єднаному з вишивальним верстатом, який згідно командам може наносити один раз сформований візерунок на що подається тканину. Візерунки можуть бути оброблені різними редакторами машинної вишивки і збережені в файлах різних вишивальних форматів, наприклад: FDR (Barudan), ART (Bernina), EMB, DST (Поширений промисловий формат), PES (Brother), HUS (Husquarna), JEF (Janome), і т.д.

Сьогодні попит на машинну вишивку продовжує зростати, це пов'язано з тим, що автоматизація дозволяє випускати необмежений тираж виробів, а саме обладнання має великі можливості. Наприклад, дизайни машинної вишивки розміщуються на численних сайтах (форумах) як платно, так і безкоштовно.

Список виробів, які сучасні виробники прикрашають вишивкою, дуже великий:

футболки, сукні, сорочки, куртки, толстовки, головні убори (в'язані шапки, кепки), шарфи, сумки, одяг для промоакцій і навіть взуття. Безумовно, всі ці вироби можуть мати не зовсім зручну для виконання вишивки форму, тому виробники використовують різноманітні прийоми адаптації одягу і її частин.

Будь-яка вишивка вимагає вільного доступу з обох сторін до робочій зоні матеріалу. Особливу складність представляє наявність швів, декоративних елементів, зрізів і інших складних конструктивних ділянок безпосередньо на робочій зоні. Для адаптації до вишивки частин одягу виробники роблять цільнокроєні спинки, часто дублюється матеріал робочої області, на багат шарової одязі з підкладкою обов'язково забезпечується доступ до виворітного сторони основного матеріалу, для робочої зони може підбиратися більш щільний матеріал або навіть іншого кольору - з урахуванням можливого нанесення вишивки. Для вишивки на головних уборах, що мають складну форму - на кепках і бейсболках - використовується спеціальне обладнання.

Сам процес машинної вишивки з точки зору технології складається з двох етапів, тісно пов'язаних один з одним і досить самостійних з точки зору виробничого процесу: конструкторського (створення програм для вишивальних машин) і технічного (безпосередньо виготовлення вишивки). Сьогодні існує безліч виробників, що спеціалізуються тільки на одному напрямку і мають розвинену інфраструктуру систему.

Панчер - творці програм для вишивальних машин використовуючи редактори машинної вишивки (Найпопулярніші: Tajima Pulse, Wilcom).

Людей, які створюють програми для автоматичних машин, називають

панчерами. Ця назва з'явилася від англійського «puncher», що в перекладі означає «перфоратор», «пробійник». Так спочатку називали найперших дизайнерів машинної вишивки, які використовували перфокарти для завдання машині робочого алгоритму - вони робили на них проколи, тобто перфорацію. Сучасні панчери використовують високотехнологічну техніку, тому одночасно виконують роботу художників, програмістів і дизайнерів.

Всі вишивальні машини можна розділити на дві великі групи - професійні та побутові, розрізняються вони, відповідно, своїми габаритами і можливостями експлуатації.

Способи передачі даних в вишивальну машину:

- USB -пристрої.
- Карти пам'яті власного стандарту.
- Пряме підключення до комп'ютера.

Якість машинної вишивки досягається коли:

- Всі стіжки щільно лежать на тканини.
- Вишивка не виглядає рихлою.
- Нижню нитку не видно на лицьовій стороні вишивки.
- Петлі не вибиваються з застигла.
- Переплетення ниток утворюється на вивороті.
- На вивороті немає непояснених петель і вузлів з верхньої нитки.
- Нижня нитка з вивороту займає 2/3 ширини гладдевого валика (гладдевий валик - основний шов гладдевої вишивки, ряд щільно прилеглих один до одного паралельних стібків).

Висновки. В результаті дослідження технології машинної вишивки досягнуто висновку, що якісна машина вишивка, навіть враховуючи всю складну та дорогу технологію є найкращий спосіб перенесення малюнків на тканину та інші текстильні матеріали.

Список використаних джерел

1. Wikipedia – Машинне вишиття. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Машинне_вишиття
2. Вишиванка – Машинна вишивка. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vishivka.vn.ua/ua/mashinnaya-vishivka.html>
3. PriorityGroup – Комп'ютерна вишивка. [Електроний ресурс]. – Режим доступу: http://www.priority-group.com.ua/mashinnaya-vyishivka_uk

УДК 004.9

*Івахів Віталій, студент IV курсу,
спеціальність «Обслуговування
програмних систем і комплексів»,
науковий керівник Чубей О.О.*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ З ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У статті проаналізовано переваги та недоліки використання Інтернет-сайтів як засобу формування іміджу ВНЗ та зв'язків з цільовими групами громадськості.

Ключові слова: імідж, інформаційні технології, єдиний інформаційний простір, навчальний процес, веб-сайт, інформаційна інфраструктура веб-сайту.

Постановка проблеми. Суттєвою особливістю сучасних соціальних процесів є зростання масштабів застосування новітніх інформаційних технологій у різних сферах життєдіяльності суспільства. Активний розвиток засобів масової комунікації в останні десятиліття став невід'ємною умовою і характеристикою переходу до інформаційного суспільства.

Особлива роль у цьому процесі належить глобальній мережі Інтернет, яка, будучи специфічним інтерактивним засобом масової комунікації, давно вже активно використовується в різних сферах діяльності суспільства. Елементами, що структурують та впорядковують такий віртуальний простір та водночас

виступають комунікаційними каналами, насичуючи його відповідним змістом, є веб-сайти, які представляють собою набір інформаційних блоків та інструментів для спілкування з відвідувачами. Їхнє основне призначення – представляти та позиціонувати в інформаційному просторі організації, що функціонують у сферах бізнесу, політики, а також соціальної сфері, освіти, культури тощо. Комунікація в Інтернеті містить потужні елементи зворотного зв'язку й тим самим створює безпрецедентні можливості для комунікації та інформування.

За таких умов особливої значущості набуває представництво у віртуальному просторі суб'єктів саме освітньої сфери, зокрема й вищих навчальних закладів (ВНЗ), що обумовлене винятковою роллю інституту вищої освіти в суспільстві нового типу та його економіці, яка не випадково уявляється як «економіка знань». Всебічне включення у інформаційні процеси, розвиток інноваційних каналів комунікації, насамперед створення власних веб-сайтів, забезпечує вищому навчальному закладу

можливість розвиватися синхронно із суспільством, що трансформується. Є підстави вважати, що й самі навчальні заклади в умовах активізації інформаційних потоків може і навіть має узяти на себе роль одного з ключових інститутів формування інформаційного суспільства та системи його господарювання.

Метою дослідження є обґрунтування значення використання новітніх інформаційних технологій, зокрема позитивний вплив на імідж навчального закладу створення та підтримки власного веб-сайту.

Виклад основного матеріалу. Сучасний словник трактує поняття «імідж» як певний образ, покликаний надати емоційно-психологічний вплив на кого-небудь з метою популяризації, реклами і т.п. З поняттям іміджу тісно пов'язана і репутація навчального закладу, яка складається з декількох складових і яка утримується в масовій свідомості довгі роки.

Поняття іміджу навчального закладу включає дві складові:

1) Інформаційну, що представляє собою образ навчального закладу, який склався у свідомості населення;

2) Оціночну, яка відображає якісну оцінку користувачем діяльності навчального закладу.

Структура іміджу включає наступні компоненти:

1) Імідж послуги – представлення людей відносно особливих характеристик, які, на їх думку, має послуга та додаткові послуги. Наприклад нові факультативи, спецкурси, гуртки, тощо.

2) Внутрішній імідж навчального закладу – представлення співробітників про свій заклад. Основними показниками внутрішнього іміджу є культура організації та соціально-психологічний клімат.

3) Імідж керівника навчального закладу – представлення директора закладу перед громадою. Саме цей імідж може бути

позитивним, негативним або нейтральним. Актуальність проблеми полягає у створенні адекватного посади іміджу керівника, оскільки він нерідко створює відповідний імідж закладу.

4) Імідж персоналу навчального закладу – це люди, які завжди на очах, поруч із ними завжди перебувають батьки, студенти, колеги. Імідж будь-якого навчального закладу буде визначатись іміджем педпрацівників, які у ньому працюють.

Єдиний інформаційний освітній простір навчального закладу – це система, в якій задіяні на інформаційному рівні та пов'язані між собою всі учасники навчально-виховного процесу: адміністрація, викладачі, студенти та їхні батьки.

Створення єдиного освітнього інформаційного середовища сприяє розвитку навчальної, педагогічної, управлінської й обслуговуючої діяльності навчального закладу, де провідну роль відіграють інформаційно-комунікаційні технології, що дозволяють підвищити якість і доступність навчального процесу.

Завдання, які покладені на функціонування ЄІП, можливі за умов функціонування веб-сайту навчального закладу.

До основних функцій веб-сайту навчального закладу можуть бути віднесені:

- інформативна – забезпечують надання відкритого доступу до інформації і створення умов для інформаційного обміну;

- інтеграційна – забезпечують реалізацію внутрішньо системних зв'язків;

- комунікаційна – дозволяють підтримувати зв'язки "всередині" себе, а також із "зовнішнім" інформаційним простором;

- координуюча – сайт має властивість фіксувати і представляти у взаємозв'язку контент, адресований різним суб'єктам;

• розвиваюча – пов'язана з розвитком інтелекту, особистих творчих якостей;

До інформаційної інфраструктури сайтів, які об'єднують різні інформаційні ресурси необхідні для якісного проведення навчальних занять відносяться:

1) Блок загальної інформації із зазначенням короткої характеристики певного структурного підрозділу.

2) Блок характеристики педагогічного складу певного структурного підрозділу.

3) Блок навчальної діяльності містить навчальні і розвивальні комп'ютерні програми, електронні довідники, мультимедійні енциклопедії тощо.

4) Блок інформаційно-методичної діяльності орієнтований на розвиток педагогіки.

5) Блок соціально-гуманітарної діяльності забезпечує інформування користувачів сайтів про позанавчальну діяльність навчального закладу.

6) Блок інформування, в якому надаються повідомлення, опис подій, що

відбулись у певному структурному підрозділі.

7) Блок спілкування, який дає змогу онлайн консультування студентів та їх батьків, спілкування з громадськими організаціями та іншими зацікавленими особами.

Висновки. Інтернет-комунікація сьогодні є одним із перспективних шляхів позиціонування навчального закладу як навчально-наукового центру. Саме тому керівництво відділу по зв'язках з громадськістю ВНЗ має зробити все можливе, щоб його веб-сайт був зручним та зрозумілим у користуванні, адже сайти розкривають на своїх сторінках максимальну кількість напрямів діяльності закладу та надають відвідувачам ряд додаткових сервісів, що істотно полегшує роботу користувачів із наявними інформаційними ресурсами. Така інформаційна політика стає умовою формування відпо- відного позитивного іміджу ВНЗ як навчального, наукового та культурного центру.

УДК 004.43

*Ковальчук Ігор, III курс,
спеціальність – Обслуговування
програмних систем і комплексів
Керівник – Кульчинська Н.З.*

ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ ОПРАЦЮВАННЯ РАЦІОНАЛЬНИХ ДРОБІВ

Розробкою навчальних програм, які допомагатимуть усім тим, хто прагне розвиватися та навчатися, займаються досить давно, оскільки вони несуть невід'ємний вклад в розвиток освіти і науки світового значення. Відповідно, темою даного дослідження є програмні засоби опрацювання раціональних дробів. Результатом дослідження є порівняльний аналіз існуючих програм для обробки раціональних дробів та створення власного калькулятора раціональних дробів, який в

перспективі матиме широку сферу використання та велику кількість користувачів.

Для вивчення теми «Раціональні дроби» необхідно докласти чимало зусиль, та часто буває так, що для перевірки цих знань потрібно витратити також досить багато часу. Тому, задля ефективного і цікавого отримання та перевірки знань з даної теми, були створені спеціальні програми.

В процесі дослідження було проаналізовано декілька програмних засобів для опрацювання раціональних дробів. В результатів визначено, що програма для вивчення раціональних дробів повинна забезпечувати виконання таких функцій: безпомилкове відображення результатів обрахунку у зручній формі, здійснення певної операції над дробом, а саме - скорочення, порівняння, зведення чи обчислення [9,10].

Також велику роль в даному навчальному продукті відіграє доволі простий інтерфейс, який розрахований не тільки для людей, які вміють використовувати комп'ютерну техніку, а й для тих, хто ніколи не користувався програмними засобами такого роду.

Більшість з досліджуваних програм для обробки раціональних дробів представлені в якості он-лайн сервісів в мережі Інтернет. Ці програмні засоби мають ряд недоліків: незрозумілий користувацький інтерфейс, неможливість виконання тригонометричних обчислень, відсутність деяких базових функцій, таких як порівняння чи зведення дробів [9,10]. В результатів було вирішено створити власний калькулятор раціональних дробів, який би не мав перелічених недоліків і забезпечував виконання всіх необхідних операцій над раціональними дробами та містив додаткові функції для підвищення якості роботи користувача.

При подальшій розробці даного програмного продукту в нього можна внести багато різних додаткових функцій, які покращать роботу програми і принесуть користувачеві більше нових та цікавих знань і також не менш важливо, що дана програма зменшить час здійснення обрахунків і затрату людських сил.

Користувацький інтерфейс даної програми був розроблений у якнайбільш зрозумілій формі для того, щоб у наслідок

взаємодії із програмою користувач отримав потрібний йому результат.

Дана програмна система є функціональною не тільки за допомогою прописаних алгоритмів, а й завдяки використанню графічного користувацького інтерфейсу. Технологія CLR / Windows Forms дозволяє конструювати форми, на яких відображаються певні елементи управління [5,7]. З цими елементами користувач взаємодіє для отримання кінцевого результату у процесі роботи з програмною системою.

Для реалізації алгоритмів програми, застосовувалась мова програмування C++. Ця мова була вибрана для більш ефективнішої розробки, оскільки вона є однією з найпоширеніших, стабільних у використанні та доволі нескладних при освоєнні мов програмування [2,4]. C++ підходить під усі критерії розробленої програми та якісно їй підпорядковується. Вона використовувалась на рівні об'єктно-орієнтованого програмування із взаємодією з синтаксисом технології CLR.

Усього в даній програмі налічується 8 форм, 6 з яких є основними, а інші допоміжними. Великий обсяг кількості свідчить про масивний функціонал програмної системи.

Програма починається з форми MyDdrob. Ця форма викликається відразу після початку роботи ПС. Функція даної форми, як і форми MyTdrob полягає у відтворенні простих арифметичних операцій з раціональними дробами. Тільки перша форма взаємодіє із двома, а наступна із трьома дробами. Ці дві форми мають найвищий статус, оскільки користувач за допомогою програмного меню, яке міститься у верхній частині даних форм має можливість здійснити вибір усіх функцій, які виконує дана програма.

Форма MyPorivn здійснює функцію порівняння дробів, тобто порівняння на рівність/нерівність та більше/менше.

Форма MyPereved виконує процедуру перетворення дробу із цілою частиною у неправильний дріб.

MyInst і MyDovidka виконують прості, але важливі функції. Вони здійснюють ознайомлення користувача із даним програмним продуктом, із функціями, які функції він може виконувати та як відповідно із ним потрібно працювати, тобто, які дані і куди потрібно вносити.

Форма MyPereved2 виконує зведення неправильного дробу у дріб, який містить чисельник набагато більший від знаменника, тобто неправильний дріб.

Форма MyFunct виконує процедуру обрахування дробу, який містить тригонометричні функції. Для цієї форми створено особливу категорію в панелі меню – «Довідка», де описано процес роботи із даною формою.

Даний програмний продукт доволі оптимізований та правильно сконструйований для зручного використання. Є чимало алгоритмів, що перевіряють правильність роботи програмної системи під час процесу використання користувачем. Функціонал детально оброблений та активно спроектований без єдиної помилки.

В майбутньому планується удосконалення цієї програми, що буде супроводжуватись залученням нового функціоналу та виправлення недоліків, які є в теперішній версії. Це сповна повинно

доповнити механіку програми та зробити її більш всебічно розвинутою.

До майбутніх вдосконалень даного програмного продукту потрібно додати такий функціонал:

—внесення додаткових математичних функцій;

—створення історії використання, у якій будуть зберігатися всі попередні обрахунки;

—можливість створення користувацьких функцій;

—вдосконалення інтерфейсу;

—створення мовної панелі, функція якої буде в зміні мови інтерфейсу програми на потрібну користувачеві.

Дані функції повинні зробити програму популярною серед користувачів і надати їм більше потрібної інформації.

Отже, зробивши висновок можна побачити, що дана програма має майбутнє і може широко використовуватися в загальноосвітніх закладах для допомоги з математики. До того ж на сьогоднішній день використання комп'ютерних технологій та відповідного програмного забезпечення зустрічається доволі часто, що дозволяє вільно використовувати програмні продукти подібного характеру. Загалом, використання програмних засобів для автоматизації певних функцій у будь-якій галузі дає значні переваги, є надійнішим та менш затратним не тільки у плані часу, але й людських сил.

Список використаних джерел

1. Шаховська Н. Б. , Голощук Р. О. Алгоритми та структури даних: Підручник з грифом Міністерства освіти і науки України. Навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», – 2013. – 216 с.
2. Вступ до програмування мовою С++. Організація обчислень: навч. посіб. / Ю. А. Белов, Т. О. Карнаух, Ю. В. Коваль, А. Б. Ставровський. – К. :Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». – 2012. – 175 с.
3. Глушаков С.В., Коваль А.В., Смирнов С.В. Мови програмування С++: навчальний курс.- Харків: Фолио; М.:ООО «Видавництво АСТ», 2010.- 500 с.
4. Грицюк Ю.І., Рак Т.Є. Програмування мовою С++: навчальний посібник. – Львів: Вид-во Львівського ДУ БЖД, 2011. – 292 с. – Статистика: іл. 10, табл. 18, бібліогр. 31.

5. Довбуш, Галина Visual C ++ на прикладах/ Галина Довбуш, Анатолій Хомоненко. - М. : БХВ-Петербург, 2012. - 528 с.
6. Карпов Б., Баранова Т. С++: спеціальний довідник - СПб: Санкт-Петербург, 2010.- 480 с.
7. Пахомов, Б. С / С ++ і MS Visual C ++ 2010 для початківців / Б.Пахомов. - М.: БХВ-Петербург, 2011. - 736 с.
8. Полубенцева, М. С / С ++. Процедурне програмування / М.Полубенцева. - М. : БХВ-Петербург, 2014. - 448 с.
9. Калькулятор рациональных выражений [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ru.onlinemschool.com/math/assistance/fraction/calculator/>
10. Калькулятор Рациональных Чисел с дробями полные ответы [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ru.onlinemschool.com/math/assistance/fraction/calculator/>

УДК 004.38

*Нищота Ігор, Сорока Дмитро,
студенти IV курсу
спеціальності «Обслуговування програмних систем і комплексів»
науковий керівник Павлюс В.П.*

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ ARDUINO ДЛЯ ПОБУДОВИ «РОЗУМНИХ» ПРИБОРІВ

Анотація У статті розглянуто платформу Arduino, здійснено її опис та аналіз переваг, проаналізовано перспективи використання даної платформи для побудови інтелектуальних пристроїв.

Ключові слова: Arduino, ATmega328, Processing, мікроконтролер, платформа, інтегроване середовище розробки.

В даний час існує безліч мікроконтролерів і платформ для здійснення управління фізичними процесами. Фірма Arduino (Італія), в свою чергу, теж спрощує процес роботи з мікроконтролерами, проте забезпечує ряд переваг перед іншими пристроями, серед яких простота і зрозумілість середовища програмування, низька ціна та безліч плат розширення. Для викладачів, студентів і любителів платформа Arduino може стати основним елементом для дослідження і вирішення завдань в областях мехатроніки і робототехніки.

Метою роботи є аналіз можливостей апаратної обчислювальної платформи Arduino, ознайомлення з функціональним описом і технічними характеристиками на прикладі плати Arduino UNO, складання порівняльної характеристики найбільш відомих плат Arduino і визначення перспектив застосування даного пристрою.

Опис платформи Arduino

Arduino - це інструмент для проектування електронних пристроїв, які більш щільно взаємодіють з навколишнім фізичним середовищем, ніж стандартні персональні комп'ютери, які фактично не виходять за рамки віртуальності [1]. Це платформа, призначена для управління фізичними процесами з використанням ЕОМ з відкритим програмним кодом, побудована на простій друкованій платі з сучасним середовищем для написання програмного забезпечення. Плати Arduino будуються на основі мікроконтролерів фірми Atmel, а також елементів обов'язки для інтеграції з іншими схемами. На платах

присутній лінійний стабілізатор напруги +5 В або +3,3 В. Задання тактів виконується на частотах 8, 16 або 87 МГц кварцовим резонатором. У мікроконтролер попередньо прошивається завантажувач, тому зовнішній програматор не потрібен. На концептуальному рівні всі плати програмуються через інтерфейс RS-232. Інтегроване середовище розробки Arduino - це кроссплатформенний додаток на Java, що включає в себе редактор коду, компілятор і модуль передачі прошивки в плату [4]. Середовище розробки засноване на мові програмування Processing і спроектоване для програмування новачками, які не мають особливого досвіду у розробці програмного забезпечення. Одним словом, Processing – це мова C++, доповнена деякими бібліотеками.

Перевагами плат сімейства Arduino є:

1. Велика кількість доступних варіантів в лінійці Arduino з можливістю вибору найбільш підходящого готового контролера з великого переліку пристроїв.

2. Наявність плат розширення, призначених для збільшення функціоналу та виконання конкретизованих технічних завдань без необхідності самостійного проектування додаткової периферії (плати для управління двигунами, датчиками, бездротовими інтерфейсами, дисплеями, пристроями введення) – кілька десятків видів, більше 300 варіантів виконання.

3. Повністю адаптоване для кінцевого користувача середовище програмування, що підходить для всієї лінійки плат Arduino

і їх клонів, включаючи ПЗ для програмування контролерів для ОС Android.

4. Вільна безкоштовна ліцензія на пристрої і ПЗ.

5. Наявність україномовної версії інтерфейсу користувача середовища розробки ПЗ.

Функціональний опис і технічні характеристики на прикладі плати Arduino UNO.

Arduino Uno - цей контролер побудований на ATmega328. Платформа має 14 цифрових входів / виходів (6 з яких можуть використовуватись як виходи ШІМ), 6 аналогових входів, кварцовий генератор 16 МГц, роз'єм USB, силовий роз'єм, роз'єм ICSP і кнопку перезавантаження. Для роботи необхідно підключити платформу до комп'ютера за допомогою кабеля USB, або подати живлення за допомогою адаптера AC/DC або батареї [2]. На рис. 1 представлений загальний вигляд плати і спрощена принципова схема.

Перспективи використання Arduino

Платформа Arduino за технічним оснащенням ідеально підходить для освітнього процесу з проектування різних мехатронних систем і роботів, завдяки зрозумілому середовищу програмування і можливості спостереження фізичних процесів в реальному часі. Більш потужні плати Arduino (Due) застосовуються для вирішення складних технічних завдань, пов'язаних з розробкою великих проектів і їх комплексної автоматизації.

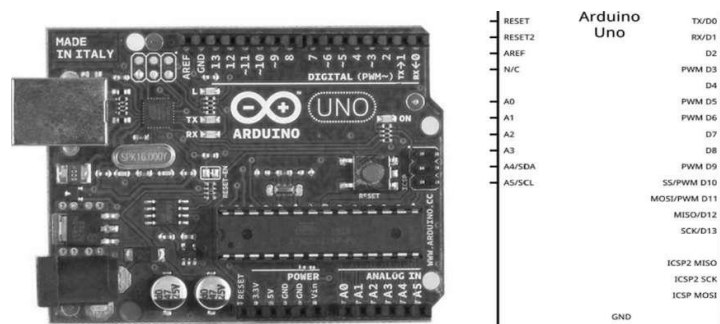

Рис. 1 – Загальний вигляд і спрощена схема підключення плати Arduino UNO.

Arduino для побудови інтелектуальних та роботизованих систем

Ви можете використовувати Arduino для різноманітних цілей: від навчання до домашньої автоматики, від наукових цілей до комерційно доступних пристроїв, а також просто отримувати задоволення (ви будете здивовані дізнавшись наскільки багато застосувань люди придумують та реалізують для Arduino) [3]. Завдяки його дуже простому доступу до портів вводу / виводу ви можете керувати багатьма різних пристроїв, як дискретними так і аналоговими. Наприклад, ви можете вимірювати напругу з допомогою аналогових входів або керувати двигуном постійного струму за допомогою дискретного виходу. Також Ви можете вмикати та вимикати світлодіод або реле, використовуючи дискретні виходи та передавати / приймати дані на / від більш складних пристроїв, таких як модуль GSM. Завдання фізики - виміряти яку-небудь фізичну величину: Arduino в цьому сенсі може бути дуже корисним інструментом і

для контролю за апаратними вимірюваннями та в якості безпосереднього вимірювального пристрою сам по собі (для багатьох цілей він може бути достатньо точним, щоб замінити професійні дорогі вимірювальні пристрої).

Висновки.

Використовуючи Arduino, будь-хто з доволі посередніми знаннями електроніки має можливість з легкістю створювати комплекси електронних пристроїв: складні електричні зв'язки елементів електроніки в цьому випадку конвертуються в програмне забезпечення, отже, навіть люди, що не працювали з аналоговими та дискретними пристроями, такими як діоди, транзистори, операційні підсилювачі, інтегральні схеми, логічні порти т.і., можуть реалізувати цікаві проекти. Учбові матеріали можуть бути легко знайдені в Інтернеті для різноманітних задач: викладені з відкритим вихідним кодом проекту, люди прагнуть ділитися своїми проектами з іншими, так що кожен може здобути щось цікаве для себе з досвіду іншого.

Список використаних джерел

1. Огляд платформи Arduino. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Arduino>
2. Уроки по Arduino. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://autohome.org.ua/arduino-lessons>
3. Огляд та перспективи використання платформи Arduino Nano 3.0 у вищій школі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/23156/>
4. Плата Arduino UNO R3. Описание, характеристики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mypractic.ru/urok-2-plata-arduino-uno-r3-opisanie-xarakteristiki.html>

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ РЕАЛІЗАЦІЇ НА C++ АЛГОРИТМУ ДЖОНА КОНВЕЯ «ГРА ЖИТТЯ»

Темою дослідження обрано алгоритм, вигаданий англійським математиком Джоном Конвеєм у 1970 році під назвою «Гра життя».

«Гра життя» — клітинний автомат, являє собою площину, поділену на клітинки. Кожна клітинка може перебувати в одному з двох станів: бути живою або мертвою. Суть гри полягає у проживанні клітин у світі, вони можуть помирати від перенаселення та самотності, або навпаки народжуватись і породжувати нове життя своїм співіснуванням з іншими такими ж клітинами [8].

Гра відбувається без прямого втручання користувача у сам ігровий процес, і є відповідні правила протікання цієї гри. Основними правилами перебігу ігрового процесу є принципи існування живих клітин на ігровому полі (всесвіті):

– порожня (мертва) клітка рівно з трьома живими клітинами-сусідами оживає;

– якщо у живої клітини є дві або три живі сусідки, то ця клітина продовжує жити; в іншому випадку (якщо сусідок менше двох або більше трьох) клітина вмирає (від «самотності» або від «перенаселеності»).

Принцип життя клітин також визначений правилами: у порожній клітинці на ігровому полі можливе зародження нового життя випадково, якщо рівно три з восьми можливих сусідів – живі клітини; клітина також може загинути та перестати існувати на ігровому полі за певним правилом, якщо жива клітина має менше двох або більше трьох живих

сусідів, то вона помирає від самотності або ж від перенаселення [8].

За такими правилами і працює створена гравцем екосистема, яка з кожним генеруванням нового покоління змінюється. Користувач не бере безпосередньої участі у ігровому процесі, а лише спостерігає за переміщенням клітин на ігровому полі.

Результатом дослідження алгоритму «Гри життя» є програмна реалізація даної гри. Важливим завданням є створення зручного та зрозумілого інтерфейсу користувача для максимальної ефективності використання програми.

Закінчення роботи програми повинно відбуватися самостійно у двох випадках: коли на ігровому полі не залишилось жодної живої клітини або усі клітини припинили будь-яку діяльність, тобто перебувають у стані гармонії. Стан гармонії у грі також ще називають «Едемським садом».

Правила гри реалізовано за допомогою самостійно спроектованих алгоритмів з використанням технології CLR Windows Forms, яка дозволяє створювати зручний та інтуїтивно зрозумілий користувацький інтерфейс; програмний код для візуалізації процесу гри написано на мові C++ [1,4,5].

Що стосується вимог до реалізації, то в основному потрібно працювати над інтерфейсом користувача, унеможливити конфлікти між програмою та користувачем, повідомляти користувача про помилки та давати чіткі вказівки щодо використання програми. Також не маловажливим є той фактор, що дана програмна система є грою, в яку

пропонується грати і дітям, які з більшою ймовірністю можуть незрозуміти основні вимоги до використання програми.

В результаті дослідження було сформовано такі основні вимоги до програмної системи є:

- реалізація зручного користувацького інтерфейсу з використанням технології CLR Windows Forms;
- для введення/виведення даних використання відповідних елементів управління;
- створення меню програми, системи довідки;
- використання засобів для візуалізації процесу гри;
- обов'язкова перевірка вхідних даних на відповідність та коректність.

У ході роботи над даною програмною системою також виникають додаткові вимоги, які потрібно реалізувати при розробці проекту, такі як очищення робочого полотна у зручний для користувача момент, створення ігрового поля розмірності, яку обере користувач та деякі інші.

Даний проект повинен виконувати лише декілька основних та допоміжних функцій для повноцінного функціонування. Основною функцією є генерування наступного покоління клітин на основі поточного положення живих клітин на ігровому полі, яке задає та контролює користувач і після кожного генерації нового покоління є змога змінювати положення клітин.

Додатково при генеруванні нових поколінь проект повинен здійснювати перевірку по двох критеріях: чи наступне згенероване покоління нічим не відрізняється від попереднього; чи поточне покоління містить живі клітини. У двох цих випадках, коли перевірка дасть позитивний результат програма буде повідомляти користувача відповідно про ідеальний стан клітин або загибель усіх живих клітин. У

обох вище поданих випадках продовження гри, тобто генерування наступних поколінь, стає беззмістовним.

При постановці завдання було вирішено надати користувачу можливість обрання величини майбутнього ігрового поля, а саме його довжини та висоти. Також було вирішено додати два режими функціонування програми, а саме авторежим та звичайний режим.

У звичайному режимі генерація наступних поколінь відбувається по натисканні клавіші на клавіатурі, а авторежим - це автоматичне генерування поколінь без участі користувача, яке може бути зупинене.

Також створено функцію автоматичного розставлення живих клітин на ігровому полі за довільним принципом.

Наступна додаткова функція проекту – очищення ігрового поля у будь-який момент роботи програми.

Весь функціонал проекту доступний для користувача через панель меню.

При роботі над програмною системою дослідженні різні типи фігур, які можуть бути зображені за допомоги живих клітин на ігровому полі. І найцікавіші з них, за своєю зміною відносно генерування наступних поколінь, добавленні у пункт меню “Фігури”, звідки користувачу буде доступний їх огляд. Процес формування даних фігур попередньо прописано в програмному кодї.

Щоб представити готовий програмний продукт, який працює надійно обов'язковим є процес тестування розробленого продукту для знаходження та усунення небажаних проблем з введенням даних і процесом їх обробки.

Під час розробки проекту використано можливість створення підпрограм. Тобто у програмному продукті кожна з підпрограм має власну функцію і її тестування можливе поза проектом.

Це вдалий вибір, тому що при розробці всіх підпрограм одразу у великому проекті можуть виникнути проблеми з пошуком помилок та їх усуненням, оскільки буде невідомо, чи щойно розроблена підпрограма конфліктує з вже існуючими, чи помилка виникла у даній підпрограмі. Коли кожна з підпрограм була надійно протестована на помилки, які виникали та були виправленими окремо, вона добавлялась у головний проект і зв'язувалась з усіма іншими підпрограмами.

При запуску гри запускається вікно, у якому зображено назву гри та присутній тематичний фон. Гра перебуває у такому стані, поки користувач не виконає запуск однієї з функцій гри за допомогою меню.

Після запуску гри у одному з двох режимів форма змінює свій вигляд. Стають доступними текстові поля, в які вводяться значення розмірності ігрового поля та кнопка Старт, по натисненні якої буде створено ігрове поле відповідно до введеної розмірності.

По натисненні кнопки Старт створюється ігрове поле. Після цього користувач може почати свою гру та розставити за допомогою мишки живі клітини на ігровому полі. Це здійснюється натисненням лівої кнопки мишки на бажаній для користувача клітинці ігрового поля.

Після розставлення клітин при натисненні клавіші «Пробіл» на клавіатурі буде згенеровано нове покоління відповідно до поточного розташування живих клітин на ігровому полі. При кожному натисненні клавіші «Пробіл» відбувається зміна положення клітин згідно

ігрових правил, які можна переглянути у пункті меню Інформація.

Також було реалізовано можливість автоматичного заповнення поточного ігрового поля живими клітинами. Після заповнення гра працює у звичайному режимі і по натисненні клавіші «Пробіл» буде згенеровано наступне покоління клітин відносно автоматично розставлених живих клітин.

Аналогічно з допомогою підпунктів меню Фігури, на ігровому полі будуються відповідні фігури і по натисненні клавіші «Пробіл» генерується наступне покоління клітин відносно розставлених живих клітин відповідно до обраної фігури. Усі фігури будуються правильним чином і після генерування кожної фігури процес гри доступний у звичайному режимі.

В результаті дослідження алгоритму «Гра життя» Джона Конвея реалізовано програмну систему, в якій змодельовано процес гри відповідно до правил.

В цілому програма працює стабільно і без аварійних закінчень своєї роботи. Єдиним недоліком з сторони стабільності роботи програми є автоматичний режим гри, а саме - коли користувач обрав автоматичний режим і живі клітини розміщені таким чином, що можлива поява таких фігур, як осцелограф - фігура, що має певну періодичність. Фігури такого типу зациклюються і не зупиняються для ідеального стану ігрового поля або не помирають для спустошення ігрового поля. У двох цих випадках авторежим припиняє свою роботу, а у випадку зациклення гра зависає. Описана вище проблема в процесі усунення і є єдиним недоліком розробленої програмної системи.

Список використаних джерел

1. Грицюк Ю. Програмування Мовою С++ : Навчальний Посібник/Грицюк Ю.І, Рак Т.Є. – Львів : Вид-Во Львівського Ду Бжд, 2011. – 292 С. – Статистика: Іл. 10, Табл. 18, Бібліогр. 31.

2. Белов А. Вступ до програмування мовою С++. Організація обчислень: Навч. Посіб. / Ю. А. Белов, Т. О. Карнаух, Ю. В. Коваль, А. Б. Ставровський. – К. : Видавничо-Поліграфічний Центр Київського Університету, 2012. – 175 С.
3. Куцуль М. Програмування. Структурний підхід. Методичні вказівки до комп'ютерного практикуму. Для студентів І курсу фізико-технічного інституту / Уклад.: Н.М. Куцуль, А.Ю. Шелестов, А.М. Лавренюк С.В. Скакун, О.М. Куцуль, А.В. Колотій. — К.: НТУУ, 2011. — 120 С.
4. Довбуш Г. Visual C ++ На Примерах/ Галина Довбуш, Анатолий Хомоненко. - М. : Бхв-Петербург, 2012. - 528 С.
5. Пахомов Б. С / С ++ И Ms Visual C ++ 2010 Для Начинающих / Б.Пахомов. - М.: Бхв-Петербург, 2011. - 736 С.
6. Полубенцева М. С / С ++. Процедурное Программирование/ М.Полубенцева. - М. : Бхв-Петербург, 2014. - 448 С
7. Роберт С. Безопасное Программирование На С И С ++ / Роберт С.Сікорд. - Москва: РДГУ, 2014. - 496 С.
8. Життя (гра) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

УДК 004.42

Яворська Христина, студентка IV курсу спеціальності «Обслуговування програмних систем і комплексів» науковий керівник Посвятовська О.Б.

ПРОЕКТУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО TASK MANAGER

Анотація У статті розглянуто актуальність використання Task Manager, основні завдання які він вирішує, дано порівняльний аналіз популярних Task Manager, спроектовано програмний продукт відповідно до актуальних функцій і визначено методи та інструменти реалізації програми.

Ключові слова: інформаційні технології, Manager, Asana, Битрикс24, ПланФікс, Worksection, проектування Task Manager, функції Task Manager.

Постановка проблеми. В умовах активної інформатизації суспільства, його динамічного науково-технічного розвитку впровадженні інновацій в діяльність корпорації визначає можливості її організаційного розвитку. Потреба в сучасних інформаційних технологіях (ІТ) актуалізується за ступенем розвитку компанії, коли виключно людськими

ресурсами контролювати діяльність та ефективно управляти нею стає складно (зростання інформації в кількісному і якісному параметрах викликає необхідність у технічних засобах для формування інформаційних потоків), а тому необхідним рішенням стає пошук і реалізація нових технологічних рішень, що дають змогу підвищити якість управління. Однією з найважливіших управлінських сфер для застосування сучасних інформаційних систем є програмне забезпечення для управління проектами

Task Manager (менеджер завдань)[9] - це корисний інструмент для управління діяльністю фірми, корпорації, проектами зокрема. Ця програма заміняє багато інших. Наприклад :таблиці MS Excel, месенджери, Google Calendar,

Метою дослідження є обґрунтування необхідності створення Task Manager та

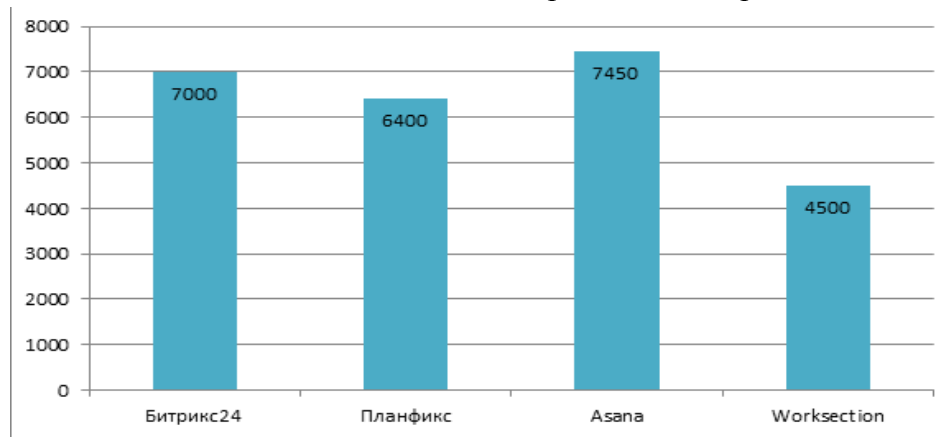
проектування програмного продукту, який буде відповідати поставленим вимогам.

Виклад основного матеріалу. Основні завдання, які вирішує Task Manager:

- 1) Постановка конкретних завдань собі та підлеглим.
- 2) Установка термінів виконання завдань, облік робочого часу.
- 3) Відстеження всього ходу виконання завдання.
- 4) Внутрішнє листування.

5) Відображення організаційної структури.

У зв'язку з актуальністю даного програмного продукту на ринку присутня достатня кількість його реалізацій. Відповідно до проведеного аналізу теперішнього стану ринку було вирішено дослідити наступні чотири популярних такс-менеджери: Планфікс, Worksection, Битрикс24 і Asana. Кількість компаній, що користуються даними програмами, зображені на діаграмі 1.

Діаграма 1- кількість компаній які користуються Task Manager

«ПланФікс»[6] - це сервіс, покликаний полегшити роботу над проектами, численними списками завдань, дорученнями, автоматизувати моніторинг і контроль над бізнес-процесами, вчасно відстежуючи і повідомляючи про майбутні справах і подіях, зустрічах і переговорах.

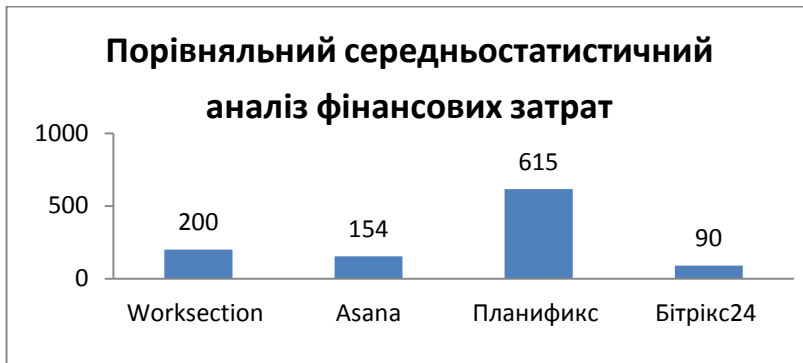
Асана[4] - не просто список завдань, а ціла система дрібних інструментів які допоможуть замінити майже будь-який додаток з управління завданнями, взаємовідносинами з клієнтами, проектами і багато іншого. Існує тільки англійська версія.

Worksection[1] - це сервіс для планування і контролю завдань і проектів.

Налагоджує прозору комунікацію з проектом між командою і клієнтом.

«Бітрікс24»[5] — це хмарний сервіс, який має повний комплект інструментів для організації роботи компанії: власна соціальна мережа, стрічка новин та подій колективу, управління завданнями та проектами, робочий чат і відеодзвінки.

Серед результатів дослідження окремо потрібно виділити питання фінансової затратності розглянутих програмних продуктів. На діаграмі 2 зображено порівняння затрат на придбання, користування та обслуговування розглянутих програмних продуктів на прикладі середньої компанії в якій 50 працівників охоплені програмним продуктом

Діаграма 2- Порівняльний середньостатистичний аналіз фінансових затрат

Вбачається за необхідне спробувати усунути виявлені недоліки при проектуванні task manager для корпоративного використання та провести його апробацію за участю працівників ТОВ Магніс.

Актуальними виглядають наступні функції для реалізації: календар, загальний облік та стан проектів, що вирішуються корпорацією, вкладка завдань для кожного користувача.

На календарі передбачається фіксувати важливі події, створювати власні. Події можуть бути доступними не для всіх користувачів, а тільки для обраних. Передбачається перегляд подій, що заплановані, на які користувач запрошений.

Загальний облік та стан проектів, що вирішуються корпорацією мають відображатись для кожного користувача на вкладці де фіксується список проектів які виконує фірма, та їх статус.

Вкладка завдань для кожного користувача має надати можливість переглянути завдання які необхідно виконати, їх рівень складності і терміни виконання.

Обов'язкова реалізація розмежування прав доступу працівників до різних проектів, що реалізується через систему паролів і логінів. Підключення і реалізація розмежування прав виконується привілейованим користувачем, яким є топ-менеджер фірми за ієрархічною моделлю.

Для реалізації даних функцій Task Manager доречно та обґрунтовано використовувати наступний інструментарій та методи реалізації:

— Відкрита вбудована реляційна система керування базами даних Sqlite (високий рівень мобільності (незалежності від платформи), простота використання, ефективність, надійність).[3,с.30]

— Інтегроване середовище розробки програмного забезпечення Visual studio

— Об'єктно-орієнтована мова програмування з безпечною системою типізації для платформи. NET. C# (входить в топ-10 мов програмування)[2]

— Клієнт-серверна архітектура дозволяє організувати мережі з великою кількістю робочих станцій

— Протокол, що призначений для обміну інформацією між браузером та веб-сервером в режимі реального часу – WebSocket[7,с.10]

— Підсистема для побудови графічних інтерфейсів WPF.[8,с.45]

Висновки Очевидною є необхідність створення Task Manager з реалізацією наступних вимог:

— не перевантаженість додатковими функціями

— зручний користувацький інтерфейс

— відображення загального обліку та стану виконання проектів

— вільне розповсюдження.

Список використаних джерел

1. Worksection – Огляд інтерфейсу. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://worksection.com/ua/overview.html>.
2. Simple C# – Программирование с нуля. Введение в C Sharp и .Net. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://simple-cs.ru/store/csharp/1/>
3. The Definitive Guide to SQLite / Mike Owens and Grant Allen – Apress Amazon,2010. – 500 с.
4. Asana – Ціни на продукт, огляд компаній які користуються. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://asana.com/>.
5. Битрикс24 – Можливості програми,. Огляд інтерфейсу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.bitrix24.ua>
6. Планфикс – Можливості програми. Інтеграція з сервісами . [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://planfix.ru/>
7. Websocket: lightweight client-server communications / Ендрю Ломбарді – O'Reilly Media,2015. – 138 с.
8. Illustrated wpf professional wpf programming / Кріс Андраде, Майкл Маєрс, Скотт Ван Вліет, і Шоон Лівермор– Apress Amazon,2007. – 640 с.
9. Task-manager. Основні функції і завдання. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://lexsys.com.ru/index.php/stati/12-vtoroj/47-chto-takoe-task-menedzher-i-zachem-on-nuzhen>

СЕКЦІЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

ТА МОВОЗНАВСТВА

*Ігрич Габріела, студентка II курсу
спеціальності «Дизайн»,
науковий керівник: Ухач Л. М.*

ЗАСОБИ СИНОНІМІЧНОГО УВИРАЗНЕННЯ МОВЛЕННЯ (ТРОПИ) В ПОЕЗІЇ ІВАНА ДРАЧА

У роботі досліджено засоби контекстуально-синонімічного увиразнення мовлення (тропів) в поезії І. Драча, створено характеристику ідіостилю письменника.

Ключові слова: образна мова, троп, метафора, експресема, імпліцитність, оказіоналізми, метафора-персоніфікація, метафора-анімілізація.

Іван Драч належить до нової хвилі поетів, до покоління митців-інтелектуалів, поетів-шістдесятників, яких об'єднувало прагнення до вияву здорового особистого начала, енергійність художнього пошуку, неприйняття шаблону та художньої нівеляції. Він заявив про свою творчість в епоху науково-технічної революції, в пору великих зрушень в економічному, соціально-поетичному й духовному житті суспільства, в пору перегляду морально-етичних цінностей у житті та літературі.

Різні аспекти творчості Івана Драча перебували у колі уваги вчених таких як: М. Жулинського, І. Дзюби, В. Іванисенка, В. Дончика, Л. Новиченка, І. Кошелівця, В. Брюггена, С. Єрмоленко та ін.

Водночас дослідженням засобів синонімічного увиразнення мовлення (тропам) в поезії І. Драча, на нашу думку, приділено не достатньо уваги, що і обумовлює актуальність обраної теми.

Під образністю мови вчені розуміють такі особливості культури, що виявляються у здатності мовлення збуджувати увагу,

викликати інтерес людей до сказаного чи написаного. Образність мовлення належить до внутрішньої, художньої виразності або ж художності мовлення.

Художніми засобами (зображально-виражальними) є сукупність прийомів, способів діяльності письменника, за допомогою яких він досягає мети – творить художньо-естетичну вартість за допомогою троп. Основними різновидами тропів прийнято вважати: епітет, алегорію, метафору, метонімію, синекдоху, оксюморон, гіперболу, літоту, іронію та сарказм [6].

Структурно-семантичний аналіз поетичної метафори показав, що це один з основних тропів, що полягає в перенесенні властивостей і ознак якогось предмета, явища, стану, аспекту буття на інші за принципом уподібнення/розподібнення [8, с. 53-54].

Метафора у творах І. Драча – не просто оригінальний мовно-виражальний засіб, що орнаментує художній текст. У його стилі це – метафоризація як спосіб поетового проникливого, імпульсивного, уявно-асоціативного мислення. Зауважимо водночас: Драчеві метафори – це все-таки не штучно естетизовані словесно-образні шаради, хоч у них часто простежується момент розгадування, що інколи вимагає осягнення глибоко прихованого змісту. Вони відбивають постійне інтелектуально-

почуттєве напруження поета, котрий прагне осягнути таїну буття.

Ми зосередили увагу на ідіостилі І. Драча в цілому, а також на особливостях використання ним тропів в своїй поезії.

В загальному розумінні ідіостиль – це сукупність глибинних механізмів створення текстового простору певним автором, які відрізняють його від інших. Зокрема неординарна поезія Івана Драча, перш за все, відзначається з-поміж творів інших сучасних поетів своїми глибоко філософськими мотивами, які він майстерно розкриває у власних асоціаціях за допомогою епітетів, порівнянь, метафор.

Так науковець М. Ільницький звертає увагу на характерну рису поетичного тексту митця – «контрастне поєднання прозаїчного й високого, конкретного й абстрактного, високого й смішного», яке виявляється на лексичному рівні. Поет використовує оксюмори, контрастні елементи опозиції у порівняння – тропи, призначенням яких є об'єднання двох понять за подібністю, метафори, слова з протилежною семантикою. [5, с. 199].

За словами Ю. Мелентьєвої поет створив низку власних неологізмів, які «сприймаються як щось закономірне», він «вдається до словотворення з тонким відчуттям такту та міри, новотвори допомагають розкривати його задуми і надають змісту нових нюансів». Наприклад, емоційно-експресивного відтінку: кіновіруючі, архіконкретне, занатурилися тощо. [7]

Про тропи Івана Драча писав Б. Тихолоз. Він звернув увагу на їх будову, вказуючи, що у поета це відіменникові прикметники, утворені за типом діеприкметників від неіснуючих дієслів (слово просонцено, кайдановані руки), складні слова, іменники і прикметники з першим компонентом сто- (стокрилля, стокрилату пісню), вживання

епітетів, створених поєднанням прикметника з наступним іменником або двох іменників, що є носіями тієї ж ознаки (корінцями рожевоколінними). Своєрідно поет зображує відтінки кольорів: його улюблені чорний і червоний «розкладає на десятки півтонів» (червоно-огненні, чорно-сонячний). [9, с. 109].

Навіть в одній його поезії можна знайти кілька видів художніх засобів, котрі увиразнюють зміст, допомагають краще розвинути думку автора.

У творах митця переплітаються старослов'янськими, давньорусизми, староукраїнські слова з розмовними й просторічними. Він використовує фольклорні елементи, дотримуючись народних традицій, звертається до тавтології, а засобів інтимізації досягає «приведенням у повну відповідність ситуацій й інтонацій».

Отже, надаючи загальну характеристику ідіостилю поета, можна відзначити, що він багатий різноманітними засобами контекстуально-синонімічного характеру. Багато метафор у поезії побудовані на основі слів іншомовного походження, які структуризуються у типи на підставі сфер їх вживання і, власне, лексичного значення: технічні; терміни, характерні для таких точних наук, як математика, фізика; група лексем, які об'єднує абстрактність у значенні - «бедлам», «нюанси», «сентимент», «вакханалія», «орбіта», «екстази»; музична термінологія тощо.

На основі проведеного дослідження ми прийшли до висновку, що І. Драч володів унікальним ідіостилем, який характеризувався широким застосуванням різноманітних художніх засобів, зокрема тропів. Водночас найбільше в його поезії спостерігається використання метафор, які надають його творчому доробку нового емоційно-експресивного звучання.

Список використаних джерел

1. Бабич Н. Д. Лінгво-психологічні основи навчання і вивчення мови / Н. Д. Бабич. – Львів : Рута, 2009. – 175 с.
2. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови : навч. посібник / Н. Д. Бабич. – Львів : Світ, 2003. – 432 с.
3. Гаркуша О. С. Тропи : визначення, різновиди, способи вираження / О. С. Гаркуша // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.docme.ru/doc/113425/tl-N1-tropi>.
4. Драч І. Лист до калини / І. Драч. – К. : Веселка, 1990. – 287 с.
5. Ільницький М. Іван Драч : монографія / М. Ільницький. – К. : Либідь, 1986. – 215 с.
6. Ковалик І. Методика лінгвістичного аналізу тексту / І. Ковалик, Л. Мацько, М. Плющ. - К. :Либідь, 2004. – 127 с.
7. Мелентьєва В. Ю. Дослідження мовотворчості Івана Драча у філологічній науці / В. Ю. Мелентьєва // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.anthropos.net.ua/jspui/bitstream/123456789/291/1/Nevidomska.pdf>.
8. Невідомська Л. Особливості ідіостилу Івана Драча : імпліцитність семантики поетичного слова / Л. Невідомська // [Електронний ресурс]. Режим доступу:<http://www.anthropos.net.ua/jspui/bitstream/123456789/291/1/Nevidomska.pdf>.
9. Огієнко І. Історія української літературної мови / І. Огієнко. – К.: Либідь, 1995. – 222 с.

Проць Анжеліка, студентка I курсу спеціальності «Кухар, бармен, офіціант» науковий керівник: Чигур М. Й.

ІСТОРИЗМИ У РОМАНІ ПАНТЕЛЕЙМОНА КУЛІША «ЧОРНА РАДА»

У роботі з'ясовано місце історизмів у лексиці української мови, охарактеризовано жанрово-марковані лексеми історичного роману П. Куліша «Чорна рада» – історизми – для встановлення їх типології, проаналізовано функціональні семантичні структурні і стилістичні особливості історизмів.

Вибір історичного роману в якості об'єкта дослідження вбачається доцільним і науково виправданим, бо розгляд жанрово обмеженого сегмента словника дозволяє простежити дію мікро- і макросистемних лексичних зв'язків у тексті.

Предметом дослідження є одна з жанроутворюючих ознак історичного роману, а саме – лексичні засоби, що

реалізують прагматичну спрямованість цього жанру на створення історичного колориту, відображаючи минуле певного суспільства.

Мета, завдання і специфіка предмета дослідження зумовили вибір відповідних загальнонаукових методів: описовий, порівняльний, аналізу і синтезу, спостереження, моделювання.

Наукова новизна полягає у тому, що вперше здійснено комплексний аналіз структурних і функціональних параметрів жанроутворюючих одиниць історичного роману П. Куліша «Чорна рада» – історизмів.

Теоретичне значення полягає в узагальненні та систематизації дослідження.

Всесвітній поступальний рух і розвиток людства, глибокі соціальні зміни, які відбулися в українському суспільстві на початку ХХІ ст., прискорили процеси мовної еволюції, що привело до перетворень на всіх рівнях мовної системи. Найвиразніше це визначається на лексичному рівні.

Особливості функціонування застарілої лексики в різних стилях, зокрема в художньому, на різних синхронних зрізах висвітлено в працях П. Плюща, І. Огієнка, В. Русанівського, Л. Мацько, П. Дудика та ін.

Стилістичні особливості таких лексем у мові творів П. Куліша розглядалися лише принагідно. Подібні дослідження дуже важливі, оскільки специфіка мови історичного роману полягає в тому, що письменник відтворює конкретну історичну епоху і стилізує мову своєї оповіді.

Саме тому вважаємо актуальним вивчення стилістичних функцій старокнижних елементів у романі П. Куліша «Чорна рада» – першому історичному романі в українській літературі.

Також у науковій літературі досі немає єдиного визначення поняття архаїзації, що зумовлено передовсім недиференційованим підходом до застарілої лексики та ще не вистачає локальних досліджень, які б давали базу для комплексного вивчення даного розділу лексики української мови. Це дослідження сприятиме збагаченню лексикографічної практики, що надає йому актуальності.

Пантелеймон Куліш належить до тих діячів, які, будучи багатогранно обдарованими, зробили великий внесок у розвиток української культури, літератури, мистецтва, науки. Він був прозаїком, поетом, драматургом, знавцем багатьох

європейських мов, ученим, літературознавцем та критиком, фольклористом, істориком, етнографом, педагогом, видавцем, громадським діячем. Найпомітніше місце у творчому доробку Куліша посідає перший в українській літературі історичний роман «Чорна Рада».

Письменник використовує історизми описуючи посади, звання та належність до певного стану тих чи інших героїв, чоловічий та жіночий одяг, взуття, головні убори, які вийшли з ужитку, старовинну зброю, амуніцію, військові реалії. У мові зустрічаються також імена і прізвища відомих історичних постатей.

Важливу роль у формуванні особистості відіграє лексика на позначання назв жител, господарських будівель та інших споруд, назв одягу та головних уборів, взуття. Також дані історизми дозволяють зрозуміти моральні, соціальні та інші характерні риси епохи і людини.

Варто зауважити, що військове вбрання в історичному романі П. Куліша виступає водночас маркером успішності й соціально-майнового статусу персонажів. Лексика на його позначення виконує не тільки номінативну роль, вона допомагає реалізовувати естетичну функцію. Крім того, мова одягу слугує характеристикою зовнішності, характеру кожного героя.

Широке використання військової термінології підкреслює вміння автора добирати влучну лексику для змалювання колоритного багатоликого образу тогочасної України, відтворювати атмосферу доби козаччини.

Історизми – це відносно невелика група слів, що широко представлена у романі, становить собою складну і розгалужену систему, яка характеризується тематичним розмаїттям. Саме тому подано детальну класифікацію цих мовних одиниць за тематичним критерієм і серед дослідженого матеріалу ми прийшли до висновку, що 33 % слів складають побутові поняття, 31 %

слів – назви посад, звань та належність до певного стану, 22 % слів, що означають військову лексику. До невеликої групи слів відносимо імена і прізвища історичних осіб (11 %) та географічні назви (3 %).

Разом історизми відтворюють реальний історичний колорит доби Руїни; наповнюють пафосом, героїзмом мовну тканину творів; свідчать про соціально-майнове розшарування козацької держави; стилістично увиразнюють контекст.

Список використаних джерел

1. Бандура О. Про вивчення роману П. Куліша «Чорна рада» : Хроніка 1663 р. / О. Бандура // Українська мова й література. – 1992. – № 11–12. – С. 24 – 29.
2. Бурчєня В. Романістика Романа Іваничука : інтерпретація минулого / В. Бурчєня // Український модернізм зі столітньої відстані. Актуальні проблеми сучасної філології. Літературознавство : [зб. наук. праць]. – вип. X, спеціальний. – Рівне : Рівненський державний гуманітарний університет, 2001. – С. 171 – 175.
3. Гайдученко Г. Історизми та архаїзми як основні виражальні засоби історичної стилізації / Г. Гайдученко // Південний архів. Філологічні науки . – № 1 . – Херсон : В-во ХГПУ, 1998 . – С. 31 – 37.
4. Шевченко С. П. Стилістична роль старокнижних елементів у романі Пантелеймона Куліша «Чорна рада» / С. П. Шевченко // Південний архів. Філологічні науки. – № 4. – Херсон : В-во ХГПУ, 1998. – С. 29 – 36.
5. Яценко Н. Історизми в романі П. Куліша «Чорна рада» / Н. Яценко // Дивослово. – 1998. – № 5. – С. 15–17.

УДК 347.71(477)

*Антонюк Христина, студентка IV курсу
спеціальності «Правознавство»,
науковий керівник: Самойлова І.А.*

ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН В УКРАЇНІ

Статтю присвячено висвітленню однієї з актуальних правових проблем сьогодення – ведення електронного бізнесу в Україні. Проаналізовано особливості створення, правову базу функціонування та вимоги, які ставляться до діяльності онлайн-магазинів. Досліджено правову регламентацію відображення волі сторін в порядку вчинення електронних правочинів із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем.

Ключові слова: електронна комерція, електронна торгівля, онлайн-магазин, інформаційно-телекомунікаційна система.

Останні роки показують, що з кожним роком Інтернет все більше проникає у життя людей. Так за даними аналітичного центру PayOnline з 2010 р. по 2017 р. товарно-грошовий оборот в Україні збільшився у 6,5 рази[7]. Величезна кількість компаній, як світових, так і вітчизняних, бачать в Інтернеті великий комерційний потенціал та можливість переведення свого бізнесу на якісно новий рівень. Споживачі, яким став доступний високошвидкісний, порівняно з європейськими країнами, недорогий Інтернет (кількість постійних користувачів у 2016 р. досягла 66 %) з більшою довірою почали відноситися до товарно-грошових операцій в мережі, опираючись на свій досвід чи досвід своїх знайомих та усвідомили вигоду від купівлі товарів і послуг через Інтернет[9].

Таким чином, знати правові основи здійснення електронної комерції в Україні є надзвичайно важливо як бізнесменам – власникам, які повинні забезпечити виконання законних вимог в ході організації торгівлі, так і звичайним споживачам для того, щоб знати, як захистити свої права в даній сфері.

Українське законодавство регламентує ведення електронної комерції низкою різнорівневих нормативно-законодавчих актів, таких як: Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Закони України «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис», «Про інформацію», «Про захист прав споживачів» та інші.

Основний документ, який визначає організаційно-правові засади діяльності у сфері електронної комерції, регулює відносини, що виникають при дистанційному укладенні та виконанні правочинів із купівлі-продажу товарів або постачання товарів, виконання робіт і надання послуг, а також. встановлює порядок вчинення електронних правочинів із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем – це Закон України «Про електронну комерцію». Саме цей закон дає правове визначення поняття «електронна комерція» (до нього визначення в українському правовому полі не існувало) – відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час

вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов'язки майнового характеру[1].

Учасниками відносин у сфері електронної комерції є:

- суб'єкти господарювання будь – якої організаційно – правової форми, які реалізують товари, виконують роботи, надають послуги з використанням інформаційно – телекомунікаційних систем;
- покупці (замовники);
- постачальники послуг проміжного характеру в інформаційній сфері;
- органи державної влади та органи місцевого самоврядування в частині виконання ними своїх функцій[1].

Перші кроки будь – якої підприємницької діяльності, в тому числі і діяльність інтернет – магазину, починається з державної реєстрації. Тому першою вимогою для особи, що відкриває інтернет-магазин, є реєстрація юридичної особи або ФОП у встановленому законом порядку та отримання свідоцтва про реєстрацію як суб'єкта підприємницької діяльності.

З метою зменшення бюрократичних процедур в Україні на законодавчому рівні закріплено можливість реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб підприємців онлайн – через сайт Міністерства юстиції України або за допомогою Порталу державних послуг iGov. Зареєструвати ФОП можна і онлайн у державного реєстратора за місцем проживання[3].

Початківцям інтернет – торгівлі фахівці рекомендують реєструватися як фізична - особа підприємець, і така форма роботи має ряд переваг в порівнянні з ТОВ:

- невисока вартість реєстрації і відсутність необхідності в статутному капіталі;

- не потрібно реєструвати юридичну адресу;

- низька ставка податків і можливість вільно розпоряджатися коштами;

- проста звітність із мінімумом документів;

- швидка реєстрація[5].

Реєстрацію фізичних осіб-підприємців уповноважені здійснювати також виконавчі органи місцевих рад, районні державні адміністрації (у разі прийняття відповідною радою рішення про наділення такими повноваженнями); нотаріуси; акредитовані суб'єкти. Окрім державної реєстрації у реєстрі, підприємця одночасно оформляють в податковій, органах статистики та соціальних фондах.

Продавець під час здійснення своєї діяльності зобов'язаний забезпечити прямий, простий, стабільний доступ інших учасників відносин у сфері електронної комерції до такої інформації:

- повне найменування юридичної особи або прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи – підприємця;

- адреса підприємства або місце реєстрації та місце фактичного проживання ФОП;

- адреса електронної пошти;

- ідентифікаційний код для юридичної або фізичної особи – підприємця;

- якщо діяльність передбачає отримання ліцензії – необхідно зазначити відомості про таку ліцензію, зокрема серія, номер, строк дії та дата видачі;

- порядок формування кінцевої вартості товару щодо включення (не включення) певних податків у вартість товару;

- інформація про вартість доставки[1].

Зазначення інформації про найменування, адресу, контактні дані є вкрай необхідним, щоб споживачу було повністю зрозуміло, хто є контрагентом за правочином, до кого можна звернутися із вимогами, організувати належну взаємодію.

Також такий перелік інформації повинен міститися при розсиланні

потенційним споживачам електронних повідомлень (емейл-розсилки) із комерційними пропозиціями[4].

Обсяг прав і обов'язків покупця у сфері електронної комерції прирівнюється до статусу споживача, визначеного Законом «Про захист прав споживачів». Крім того, на нього покладаються обов'язки надати інформацію про себе, необхідну для здійснення електронних правочинів, створення електронного підпису, ідентифікації в інформаційній системі підприємства електронної комерції (шляхом введення особою спеціального набору електронних даних), а також вчинення інших дій в цій системі. Перелік такої інформації може бути розширено за домовленістю сторін.

Договір, укладений за допомогою інформаційно-телекомунікаційних систем, має юридичне значення договору, укладеного у письмовій формі. Як і в інших цивільно-правових договорах, першою стадією виступає оферта, яка обов'язково містить істотні умови договору та виражає намір оферента вважати себе зобов'язаним у разі її прийняття[1].

Інформування потенційних покупців повинно відповідати вимогам Закону України «Про рекламу» та може здійснюватися шляхом направлення комерційних електронних повідомлень, розміщення пропозиції в мережі Інтернет або інших інформаційно-телекомунікаційних системах. Оферта може включати умови, що містяться в іншому електронному документі, шляхом перенаправлення (відсилання) до нього.

Повідомлення можуть бути направлені особі без його згоди тільки за умови, що він може відмовитися від подальшого їх отримання. При цьому комерційні електронні повідомлення про акції, знижки тощо повинні «виключати їх двозначне розуміння». Не вважається комерційним електронним повідомленням

інформація про товари, роботи чи послуги або ділову репутацію, розміщена не з метою їх просування[1].

Електронний договір вважається укладеним з моменту одержання особою, яка направила пропозицію, акцепту іншої сторони. Акцепт може бути надано в формах: 1) передачі оференту електронної пошти; 2) заповнення формуляра про прийняття оферти; 3) вчинення дій, які вважаються акцептом, якщо зміст таких дій чітко роз'яснено в інформаційній системі, в якій знаходиться така пропозиція, та ці роз'яснення логічно пов'язані з нею[3].

Місцем укладення електронного договору є місцезнаходження (або місце фактичного проживання) продавця. Момент виконання продавцем обов'язку передати покупцеві товар визначається відповідно до положень Цивільного кодексу про купівлю-продаж (хоча електронним договором може бути визначено інший момент виконання зобов'язань між сторонами).

Способи розрахунків в сфері електронної комерції визначаються в електронному договорі з урахуванням вимог законодавства: з використанням платіжних інструментів, електронних грошей, шляхом переказу коштів, оплати готівкою або іншим способом. Продавець або інша особа, яка отримала оплату (наприклад, оператор платіжної системи) повинні надати покупцеві електронний документ, що підтверджує факт отримання коштів із зазначенням дати здійснення розрахунку[5].

Якщо ж покупець протягом терміну для оплати не здійснив розрахунок, то оферта вважається неприйнятною. Якщо ж покупець оплатив товар, проте не виконав інших умов, зазначених в оферті, така оплата визнається неналежною та повертається акцептантові.

Використання персональних даних в сфері електронної комерції може

здійснюватися тільки в разі створення суб'єктом електронної комерції умов для захисту таких даних. Сама реєстрація фізичної особи в інформаційній системі суб'єкта електронної комерції означає надання ним згоди на використання та обробку його персональних даних. Сторони зобов'язані забезпечити захист персональних даних, які стали їм відомі з електронних документів (повідомлень) при здійсненні електронних правочинів.

Сторони електронних угод несуть відповідальність за невиконання своїх зобов'язань в порядку, визначеному законом або договором. Електронні документи(повідомлення), пов'язані з електронним правочином, можуть бути представлені в якості письмових доказів сторонами та іншими особами, які беруть участь в судовому розгляді справи. У зв'язку з цим сторони повинні забезпечити зберігання електронних документів (повідомлень) в термін не менше, ніж термін позовної давності. Однак на практиці виникає проблема з надання таких доказів суду. Це може бути зроблено у вигляді роздруківок скріншотів з екрана або навіть у більш витончені способи – відкриття електронного листа з проведенням відео-фіксації цього процесу на надання відповідного відеозапису суду[4].

Отже, надати перевагу укладенню договору в електронній чи традиційній

письмовій формі – особиста справа кожного, але варто пам'ятати, що за своїми юридичними значеннями такі договори будуть рівнозначними.

Таким чином, українське законодавство регламентує ведення електронного бізнесу та електронної комерції низкою різнорівневих нормативно-законодавчих актів, які дуже часто мають протиріччя одне з одним. Суттєвим досягненням стало прийняття у 2015 р. Закону України «Про електронну комерцію», що урегулювали питання, які виникали при діяльності на ринку електронної комерції та чітко визначили особливості даного виду діяльності. Електронна комерція знаходиться на стадії становлення і стабільно показує зростання, так у 2017 році вона зросла до 38,5 млрд. грн., що на 54 % більше, ніж в 2016 році – 25 млрд. грн., а прогнози по рівню росту на 2018 рік – 30–40 %, як і на наступні 3–5 років, хоча багато в чому ця динаміка буде залежати від політичної і економічної ситуації, державного регулювання і вміння нових гравців завоювати довіру в українського споживача. У подальших дослідження електронної комерції в Україні першочерговими завданням є глибокий аналіз кожної з транзакційних моделей електронної комерції, виявлення їх специфіки і особливостей, що дасть змогу отримати точні дані і сформулювати уявлення про систему електронної комерції в цілому.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про електронну комерцію»: Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII [Текст]. – Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 45 – С. 410. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
2. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V [Текст]. – Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12 – С. 511. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/537-16>
3. Євтушенко, Д. Д. Електронний бізнес, електронна комерція, Інтернет-торгівля: сутність та взаємозв'язок понять [Текст] / Д. Д. Євтушенко // Бізнес Інформ. – 2014. – № 8. – С. 184–188.

4. Савицька, Н. Л. Драйвери та бар'єри розвитку онлайн-ритейлу: теоретико-методичний аспект [Текст] / Н. Л. Савицька // Бізнес Інформ. – 2014. – № 10. – С. 236–241.
5. Савицька, Н. Л. Драйвери та бар'єри розвитку онлайн-ритейлу: теоретико-методичний аспект [Текст] / Н. Л. Савицька // Бізнес Інформ. – 2014. – № 10. – С. 236–241
6. Ховрак, І. В. Електронна комерція в Україні: переваги та недоліки [Текст] / І. В. Ховрак // Економіка. Фінанси. Право. – 2013. – № 4. – С. 16–20.
7. Дослідження ринку електронної комерції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hub.kyivstar.ua/?p=13562> 22. Prom.ua [Electronic resource]. – Available at: <http://prom.ua>
8. Дослідження ТОП-10 ринків Commerce [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rayonline.ru/news/analyst/24832/>
9. Дослідження інтернет-аудиторії [Електронний ресурс]. – Інтернет Асоціація України. – Режим доступу: <http://inau.ua/proekty/doslidzhennya-internet-audytoriyi>.

УДК 346.61

*Борух Орест, студент I курсу
спеціальності «Право»
науковий керівник – Майка М.Б.*

ПРАВОВИЙ СТАТУС ОФШОРНИХ ЗОН

Із глобалізацією економічних процесів, з специфічними їх ознаками виникла потреба правового закріплення в нормативно-правових актах статусу офшорних зон.

Одне із багатьох визначень терміну «офшорна зона» запропонував В. Ф. Опришко, зазначивши, що це держава або її особлива частина, на території якої для нерезидента країни діють особливі правила реєстрації та діяльності, а також занижені або взагалі відсутні податки (замінені на щорічний збір) [1].

Офшорні зони є доволі не однозначним явище, як з позиції права так і з позиції економічних процесів. Їх характерними ознаками є:

- звільнення від сплати податків, як особистих, так і корпоративних, а також сплата щорічного фіксованого збору;
- конфіденційність стосовно права власності та управління (не передбачено

державних реєстрів директорів та акціонерів);

– нескладне управління і адміністрування (потрібно сплачувати тільки фіксовану суму на рік);

– відсутність вимог до фінансової звітності;

– широкі можливості для бізнесу (можливість здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність за умови, що бізнес не підлягає вимогам з ліцензування);

– швидкий процес реєстрації і запуску компанії [2].

В наукових працях різних дослідників існує дві концепції наслідків існування офшорних зон – негативна та позитивна.

Використання офшорних схем великою мірою має позитивний характер для малого та середнього бізнесу, може забезпечити його від нездорової економіки України, яка страждає від корупції й недосконалості законодавства, зокрема наслідком офшорних зон є:

– сприяння активізації різноманітних міжнародних фінансових потоків і прискорення обороту фінансових активів у світовому масштабі;

– забезпечення розвитку фінансових ринків;

– створення умов для диверсифікації інвестицій;

– розширення доступу до кредитів і кращого розміщення капіталів;

– загальне зменшення податкового тягаря у світі й тим самим стимулювання економічної активності й глобальних економічних процесів;

– зменшення ризику бути поглиненим для інвесторів, що краще забезпечує право власності, що, у свою чергу, може бути причиною економічного зростання, насамперед у країнах, які є донорами офшорів;

– офшори є активізаторами економічного зростання держав, на території яких вони розташовані, і чинниками, що впливають на їхній економічний розвиток, включаючи потенціал людського капіталу, що сприяє гармонізації розвитку світової економіки загалом;

– збільшують здатність до конкуренції компаній у національній і світовій економіці, підприємства отримують можливість здійснювати більш гнучкі стратегії для розвитку, особливо в боротьбі за ринки збуту продукції, з якою вони прийшли в економічний простір [3].

Найбільш суттєвою проблемою офшорів є відсутність моніторингу за їхньою діяльністю, не контрольований рух коштів, які є ризиковими в питанні джерела їх походження, недоотримання податків державами.

Із шляхів вирішення проблем, пов'язаних з офшорними зонами, можна виділити такі:

– створення відповідної сьогоденним реаліям нормативно-правової бази стосовно діяльності офшорних зон;

утвердження, винайдення нових контролюючих заходів і засобів, стосовно офшорного бізнесу;

– систематизація податкового зобов'язання;

– посилення співпраці з міжнародними організаціями з метою гармонізації національного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Опришко В. Ф. Міжнародне економічне право: підручник / В. Ф. Опришко. – К.: Наук. думка, 2003.
2. Корнеева Е. Офшорный мир: взгляд изнутри / Е. Корнеева. – М.: Экономика.
3. Железняк В. Ю., Остропольська Є. В. Тенденції розвитку інвестиційних відносин України з офшорними зонами // ВІСНИК МНТУ «Серія Економіка» № 2 (5) – 2011.

Вербіцка Зоряна, студентка III курсу спеціальності «Правознавство»
Науковий керівник: Данилюк С.М.

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРИВАТИЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ

Приватизація – найпоширеніший спосіб набуття громадянами права власності на землю. Вона здійснюється на основі законів і постанов, прийнятих

Верховною Радою України, а також указів Президента України.

Земельним кодексом передбачено об'єкти безоплатної приватизації [1].

До суб'єктів безоплатної приватизації земель в Україні належать громадяни України, а також сільські, селищні та міські ради, які від імені територіальних громад реалізують право комунальної власності на землю [1].

Крім безоплатної, в Україні проводиться і платна приватизація земель. Коло осіб, які мають право на таку приватизацію земель, є значно ширшим.

Про те, як і кожна галузь, кожна сфера безоплатної приватизації землі має свої недоліки. Одним із головних недоліків, є відсутність єдиного нормативно-правового акту. Цей законодавчий акт містив би в собі всі засади та вимоги щодо безоплатної приватизації значно б спростив її процедуру та проблематику застосування на практиці [5, с.89].

Якщо звернути увагу на досвід країн Центральної Європи у сфері реформування земельних відносин, то можна дійти до висновку, що як така безоплатна приватизація землі в цих країнах є відсутня. Однак в здійсненні земельних реформ різні країни проводили реституції для розширення приватної власності на землю - реституції, що стало проявом широкого розвитку приватних сільськогосподарських та фермерських господарств [6, с.79-85].

В Україні право на безоплатну приватизацію земельної ділянки мають усі громадяни.

Для отримання земельної ділянки в межах норм безоплатної приватизації потрібно пройти такі етапи [4]:

- ✓ подача заяви;
- ✓ виготовлення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки;

- ✓ з'ясування вартості, терміну виконання робіт і укладання відповідного договору;
- ✓ виконання геодезичних робіт і розробка проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки;
- ✓ звернення до державного кадастрового реєстратора із заявою про державну реєстрацію земельної ділянки;
- ✓ розгляд заяви;
- ✓ подача клопотання;
- ✓ прийняття рішення;
- ✓ подання заяви в Реєстраційну службу;
- ✓ розгляд заяви Державним реєстратором.

Крім того, деякі категорії громадян, мають право на безоплатну приватизацію земельної ділянки на пільгових умовах. До таких осіб належать: ветерани війни [2], ветерани праці, постраждалі від Чорнобильської катастрофи [3], молоді сім'ї, інваліди із захворюванням опорно-рухового апарату.

Порядок безоплатної приватизації на пільгових умовах майже ідентичний з порядком на загальних підставах, однак необхідно додати такі документи:

- для ветерана праці-посвідчення ветерана праці;
- для ветерана війни-посвідчення ветерана війни;
- для постраждалого ЧАЕС – посвідчення що підтверджує або довідку;
- для молодих сімей-довідку про склад сім'ї, свідоцтво про шлюб;
- інвалідів із захворюванням опорно-рухового апарату пенсійне посвідчення.

Також право на безоплатну приватизацію землі мають учасники АТО.

Станом на 22 грудня 2014 року в Україні учасникам АТО та членам їх родин було виділено 8 325 земельних ділянок загальною площею 4 331,02 гектара.

Захиснику Вітчизни (членам його сім'ї) необхідно:

- 1) звернутися із заявою до відповідної сільської (селищної), міської ради;
- 2) надати органу документ, що посвідчує його участь в АТО (посвідчення, довідку).

Таким чином безоплатна приватизація землі – правовий під інститут здійснення земельної реформи, який розвивається в Україні досить повільними

темпами. Для подальшого його розвитку я вбачаю вирішення таких основних проблем: процедура спрощення, розвиток законодавства, здійснення органами державної влади свої повноважень – правомірно. Однак за доцільним пропоную припинити безоплатну приватизацію землі в загальному та надавати таке право незахищеним верствам громадян, малозабезпеченим сім'ям, учасникам АТО та членам їх сімей.

Список використаних джерел

1. Земельний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
2. Закон України « Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 24.02.2016р // (ВВР), 1993, № 45.
3. Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 01.01.2016р. // ВВР, 1991, № 16
4. Земельні відносини в Україні. Законодавчі акти і нормативні документи. // Держкомзем України. — К.: 1998.
5. Когут Н.Д. Правові аспекти приватизації земель в Україні / Н.Д. Когут // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2007. – № 77-78. – С. 89
6. Алмаші О.К., Балян А.Г., Семененко І.П. Земельна реформа в країнах Центрально-Східної Європи // Економіка АПК. – 1996.– № 4. – С. 79–85.

УДК 347.626.2

Волощук Катерина, студентка IV курсу спеціальності «Правознавство», науковий керівник: к.ю.н. Гелецька І.О.

ШЛЮБНИЙ ДОГОВІР ЯК СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН

У сучасному українському суспільстві спостерігаються економічні зміни, міняються життєві цінності. Роль подружжя в побуті, а також права та обов'язки визначає матеріальна сторона сімейного життя. Суперечки через майно часто стають причинами розлучень. З кожним роком зростає число судових позовів, з питань розділу спільно нажитого майна. Їх було б менше при існуванні традиції складати договори про розподіл майнових прав та обов'язків. Такі договори

поширені в сім'ях з великим достатком, або їх укладають громадяни, реєструючи шлюб з іноземцями.

Під шлюбним договором слід розуміти домовленість наречених або подружжя, спрямовану на встановлення, зміну або припинення їх майнових прав та обов'язків під час шлюбу та (або) у випадку його розірвання [1].

Необхідність існування інституту шлюбного договору в сучасному українському суспільстві об'єктивно і

закономірно зумовлена сучасним станом соціально-економічного розвитку, триваючою еволюцією сімейних відносин та позитивним ставленням населення до договірної регуляції сімейних майнових правовідносин.

Шлюбний договір слід вважати особливим сімейно-правовим договором. Проте на практиці шлюбний договір насамперед застосовується не для регулювання спільного проживання і користування майном, а на випадок розірвання шлюбних відносин. Тому, безперечно, у шлюбному договорі можна визначити можливий порядок поділу майна, зокрема після розірвання шлюбу. У цьому разі у випадку розлучення можна уникнути тривалих судових процесів поділу майна, маючи більше шансів зберегти добрі відносини після розлучення.

Незважаючи на понад 20-річну історію закріплення інституту шлюбного договору в українському законодавстві, практика їх укладення залишається вкрай незначною. Саме тому цікавою видається судова практика оскарження шлюбних договорів, яка дозволяє визначити вкрай практичні аспекти їх застосування, ризики визнання недійсними тощо.

Загалом, вказана практика засвідчує складність доведення в судовому порядку факту того, що шлюбний договір ставить одного з подружжя у надзвичайно не вигідне матеріальне становище. При цьому остання судова практика підтверджує правомірність визначення в шлюбному договорі правового режиму майна, придбаного до або під час шлюбу, та встановлення факту проживання однією сім'єю [2].

Відповідно до ст. 93 СК України «Зміст шлюбного договору» визначено, що:

Шлюбним договором регулюються майнові відносини між подружжям, визначаються їхні майнові права та обов'язки.

Шлюбним договором можуть бути визначені майнові права та обов'язки подружжя як батьків.

Шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між ними та дітьми [3].

У шлюбному договорі не можна:

- врегулювати особисті відносини між подружжям, а також між батьками та дітьми, тільки майнові і матеріальні питання;

- встановити право кожного з подружжя на віросповідання, виховання в дітях прихильності до певної релігії, визначення культурних та мовних пріоритетів;

- зменшити обсяг прав дитини, які встановлені законодавством;

- включити умови, що обтяжують право та дієздатність дружини та чоловіка (наприклад, заборона подружжю звернення до суду, заповідати, вчиняти правочини тощо);

- закріпити відмову від прав, які включаються до загального цивільного статусу особи, наприклад, відмову одного з подружжя від одержання в майбутньому заробітної плати на користь другого з подружжя;

- закріпити умови, за якими зобов'язаною особою ставали б не самі сторони (дружина та чоловік), а треті особи – діти подружжя або їхні родичі [4].

Одностороння зміна умов шлюбного договору та одностороння відмова від шлюбного договору не допускаються. Зміни до шлюбного договору можуть бути внесені подружжям шляхом укладення відповідного договору, який підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню.

За рішенням суду шлюбний договір може бути визнаний не дійсним з підстав, встановлених Цивільним кодексом України.

Якщо при укладенні шлюбного договору крім визначення майнових прав та обов'язків сторони прагнуть забезпечити належне виконання всіх положень договору, їм необхідно більш детально обумовити і відповідні умови несення майнової відповідальності на випадок невиконання чи неналежного виконання умов договору, зокрема про умови настання та розмір неустойки як засобу забезпечення зобов'язань.

Дослідивши питання відповідальності за умовами шлюбного договору, приходимо до висновку, що при невиконанні чи неналежному виконанні умов шлюбного договору зацікавлена сторона може звернутися до норм відповідальності, що регулюються як цивільним, так і сімейним правом. Це, в свою чергу, свідчить про комплексний (змішаний) характер заходів

відповідальності за умовами шлюбного договору.

Шлюбним договором в іноземних правопорядках, зокрема в міжнародному приватному праві, регулюються, насамперед, майнові права й обов'язки подружжя, порядок розподілу майна, набутого під час шлюбу, їхні права й обов'язки зі взаємного утримання. При цьому слід ураховувати, що за умов наявності іноземного елемента в шлюбному договорі подружжя може здійснити вибір права, що буде застосовуватися до такого договору. Сучасний етап розвитку суспільства зумовив трансформацію традиційних сімейних відносин, що має наслідком зміну акцентів правового регулювання сімейних відносин у законодавстві зарубіжних держав і необхідність проведення глибоких наукових досліджень відносин у цій сфері [5].

Список використаних джерел

1. Ульяненко О. О. Шлюбний договір у сімейному праві України / Автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03. "Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право" / Київський національний ун-т ім. Т. Шевченка // О. О. Ульяненко. – К., 2003. – 20 с.
2. Явор О. А. Функції шлюбного контракту в сімейному праві України : автореф. дис.... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. "Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право" / О. А. Явор. – Х., 1996. – 18 с.
3. Сімейний кодекс від 10.01.2002 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21– 22. – Ст. 135.
4. Ариванюк Т. О. Правове регулювання відносин власності між подружжям: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук: спец. 12.00.03. "Цивільне право; цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право" / Т. О. Ариванюк. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2002. – 20 с.
5. Радченко Л. Шлюбний договір в іноземних правопорядках: окремі засади правового регулювання / Л. Радченко. // Цивільне право і процес. – 2017. – №9. – С. 38–41.

СПЕЦІАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

У відповідності зі ст. 21 Конституції України всі громадяни рівні перед законом.[1] Це не виключає певної форми нерівності перед законом на підставі приписів самого закону. Іншими словами, закон передбачає, що за деякі злочини відповідають лише ті особи, які, поряд з загальними ознаками суб'єкта злочину (досягнення віку настання кримінальної відповідальності і осудність) повинні володіти деякими додатковими ознаками, які характеризують особу винного в даному конкретному злочині.

Таким чином, поряд з поняттям загального суб'єкта Кримінальний кодекс передбачає і поняття спеціального суб'єкта. Частина 2 ст. 18 КК визначає, що спеціальним суб'єктом злочину є фізична осудна особа, що вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, злочин, суб'єктом якого може бути лише певна особа.[3]

Отже, спеціальний суб'єкт – це особа, яка крім обов'язкових загальних ознак (фізична осудна особа, яка досягла певного віку) має додаткові спеціальні (особливі) ознаки, передбачені в статті Особливої частини для суб'єкта конкретного складу злочину.

У юридичній літературі відомо, що фіксація у кримінальному законі поняття спеціальний суб'єкт злочину, обумовлена специфікою окремих видів злочинів, вчинення яких можливе лише у зв'язку з чітко визначеною діяльністю людей, з виконанням окремих обов'язків, покладених на них нормативними актами. Тому, встановлюючи кримінальну відповідальність за деякі злочини, законодавець, на відміну від усіх інших

злочинів, передбачає в цьому законі суб'єктом не будь-яку людину, здатну скоїти злочин, а лише людину, яка у відповідності до закону має особливі властивості чи ознаки [2, 259].

Найпоширенішими злочинами у господарській сфері є: фіктивне підприємництво (ст. 205 КК України); підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи (ст. 205-1 КК України); ухилення від сплати податків (ст. 212 КК України); ухилення від сплати ЄСВ та страхових внесків (ст. 212-1 КК України); доведення до банкрутства (ст. 219 КК України); порушення трудового законодавства (ст. 172, 173, 175 КК України). Особливості відповідальності керівника у даних злочинах залежить від дій 3-х осіб, зокрема власника чи бухгалтера підприємства. Неправомірні дії власників підприємств іноді призводять до того, що замість них до відповідальності притягують керівника підприємства. Відповідальність власника передбачена лише в одній статті КК України 219.[4,85]

Наступна група злочинів полягає у вчиненні суспільно-небезпечних діянь у *службовій сфері*, це злочини, які визначені у статтях: зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права (ст. 364-1 КК України); службова недбалість (ст. 367 КК України); прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України); підкуп службової особи юридичної особи приватного права (ст. 368-3 КК України); підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368-4 КК України); пропозиція,

обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 КК України).

Особливість відповідальності керівника за вчинення злочинів у службовій сфері пов'язана у багатьох випадках із вчинення корупційних правопорушень.[5,261] Слід також враховувати, що за вчинення керівником підприємства злочинів визначених ст. ст. 368-3, 368-4, 369, 369-2 КК України передбачено застосування заходів кримінально-правового характеру щодо самої юридичної особи, у вигляді штрафу, конфіскації майна та ліквідації.

Відповідно до ст. 17 Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Загальні ознаки, система й види військових злочинів передбачено у розділі XIX Особливої частини КК України. У ч. 1 ст. 401 КК України зазначено, що військовими злочинами визнаються передбачені цим розділом злочини проти встановленого законодавством порядку. Система й види військових злочинів складаються із 35 статей (статті 401–435) КК України. Залежно від безпосереднього об'єкта, на які

посягають військові злочини, на думку М. І. Панова, можна виділити такі їх групи.[5,316]

I. *Злочини проти порядку підлеглості та військової гідності.*(непокора (ст. 402), невиконання наказу (ст. 403))

II. *Злочини проти порядку проходження військової служби.*(самовільне залишення військової частини або місця служби (ст. 407))

III. *Злочини проти порядку збереження та користування військовим майном* (втрата військового майна (ст. 413 КК))

IV. *Злочини проти порядку експлуатації військової техніки.*(порушення правил польотів або підготовки до них (ст. 416))

V. *Злочини проти порядку несення бойового чергування та інших спеціальних служб.*(порушення статутних правил вартової служби чи патрулювання (ст. 418))

VI. *Злочини у сфері охорони державної таємниці* (розголошення відомостей, що становлять державну таємницю (ст. 422 КК))

VII. *Військові службові злочини* (недбале ставлення до військової служби (ст. 425), бездіяльність військової влади (ст. 426 КК))

Список використаних джерел

1. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 30, ст. 141)
2. Гончар Т.О., Стрельцов Є.Л., Чуваков О.А. Кримінальне право України: посібник. – Х.:«Одіссей», 2013. – 264с.
3. Кримінальний кодекс України. Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341ІІІ // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 2526. — С. 442528
4. Науково практичний коментар Кримінального кодексу України. Особлива частина / Під заг. ред. Потебенька М.О., Гончаренка В.Г.- К.: "Форум", 2011.- 942 с.
5. Андрушко П.П., Стрижевська А.А. Злочини у сфері службової діяльності: кримінально-правова характеристика. Навчальний посібник. – К.: «Юрисконсульт», 2006 – 342с.

НОВАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА 2017

Підготовка кожного цивільного процесуального кодексу символізує перехід до концептуально нових засад здійснення правосуддя. Саме сьогодні наші очікування пов'язані зі зміною ролі правосуддя в суспільних відносинах. Прагнення до високих європейських стандартів здійснення правосуддя зумовили необхідність реформування цивільного процесуального законодавства, прийняття нового цивільного процесуального кодексу, саме це і стало об'єктом нашого дослідження.

Мета статті: комплексне вивчення змін та нововведень процесуального законодавства на основі чинного законодавства України, теоретичних розробок науковців, проектів законів та нормативних актів, а також вироблення конкретних висновків, рекомендацій практикуючих юристів.

Виклад основного матеріалу. Першим кроком до зближення українського законодавства з європейським стало схвалення Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 рр.[1] (далі – Стратегія). Законом «Про судоустрій і статус суддів» № 1402-VIII від 02 червня 2016 р.[2] було продовжено реформування судової системи України, внесено істотні зміни до організації судової влади, запроваджено триланкову судову систему тощо. Зазначене зумовило необхідність переходу до наступного етапу реформ – змін процесуального законодавства. Закон про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального

кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів № 6232 [3] був підписаний Президентом України до Верховної Ради України 3 жовтня 2017 р., а з 15 грудня 2017 року – набрав чинності.

Серед усіх змін, які торкнулися цивільного процесу, на наше переконання, варто звернути увагу, на впровадження монополії адвокатури. Тепер виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення [4]. Таким чином, Україна стала єдиною країною у світі, де монополія адвокатів на представництво інших осіб у суді закріплена на рівні Конституції. У Цивільно-процесуальному кодексі України (далі – ЦПК України) встановлені винятки щодо представництва в суді у трудових та малозначних спорах. У п.6 ст.19 Кодексу визначено, які саме спори можна віднести до малозначних це: 1) справи, у яких ціна позову не перевищує 100 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; 2) справи незначної складності, визнані судом малозначними, крім справ, які підлягають розгляду лише за правилами загального позовного провадження, та справ, ціна позову в яких перевищує 500 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

При цьому ЦПК України не визначає правила представництва й не регулює ситуацію, коли сторона процесу, у зв'язку з певними причинами, не може забезпечити своє представництво адвокатом. Це може відбуватися з різних причин, а саме: відсутність коштів, відсутність вільних

адвокатів, відсутність адвокатів, які є спеціалістами у певних сферах (фондовий ринок, банківська справа тощо). А. Бущенко, зазначає «з монополією необхідно експериментувати надзвичайно обережно і лише на рівні затвердження окремих законодавчих актів, які можуть бути змінені у разі потреби парламентом».

З'являються електронні докази («інформація в електронній (цифровій) формі, яка містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (текстові документи, графічні зображення, фотографії, відео- та звукозаписи тощо), веб-сайти (сторінки), текстові, мультимедійні та голосові повідомлення, метадані, бази даних й інші дані в електронній формі. Такі дані можуть зберігатись, зокрема, на портативних пристроях (картах пам'яті, мобільних телефонах тощо), серверах, системах резервного копіювання, інших місцях збереження даних в електронній формі (зокрема, у мережі Інтернет). Тобто інформація з сайтів Інтернету тепер може бути доказом в суді. Окремі науковці відмічають, що не всі електронні докази можуть бути кваліфіковані як документи, оскільки існують також електронні речові докази. Наприклад, результати контролю, записи телефонних та інших переговорів, результати контролю телеграфних та інших повідомлень, зняття інформації з технічних каналів зв'язку утворюють речові докази. З огляду на використання цифрової техніки при їх отриманні зазначені вище результати будуть електронними речовими доказами [5, ст. 150].

Одночасно з появою нового виду доказів, впроваджується електронний суд. С.О. Стефанов, визначає поняття «електронний суд», як сукупність елементів електронних інформаційних технологій, застосованих у судовому провадженні на додаток до системи документообігу на паперових носіях, які

дозволяють: прискорити розгляд справ; вносити інформацію в електронні реєстри судових рішень; економити кошти на роздруківку документів, відправку їх поштовим зв'язком і т.д.

Новелою, що також викликає багато дискусій, є запровадження можливості залучення експерта з питань права. Так, передбачено, що як експерт з питань права може залучатися особа, яка має науковий ступінь та є визнаним фахівцем у галузі права. Рішення про допуск до участі в справі експерта з питань права та долучення його висновку до матеріалів справи ухвалюється судом. З цього приводу слід зазначити, що залучення експертів з окремих питань права є усталеною практикою в судах багатьох зарубіжних країн. Багато українських юристів також викликалися в суди іноземних країн для надання таких висновків, наприклад, з питань українського законодавства. На думку фахівців, така норма розширить можливості захисту та буде сприяти більш ефективному судочинству. Але, слід звернути увагу, що висновок експерта в галузі права не є доказом, має допоміжний (консультативний) характер і не є обов'язковим для суду.

ЦПК України встановлена також регламентація процедури розгляду справ в касаційному порядку з урахуванням конституційних змін щодо правосуддя, а саме у зв'язку з ліквідацією дворівневої касаційної судової системи, запровадженої колишнім попередником нинішнього ініціатора судової реформи. Верховний Суд буде переглядати справи на підставі неправильного застосування судами попередніх інстанцій норм матеріального права чи порушення норм процесуального права. Важливим є той факт, що у відповідності до ЦПК України, не всі справи підлягають касаційному оскарженню. Малозначні справи не переглядаються в касаційному порядку.

Цікаво чи не суперечить, на думку судових реформаторів, ідея запровадження цієї норми статті 55 Конституції України, яка передбачає право людини та громадянина на судовий захист.

Реформування цивільного судочинства неможливе без вирішення проблеми зловживання цивільними процесуальними правами. Під зловживанням правом, як матеріальним, так і процесуальним, Європейський Суд з прав людини у своїй практиці розуміє таке його використання, яке спрямоване на боротьбу із закладеним у ньому ж позитивним регулятивним потенціалом, в тому числі, що суперечить принципу правової визначеності [6, с. 2]. У загальному вигляді можна сформулювати наступні види зловживань процесуальними правами в цивільному процесі: зловживання правом на пред'явлення позову, подача клопотання про зупинення провадження, вступ третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, безпідставне або повторне заявлення клопотань, зловживання правом на відвід судді, тощо.

І останнє, на що ми б хотіли звернути увагу, – це порядок урегулювання спору суддею. Його неможна охарактеризувати як новелу, оскільки за чинним ЦПК основним

завданням провадження до судового розгляду є з'ясування можливості врегулювання спору до судового розгляду, зокрема шляхом укладення мирової угоди. У ЦПК – визначено підстави, порядок та, основне, наслідки, до яких може привести така процедура врегулювання спору за участі судді. Подібні зміни потрібно охарактеризувати позитивно, хоча під час їх реалізації виникне багато питань.

Висновки. Безперечно, запровадження таких новацій сприятиме економії часу та фінансових ресурсів учасників процесу, а також спростить доступ до правосуддя. Водночас нововведення можуть призвести до негативних наслідків (ненадходження процесуальних документів на електронні адреси, неналежне повідомлення учасників судового процесу про дату та час розгляду справи, неможливість оперативного переведення документів з паперової в електронну форму тощо).

Підсумовуючи наведене, можна зробити висновок, що на сьогодні визначена законодавцем «оновлена» судова система перебуває у процесі становлення і про її позивні чи негативні результати можна буде говорити лише протягом певного часу.

Список використаних джерел

1. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 рр., схвалена Указом Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.
2. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 31, ст.545)
3. Закон про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів від 03.10.2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>
4. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 2 червня 2016 року № 1401-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>

5. Пастухов П. С. Электронное вещественное доказательство в уголовном судопроизводстве // Вестник Томского государственного университета. – 2015. – №396. – С. 149-153.
6. Петренко В. С. Механізми запобігання та протидії зловживанню процесуальними правами у цивільному судочинстві / В. С. Петренко // Зловживання цивільними процесуальними правами: шляхи протидії : матер. круглого столу (м. Одеса, 27 лист. 2015 р.) / уклад.: І. В. Андронов, Н. В. Волкова, Р. Ф. Гонгало ; НУ ОЮА, Каф. цив. проц. – Одеса : Фенікс, 2015. – С. 15-20.

УДК 341.9

*Лукашук Уляна, студентка IV курсу,
спеціальності «Правознавство», науковий
керівник Заплітна І.А*

ЗАХИСТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Стаття присвячена дослідженню правових відносин які складаються в процесі виникнення права інтелектуальної власності і захист даних прав у разі їх порушення, враховуючи ефективність та дієвість норм чинного законодавства країни, що врегульовують дані правовідносини і досвід іноземних держав.

Ключові слова: право інтелектуальної власності, авторське і суміжні права, патент, корисна модель, промисловий зразок, юрисдикційна форма захисту прав інтелектуальної власності, Вищий спеціалізований суд з питань інтелектуальної власності, неюрисдикційна форма захисту прав інтелектуальної власності, ТРПС, ВОІВ, «контрафакція», «піратство».

На сучасному етапі значення інтелектуальної власності важко переоцінити, оскільки практично будь-який товар або послуга, що користуються популярністю на ринку, в якості однієї зі своїх складових мають інтелектуальну власність. Права на інтелектуальну власність не володіють екстериторіальністю, і за відсутності спеціальних міжнародних угод можуть

бути визнані в одній державі, а для інших країн не існувати зовсім. Для захисту прав інтелектуальної власності, яка виникла на території однієї держави і охоронялася на території інших держав, необхідно владне рішення тих країн, де передбачається ці права охороняти. Міжнародна охорона інтелектуальної власності можлива лише на основі міжнародних угод за допомогою створення системи міжнародних договорів у цій галузі. Адміністративні функції при цьому виконує Всесвітня організація інтелектуальної власності[1].

Об'єкти права інтелектуальної власності визначені в п. VIII ст.2 Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності 1967 року. Країни, що приєдналися до цієї Конвенції, не зобов'язані в своєму законодавстві відтворювати наведений перелік, а самі визначають коло об'єктів інтелектуальної власності, проте практика законотворчості йде шляхом урахування цих рекомендацій. Тому Цивільний кодекс України значною мірою відтворює перелік об'єктів інтелектуальної власності, зазначений у Конвенції. Об'єктами права інтелектуальної власності є твори науки, літератури та

мистецтва, відкриття, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, раціоналізаторські пропозиції, знаки для товарів і послуг, результати науково-дослідних робіт та інші результати інтелектуальної праці. Об'єктами інтелектуальної власності можуть бути наукові теорії, математичні методи, плани, правила, комп'ютерні програми, художні твори тощо[2].

Захист права інтелектуальної власності в Україні останніми роками набуває усе більшої актуальності, оскільки масштаби порушення цих прав стрімко зростають. В Україні створено узгоджену систему захисту прав інтелектуальної власності, яка включає в себе як законодавство, так і механізми та відповідну інфраструктуру для виконання законодавства. Ця система в цілому відповідає міжнародним стандартам у сфері інтелектуальної власності.

У законодавстві розрізняють дві основні форми захисту прав інтелектуальної власності - юрисдикційну і неюрисдикційну. Юрисдикційна форма захисту прав інтелектуальної власності полягає в тому, що особа, права інтелектуальної власності якої порушено, звертається за захистом до суду, інших компетентних державних органів, уповноважених вжити необхідні заходи для відновлення порушеного права і припинення правопорушення. У рамках юрисдикційної форми захисту прав інтелектуальної власності, у свою чергу, виокремлюють загальний (судовий) і спеціальний (адміністративний) порядки захисту порушеного права інтелектуальної власності.

Ідея поглиблення спеціалізації судів у справах з питань інтелектуальної власності активно обговорювалась в Україні протягом останніх декількох років. З цього приводу були дві основні точки зору: утворення окремого суду або запровадження судових палат у складі

місцевих і апеляційних судів. Врешті-решт перемогла перша концепція, і вже восени цього року Президент України підписав Указ «Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності» з місцезнаходженням у місті Києві. У свою чергу, наступного дня Державна судова адміністрація за погодженням із Вищою радою правосуддя своїм наказом визначила кількість суддів у новому суді в розмірі 21 посади[3].

Основою міжнародної системи інтелектуальної власності на сьогодні є понад 20 угод, переважна більшість яких регулюють правовідносини у сфері промислової власності. Україна приєдналася до частини договорів і продовжує роботу щодо приєднання до інших [4,ст. 10]. Всесвітня організація інтелектуальної власності відповідає за сприяння охороні інтелектуальної власності в усьому світі шляхом співробітництва між державами, а також шляхом здійснення адміністративних функцій різних багатобічних договорів, пов'язаних з юридичними й адміністративними аспектами інтелектуальної власності. Станом на 1 січня 2003 р. загальне число держав-членів ВОІВ становило 179[5, ст. 43].

Однак, серед міжнародних стандартів щодо правової охорони інтелектуальної власності особливу роль відіграє Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (далі – Угода ТРІПС), функції адміністрування якої покладені на Світову організацію торгівлі (далі – СОТ). Угодою ТРІПС встановлені норми, що погоджені країнами – членами СОТ як мінімальні вимоги до правової охорони інтелектуальної власності. Всі країни – члени СОТ, а також ті країни, які хотіли б стати її членами в майбутньому, повинні дотримуватися цих норм. Країни можуть забезпечувати захист прав інтелектуальної власності різними способами. Угода ТРІПС

вимагає конфіскації всіх незаконно вироблених товарів, так само як матеріалів і засобів виробництва, призначених, головним чином, для виробництва подібних товарів. Відповідно до положень Угоди ТРПС Сполучені Штати Америки, як і багато інших країн, передбачають можливість подання цивільних позовів у справах про порушення прав інтелектуальної власності, включаючи права на винаходи, об'єкти авторського права, торговельні марки та комерційну таємницю. У Сполучених Штатах Америки такі позови в рамках цивільного судочинства здійснюються в порядку судового провадження. У багатьох інших країнах захист прав інтелектуальної власності здійснюється в порядку адміністративного провадження в адміністративних судах. Правове регулювання об'єктів права інтелектуальної власності в Великобританії характеризується специфічністю. Вона відноситься до країн з англосакською правовою системою (країн "Загального права"), де особлива роль в системі джерел права відводиться судовому прецеденту. У зв'язку з цим украї важливим є визначення ролі закону і ролі прецеденту в регулюванні і охороні прав інтелектуальної власності.

За міжнародними стандартами кримінальна відповідальність може наставати, як мінімум, у випадках навмисного використання торговельної марки при здійсненні контрафакції і

піратства на комерційній основі. Контрафакція, як правило, включає порушення прав на торговельні марки і навіть винаходи (імітація запатентованого товару). Останнім часом в сфері авторського права термін «піратство» використовується, як правило, для позначення несанкціонованого відтворення творів, що захищаються авторськими правами. Як правило, цей термін використовується, нарівні з терміном «контрафакція», для позначення недозволеного відтворення звукозаписів, відеофільмів і комп'ютерних програм[6, ст. 331].

Отже, незважаючи на значні досягнення у сфері законодавчого забезпечення правової охорони інтелектуальної власності, на думку міжнародних експертів, її недосконалість все ще становить один із найголовніших чинників, які перешкоджають створенню в Україні ефективної системи захисту прав інтелектуальної власності. Також слід зазначити, що закони України ще не приведені у відповідність із Цивільним кодексом, і це може негативно впливати на захист прав інтелектуальної власності. Проблемні питання виникають сьогодні і в концепції Вищого суду з питань інтелектуальної власності. Територіальна віддаленість, оскільки суд з питань ІВ буде знаходитись виключно в місті Києві, в результаті спричинить проблему доступу до цього суду більшості пересічних громадян України.

Список використаних джерел

1. Поняття інтелектуальної власності і її регулювання в міжнародному приватному праві: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studopedia.ru/2_90437_ponyattya-intelektualnoi-vlasnosti-i-ii-regulyuvannya-v-mizhnarodnomu-privatnomu-pravi.html
2. Захист права інтелектуальної власності:[Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://pidruchniki.com/1939082546225/pravo/zahist_prava_intelektualnoyi;
3. Указ Президента України «Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності» від 29.092017№ 299/2017;

4. Бошицький Ю. Л. Удосконалення національного законодавства в сфері інтелектуальної власності: проблеми та перспективи // Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку: зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф. / НАН України, Київський ун-т права; редкол.: Шемшученко Ю. С., Бошицький Ю. Л. та ін. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2011. – С. 7-11;
5. Міжнародні угоди у сфері інтелектуальної власності: Метод. Вказівки з дисц. "Інтелектуальна власність" для студ. Техн. спец. Усіх форм навчання / Уклад. І.І.Верба, В.В. Пригода. – К., 2004. – 72 с.
6. Інтелектуальна власність – потужний інструмент економічного зростання. – ВОІВ. – Пер. з англ., Укрпатент, 2006. – С.332-333

УДК 349.2: 331.2 (477)

*Столярчук Валентина, студентка IV курсу
спеціальності «Правознавство»,
науковий керівник Шкільнюк Н. М.*

МЕДИЧНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ

Згідно, Конституції України, життя і здоров'я людини є найвищими соціальними цінностями держави, і кожний громадянин України має право на охорону здоров'я та медичну допомогу [1, ст. 49].

Здоров'я людини є не лише однією з найважливіших життєвих цінностей, основою життя людини та способом її існування, але й одним із визначальних чинників розвитку економіки країни, показником її благополуччя, індикатором результативності й ефективності соціальних реформ.

Особливо це актуально сьогодні, адже в період економічної кризи на перше місце повинні виступати соціальні пріоритети. Саме ступінь орієнтованості держави на покращення здоров'я громадян, вдосконалення діяльності сфери охорони здоров'я і є одним із основних показників розвитку держави, її цивілізованості і конкурентоспроможності.

Між тим, показники стану здоров'я населення України упродовж останніх десятиліть набули досить серйозних негативних тенденцій: зросли рівні смертності, захворюваності, зменшилась середня тривалість життя тощо.

У даній роботі ми розглядаємо, висвітлюємо, аналізуємо суспільні відносини, що виникають у процесі впровадження і реалізації медичної реформи в Україні, досліджуємо основні проблеми у сфері охорони здоров'я.

Метою наукового дослідження є висвітлення особливостей правової регламентації відносин, що виникають у процесі реалізації програми медичної реформи, аналіз основних актуальних проблем у сфері охорони здоров'я.

Наше дослідження проводилося в два етапи:

- Аналіз сучасного стану охорони здоров'я в Україні;
- Дослідження етапів перетворень в системі охорони здоров'я, згідно плану медичної реформи.

Виклад основного матеріалу. Охорони здоров'я в Україні побудова за системою яка була розроблена в ті часи, коли ще не було створено сучасних методів комунікації, а медичні технології були недостатньо розвиненими.

Вона також ігнорує міжнародні тенденції модернізації та поліпшення системи охорони здоров'я (наприклад, пропонуючи простір для ініціатив приватного сектору) та не змогла забезпечити політичне керівництво у таких життєво важливих галузях, як інформаційні технології.

Таким чином, українська система охорони здоров'я характеризується фінансовою та ресурсною розпорошеністю та деформованістю структури медичних послуг.

Це сприяє загостренню проблем медичного обслуговування населення, особливо в умовах фінансово-економічної кризи, та вимагає реформування системи охорони здоров'я таким чином, щоб, з одного боку, забезпечити зростаючий попит населення у медичній допомозі, а з іншого – стримувати зростання витрат на охорону здоров'я.

З-поміж інших чинників, це, безперечно, пов'язане з критичним станом вітчизняної сфери охорони здоров'я. Адже за останні півстоліття здатність сфери охорони здоров'я впливати на здоров'я населення збільшилась в декілька разів. За умов її ефективної організації, як зазначають експерти ВООЗ, сфера охорони здоров'я може забезпечити зменшення загальної смертності у віці до 75 років на 23 % у чоловіків і на 32 % у жінок; а смертності від ішемічної хвороби серця – на 40–50 % [4, ст. 3].

Медична реформа зачіпає кожен місцеву громаду, сотні медичних закладів, тисячі медичних працівників та кожного пацієнта-фактично у змінах задіяні ми всі.

Саме тому команда Міністерства охорони здоров'я розробила детальний план впровадження медичної реформи, де кожен матиме чіткі задачі та достатньо часу для їх виконання на кожному етапі.

У 2018-му почнеться запроваджуватися реформу на рівні первинної медичної допомоги (сімейні лікарі, педіатри, терапевти).

На 2019-й заплановано старт на рівні амбулаторних спеціалістів (кардіологи, отоларингологи, гастроентерологи тощо).

З 2020-го закон про медичну реформу набере чинності повністю й зміни торкнуться спеціалізованого лікування, тобто лікарень [3, ст. 30].

Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» гарантує повну оплату згідно з тарифом за рахунок коштів Державного бюджету України надання громадянам необхідних їм медичних послуг та лікарських засобів, що передбачені програмою медичних гарантій [2].

При явному розумінні громадськістю, законодавчою і виконавчою владою необхідності реформування медичної системи в Україні, існує ряд труднощів, тому перед чиновниками, фахівцями, парламентаріями і представниками виконавчої гілки влади стоять багато невирішених деталей, що зазначає важливість прийняття нормативної бази для про медичного реформування.

Проведений аналіз свідчить, що реформування сфери охорони здоров'я в Україні здійснюється шляхом поетапного впровадження, щодо подальшого розвитку власної, адаптованої до історичних, політичних, економічних, демографічних, географічних тощо умов, моделі охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами) // офіційний сайт Верховної Ради України – <http://zakon.rada.gov.ua/>.

2. Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» Верховна Рада України; Закон від 19.10.2017 № 2168-VIII офіційний сайт Верховної Ради України – <http://zakon.rada.gov.ua/>.
3. Національний інститут стратегічних досліджень «Реформування сфери охорони здоров'я в Україні» Попченко Т. П аналітична доповідь : КИЇВ - 2011 К., НІСД, 2011.- 41 с.
4. Лехан В. М. Стратегія розвитку системи охорони здоров'я : Укр. вимір / В. М. Лехан, Г. О. Слабкий, М. В. Шевченко. – К., 2009. – С. 3.

УДК 349.2:331.2 (477)

Столярчук Валентина, студентка III курсу спеціальності «Правознавство» науковий керівник: Шкільнюк Н. М.

АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА ЙОГО ЗАХИСТ

Усе на світі має свого автора, тексти п'єси, віршів, поеми, музика. Усе має своїх творців, а кожен з них має свої законні права. Цю сферу іменують як авторське право.

Авторське право – це набір таких виключних прав, які дозволяють авторам отримувати соціальні і матеріальні блага від результатів своєї творчості. Авторське право та його захист є однією з найважливіших проблем сучасного суспільства та людства в цілому.

У даній роботі ми розглядаємо, висвітлюємо, аналізуємо суспільні відносини, що виникають у процесі створення і використання об'єктів авторського права, досліджуємо основні проблеми у сфері охорони й захисту права власності.

В Україні все ще формується правова культура і проблема авторського права є всеохоплюючою. Вона пов'язана з тим, що в Україні низький економічний рівень і тому люди думають більше про виживання, а не про порушення авторського права.

Інша складова цієї проблеми те, що не має сприйняття порушення авторського права як чогось ганебного, те що потрібно засуджувати. Практично всі скачують

фільми, музику, книги на свої електронні пристрої. Ми не сприймаємо це як, щось ненормальне.

Для якісного одержання результатів у роботі застосовували систему загальнонаукових і спеціальних методів пізнання: метод аналізу, синтезу, порівняльно-правовий, формально-юридичний та формально-логічний метод.

Наше дослідження проводилося в два етапи:

- правова характеристика поняття авторського права;
- аналіз українського законодавства, щодо захисту авторського права.

Під час дослідження проводився аналіз судової практики застосування правових норм чинного законодавства державними органами, застосування санкцій, щодо порушників.

Авторське право в об'єктивному розумінні являє собою сукупність правових норм, що регулюють коло суспільних відносин зі створення та використання творів науки, літератури і мистецтва.

Авторське право в суб'єктивному розумінні - це особисті немайнові та майнові права, які виникають у автора у

зв'язку зі створенням ним твору і охороняються законом.

Об'єктом авторсько-правових відносин є нематеріальне благо у вигляді продукту духовної творчості, а саме твори науки, літератури, мистецтва [1, ст. 343].

Завданням авторського права є підтримка творчості окремої людини, забезпечення його особистих немайнових та майнових інтересів. В більшості це носить індивідуальний (особистий) характер і є невід'ємним правом людини.

Функції авторського права – це відповідні напрями впливу норм авторського права на врегульовані ними особисті немайнові та майнові відносини, спрямовані на досягнення поставлених перед авторським правом завдань.

Науковці виділяють три основних функції:

- регулятивна;
- охоронна;
- превентивна [2, с.14].

Суб'єктів авторських прав поділяють на дві групи — первинні та вторинні суб'єкти авторського права. Авторське право автора прийнято називати первинним, а авторське право правонаступників — вторинним.

Об'єктами авторського права є твори у галузі науки, літератури і мистецтва.

Суб'єкт авторського права для засвідчення авторства (авторського права) на оприлюднений чи не оприлюднений твір, факту і дати опублікування твору чи договорів, які стосуються права автора на твір, у будь-який час протягом строку охорони авторського права може зареєструвати своє авторське право у відповідних державних реєстрах [3, с. 11].

Авторський договір можна визначити як угоду, за якою автор передає чи зобов'язується передати іншій особі свої майнові права у повному обсязі або у певній їхній частині на умовах, визначених

сторонами. При цьому авторський договір розглядається не як спосіб відчуження авторських прав, а як засіб реалізації прав [4, с. 28].

Право власності на твір є особливим об'єктом спадкового наступництва та характеризується такими ознаками: мають нематеріальний характер; не підлягають поділу і здійснюються спадкоємцями спільно; діють протягом встановленого законом строку.

Адміністративну відповідальність за порушення авторських прав врегульовано нормами адміністративного права, які містять вичерпні переліки адміністративних проступків, адміністративних стягнень, детально регулюють цей вид провадження. Основні переваги адміністративно-правового механізму захисту авторських та суміжних прав полягають у простоті й оперативності розгляду справ, що створює об'єктивні можливості для швидкого поновлення порушених прав.

Встановлення кримінальної відповідальності за порушення авторського права та суміжних прав спрямоване на реалізацію положень Конституції України, що гарантують право володіти, користуватися та розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної та творчої діяльності, а також гарантують захист інтелектуальної власності, авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності.

Потрібно забезпечити захист авторських прав в мережі Інтернет. Для того, щоб це вдалося потрібна свідомість самого суспільства, підтримка держави та багато інших дій. Головним є свідомість самих користувачів, розуміння того, що вони порушують чужі права.

Список використаних джерел

1. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бєгова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х.: Право, 2011.–Т.1. – 656с.
http://pidruchniki.com/1584072045843/pravo/tsivilne_pravo_tom_1_-_borisova_vi.
2. Бондаренко С.В. Авторське право та суміжні права // Курс лекцій. – К.: Ін-т інтел. власн. і права, 2008. – 288 с.
3. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 4 лютого 1994 р № 3792-ХІ // Офіційний сайт Верховної Ради України – <http://zakon.rada.gov.ua/>.
4. Право інтелектуальної власності: академ. курс: підручник для студентів вищих навч. закладів / О. А. Підпригора, О. Б. Бутнік-Сіверський, В. С. Дроб'язко та ін.; за ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького. — 2-ге видання, перероблене та доповнене. — К.: Ін Юре, 2004. — 672 с.

УДК:342.922

*Шарко Ірина, студентка III курсу
спеціальності «Правознавство»
Науковий керівник: Мельник Т.М.*

ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Довгий шлях реформування міліції в поліцію є одним із масштабних подій, що має суспільний резонанс і велике значення для сучасної України. Тому, рішучим кроком влади для українського суспільства стало прийняття Закону України «Про Національну поліцію», новелою якого є запровадження у практичну діяльність поліцейських превентивного заходу – поліцейське піклування. Одразу ж варто зауважити, що даний превентивний захід є мало дослідженим, адже у старому законодавстві місце йому не відводилося.

Метою дослідження є з'ясування змісту та порядку застосування поліцією України такого превентивного заходу, як поліцейське піклування. Для цього необхідно з'ясувати етимологію поняття «поліцейське піклування», визначити його зміст та особливості.

Важливим моментом є й те, що поліція на відміну від старої міліції, є більш наближеною до населення. Крім того, вона бере на себе основне повноваження –

забезпечення громадського порядку і протидії найнебезпечнішим формам злочинності.

Зауважимо, що міжнародні стандарти з прав людини визначають обов'язки поліції щодо їх забезпечення, надання допомоги особі, яка опинилася в складних життєвих ситуаціях або в безпорадному стані. Зокрема, це Загальна декларація прав людини (1948), Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1996), Резолюція 34/169 Генеральної Асамблеї ООН «Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку» (1979), Парламентської Асамблеї Ради Європи про «Декларацію про поліцію».

Відповідно до ст.41 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;

2) особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де

вона утримувалася на підставі судового рішення;

3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;

4) особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Поліцейське піклування має наслідком щодо:

1) осіб, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, - передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування ;

2) осіб, зазначених у пунктах 2, 3 частини першої цієї статті, - передання відповідному закладу;

3) осіб, зазначених у пункті 4 частини першої цієї статті, - передання у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання [1].

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

Водночас слід наголосити, що для неповнолітньої особи віком приблизно 10 років такі роз'яснення будуть мало зрозумілими, тому завданням поліцейського є забезпечити дотримання прав і свобод такої особи шляхом застосування психологічних прийомів у спілкуванні з дитиною, виявленні її потреб та їх задоволенні тощо [4,118].

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.

Поліцейський уповноважений вилучити у особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу. Крім того, поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

На нашу думку, дані положення суперечать одне одному, адже ставлять під загрозу повне вилучення зброї та предметів, якими особа може завдати шкоди. Тому, вважаємо за необхідне внести доповнення в цій частині ст.43 згаданого Закону, щодо випадків, стосовно яких поліцейський може проводити обшук особи і це все має засвідчуватися складанням протоколу. А також доповнити, що вилучати в особи зброю чи інші предмети можуть поліцейські однієї статі з особою, стосовно якої здійснюється поліцейське піклування.

Про застосування поліцейського піклування складається протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписується поліцейським і особою. Копія протоколу негайно під розпис вручається особі. Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія - вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.

Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції.

У разі наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи [1].

Як зауважує Сибірцева Л.С., термін «піклування» використано у цивільному законодавстві [2, 113]. Відповідно до ст.ст. 55, 59 Цивільного кодексу України «піклування встановлюється над неповнолітніми особами, які є сиротами або позбавлені батьківського піклування, та фізичними особами, цивільна дієздатність яких обмежена», воно «встановлюється з метою забезпечення особистих немайнових і майнових прав та інтересів малолітніх,

неповнолітніх осіб, а також повнолітніх осіб, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки» [3].

Висновки. У підсумку є підстави констатувати, що не всі положення Закону України «Про Національну поліцію» щодо досліджуваного превентивного заходу - поліцейського піклування – визначаються юридичною досконалістю.

Зокрема, вважаємо за необхідне розширити коло осіб, що підпадають під поліцейське піклування, посилаючись на цивільне законодавство, а також внести доповнення в ч. 3 ст. 43 Закону України «Про Національну поліцію» щодо випадків, стосовно яких поліцейський може проводити обшук особи і це все має засвідчуватися складанням протоколу. Крім того, доповнити, що вилучати в особи зброю чи інші предмети можуть поліцейські однієї статі з особою, стосовно якої здійснюється поліцейське піклування, чим закласти важливі підвалини ефективного функціонування поліції з метою забезпечення законності і правопорядку, захисту прав і свобод громадян України.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 58VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19/page>
2. Сибірцева Л.С. Поліцейське піклування як новий вид превентивного заходу, що застосовується працівниками Національної поліції України. - [Електронний ресурс].- Режим доступу:
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-154>
4. Зеленський Є.С. Поліцейське піклування щодо неповнолітніх осіб: зміст та порядок застосування/ Є.С. Зеленський// Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. – Випуск 35. – Частина 1. – Том 2. – 2015. – С. 116-119.

УДК 640.432

Базиволяк Ірина, студентка III курсу спеціальності «Ресторанне обслуговування», науковий керівник: викладач Гладчук О.П.

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІК АКТИВНИХ ПРОДАЖІВ У ПРОЦЕСІ ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ В ЗАКЛАДАХ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА

Актуальність роботи пояснюється необхідністю застосування технік, які б дозволяли продавати те, що потрібно в конкретний момент часу в закладі ресторанного господарства. Пошуку можливостей впливати на продажі не тільки в грошовому вираженні, але і в асортиментному через встановлення додаткової взаємодії офіціанта із споживачем є дуже важливим для сучасних рестораторів.

В умовах конкурентної боротьби для закладів ресторанного господарства одним із завдань стає отримання прибутку від конкретного обслуговування. За цих обставин особливого значення набувають технології продажів ресторанного продукту, що визначаються взаємодією офіціантів і гостей у процесі обслуговування.

Завдання науково-дослідної роботи: визначити види активних продажів; дати картину технік активних продажів; проаналізувати ступінь застосування активних продажів в закладах ресторанного господарства міста Тернополя; визначити вплив активних продажів на діяльність закладу ресторанного господарства; розкрити причину впровадження активних продажів в закладах ресторанного господарства.

У наші дні поняття «активні продажі» відоме для вузького кола фахівців, які працюють в сфері торгівлі.

Технології продажів змінюються і ускладнюються, а отже і змінюється та розширюється зміст діяльності фахівців. Знання технології не тільки виробництва, але і активних продажів ресторанного продукту – це основа праці успішного ресторатора [1, с. 122].

У науковій літературі тема активних продажів ще не розглянута в належній мірі, але добре відображена в періодичних виданнях, в Інтернет-джерелах. Цій темі присвячена велика кількість майстер-класів для рестораторів.

В процесі обслуговування споживачів застосовуються різні види технік активних продажів. Техніка «Активного слухання» допомагає зосередитися на гостю, «розговорити його», почути і зрозуміти, створити комфортну атмосферу для інформаційного діалогу [2, с. 84].

Техніка яскравої презентації страв із використання мови користі. Офіціант під час описання страви аргументує факти, які не піддаються сумнівам і які будуть доказом того, що гість отримає, що хоче. Фрази «Ви отримаєте.....», «Для вас це означає....», «Вам це дозволить.....», «Велика порція .....,» «Страва на компанію.....».

Техніка презентації із застосуванням «смачних слів» дозволяє створити в гостя

зоровий образ страви чи напою і збудити апетит.

Завдяки застосуванню техніки «Крос-селінг», доподаж, можна продати інші позиції меню, якщо вже обрано основний товар, наприклад, соус, гарнір, хліб тощо.

За допомогою техніки «Принцип Штірліца» офіціант може продати потрібну позицію меню, яка є в «Гоу листі», перелічивши, наприклад, три страви з меню, описавши останню із застосуванням смачних слів.

Офіціант-продавець заробляє гроші для себе і закладу, контролює ситуацію і все, що робить, може продати страву, яку потрібно на даний час, усвідомлює, що кожен пункт меню може приносити багато прибутку, вміє рекомендувати гостям страви, які задовольняють їх потреби.

Заклади ресторанного господарства невеликої потужності міста Тернополя мало використовують техніки активних продажів, так як не мають достатнього ресурсу для навчання персоналу, його мотивації та контролю.

Підприємства, які спеціалізуються на бенкетних послугах застосовують їх на певних етапах обслуговування.

Регулярно використовують техніки активних продажів заклади Тернополя, які працюють по франшизі («Челентано», «Два гуся» «Цибулька»).

Мережеві ресторани міста Тернополя – заклади «Самогонної ресторації», сім'ї ресторанів «Файного міста», ресторан «Le Rock», кафе «Барбареско», ресторан «Паста Фреска» застосовують активні продажі найефективніше, тобто з їх допомогою збільшується середній чек закладу. Адже в них діють розроблені стандарти обслуговування, працюють досвідчені менеджери, які навчають персонал.

Активні продажі мають бути легкими і непомітними, інакше гості відчують тиск та заклад їх втратить назавжди. Офіціанти-продавці мають мати певні особисті якості для подальшого професійного росту. Для того, щоб навчити персонал активним продажам, потрібно його мотивувати та нести певні витрати на навчання.

Список використаних джерел

1. Новікова О.В., Радченко Л.О. Організація харчування обслуговування туристів на підприємствах ресторанного господарства. Навчальний посібник./ Х.: Світ Книг, 2014 – 411 с.
2. Мальська М.П. Ресторанна справа: технологія та організація обслуговування туристів (теорія та практика) підручник. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 304 с.

Кучер Марія, студентка III курсу спеціальності «Туристичне обслуговування», науковий керівник Паршин Л.А.

АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ У ФОРМУВАННІ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНО ТУРУ «ПОДІЛЬСЬКО-БУКОВИНСЬКЕ ТАНГО» ТА РОЗРОБКА ЕКСКУРСІЙНОГО СУПРОВОДУ В МІСТІ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ

Стаття присвячена аналізу технологічних етапів формування туру в межах Хмельницької та Чернівецької областей з розробкою екскурсії в місті Кам'янець-Подільський.

Ключові слова: тур, маршрут, програмне обслуговування, технологічна картка, інформаційний листок, картка об'єктів, контрольний текст, індивідуальний текст, калькуляція туру.

Поділля та Буковина багаті на різноманітні туристичні ресурси, які можна використовувати для багатьох видів туризму розробляючи різноманітні маршрути за мотивацією подорожі, формами організації, кількістю учасників, сезонністю, терміном подорожування, класом обслуговування, засобами подолання, набором послуг, видами маршрутів тощо. Вони досить багаті на ресурси які можна використати для створення як транспортних так і пішохідних маршрутів. Сучасного туриста вже не цікавлять замоські острови, йому часто хочеться чогось домашнього, але неодмінно незнаного.

Ідея розробки туру полягала у формуванні структурних одиниць до культурно-пізнавального туру з екскурсійним наповненням, зорієнтованим на різну вікову категорію туристів в межах двох областей. У виборі пунктів маршруту критерієм відбору стали атрактивність об'єктів показу для задоволення екскурсійної мети подорожі, можливість забезпечити різноманітність програми перебування в даних населених пунктах, їх

транспортна доступність та забезпеченість послугами гостинності із застосуванням задачі «комівояжера». Сформовано назву для туру - «Подільсько-Буковинське танго».

Метою дослідження наукової роботи є розробка туру в межах Хмельницької, Чернівецької областей та екскурсії в м. Кам'янець-Подільський. Згідно поставленої мети нами сформовані наступні завдання наукового дослідження:

- сформувати ідею туру;
- розробити маршрут;
- здійснити процес пошуку та відбору партнерів, підприємств-постачальників послуг.
- сформувати технологічну характеристику туру та сформувати технологічну документацію.
- розробити програмне забезпечення нового туру у відповідності до визначеної тематики.
- знайти та відібрати партнерів-постачальників послуг у кожному пункті нового маршруту відповідно до обраного класу обслуговування.
- здійснити розрахунок вартості туру.
- розробити екскурсію у м. Кам'янець-Подільський.

Об'єктом дослідження виступає територія Хмельницької та Чернівецької областей.

Предметом дослідження є технологія і організація діяльності формування нового туру та методика розробки екскурсій. Наукова новизна полягає у створенні нового туру з екскурсійним

наповненням в межах Хмельницької та Чернівецької областей.

Тур - це програма, в межах якої реалізується мета перебування особи поза постійним місцем проживання, складена з урахуванням індивідуальних побажань, і комплекс заходів по її реалізації на відповідному якісному рівні [1, с. 124].

Найбільш популярними і масовими є екскурсійно-пізнавальні тури. Основна мета таких подорожей - ознайомлення з туристськими визначними пам'ятками: пам'ятниками історії, архітектури, мистецтва, а також природними і

етнічними особливостями об'єкта подорожі [3, с. 92].

Маршрут – це шлях руху туриста під час туристичної подорожі [2, с. 68]. В межах двох областей ми сформували такий маршрут: м. Хмельницький – смт. Меджибіж – м. Хмельницький – с. Сутківці – м. Кам'янець-Подільський – с. Бакота – м. Кам'янець-Подільський – м. Хотин – м. Чернівці – с. Лужани – м. Хмельницький. Розробили основні характеристики туру, давши йому назву «Подільсько-Буковинське танго» (рис.1)

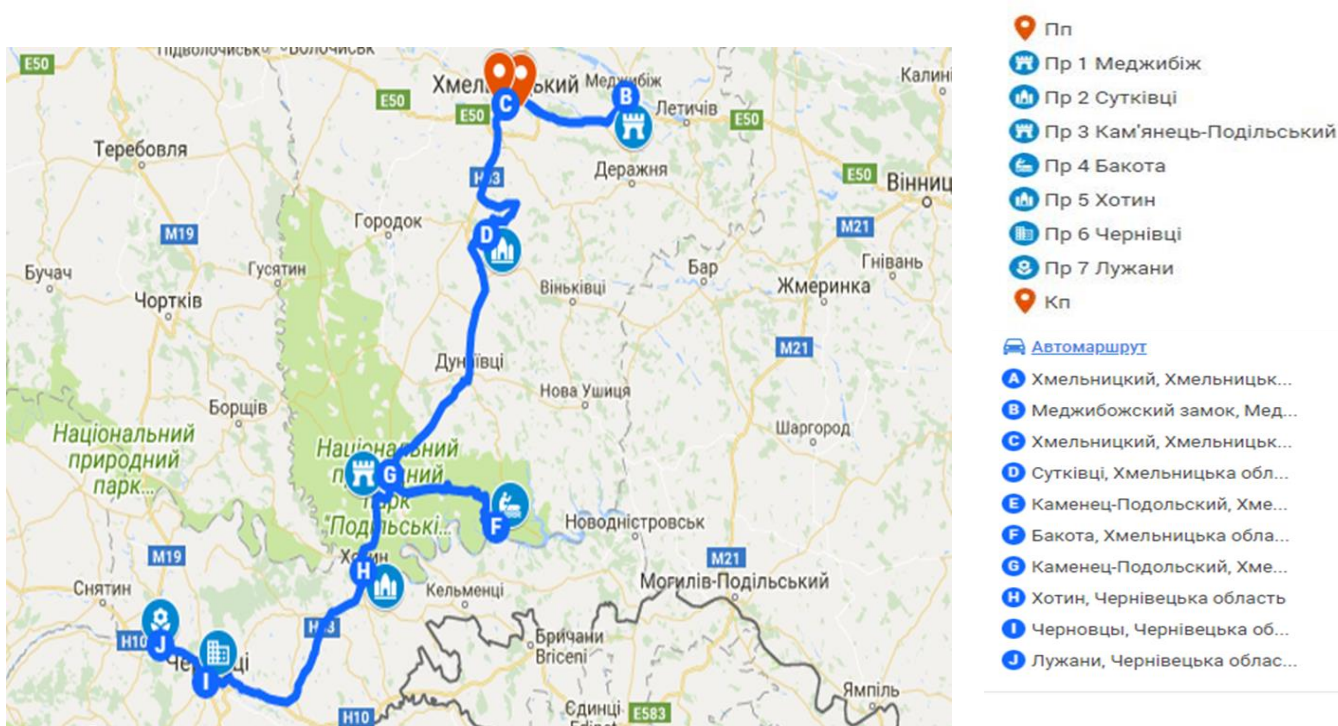

Рис. 1. Маршрут туру «Подільсько-Буковинське танго»

В роботі сформовано такі характеристики туру:

- ✓ за метою: культурно – – культурно-пізнавальний; екскурсійний;
- ✓ за кількістю учасників: груповий 20 осіб;
- ✓ за організаційними засадами: пекидж - тур;
- ✓ за масштабами: внутрішній;

- ✓ за терміном тривалості подорожі: короткостроковий;
- ✓ за видами переміщення: наземний, автобусний;
- ✓ за маршрутом: комбінований;
- ✓ за класом обслуговування: туристичний;
- ✓ за умовами харчування: ВВ (лише сніданки).

Тур «Подільсько-Буковинське танго» розроблено тривалістю 4 дні/3 ночі, розрахований на 20 осіб, тур включає в

себе розміщення у першу та другу ніч в 3*** готелі «Villa Ruben» м. Кам'янець-Подільський та розміщення у третю ніч у

готелі «Hostel U Pottera» м. Чернівці в номерах типу «стандарт».

Тур «Подільсько-Буковинське танго» пропонує для відвідання 17 екскурсійних об'єктів, унікальні Фортеці 14 та 16 століття: у м. Кам'янець-Подільському та у м. Хотин, які входять до списку «сім чудес України», під час тур пропонуємо відвідати загадкову українську Атлантиду – Бакоту, маленький «Відень» – Чернівці, Меджибізький замок, храм Покровську церкву-фортецю в селі Сутківці, Хмельницької області та Долину тюльпанів у селі Лужани, Чернівецької області.

Прораховано загальний ліміт часу програмного забезпечення, який становить близько 45 годин, з урахуванням нормативних витрат часу на поселення, харчування - сніданки по 60 хв., обіди по 90хв., вечері по 60 хв., екскурсійне обслуговування від 1 до 3 годин. Програма даного туру охоплює 4 дні від моменту зустрічі туристів на залізничному вокзалі у м. Хмельницький до моменту їх відправки звідти за такою схемою: Меджибіж екскурсія 1 год.; переїзд до с. Сутківці 2 год.; екскурсія в с. Сутківці 1 год.; переїзд до м. Кам'янець-Подільський 2 год.; поселення у готелі – 2 год.; екскурсії у м. Кам'янець-Подільський 9 год.; переїзд до с. Бакота – 1 год.; екскурсія у с. Бакота – 1,5

год.; переїзд до м. Хотин - 1 год.; екскурсія в м. Хотин – 1,5 год.; переїзд до м. Чернівці – 1 год. 30 хв.; поселення у готель – 1 год.; екскурсії по місту - 6 год.; переїзд до с. Лужани – 20 хв.; екскурсія у с. Лужани 1 год. повернення до м. Хмельницький - 3 год. Програма харчування передбачає лише сніданки. Прораховано вартість туру, яка становить 1300 грн./особа. Вартість включає: перевезення, проживання; харчування (лише сніданки), екскурсійну програму, страхування. Заплановано, що згідно умов програми додатково оплачується вартість обідів та вечер, вхідні квитки на екскурсійні об'єкти власного бажання.

Наукова робота доповнена технологічною розробкою екскурсії у місті **Кам'янець-Подільський на тему «Казка середньовічного міста»**, за тематикою це оглядова екскурсія Старого міста. Прокладено нитку маршруту: Національний заповідник «Кам'янець» - Замковий міст – Руська брама – Площа Вірменський ринок – Ратуша – Вірменський криниця – Пам'ятник туристу – Башта Стефана Баторія – Новопланівський міст – Ботанічний сад (рис. 2) з формуванням усієї технологічної документації (картки об'єктів, технологічної картки екскурсії, контрольного та індивідуального текстів, портфеля екскурсовода).

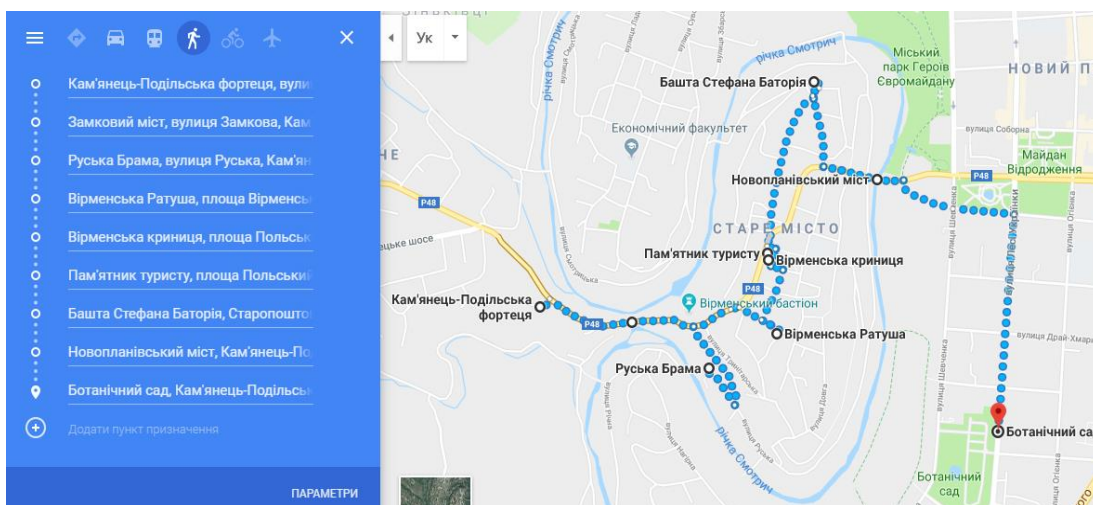

Рис. 2. Маршрут екскурсії «Казка середньовічного міста» м. Кам'янець-Подільський

Список використаних джерел:

1. Бабарицька В.К., Малиновська О. Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи. Сервісне забезпечення турпродукту: Навчальний посібник. -К.: Альтерпрес, 2014. -286 с.
2. Любіцева О.О. Методика розробки турів. Навчальний посібник. – «Альтерпрес», 2003. – 104 с.
3. Мальська, М.П. Організація та планування діяльності туристичних підприємств: теорія та практика. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 246 с.

СЕКЦІЯ

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

УДК 517.22

*Костилєва Ілона студентка I курсу
спеціальності «Дизайн»
Науковий керівник: Пелішко О. І.*

ЗАСТОСУВАННЯ ВИЗНАЧЕНОГО ІНТЕГРАЛА ДО РОЗВ'ЯЗУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ, ФІЗИЧНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ЗАДАЧ

Актуальність дослідження. Сучасні фахівці повинні добре володіти математичним апаратом, який має надзвичайно важливе значення для розвитку сучасної промисловості, економіки, бізнесу, фінансової справи. Фундаментом математики служить математичний аналіз. Основою математичного аналізу є взаємопов'язані за змістом розділи – диференціальне та інтегральне числення. Інтеграл – одне з важливих фундаментальних понять математики, розвиток якого тісно пов'язаний з розв'язанням багатьох практичних задач, наприклад, з обчисленням площ плоских фігур, об'ємів та площ поверхонь тіл обертання, знаходженням шляху, пройденого тілом, визначенням роботи з перенесення вантажу.

Метою дослідження є узагальнення і систематизація знань про визначений інтеграл та закріплення умінь і навичок його застосування для розв'язування планіметричних, геометричних, стереометричних, фізичних та економічних задач.

Об'єкт дослідження – визначений інтеграл, геометричні, планіметричні,

$$\int_a^b f(x)dx$$

тобто

стереометричні, фізичні і економічні задачі.

Предметом дослідження виступає застосування визначеного інтеграла для розв'язування планіметричних, стереометричних, фізичних і економічних задач.

Методом дослідження є застосування визначеного інтеграла до знаходження площ плоских фігур, об'ємів тіл обертання, розв'язування фізичних та економічних задач, тобто таких, в яких потрібно обчислити визначений інтеграл.

У I розділі «Фізичний і геометричний зміст визначеного інтеграла» опрацьовано означення інтеграла, його фізичний і геометричний зміст. Розв'язання багатьох прикладних задач зводиться до знаходження приросту первісної для заданої функції на деякому проміжку.

Нехай неперервна функція $y = f(x)$ визначена на проміжку $[a; b]$ і $y = F(x)$ — одна з первісних на цьому проміжку.

Приріст первісної для функції $y = f(x)$ на проміжку $[a; b]$ називається інтегралом від функції $y = f(x)$ на проміжку $[a; b]$ і позначається

$$\int_a^b f(x)dx = F(b) - F(a).$$

Числа a, b називають відповідно **нижньою і верхньою границями**

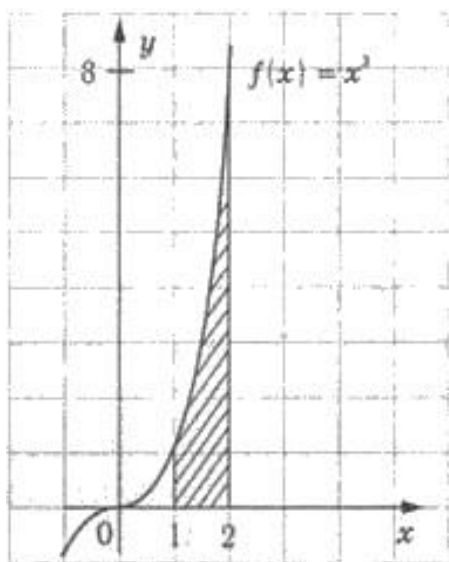
інтегрування, $f(x)$ — підінтегральною функцією,

$f(x)dx$ — підінтегральним виразом, x — змінною інтегрування.

На підставі розглянутих задач інтеграл має простий фізичний та геометричний зміст.

Інтеграл $\int_{t_0}^T v(t)dt$ при $v(t) \geq 0$ дорівнює шляху, пройденому матеріальною точкою, яка рухається прямолінійно зі швидкістю $v = v(t)$, за проміжок часу $[t_0, T]$.

Інтеграл $\int_a^b f(x)dx$ від невід'ємної неперервної на відрізку $[a, b]$ функції $y = f(x)$ дорівнює площі криволінійної трапеції, обмеженої графіком цієї функції і відрізками прямих $y = 0$, $x = a$, $x = b$.

Приклад 1. Обчисліть площу криволінійної трапеції, обмеженої графіком функції $f(x) = x^3$ та прямими $y = 0$; $x = 1$; $x = 2$.

$$S = \int_1^2 x^3 dx = \frac{x^4}{4} \Big|_1^2 = \frac{2^4}{4} - \frac{1}{4} = 3\frac{3}{4} = 3,75.$$

Відповідь: 3,75 (кв. од.).

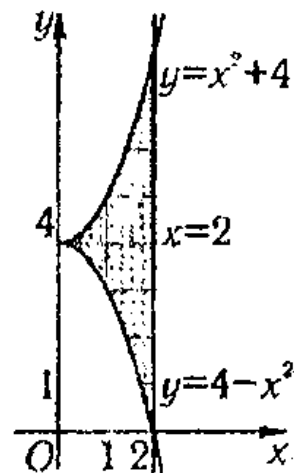
Приклад 2. Матеріальна точка рухається прямолінійно зі швидкістю

$v = 2 \sin t$, де v — швидкість, м/с; t — час, с. який шлях пройде точка за проміжок часу $[0; \pi]$?

Розв'язання: Згідно з фізичним змістом інтеграла маємо:

$$\begin{aligned} S &= \int_0^{\pi} 2 \sin t dt \\ &= -2 \cos t \Big|_0^{\pi} \\ &= -2(\cos \pi - \cos 0) = 4(\text{м}). \end{aligned}$$

Відповідь: 4м. [2.с.220-226]

II розділ « Застосування визначеного інтеграла до обчислення площ плоских фігур» зазначає, що відповідно до геометричної інтерпретації інтеграла площа S криволінійної трапеції, обмеженої графіком неперервної невід'ємної функції $y = f(x)$, прямими $x = a$, $x = b$ і віссю абсцис, дорівнює:

$$S = \int_a^b f(x)dx. \quad (1)$$

Також за допомогою інтеграла можна обчислювати площі не тільки криволінійних трапецій, а й складніших фігур.

У цих випадках використовують такі властивості площ:

1) якщо фігуру розбити на скінченне число фігур, які не мають спільних внутрішніх точок, то її площа дорівнює сумі площ цих фігур;

2) площа фігури зберігається при переміщенні, зокрема, при паралельному

перенесенні і перетворенні симетрії відносно точки і прямої.

Задача. Обчислити площу фігури, обмеженої лініями $y = x^2 + 4$, $y = 4 - x^2$, $x = 2$

Розв'язання: Згідно з формулою (1), маємо:

$$S = \int_0^2 (x^2 + 4 + x^2 - 4) dx = 2 \int_0^2 x^2 dx = \frac{2x^3}{3} \Big|_0^2 = 5\frac{1}{3}.$$

Відповідь: $5\frac{1}{3}$. (кв.од.) [1.с.108-110], [1.с.115-117], [2.с.235-240], [6.с.401-405], [5.с.357-361].

У III розділі «Застосування визначеного інтеграла до обчислення об'ємів та площ поверхонь тіл обертання» акцентували увагу на розв'язування практичних задач економічного, фізичного та геометричного змісту, в яких часто доводиться застосовувати формули знаходження площ поверхонь та об'ємів тіл, утворених обертанням кривої $y = f(x)$ навколо деякої прямої чи однієї з осей координат. Для розв'язування цих задач використовується визначений інтеграл.

За допомогою визначеного інтеграла, можна також обчислити:

1) площу криволінійної трапеції, обмеженої кривою $y = f(x)$, віссю OX , прямими $x = a$, $x = b$ за формулою

$$S = \int_a^b f(x) dx$$

2) об'єм тіла, утвореного обертанням кривої $y = f(x)$, обмеженої прямими $x = a$ і $x = b$ при $a < x < b$, навколо осі OX , за формулою

$$V = \pi \int_a^b y^2 dx.$$

3) об'єм тіла, утвореного обертанням кривої $x = \varphi(y)$ обмеженої прямими $y = c$ та $y = d$, при $c < y < d$ навколо осі OY , за формулою

$$V = \pi \int_c^d x^2 dy.$$

4) Довжину дуги плоскої кривої $y = f(x)$, обмеженої прямими $x = a$ і $x = b$, за формулою

$$l = \int_a^b \sqrt{1 + (y')^2} dx$$

5) Площу поверхні, утвореної обертанням кривої $y = f(x)$, обмеженої прямими $x = a$ та $x = b$ навколо осі OX за формулою

$$S = 2\pi \int_a^b y \sqrt{1 + (y')^2} dx$$

6) Площу поверхні, утвореної обертанням кривої $x = \varphi(y)$, обмеженої прямими $y = c$ та $y = d$, навколо осі OY за формулою

$$S = 2\pi \int_c^d x \sqrt{1 + (x')^2} dy$$

[1.с.121-122], [4.с.405-409], [5.с.362-367].

У IV розділі «Визначений інтеграл у фізиці» проаналізовано, що існують дві основні схеми застосування інтеграла. Перша схема ґрунтується на формулі:

$$\int_a^b F'(x) dx = F(b) - F(a).$$

Якщо відома швидкість $F'(x)$ перебігу деякого процесу (тобто швидкість зміни величини $F(x)$ з часом), то за допомогою цієї формули можна визначити, на скільки зміниться досліджувана величина за проміжок часу $[a; b]$. Формула \

$$\int_{t_0}^T v(t) dt = \int_{t_0}^T x'(t) dt = x(T) - x(t_0),$$

За допомогою якої ми знаходили переміщення точки, що рухається прямолінійно, є окремим випадком формули, наведеної вище.

Задача. Шків обертається з кутовою швидкістю $\omega = \frac{t+1}{2}$, де t – час, с; ω – кутова швидкість, рад/с. На який кут повернеться шків за третю секунду обертання?

Розв'язання: Нехай $\varphi = \varphi(t)$ – кут обертання шківа за проміжок часу $[0; t]$. Тоді $\varphi'(t) = \omega(t)$ – його кутова швидкість обертання. Отже, кут повороту шківа за проміжок часу $[2; 3]$ дорівнює:

$$\begin{aligned} \varphi(3) - \varphi(2) &= \int_2^3 \varphi'(t) dt \\ &= \int_2^3 \omega(t) dt = \int_2^3 \frac{t+1}{2} dt = \frac{7}{4}. \end{aligned}$$

Відповідь: $\frac{7}{4}$ рад.

Друга схема застосування інтеграла ґрунтується на тому, що інтеграл дорівнює границі інтегральних сум. Досліджувану величину наближено подають у вигляді інтегральної суми з подальшим граничним переходом. Цей метод ми вже використовували при знаходженні площі криволінійної трапеції.

$$A = \int_a^b F(x) dx.$$

[1.с.122-124], [2.с.240 -242], [4.с.409-411], [5.с.367-370].

V РОЗДІЛ « Визначений інтеграл у економіці » охарактеризовує матеріал про те, що визначений інтеграл - це деякий фундамент для вивчення математики. Звідси й важливість знання методів його обчислення. В даній роботі була зроблена спроба огляду основних відомостей про визначений інтеграл та його застосування в такій сфері суспільного життя, як економіка. *Економічний зміст інтеграла.*

Нехай функція $y=f(x)$ описує зміну продуктивності деякого підприємства протягом певного часу. Знайдемо обсяг продукції U , виробленої за проміжок часу $[0; T]$.

Якщо $f(t)$ – продуктивність праці в момент часу t , то обсяг виробленої продукції за проміжок $[0; T]$ можна обчислити за формулою

$$U = \int_0^T f(t) dt.$$

[1.с.123-124], [4.с.413-415], [5.с.370].

Важко назвати наукову область, у якій би не застосовувалися методи інтегрального числення, загалом, і властивості визначеного інтеграла, зокрема.

Так інтегральне числення може використовуватися в області фізики, геометрії, механіки, біології й економіки. Звичайно, це ще далеко не вичерпний список наук, які використовують інтегральний метод для пошуку встановлюваної величини при розв'язанні конкретного завдання, і встановленні теоретичних фактів.

Також визначений інтеграл широко застосовується для розв'язування диференціальних рівнянь в математиці, які у свою чергу вносять свій незмінний внесок у розв'язання задач практичного змісту.

Засвоївши теоретичні поняття з математики, дуже важливо виробити навички застосування їх на практиці, надати їм політехнічного спрямування. Інтегральне числення – один з тих розділів шкільного курсу математики, що широко використовується в різних галузях науки, техніки і виробництва та дає можливість зображати математичні не тільки стани, а й процеси.

Список використаних джерел

1. Г.П. Бевз, В.Г. Бевз «Математика 11 клас». Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів. Рівень стандарту. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. Київ «Генеза» 2011. с. 108-110, с. 115-117, с. 121-123.
2. О.М. Афанасьєва, Я.С. Бродський, О.Л. Павлов, А.К. Сліпенко. Математика 11 клас. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Рівень стандарту. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. Тернопіль. Навчальна книга «Богдан» 2012. с. 235-238, с. 240-242, с. 220-226.
3. А.Г.Мерзляк, Д.А. Номіровський, В.Б. Полонський, М.С. Якір. Алгебра 11 клас. Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів. Академічний рівень, профільний рівень. Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. Харків «Гімназія» 2011. с. 256-257, с. 269-272.
4. В.О.Макаренко. Вища математика для економістів. Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. Київ «Знання» 2008. с. 413-415.
5. М.І. Шкіль, З.І. Слєпкань, О.С. Дубинчук. Алгебра і початки аналізу 10-11 кл. Підручник для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. Затверджено Міністерством освіти України. Київ «ЗОДІАК-ЕКО» 2002.с. 357-361, с. 367-370.
6. В.П.Дубовик, І.І. Юрик. Вища математика. Затверджено Міністерством освіти і науки України, як навчальний посібник для студентів технічних і технологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ «Видавництво А.С.К.» 2003. с. 401-411.

Чекановський Андрій, студент I курсу спеціальності
«Обслуговування програмних систем і комплексів»
Науковий керівник: Кузів І. С.

ДОСЛІДЖЕННЯ КЛАСТЕРНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ВОДИ

Можливість зміни властивостей води і водних середовищ під впливом фізичних полів і випромінювань малої інтенсивності широко обговорюється в останнє десятиліття. Пильна увага до цієї проблеми частково пов'язана з тим, що вода може виявитися універсальними первинним рецептором, що обумовлює чутливість живих організмів до різних типів електромагнітних полів.

Метою дослідження є вивчення зміни шумових характеристик води під впливом зовнішніх факторів та розробка ефективного методу вимірювання дії зовнішніх факторів нетеплової інтенсивності на воду.

Нами розроблена і сконструйована установка з вивчення шумів, що дозволяє

вимірювати рівень шуму в залежності від його спектральної густини.

Головним елементом установки є електролітична комірка. Комірка поміщена у екрануючу від зовнішніх впливів (електричного, частково магнітного та електромагнітного полів) клітку Фарадея. В якості електроліту використана вода. Електроди виготовлені з платиніту - сплаву заліза і нікелю (Ni (42 - 46%); С (0,15%); решта Fe).

У нашій установці з вивчення шумів сигнал з електролітичної комірки подається на операційний підсилювач, далі вимірюваний аудіосигнал подається на лінійний вхід звукової карти (Sound Card) персонального комп'ютера. На наступному етапі програма SpectraLAB використовує

звукову карту для аналого-цифрового перетворення звукового сигналу. Оцифрований сигнал пропускається через математичний алгоритм, який трансформує сигнал з часової області в частотну.

Даний метод дослідження води при допомозі електролітичної комірки, який є важливим, а у багатьох випадках єдиним засобом вивчення в ній механізмів міжмолекулярної взаємодії та структурної будови.

Дослідження дають підставу зробити відповідні висновки.

- Створена експериментальна установка для вимірювання спектра шумів електролітичної комірки підтвердила гіпотезу дослідження.

- В комірці спостерігається надтепловий шум, що перевищує шум Найквіста. Спектр флуктуацій надтеплових шумів електролітичної комірки істотно залежить від температури.

- Оскільки амплітуда спектра флуктуацій шумів водопровідної води

набагато менша, ніж дистильованої води, то водопровідна вода є більш структурована, ніж дистильована.

- Під час проведення дослідів з вивчення спектрів шуму дистильованої води нагрітої до 35°C долонею експериментатора, помічено деструктивний вплив людини на воду. Цей вплив полягає у зменшенні кількості кластерів.

- При перебуванні води у руці людини відбуваються активація коливань кластерів.

Дослідження показали, що для оцінки дії фізичних впливів малої інтенсивності можна використовувати взаємодію випромінювань з дистильованою водою.

Також за допомогою методу вивчення спектральних шумів електролітичної комірки виявлено зміни властивостей води в присутності живого організму.

Отримані результати досліджень потребують подальшого вивчення та опрацювання і на їх основі уточнення гіпотези кластерної структури води.

Список використаних джерел

1. Захаров С.Д., Мосягина И.В. Кластерная структура воды (обзор). Препринт № ФИ РАН. - 24с.
2. Саркисов Г.Н. Структурные модели воды // УФН. - 2006. - Том 176. - № 8 - С.833-845.
3. Синюков В.В. Структура одноатомных жидкостей воды и водных растворов электролитов. - М.: Наука, 1976. - 255 с.
4. Liu K., Bown M.G. et al. Characterization of a cage form of the water hexamer // Nature, 1996. - V.381. - P.501-503.
5. Liu K., Cruzan J.D., Saycally R.J. Water Clusters // Science, 1996. - V.271. - P.929-933.
6. Bernal J.D., Fowler R.H. // J.Chem.Phys. 1933. - V.1. - P.513.
7. Bierrum N. Structure and Prop. of Ice // Science. 1952. - V.115. - №11. - P.385.
8. Sun Q., Zheng H.-F. // ChinesePhys. Lett. - 2006. - Vol.23. - P.3022.
9. Chaplin M.F. // Biophys. Client. - 2000. - Vol.83. - P.211.
10. Смирнов А.Н., Лапшин В.Б., Балышев А.Б. и др. // Химия и технология воды. - 2005. 27, № 2. - С. 111 - 137.
11. Гончарук В.В., Орехова Е.А., Маляренко В.В. Влияние температуры на кластеры воды // Химия и технология воды, 2008, т. 30, №2. - С.150-159.

12. Бордовский О.К., Иваненков В.Н. Океанология. Химия океана, Т.1. Изд. «Наука», М., 1979.
13. Schiffer J., Hornig D.F. // J.Chem.Phys., 49, 4150-4160, 1968.
14. Pat. 5965007 USA, МКІ С02F 001/46 / Uzawa Masakazu.- Publ. 02.11.1999
15. Гончарук В.В., Маляренко В.В. // Химия и технология воды. - 2001. - 23. - № 4. - С.343 - 347.
16. Моррисом С. Химическая физика поверхности твердого тела. Мир, 1980.-488 с.
17. Churaev N.V., Sobolev V.D., Zorin Z.M. // Thin liquid films and boundary layers. - New York: Acad Press, 1971 .- P. 213 - 219.
18. Daschbach J.L., Peden B.M., Smith R.S., Kay B.D. // J. Chem. Phys. -2004.- 120, N3.- P.1516-1523.
19. Зенин С.В. Комплексообразование ацетонитрила и метилового спирта с водой // Физ. химии.1999. - Т.73. - № 5. - С.835-839.
20. Скрипник, К. Л. Шевченко, О. А. Ваганов, В. П. Куценко Методи вимірювання електромагнітних випромінювань нетеплової інтенсивності / Ю. О. // Наук. пр. Донец. нац. техн. ун-ту. Сер. Обчисл. техніка та автоматизація. - 2011. - Вип. 20. - С. 199-205.
21. Symons M.C.R. II. - 2001. - 359, N6.-P. 1631 - 1646
22. Ю.А. Попов, С.А. Степных, М.А. Саломасова *К теории двойного электрического слоя в системе металл-электролит*, Вестник РУДН, серия физика, с.59-61, выпуск 1, №9, 2001.
23. В.А. Шапошник *Кинетическая теория водных растворов электролитов*, Вестник ВГУ, серия: химия, биология, физика, с. 81 -85, №2, 2003.
24. О.І. Кузів Дослідження сенсорних властивостей води при дії випромінювань нетеплової інтенсивності. Тернопільське обласне комунальне територіальне відділення МАН України, - 2016. - с.30.
25. Девятков Н.Д., Голант М.Б., Бецкий О.В. - Миллиметровые волны и их роль в процессах жизнедеятельности— М.: Радио и связь, 1991.— 168 с.

Бачуріна Т., студентка III курсу відділення дизайну,
ауковий керівник Ляска В. М.

ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

Фізичне виховання – система соціально-педагогічних заходів, спрямованих на зміцнення здоров'я, загартування організму, гармонійний розвиток форм, функцій і фізичних можливостей людини, формування життєво важливих рухових навичок та вмінь. Діяльність навчальних закладів фізичної культури спрямована на вирішення цілого комплексу завдань, важливе соціальне значення серед яких мають такі: залучення дітей і молоді до занять спортом; виховання підростаючого покоління у дусі ідей олімпізму; створення умов для самореалізації. Навчальні заклади фізичної культури здійснюють свій внесок у розвиток сфери фізичної культури і спорту, готуючи спортивний резерв для поповнення збірних команд України та кадри за спеціальністю «Фізичне виховання».

Мета і задачі дослідження – проаналізувати сучасний стан фізичного виховання, виявити проблемні аспекти, окреслити актуальні питання та шляхи вдосконалення системи. Завданнями є: систематизувати сучасні наукові уявлення про діяльність навчальних закладів фізичної культури, здійснити комплексну характеристику діяльності підготовки спеціалістів у сфері фізичного виховання в Україні, охарактеризувати організаційно-управлінські умови діяльності спеціалістів фізичної культури в Україні.

Вплив спорту на здоров'я людини величезний. Однак спорт - це не лише здоров'я. Будь-яка фізична активність потрібна і для активності мислення. Багато

стародавні вчені і філософи вважали фізичні вправи найкращим відпочинком для розуму. Відомо, що деякі математики, якщо не могли вирішити якусь задачу, залишали її і йшли гуляти пішки. І під час цих прогулянок відповідь сама собою приходила їм у голову, причому вони зовсім не думали про це. Словом, без спорту неможливо міцне здоров'я, а без здоров'я неможливе життя. Можливе тільки виживання. Залежно від віку тренування спеціалістів в галузі фізичного виховання та в подальшому підготовка спортсменів проводиться по-різному. Найбільш ефективною є тактична підготовка спортсменів. Під спортивною тактикою слід розуміти способи об'єднання і реалізації рухових дій, що забезпечують ефективну змагальну діяльність, яка приводить до досягнення поставленої мети в конкретному старті, серії стартів, змаганні. Рівень тактичної підготовленості спортсменів залежить від оволодіння ними засобами спортивної тактики (технічними прийомами і способами їх виконання), її видами (атакуючою, захисною, контр-атакуючою) та формами (індивідуальною, груповою, командною). У структурі тактичної підготовленості слід виділяти такі поняття, як тактичні знання, уміння, навички.

Основа тактичної підготовленості окремих спортсменів і команд складають: володіння сучасними засобами, формами і видами тактики даного виду спорту; відповідність тактики рівню розвитку конкретного виду спорту з оптимальною для нього структурою діяльності змагання;

відповідність тактичного плану особливостям конкретних змагань (суперники, місце змагань, характер суддівства, поведінка уболівальників); забезпечення взаємозв'язку тактики з рівнем розвитку інших сторін підготовленості. Україна – це країна спорту та здорового способу життя. І це зовсім не данина моді, а скоріше – справа честі і вибір кожного. Ще зі шкільної лави дітям прищеплюють любов до спорту на уроках фізичної підготовки. Найбільш талановиті серед них продовжують займатися спортом як основним видом діяльності, роблячи досить успішну кар'єру, зв'язавши зі спортом своє життя.

Система підготовки фахівців галузі фізичної культури характеризується побудовою тривалого навчально-виховного процесу, в основі якого мають бути варіабельні засоби і методи, інноваційні технології. Навчальний процес у вищих навчальних закладах України зорієнтований на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення знань, швидкої адаптації до змін в соціально-культурній сфері та організації праці в умовах ринкової економіки. Підготовка фахівців фізичної культури розглядається вченими у широкому спектрі наукових досліджень. Лише за останні роки даній проблемі було присвячено низку наукових досліджень, спрямованих на: проблеми здоров'я студентської молоді; удосконалення

спортивної підготовки студентів-спортсменів; впровадження технічних засобів і тренажерів у систему спортивної підготовки студентської молоді; удосконалення методики викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту; вирішенню проблем інтенсифікації навчання; використанню комп'ютерних технологій у галузі фізичної культури і спорту.

Отримані дані дають змогу сформулювати наступні висновки:

1. Спорт – це організована за певними правилами діяльність людей, що полягає в зіставленні їх фізичних та інтелектуальних здібностей, а також підготовка до цієї діяльності та міжособові стосунки, що виникають в процесі гри.

2. Фізична культура в Україні є часткою загальної культури суспільства, що спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості.

3. Найбільш ефективною є тактична підготовка спортсменів. Під спортивною тактикою слід розуміти способи об'єднання і реалізації рухових дій, що забезпечують ефективну змагальну діяльність, яка приводить до досягнення поставленої мети в конкретному старті, серії стартів, змаганні.

Список використаних джерел

1. Щукин И. Наследник престола//Команда–плюс. – 2004. – №11. С.54-58.
2. Герцик М.С., Вацеба О.М. Вступ до спеціальностей галузі «Фізичне виховання і спорт»: Підручник. – Харків: «ОВС», 2005. – 240 с.
3. Воробйов М.І., Круцевич Т.Ю. Практика в системі фізкультурної освіти. – К.: Олімпійська література, 2006. – 296 с.

МОДЕЛЮВАННЯ ТА КОНТРОЛЬ В ТЕХНІЧНИХ ВИДАХ СПОРТУ

Анотація. У даній статті проведено власні дослідження із питань моделювання і контролю в спорті. Надано різні види моделей і поняття моделювання. Розглянуто, що таке контроль і як він впливає на організм людини, на його підготовку, також надано оцінку на виконання певних рухів і реакцій, витривалості, які основні види контролю, а також звернути увагу на підготовку спортсменів.

Ключові слова: моделі, моделювання, спорт, витривалість, контроль, навантаження, підготовка.

Актуальні теми: Спортивний результат виступає як один з найважливіших критеріїв ефективності навчально-тренувального процесу, а змагальна діяльність, на думку Г.А. Адоян, Г.Г. Адоян, зводиться в ранг інтегрального показника. Процес удосконалення всіх сторін підготовленості, як і цілеспрямований розвиток окремих рухових здібностей, спирається на системне вивчення структури змагальної діяльності. Аналіз характерних рис ігрових дій, техніко-тактичних прийомів у нападі і захисті, вивчення якісної і кількісної залежності ігрової діяльності з показниками фізичної, технічної, тактичної й іншої сторін підготовленості є важливим напрямком наукових досліджень в удосконаленні навчально-тренувального процесу. Аналіз спеціальної літератури й вимоги спортивної практики в спортивних іграх свідчить про необхідність і доцільність розробки кількісних та якісних критеріїв оцінки технічної майстерності у зв'язку з тактичною взаємодією гравців в умовах внутрішньокомандної взаємодії. Тактика

сучасного спорту висуває підвищені вимоги до технічної оцінки техніки виконання ігрових прийомів, рухової активності й ступеня корисності гравця у зв'язку з його ігровим амплуа, тактикою командної взаємодії. До числа найбільш інформативних показників змагальної діяльності у футболі належать ті з них, які характеризують об'єм, різнобічність й ефективність індивідуальних і командних техніко-тактичних дій. Тренеру необхідно використовувати інформативні показники змагальної діяльності, розроблені з урахуванням специфіки поведінки гравців різного амплуа. Однією із центральних проблем підготовки висококваліфікованих спортсменів командних ігрових видів спорту на сучасному етапі є пошук раціональних шляхів удосконалення тренувального процесу [19; 22; 24; 26]. Аналіз науково-методичних праць дозволив визначити, що в теперішній час актуальною є проблема побудови тренувального процесу на основі методів моделювання як загалом у спорті високих досягнень [13, 14, 17, 18], так і в командних ігрових видах спорту [2, 3- 5, 6-8, 11]. Одним із оптимальних шляхів побудови тренувального процесу спортсменів на основі методів моделювання є модельно-цільовий підхід [1, 9, 10, 11]. Практична реалізація положень модельно-цільового підходу в системі підготовки спортсменів командних ігрових видів спорту є актуальною проблемою сучасного етапу розвитку спорту [20; 21; 23; 25].

Мета досліджень. На основі модельно-цільового підходу експериментально обґрунтувати концепцію моделювання тренувального процесу

спортсменів командних ігрових видів спорту. Також полягає у формуванні системи знань щодо закономірностей моделювання, відбору та орієнтації підготовки кваліфікованих спортсменів силових видів спорту на етапах багаторічного вдосконалення та визначення перспективних напрямків їх використання у спортивній практиці. Методологічна основа концепції моделювання тренувального процесу спортсменів ігрових видів спорту базувалася на положеннях теорії періодизації спортивного тренування (Л. Матвеев (1964-2001); М. Озолін (1970-2003), Д. Харре (1971), В. Платонов (1980- 2008)). Наше дослідження дозволило теоретично обґрунтувати й практично реалізувати концепцію побудови тренувального процесу спортсменів ігрових видів спорту на основі методів моделювання. При цьому враховувалися положення модельно-цільового підходу. У дослідженні ставилось завдання експериментального порівняння структур річного тренувального циклу підготовки спортсменів командних ігрових видів спорту, які базуються на застосуванні традиційного підходу й методів моделювання. З цією метою на ранніх етапах дослідження був проведений констатуючий експеримент, у якому визначено особливості змагальної діяльності й розроблено модельні характеристики для гравців різних амплуа. На цьому етапі експерименту розроблено структуру й зміст мікроциклів і мезоциклів першого підготовчого, першого змагального, другого підготовчого, другого змагального й перехідного періодів. Обґрунтування провідних модельних характеристик в якості мети дозволило відповідно до неї визначити програму досягнення цієї мети і при необхідності коригувати управління тренувальним процесом. У цьому аспекті розробка моделі включала: накопичення кількісної і якісної

інформації, що виступає об'єктивною передумовою до моделювання рухової діяльності в ігрових видах спорту; створення моделі тренувальних програм, що забезпечують формування запланованого рівня основних показників специфічної активності ігрової діяльності; апробація моделі і оцінка її ефективності. За отриманими даними, специфічна активність ігрової діяльності характеризується значною практикою (кількість контрольних, товариських і офіційних ігор) змагання, високою результативністю, стабільністю та агресивністю. Найсильніші спортсмени мають перевагу перед менш кваліфікованими гравцями того ж амплуа з різних компонентів результативності і стабільності демонстрації спортивної майстерності в умовах значного числа офіційних ігор.

Висновки: Обґрунтування провідних модельних характеристик в якості мети дозволило відповідно до неї визначити програму досягнення цієї мети і при необхідності коригувати управління тренувальним процесом. У цьому аспекті розробка моделі включала: накопичення кількісної і якісної інформації, що виступає об'єктивною передумовою до моделювання рухової діяльності в ігрових видах спорту; створення моделі тренувальних програм, що забезпечують формування запланованого рівня основних показників специфічної активності ігрової діяльності; апробація моделі і оцінка її ефективності. За отриманими даними, специфічна активність ігрової діяльності характеризується значною практикою (кількість контрольних, товариських і офіційних ігор) змагання, високою результативністю, стабільністю та агресивністю. Найсильніші спортсмени мають перевагу перед менш кваліфікованими гравцями того ж амплуа з різних компонентів результативності і стабільності демонстрації спортивної

майстерності в умовах значного числа офіційних ігор. Необхідною умовою оптимізації побудови й управління спортивним тренуванням є дослідження актуальних проблем у сфері спорту, у тому числі методології, теорії і технології моделювання. Моделювання рухової діяльності є побудовою, вивченням і використанням індивідуальних, групових і командних моделей специфічної активності ігрової діяльності для визначення і уточнення характеристик і напрямів процесу оптимізації системи підготовки і

участі в змаганнях. Важливе місце в процесі моделювання займає розробка і реалізація модельних характеристик специфічної активності ігрової діяльності. Оцінка активності й ефективності змагальної діяльності найсильніших гравців дозволила встановити, що специфічний компонент спортивної майстерності характеризується і проявляється у високій результативності, стабільності (надійності) і жорсткості (агресивності) ігрової діяльності, що базується на значній практиці (кількість офіційних ігор за сезон) змагання.

Список використаних джерел

1. Баталов А. Г. Модельна цільовий метод побудови спортивної підготовки висококваліфікованих спортсменів в зимових циклічних видах спорту А.Г. Баталов // Теорія і практика фіз. культури. - 2000.-№ 11.- С. 46-52.
2. Дорошенко Е. Ю. Управління технікою тактичної діяльністю в командних спортивних іграх: монографія / Е. Ю. Дорошенко.- Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2013. - 436 с.
3. Козіна Ж. Л. Індивідуальна підготовка спортсменів в ігрових видах спорту: монографія / Ж. Л. Козіна. - Харків, 2009. - 398 с.
4. Козіна Ж. Л. Порівняльна характеристика Структури підготовленості баскетболісток різної кваліфікації / Козіна Ж. Л. // Теорія і методика фізичного виховання. Науково-методичний журнал.-Харків: ОВС, 2005. № 2. - С. 31-32.
5. Козіна Ж. Л. Факторні моделі фізичної підготовленості волейболісток високого класу різного ігрового амплуа / Козіна Ж. Л. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за редакцією проф. Єрмакова С. С. – Харків: ХДАДМ (ХХП), 2007. – № 10. – С. 54-56.
6. Костюкевич В. М. Теоретико-методичні аспекти тренування спортсменів високої кваліфікації: навчальний посібник / В. М. Костюкевич. – Вінниця «Планер», 2007. – 272 с.
8. Костюкевич В. М. Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту). Навчальний посібник / В. М. Костюкевич. – Вінниця: Планер, 2014. – 616 с.
9. Шинкарук О.А. (2013) Теорія і методика підготовки спортсменів: управління, контроль, відбір, моделювання та прогнозування в олімпійському спорті : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів; МОНУ, НУФВСУ. Київ : НВП Поліграфсервіс, 136 с.
11. Мітова Олена. Концепція формування системи контролю в процесі багаторічного удосконалення в командних спортивних іграх / Олена Мітова // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. праць Випуск 1 (20) / ВДПУ: гол. ред. В. М. Костюкевич. –ТОВ «Планер», 2016. – С. 353 – 360.
12. Платонов В. Н. Періодизація спортивного тренування. Загальна теорія і її практичне застосування / В. Н. Платонов. - К .:Олімп. лит., 2013. - 624 с.

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ОЖИРІННЯ І ВИНИКНЕННЯ ХВОРОБ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ

Анотація. У статті проведено власні дослідження з проблем виникнення ожиріння та методів і засобів позбавлення людини від цієї хвороби. Надано сучасну оцінку ожирінню і поняттю «індексу маси тіла» (ІМТ), його міжнародну класифікацію. Розглянуто модифікацію зміни образу життя і активну життєву позицію людини, здорове збалансоване харчування та регулярні заняття фізичними вправами і спортом – головними принципами позбавлення людини сучасних «хвороб цивілізації».

Ключові слова: здоров'я, ожиріння, ІМТ, класифікація, модифікація, фізична реабілітація.

Актуальність теми. Україна сьогодні переживає не тільки глибоку економічну кризу, а й стикається з такими демографічними процесами, які призводять не лише до демографічного зменшення населення, але й до змін якісного його життя. Як відомо, питання розвитку фізичного виховання, фізичної культури і спорту, розглядаються як найбільш економічно вигідний та ефективний засіб профілактики різних захворювань серцево-судинної системи (ССЗ), цукрового діабету (ЦД), ожиріння, зміцнення загального і психічного здоров'я та розв'язання інших соціальних, сучасних економічних проблем. Сьогодні фізичне виховання та фізкультурно-оздоровча робота у навчально-виховній сфері є складовою частиною загальної системи освіти, комплексного підходу до формування розумових та фізичних якостей, фізичної, духовної та психологічної підготовки до активного життя молоді, професійної

діяльності, оздоровчої спрямованості і широкого використання різноманітних засобів та методів фізичної реабілітації. Фізична культура, фізичне виховання та спорт, фізична реабілітація у збереженні і відновленні здоров'я людини повинні займати значно більше місце, ніж вони займають на сьогодні [5; 6; 7; 8]. Тому необхідно людині використовувати всяку можливість для збільшення фізичної активності протягом дня. Раціонально використовувати вільний час, заповнюючи його виконанням фізичних вправ і занять спортом та використанням методів фізичної реабілітації, сучасних засобів дихання [3], які забезпечують економну роботу серця, легень, мозку та інших органів та систем. Активне заняття фізичними вправами і сучасним спортом повинні також стати невід'ємною частиною фізичної реабілітаційної роботи з людьми, які перенесли тяжкі захворювання, після операція, та з інвалідам [7; 8]. Якщо кожний лікар, спеціаліст реабілітолог, викладач фізичної культури, тренер, буде розуміти ці питання саме так, то він, незалежно від його спеціалізації, знайде своє місце у боротьбі за широке впровадження в життя різних форм і методів фізичної, реабілітації, як, в оздоровчих, так і в лікувальних цілях [3; 5; 6; 7; 8].

Мета дослідження. Сучасна людина свідомо віддалилась від природи, яка ніколи не визволяла його від необхідності рухатися. Тому ми сьогодні розраховуємось здоров'ям за своє зневаження до цього могутнього стимулятора життя. Платимо гіподинамією, ожирінням, гіпертонією,

погіршенням роботи серця, дихальної системи, серцево-судинної системи, цукровим діабетом, стресом, психічними розладами, синдромом хронічної психічної втоми [2; 3; 5; 6; 9]. При цьому ми розуміємо, що це закономірно знижує нашу працездатність, життєстійкість організму до інфекцій, сучасним хворобам, перевтомі, хронічній втомі, веде до передчасного постаріння і поліморбідності, одряхління. Нам треба рішуче відмовитися від шкідливих звичок (алкоголь, паління, наркотики), нашої пасивної позиції, коли ми бажаємо бути здоровими і щасливими. Амосов завжди підкреслював, «щоб бути здоровим необхідно проявити у житті власні зусилля, постійно займатися фізичною культурою і спортом: замінити цей принцип нічим не можливо» [1]. Фізичні навантаження на організм потрібні всім: здоровим, щоб укріпити серце, судини, нерви, легені, м'язи; хворим - щоб як можна швидше повернути втрачене здоров'я і працездатність [6; 7; 9]. У наш час прийнято виділяти такі складові частини здоров'я сучасної людини: фізичне, психічне, морально - духовне і соціальне. Фізична активність - звичайно важливий елемент життєдіяльності людини, м'язова маса якого досягає у деяких 45% загальної маси тіла. М'язова система нашого організму, як молодій людині, так і дорослій, потребує постійної і систематичної роботи. Фізкультура і заняття спортом нам життєво необхідні. Вони забезпечують нормальний хід важливих фізіологічних процесів в організмі, у тому числі обмінних процесів (метаболізм), попереджають появу ожиріння і послідовний розвиток так званої хвороби цивілізації - метаболічного синдрому та СХВ. Загалом, «летальна» значимість факторів ризику особливо висока у дітей шкільного віку та пацієнтів молодого віку. У хворих віком до 55 років фактори ризику сумарно збільшують

імовірність «серцевої» смерті на 57%, у людей похилого віку - лише на 4%. Таким чином, фактором ризику ССЗ є надмірна маса тіла – тому ця проблема для сучасного суспільства дуже актуальна. Надмірна маса тіла є також передумовою для розвитку інших хвороб, таких як ЦД II типу, гіпердіслепілемія, артеріальна гіпертензія (АГ). Вирішуючи сьогодні таку проблему як ожиріння, особливо III IV класу, можна попередити чи принаймні загальмувати розвиток багатьох інших ССЗ [1; 2; 6; 10] та діабету. Особливо ризикують захворіти на ССЗ люди з вісцеральним ожирінням, коли жир відкладається переважно на животі і в області талії. Останні дослідження довели, що характер розподілу жирової тканини має більш важливе значення, ніж сама маса тіла. Надлишок центрального (вісцерального) жиру особливо тісно корелює з ризиком розвитку метаболічних порушень. Орієнтиром при визначенні величини окружності талії є також середина відстані від нижнього краю реберної дуги і до передньо-верхньої клубової ості. Вже «ризиковим» вважається об'єм талії, більший ніж 94 см у чоловіків і 80 см у жінок. Якщо об'єм талії у чоловіків становить більш як 102 см, а у жінок - 88 см, то таким пацієнтам слід рекомендувати змінити образ життя та активізувати фізичні вправи для зниження маси тіла. Зменшення маси тіла забезпечує зниження рівня глюкози у крові, чим відчутно нівелює ризик розвитку серцево-судинних захворювань та їх ускладнень. Інша річ - таким чином краще досягти нормалізації вмісту в крові глюкози та, зокрема, глюкозурованого гемоглобіну? Вважається, що однією з основних причин є позитивний вплив фізичних навантажень на рівень артеріального тиску, обмін глюкози та ліпідів, на частоту серцевих скорочень і, можливо, на інші фактори. Однак зазвичай у фізичних тренуваннях бере участь лише незначна кількість хворих з ожирінням,

особливо із хронічною серцевою недостатністю. Під час визначення допустимого режиму тренувань для осіб з низьким серцево-судинним ризиком можна обмежитись опитуванням (збір анамнезу), для осіб з високим ризиком розвитку ускладнень з боку серцево-судинної системи слід провести навантажувальне тестування. Оптимальний режим фізичних навантажень - мінімум 30 хвилин на день протягом більшої частини тижня. Жири повинні бути лише рослинного походження, а молочні продукти (джерело кальцію) - знежирені. Показано обмеження солі у разі підвищеного АТ. Дієтичні рекомендації приведені у відповідність із «середньоземноморською дієтою», основу якої становлять жирні кислоти. За допомогою раціону можна знизити рівень серцево-судинної смертності у осіб, які хворіють на ССЗ, на 65%. Як бачимо, нічого складного та надзвичайно дорогого в елементарних засобах профілактики ССЗ та їх ускладнень немає. Таким чином, недостатня фізична активність людини сприяє розвитку ожиріння і знижує чутливість скелетних м'язів до інсуліну, особливо у похилих і малорухомих людей. Так, наприклад, старіння і недостатня фізична активність похилих людей супроводжуються втратою м'язової маси і підвищенням маси тіла за рахунок накопичення жиру у ділянці нижньої частини живота і стегон, особливо у жінок. Обидва ці стани посилюють резистентність, яка розвивається у похилих і малорухомих людей, до інсуліну і сприяють виникненню діабету. Ожиріння також може розвиватись під впливом генетичних аномалій і факторів зовнішньої середовища, які призводять до позитивному енергетичному балансу, коли споживання калорій з їжею перевищує їх витрату. Припускають, що головний вклад у збільшення показників ожиріння вносить підвищене споживання калорій їжі з відносно низьким вмістом

рідини («суха їжа») і збагаченої жирами. У частковості подібним характеристикам відповідає так званий «фаст-фуд» (блюда швидкого приготування). Вважають, що організм людини погано розпізнає висококалорійну їжу і тому не здатен відмежувати її споживання внаслідок надмірного надходження калорій [10]. Заслужує уваги і той факт, що у людей, які снідають повноцінно, особливо з включенням у раціон готових до споживання злаків, ІМТ і ризик ожиріння (у жінок) нижче по зрівнянню з теми, хто сніданок пропускає. Вважають, що повноцінним являється сніданок з високим вмістом харчових волокон і низьким вмістом жирів. Саме такий сніданок дозволяє знизити ризик розвитку ожиріння. Швидке зниження ваги, що відбувається протягом перших тижнів, пов'язане з втратою рідини, і в подальшому воно сповільнюється.

Висновки 1. Модифікація образу життя є головний і глибоко усвідомлюваний критерій невідкладної реабілітаційної допомоги людині, яка страждає на ожиріння. 2. В боротьбі з ожирінням і зниженням ІМТ пацієнтам слід підтримуватися здорового, збалансованого харчування та усвідомлюваного необхідністю підвищення фізичної активності. Тільки при цьому можна реально розраховувати на зниження ІМТ на 7 - 10% за період постійних і активних занять фізичними вправами від 6 до 12 місяців. Щоденні заняття фізичними вправами помірної активності, добра фізична підготовка позитивно впливають на зникнення багатьох сучасних хвороб людини. Малорухомих образ життя і низьку фізичну активність сучасної людини слід розглядати як усвідомлений фактор, який вносить значний вклад у появу і розвиток сучасних хвороб цивілізації. 3. Систематичні заняття фізичними вправами (одну годину щоденно, сучасний

оздоровчий фітнес, плавання, тренажери, втратою маси тіла, підтримку її на біг, ходьба та ін.) знижують ІМТ найбільш зниженому рівні, і зберігає працездатність ефективно. Помірна щоденна фізична та якість життя сучасної людини. активність - одна з мір, яка асоціюються з

Список використаних джерел

1. Амосова Е. М. Профілактика серцево-судинних захворювань: кожен лікар може більше, ніж він думає / Е.М. Амосова // Therapia Український медичний вісник. – № 1 (33). – 2009. – Київ. – С. 5-7.
2. Апапнасенко Г. Л. Валеологія против депопуляції. / Г.Л. Апапнасенко // «Здоров'я України». Медична газета. – № 10 (119). – 2005. – С. 57-59.
3. Афанасьєва О. В. Дыхание по методу Стрельниковой, Бутейко и другие дыхательные практики. / О.В. Афанасьєва // СПб : Астраль, 2007. – 158 с.
4. Закревский А. П. Путь к исцелению. / А.П. Закревский // – Донецк : АОЗТ. Издательство «Донеччина», 2008. – 288 с.
5. Кириллов О. М. Компетентісно-рефлексивні підходи в особистосно-орієнтованому навчанні студентів реабілітологів / О.М. Кириллов, М.І. Томашевський, В.О. Смотров та ін. // Сучасні педагогічні технології і освітні системи ХХІ століття : Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. – 15-16 листопада 2013 р. – Кіровоград, 2014. – С. 35-42.
6. Ломака Ж.М. Взаимосвязь духовности человека с факторами, формирующими здоровый образ жизни и здоровье / Ж.М. Ломака // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків, 2008. – № 11. – С. 185-188.
7. Митюков В. А. Метаболический синдром, физическая реабилитация и терапия «модификацией образа жизни» / В.А. Митюков, Н.С. Пушкарева, А.В. Симарова, Н.М. Кучеренко // Материалы I международной научно-практической конференциим«Наука и технологии: шаг в будущее – 2006». – Белгород Руснауч книга, 2006. – С. 28-33.
8. Митюков В. О. Модифікація способу життя, рух і дихання по Бутейко – фізична реабілітація хворих та інвалідів (клініко-фізіологічне обґрунтування). Новітні технології підготовки фахівців вищої школи в сучасних умовах / В.О. Митюков, М.Д. Хруставка, М.І. Томашевський, О.М. Кирилов та ін.. // Матеріали III Всеукраїнської науково- практичної конференції. – Горлівка, 2008. – С. 42-51.
9. Митюков В. О. Сучасні погляди на проблему покращення якості життя старіючих чоловіків. / В.О. Митюков, М.І. Томашевський, І.І. Ясинський // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків, 2008. – № 6. – С. 254-259.
10. Мурза В. П. Фізична реабілітація : навч. посіб. / В. П. Мурза // . – К. : «Олана», 2004. – 559 с.
11. Дж. Микеник. Ожирение и диета. /Дж. Микеник Э. М. Берет // Новости медицины и фармации. – № 21-22. – декабрь 2008. – С. 21-22.
12. Руководство по наблюдению за пациентами с сахарным диабетом пожилой возрастной группы. Основные рекомендации // Новости медицины и фармации. – № 21-22. – декабрь 2008. – С. 18-20

СЕКЦІЯ ФІЛОСОФІЇ

ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА

УДК 94(477):930:061.216 2 «18»

*Безпалько Марія, студентка I курсу
спеціальності «Моделювання та конструювання
промислових виробів»,
науковий керівник: Лубкович Н. З.*

СВІТ ТАЄМНИХ СПІЛЬНОТ: МАСОНИ

За сучасних умов політичного життя в Україні тема масонства привертає активну увагу не лише вітчизняних науковців, але й пересічних громадян, що, на нашу думку, пов'язано із політичною заангажованістю масонської проблеми. Відродження масонських лож в Україні в 1990-ті роки та їх активний піар в українських мас-медіа призвели до жвавого обговорення масонської проблеми у суспільстві.

Масонство – це релігійно-філософський рух, витоки якого сягають ремісничих церковних братств середньовіччя. Основна мета масонів, або вільних каменярів – «об'єднати людей на засадах братерства, любові, взаємодопомоги й рівності» [1].

До масонства ставляться по-різному: одні вважають його респектабельною і трохи снобістською грою політиків та фінансистів, інші – світовою змовою ультрарадикалів. З одного боку, існує низка революцій і повстань, до яких причетні масони, зокрема Французька революція й повстання декабристів, з другого – незрозумілі паси в хитросплетіннях європейської політики, змов і скандалів [2].

До масонських лож мають змогу вступати всі: студент і банкір, єпископ і комісар поліції, без жодних обмежень за кольором шкіри, національністю та релігійною належністю. Як каже заступник Великого магістра «Великого сходу Франції», «ми приймаємо всіх, хто поділяє

доктрину масонства, а саме: вірить у Великого архітектора всесвіту, розвиває в собі благородство, самопожертву, колективізм. Хто ставить перед собою мету побудови Храму всередині себе й царства Божого на землі. Ми не приймаємо екстремістів і фанатиків, наша організація стоїть осторонь політичних процесів суспільства». Документи масонства свідчать про його аполітичність, але... [1].

То ж, хто ж такі масони і що таке власне масонство?

Ми всі чули про масонів і їх ймовірну мету глобального домінування через новий світовий порядок, але чи багато хто з нас знають що-небудь істотне про цей орден? Масонство одна з найстаріших і найбільших в світі спільнот. І насправді це братство не таке вже таємне.

Головна ідея масонства: «Увесь світ – це одна велика республіка, де всі народи – одна сім'я». Масони запевняють, що єдина їхня мета – зробити людей кращими, а їхні ідеали дружби, милосердя і братської любові вижили крізь століття навіть в найпотужніших політичних, військових і релігійних конфліктах. Але, можливо, це лише прикриття якоїсь іншої, можливо не такої благородної, цілі. Навіть науковці та дослідники здатні брати до уваги не те що необгрунтовані, а й фантастичні цілі масонських лож. Можливо це самі масони розпалюють плітки про себе, щоб

остаточно заплутати дослідників, приховати свій істинний сенс [3].

В Україні масонство має власні й досить давні традиції. Вплив ідей Григорія Сковороди та церковних братств підготував сприятливий ґрунт для діяльності вільних каменярів. У середині XVIII ст. масонські ложі під впливом сусідів – Росії та Польщі – з'являються й на теренах України. Більшість у цих ложах становили іноземці – поляки, німці, багато було й росіян. Ложі діяли безсистемно й не мали координуючих центрів. У них панували еkleктика й імпульсивні пошуки: від алхімії до спиритизму, від провінційних пліток до вивчення доктрин Фіхте та Беме [4].

Але на початку XIX ст. картина змінюється, більшість у ложах вже складають українці. Серед них бачимо поміщиків, зокрема Лукашевича, письменника Івана Котляревського, представників козачої старшини – Кочубеїв, Капністів, Скоропадських та інших. Визнаними масонськими центрами України стають Київ, Львів, Полтава, Одеса, Харків, Житомир. Ложі беруть під свою опіку шпиталі, школи, дитячі будинки, займаються просвітницькою діяльністю, друкують книжки, розповсюджуючи їх через книгарні та біблійні товариства [2].

Низка лож французької орієнтації зайнялася політичною діяльністю. Ложі «Об'єднаних слов'ян» у Києві та «Любові до істини» у Полтаві, зокрема, переросли в політичні таємні товариства, метою яких було обмеження самодержавності і створення конфедерації слов'ян на рівних засадах [3].

Після поразки повстання декабристів багатьох українських масонів було заарештовано, а масонство заборонено. Відбулися процеси над членами «Малоросійського таємного товариства» декабристів, зокрема над Лукашевичем, автором «Катехизису автономіста» і

програми діяльності товариства. Відтак відбулося польське повстання, яке стало останнім спалахом надії на свободу; у повстанні взяли участь польські товариства з України «Тамплієри», «Друзі» та українські добровольці [2].

Настала доба тривалого забуття, або, за масонською термінологією, – «сну». І лише на початку XX ст. масонство відновило свою діяльність на території Російської імперії. Біля витоків стояли слухачі Російської вищої школи суспільних наук українці М. Ковалівський та В. Немирович-Данченко. Під наглядом французьких братів вони створюють спочатку за кордоном, а згодом і в самій імперії мережу масонських лож. В Україні ложі виникають у Києві, Житомирі, Одесі, Полтаві та інших містах. У 1900 р. всі ложі об'єдналися навколо Великої ложі України; в них було представлено кращі політичні та культурні сили. Згадаймо хоча б деякі імена. Гросмейстером Великої ложі України був С. Петлюра, адептом декількох лож був М. Терещенко, міністр фінансів Тимчасового уряду, членами ложі «Великий схід народів Росії» – М. Василенко, М. Грушевський та інші [4].

В незалежній Україні процес відродження масонства почався лише у 1993-1995 рр. XX ст. Паризька ложа «Голос України» (доктор медицини І. Я. Мусянович, директор видавництва Л. Гузар, композитор А. Вірста, художник Т. Вірста та ін.) відіграла в цьому процесі важливу роль. У 1993 р. французькі масони (ВНЛФ) у Парижі відкрили ложу «Три колони № 785» для формування масонства в Україні, тим самим Велика національна ложа Франції декларувала намір поширювати масонство в Україні. Кілька львів'ян і киян стали членами цієї ложі, можливо, лише у 1993-1995 рр.

Поручителями українських масонів «першого призову» були відомі масони Франції з ложі «Голос України», українці за

походженням, брат – доктор Мусянович (31 ступінь посвяти) і Любомир Гузар (33 ступінь). Ці два діячі українського масонства стали з'єднуючою ланкою у масонському русі, передаючи традиції масонів російської й української еміграції 20-х років ХХ ст. поколінню 90-х років ХХ ст. У 1993 р. була поновлена масонська консисторія «Росія», якою у 1993-1995 рр. керував Л. Гузар [2].

Сьогодні масонство зберігає свій вплив у «профанському світі». Усього у світі за різними джерелами налічується близько 7-45 млн. масонів, об'єднаних у кілька десятків різних масонських орденів – великих лож (регулярних і нерегулярних). У числі масонів – президенти, лікарі, сенатори, художники, генерали, професори. Найбільшим масонським авторитетом у сучасному світі є Об'єднана велика ложа Англії. У США масонів понад 4 млн., в Англії та Шотландії – 800 тис., в Ірландії –

45, в Канаді – 250, в Італії – 30 тис. На континентах Австралії, Азії й Африки налічується близько 500 тисяч масонів, найбільші ложі – в Австралії, ЮАР, Індії, Єгипті та Туреччині [2].

І а завершення, у дійсності ж не масони і не євреї направляють хід подій на землі, але космічний закон причин і наслідків, що направляє Великими Силами Світу. Події на Землі є наслідок, а причиною є сама людина, її бажання думки і прагнення. Якби люди не прагнули до суперництва до захоплень і завоювань то ніколи б не було наслідків – воєн і революцій зі своїми лихами, що одночасне існування як світлих так і темних організацій є неминучий наслідок перебігу еволюції життя. Цим досягається відбір зрілих плодів людської вищою свідомістю чують Світло і спрямовуються до джерела Світла, незрілі не бачать цього Світу.

Список використаних джерел

1. Римаренко І. Людина і світ. / І. Римаренко. – 1997. – №5-6. – С. 52- 54.
2. Савченко В. Україна масонська. / В. Савченко. – Київ: Нора-Друк, – 2015. – с. 336.
3. Крижановська О. О. Масонство, франкмасонство // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. – К. : Наук. думка, 2009. – Т. 6 : Ла – Мі. – С. 547.
4. Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін. За ред. М. П. Требіна. – Х. : Право, 2015.

УДК: 373.017.4

Безпалько Марія, студентка І курсу спеціальності «Моделювання та конструювання промислових виробів», науковий керівник: Дживра О. І.

СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ ЯК СИМВОЛ БОРОТЬБИ ЗА СВОБОДУ УКРАЇНИ

Необхідною умовою безпеки кожної країни є її армія. Шлях утворення та формування армії України такий же

Немає більшого покликання, ніж захищати рідну землю...
непростий, як і становлення самої держави. Давньоруські дружини князя Святослава, козацькі полки Богдана

Хмельницького, легіон Українських січових стрільців, армія Української Народної Республіки, Українська повстанська армія – так у свій час називалося українське військо, яке було покликане боронити рідну землю.

Однією з яскравих сторінок збройної боротьби нашого народу у ХХ ст. було Українське січове стрілецтво.

УСС сформувалося з патріотичних прагнень української молоді напередодні Першої світової війни у формі патріотичних організацій «Січей» та «Соколів», а після початку досі небаченої історії військового протистояння між арміями ворогуючих держав – як військовий підрозділ у складі австро-угорської армії. Сьогодні досліджується досі багато невідомих архівних матеріалів та джерел, які проливають світло на невідомі сторінки історії, пов'язані з Січовиками [1, с. 16].

Українські Січові Стрільці – це єдина українська національна військова формація в складі австро-угорської армії, сформована з добровольців, які відгукнулися на заклик Головної Української Ради 6 серпня 1914 р. і стояли під проводом Української Бойової Управи.

Зібрані з ініціативи українських діячів Галичини 18 березня 1913 р. збори проголосили створення українського військового товариства «Січові стрільці». Головним отаманом «Січових стрільців» було обрано доктора Володимира Старосольського, його заступником – осавулом – Дмитра Катамая [3, с. 24].

У перші місяці після зборів стрілецькі товариства швидко поширилися по усій Галичині. Найперше вони утворилися у Бориславі (керівники – Клим Гутковський, Левко Лепкий, Пилип Левицький), Сокалі (керівники – Осип Демчук, Осип Семенюк), Яворові (керівник – Роман Харамбура), Ясениці

Сільній (керівник – Григорій Коссак). Активно працювали у новостворених товариствах Михайло Волошин, Степан Рудницький, Володимир Кучабський, Дмитро Вітовський. За короткий час було організовано стрілецькі чоти, сотні, курені, фахові офіцерські школи, близько 50 товариств «Січових стрільців» [2].

Після укладення Брестського мирного договору УНР з державами Четверного союзу 9 лютого 1918 Легіон УСС у складі австро-німецьких військ розпочав похід у Наддніпрянську Україну за маршрутом Жмеринка-Бірзула-Херсон-Нікополь-Олександрівськ. З кінця березня він входив до військ групи архієпископа Вільгельма фон Габсбурга-Льотрінгена (полк. Василя Вишиваного), який став командиром легіону [3, с. 32].

Статистичні дані про населені пункти 1914 року свідчать, що в селі Жилинці проживало 900 осіб. Обрано Гмінну раду і вїта – головою був Кирило Корса, заступником – Іван Васильків, писарем Омелян Переволоцький. Громаді належало 1310 моргів поля і 266 моргів землі поміщицької, власником маєтку були Павло і Тереза Сапеги (Державний архів Тернопільської області ф. 322, спр.6) В цьому архіві було знайдено список колишніх старшин і підстаршин українських збройних формувань періоду визвольних змагань 1914-1920 рр. Із Жилинець брали участь Яків Струк, Іван Черепок, Григорій Цимбалюк, Микола Цимбалюк.

Не так давно, восени, у моєму селі відбулося посвячення нової могили Січовим Стрільцям. Її збудували за кошти місцевої громади у центрі села. Причиною будівництва нової могили стало те, що стара вже зовсім втратила належний вигляд, а місце її розташування було не зовсім доцільне. Нова могила стала нагадуванням нам про те, що не

тільки наше покоління зараз на Сході бореться з ворогом, а й попередні покоління також з ним боролися і дай Боже, щоб не боролися наші нащадки. Освячення пройшло з участю отця Ярослава (місцевого пароха). Святкову промову виголосив староста села Войчишин Ігор Григорович.

Приємно вражає те, що місцева громада пам'ятає вклад УСС, а особливо вихідців з мого села в національно-визвольну боротьбу українського народу в роки Першої світової війни, та

належним чином щороку вшановує їхню пам'ять. Адже головне – це єдність і свідомість народу, його готовність обороняти свою рідну землю, Батьківщину. Тож, давайте, кожен із нас, буде любити та оберігати рідну Україну, щоб не плакали наші дочки і сини.

А вас бояться навіть у могилах,
А ви для нас були і є світилом,
Ми молимося за вас
Й не забуваєм,
Ми плачемо за вами
Й пам'ятаєм....

Список використаних джерел

1. Корпус Січових Стрільців. Воєнно-історичний нарис. Чикаго: 1969.
2. Хома І. Січові Стрільці. Створення, військово-політична діяльність і збройна боротьба Січових Стрільців у 1917–1919 рр. / Іван Хома. – К.: Наш час, 2011. – 104 с.
3. Хома І. Історія військового формування Січових стрільців (1917–1919) / Іван Хома. – Монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, – 2016. – 240 с.

УДК 285.4:981.3 (367)

Бобик Тетяна, студентка III курсу спеціальності «Туристичне обслуговування», науковий керівник: Городиська Н. І.

ПОЛІТИКА «ПАЦИФІКАЦІЇ»: ПОЛЬСЬКІ РЕПРЕСІЇ 1930 РОКУ В ГАЛИЧИНІ

На мапі Європи вистачає територій, де міжнаціональні стосунки набували гострого виміру. Одна з них – Східна Галичина. Спочатку було захоплення влади у Львові 1 листопада 1918 року, а після цього боротьба в обороні Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР). Примарні надії на свою державність існували ще до 1923 року – у той час Галичина знаходилася під протекторатом Ліги Націй. І навіть приєднання до Польщі не видавалося таким критичним, зважаючи на широкі зобов'язання щодо українців, які взяли на себе польська держава під тиском Англії, США й еміграційного уряду ЗУНР. 14 травня 1923 року Ліга Націй погодилася

на перебування української частини Галичини у складі Польщі за умови надання їй автономії.

На початку 20-х рр. ХХ ст. Галичина, в складі Польщі, була у важкому становищі. Так, восени 1930 р. у відповідь на революційні дії українських екстремістських груп, уряд Ю. Пілсудського вдався до жорстоких репресій проти всієї української спільноти, що набрали характеру державних антиукраїнських погромів і отримали офіційну назву «пацифікація».

Актуальність даної теми полягає в тому, що акція пацифікації українських сіл 1930 року є одним із незнаних на

всеукраїнському рівні епізодів історії. Утім, незважаючи на те, що події зачепили лише Східну Галичину, це явище набуло світового розголосу. Поряд із цілою низкою прикладів дискримінації українців – переслідування православ'я на Холмщині, осадництво етнічних поляків на Волині – пацифікація обійшлася тим дорогим коштом, що заплатив у своїй історії наш бездержавний народ.

Щодо українців було застосовано неприпустимий у цивілізованому світі протиправний принцип колективної відповідальності, коли за дії окремих представників відповідала вся громада. Було заарештовано понад 2 тис. українців. Підставою для звинувачення українців у неблагонадійності, нерідко, могли стати передплата українських газет, відправлення дітей в українські школи, членство в українських організаціях, заповнення офіційних документів українською мовою, навіть носіння вишиванки.

У відповідь на протести українців щодо порушення їхніх прав, Ліга Націй висловила осуд польського уряду за проведення пацифікації. Проте репресивна політика не припинялася і в наступні роки. Режим Юзефа Пілсудського дедалі відвертіше виявляв свою авторитарність.

Польща входила в глибоку політичну кризу, яку маршал Юзеф Пілсудський вирішив радикально побороти 1930 року. Щоб суспільство чіткіше зрозуміло волю уряду, в ніч з 9 на 10 вересня 1930 року було арештовано й ув'язнено депутатів від опозиційних партій, зокрема від Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО). Слід зазначити, що це була лояльна до Польщі організація, і її делегалізація призвела до поширення впливів ОУН, заснованої 1929 року. Польські утиски спричинили масовий протест [2, с. 38].

Боротьба з опозицією всередині Польщі також збіглася із Великою

Депресією. Цей період ознаменувався боротьбою із внутрішньою опозицією, консолідацією режиму «санації» всередині польського суспільства.

Рішення про утихомирення Галичини було прийняте 1 вересня 1930 року, після консультацій голови держави Пілсудського з міністром внутрішніх справ Славоєм Складовським.

Перші каральні акції розпочалися 16 вересня 1930 року і тривали до 30 листопада 1930 року і охоплювали 450 населених пунктів у 16 районах Галичини.

Пацифікація з участю поліції загалом охопила 325 населених пунктів в 15 повітах, а з участю війська — 168 місцевостей у 14 повітах; загалом проведено 5195 обшуків, «умиротворено» близько 450 сіл з 3500. Була встановлена винагорода від 2000 до 5000 тис. злотих за викриття саботажу.

Особлива увага каральних загонів — українські установи, школи, осередки «Просвіти». Як наслідок, в Західній Україні кількість українських шкіл зменшилася з 3662 до 144. Було накладено заборону та обмеження на товариства «Сокіл», «Січ» та «Пласт».

Польська політика втручалася і в церковні справи, особливо у містах, де поширена була православна церква. До 1938 року близько 150 православних церков були закриті, а церковні землі конфісковані. Натомість будували польські костели.

Під час «ревізій» вилучено велику кількість холодної та вогнепальної зброї тільки в жовтні було конфіковано 1100 карабінів, 30 кинджалів, 19 малокаліберних гвинтівок, 372 револьвери, 293 багнети, 223 мисливські рушниці, 38 шабель і 12 кастетів.

За українськими даними зазнали побоїв 1357 людей, серед них 93 школярів (починаючи навіть з 8 років), понад 40 жінок були згвалтовані, загинуло 13

чоловік. Під час акції було арештовано 1739 чоловік, переважно студентів та учнів шкіл [1, с. 112].

У системі виконавчих органів державної влади керівні посади займали виключно поляки, а в законодавчих органах польської влади (сейм і сенат) участь українців ускладнювала нова конституція Польщі від 1935 р.

Поразка військова та політична не припинила боротьби. Її провадила утворена з колишніх українських офіцерів підпільна Українська військова організація (УВО). І якщо поодинокі атентати й пропагандистські акції УВО охоплювали невеликі групи людей, то до саботажних кампаній долучилися вже сотні, а то й тисячі українців.

Найбільш радикально налаштована проти Польщі молодь, здебільшого представники новоспеченої Організації Український Націоналістів (ОУН), вдалися до масових акцій саботажу проти польських державних установ та приватних маєтків. Терор ОУН був спрямований не тільки проти зовнішнього, але й проти внутрішнього ворога. Всього націоналістичне підпілля провело 63 замаху.

Акції саботажу проявлялися у перерізаних телефонних та телеграфних ліній, створення перешкод на залізницях, підпалах будинків та майна польської меншини [2, с. 106].

За даними польської преси, тільки на кінець літа 1930 року було спалено 62 житлових будинків, 87 stodol, 78 господарських споруд та 112 скірт збіжжя і сіна. Підпали були найбільш розповсюдженою формою саботажу — в серпні-вересні вони склали 83 % від всіх актів «саботажної акції».

Тільки за підозру у приналежності до ОУН українця могли ув'язнити до 5-ти років. 1934 року польська поліція заарештувала декількох провідних діячів

ОУН, у тому числі Степана Бандеру і протримала їх в ув'язненні до початку Другої світової війни.

ОУН підтримувала тісний зв'язок з американською еміграцією, мобілізуючи її до активної кампанії протесту.

Американська діаспора справді набула великого розмаху. Перед польським посольством у Вашингтоні відбулася демонстрація, під час якої учасники роздавали перехожим листівки з протестами проти польського терору.

Завдяки зусиллям українських пресових бюро справа пацифікації широко висвітлювалася на шпальтах західної преси. За українськими даними, тільки в жовтні-грудні 1930 року англomовна (британська, канадська та американська) преса присвятила різним аспектам українського питання близько 160 статей, німецька (Німеччина, Австрія) – близько 400.

3 листопада 1930 року депутати від Робітничої партії Великої Британії порушили справу пацифікації на засіданні Палати громад, закликаючи уряд ужити заходів для захисту меншин у Польщі й наголошуючи, що Британія як один із творців Версальської системи має невідкладну відповідальність гарантувати права меншин [1, с. 179].

Пацифікація Галичини набула розголосу в Радянській Україні. 25 лютого 1931 року на XII Всеукраїнському з'їзді рад у Харкові з осудженням «погромів і терору», що їх організувала «польська буржуазія», виступив голова РНК УСРР Влас Чубар, а також Панас Любченко, Василь Порайко, Микола Скрипник.

Таким чином, в перспективі ця акція дала протилежний результат – сильний поштовх до подальшого зростання серед українців національної самосвідомості, надзвичайного посилення ворожості до польської держави і поляків зокрема, та до радикального загострення українсько-польських відносин на цих окупованих

землях. Ці настрої відгукнулися в подіях Волинської трагедії через кілька років, під час німецької окупації Західної України.

Пацифікація стала наслідком придушення в зародку прагнення українців до волі.

Список використаних джерел

1. Гальчак Б. Дрозд Р. Історія українців у Польщі в 1921–1989 роках / Гальчак Богдан, Дрозд Роман, Мусієнко Ірина; пер. з пол. Мусієнко І. 3-тє вид., випр., допов. – Харків: Золоті сторінки, 2013. – 272 с.
2. Скакун Роман. «Пацифікація»: Польські репресії 1930 року Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2012. – 172 с.

УДК 341.645.5

Борух Орест, студент I курсу спеціальності «Правознавство» науковий керівник: Рудик М. С.

ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ МІЖНАРОДНИМИ СУДОВИМИ УСТАНОВАМИ

Дослідження проблеми правових механізмів захисту прав і свобод людини міжнародними судовими установами перебувало й досі перебуває в колі наукової уваги, як учених-правників, так і юристів-практиків. Метою даного дослідження є реферативний огляд висловлених у науці поглядів на існуючі у світі установи та механізми забезпечення судової практики захисту прав і свобод людини та оцінки їх ефективності з урахуванням положень оновленого міжнародного законодавства.

Сьогодні Україна відчула на собі усі негативні прояви військової агресії іноземної держави. Першочерговим завданням для нашої держави, яке слід невідкладно вирішити, є пошук шляхів захисту інтересів гарантованих міжнародними зобов'язаннями країни, за допомогою системного аналізу та формулювання чітко визначеної стратегії з даного питання.

Проблема захисту прав і свобод стосується не лише України, яка перебуває у стані війни, але й держав з високим соціальним, економічним та політичним

рівнем. Зважаючи на те, що навіть у найбільш розвинутих країнах мають місце проблеми реалізації невідчужуваних прав та проблеми права на судовий захист, виникла гостра потреба дослідити установи та механізми захисту прав, свобод та інтересів суспільства або окремих громадян.

Міжнародна спільнота сьогодні вкрай стурбована станом реалізації захисту прав і свобод людини міжнародними судовими установами. XX та XXI століття відзначилися численними кодифікаціями міжнародного договірної законодавства, ознаменувалися створенням міжнародних інтегрованих судових установ та визначенням єдиних позицій у сфері захисту прав та інтересів держав й індивідів.

Дане дослідження, окрім того, покликане з'ясувати компетенцію таких установ в галузі захисту прав людини. Адже, закріплення декларативних норм, які визначають права людини – це лише перший крок на шляху їх реалізації. Довершеність існує лише тоді, коли діють реальні інститути та механізми реалізації.

Сьогодні у світі діє низка міжнародних правозахисних установ. Однією із таких установ є Міжнародний суд Організації Об'єднаних Націй, (26 червня 1945 р.), компетенція якого визначається Главою II Статуту цієї Організації. До відання Суду відносяться усі справи, які передаються йому сторонами, і всі питання, спеціально передбачені Статутом Об'єднаних Націй або чинними договорами і конвенціями.

Суб'єктами звернення до цього суду є держави, як суб'єкти міжнародного права, а підставою такого звернення є лише порушення норм міжнародного договірної права.

Ще однією установою, яка захищає права і свободи громадян є Міжнародний Кримінальний Суд створений у 1998 році. Його компетенція поширюється на фізичних осіб – злочинців, які вчинили тяжкі міжнародні злочини. Предметна юрисдикція суду визначається статтею 5 Римського Статуту. Відповідно до цього Статуту Суд має юрисдикцію стосовно таких злочинів:

- а) злочин геноциду;
- б) злочини проти людяності;
- в) воєнні злочини;
- г) злочин агресії.

Звідси випливає, що предметна юстиція Суду в кримінальному контексті, у порівнянні з національними кримінальними судовими органами, є доволі, обмеженою.

Багато держав не визнають юрисдикцію МКС через причини, що глави цих держав можуть стати в майбутньому фігурантами кримінальних справ у МКС.

Ще однією судовою установою, діяльність і функції якої досліджувалися, є Європейський Суд з прав людини.

Після перемоги над гітлерівською Німеччиною, щоб не допустити брутальних і масових порушень прав людини, як це було в роки війни, європейські країни підписали Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, поза

сумнівом, її можна вважати найважливішим документом Ради Європи в галузі прав людини. Конвенція закріпила у своїх нормах стандарти прав і свобод людини, які були проголошені у Загальній декларації прав людини (1948 р.), та запровадили механізми їх реалізації. Крім того, цей документ був пошуком єднання європейських народів на підґрунті ствердження цінностей, на яких будувались відносини між громадянами та різними інститутами влади. Але визнання прав, ще не є гарантією їх дотримання. Європейський Суд з прав людини є установою, що забезпечує дотримання і відновлення порушених прав.

Завданням Європейського Суду з прав людини є забезпечення дотримання Високими Договірними Сторонами їхніх зобов'язань за Конвенцією та протоколами до неї. Ця норма реалізується через Рішення Європейського Суду. Варто зазначити, що найбільший відсоток звернень в ЄСПЛ за захистом порушених, невизнаних чи оспорюваних прав є скарги громадян України. На жаль, не знайшовши захисту у своїй країні, громадяни України масово звертаються до цього Суду. Сьогодні Україна стала «одним із лідерів» за кількістю заяв, що надходять до суду. Наша держава входить до першої п'ятірки країн, після Туреччини, Італії, Росії та Румунії, стосовно яких судом ухвалено найбільше рішень по суті. Цей факт засвідчує ефективність даної судової установи в питанні захисту і гарантування прав людей.

Територіальна юрисдикція суду поширюється лише на територію держав, які є учасниками вищезазначеної Конвенції.

Отже, дослідивши функції вищенаведених установ, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день існує розгалужена система установ, функціональним призначенням, яких є захист прав людини. Сучасна міжнародна

система суддів закріплює широкі запорукою успіху кожної держави виступає можливості для кожної людини або стабільність і реальна гарантованість держави, для захисту їхніх інтересів, адже дотримання прав громадян.

Список використаних джерел

1. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
2. Римський статут міжнародного кримінального суду від 17.07.1998 року. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_588.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Україна – антилідер за скаргами до ЄСПЛ, її частка зростає. Європейська правда. Процитовано 2017-01-26.

УДК 94(477.44+430) С76

Лобас Віталій, студент III курсу спеціальності «Фінанси і кредит», науковий керівник: Городиська Н. І.

СТАВКА АДОЛЬФА ГІТЛЕРА «ВЕРВОЛЬФ» (WENRWOLF): ТАЄМНИЦІ МИНУЛОГО НА ТЛІ СЬОГОДЕННЯ

Актуальність і проблематика даної теми полягає в тому, що сьогодні ми зустрілися з нетиповою у наш час проблемою – проблемою війни, хоча багато таємниць минулих війн ми ще не дізналися.

Друга світова війна - рубіжна й найжорстокіша подія в історії сучасного світу. Вогняний смерч пронісся над величезними територіями Європи, Азії й Африки, охопив простори всіх океанів.

Уже більше ніж півстоліття відділяє нас із того часу, коли людство відсвяткувало велику перемогу над фашизмом і милітаризмом. За ці роки світова історіографія Другої світової війни нагромадила багато тисяч книг, статей, документальних публікацій, мемуарів. Віддаючи належне багатьом із цих праць, слід підкреслити, що в сучасних умовах все-таки виникає бажання, навіть необхідність, дещо по-новому підійти до висвітлення окремих подій історії Другої

світової війни та таємниць, пов'язаних з нею.

Не оминула Друга світова війна і Україну. Гітлер і його поплічники, розв'язавши війну, скуштували від її кривавих плодів у повній мірі. Один з головних організаторів масового винищення військовополонених і мирного населення на окупованій території, на Нюрнберзькому процесі визнаний головним військовим злочинцем.

Під час війни за наказом А. Гітлера були утворені офіційні штаб-квартири (ставки), так називалися спеціально обладнані пункти, з яких Адольф Гітлер зі своїм штабом керував військовими операціями.

Найвідомішими з них були Адлерхорст, Фельзеннест, Фюрербункер (В Німеччині), Анлаге Зюд, Вольфшанце (В Польщі), Вассербург (В Росії) та Вервольф в Україні, неподалік села Коло-Михайлівка, що під Вінницею. Назва ставки

змінювалася тричі: поки будували – «Eichenhain» («дубовий гай»), потім – «Werwolf» («перевертень»), пізніше «Wehrwolf» («озброєний вовк» або «вовк-захисник») [1, с. 137].

Існують версії вибору місця під Вінницею: одні вважають, що місце було рекомендовано Гітлеру його «придворними» астрологами, з якими він мав звичай погоджувати свої рішення. Фахівці Берлінського інституту окультних наук дійшли висновку, що місце під Вінницею знаходиться в зоні негативних енергій землі, тому ставка стане їх накопичувачем, а це допоможе фюреру придушити волю людей на великих відстанях.

Інші вважають, що ідея будівництва ставки під Вінницею належить майбутньому поплічнику Гітлера – Герінгу, який ще в 1918 році, будучи військовим льотчиком, під час першої окупації України особисто вивчив Поділля.

Будівництво ставки просувалось досить швидко. В німецькому донесенні від 10 квітня 1942 р. повідомлялося про майже повне завершення багатьох робіт. У той час на будівництві були задіяні 4086 робітників, в тому числі 991 громадянин Німеччини, 1495 іноземців, приблизно 500 солдатів будівельних батальйонів, близько 1100 військовополонених. Всі військовополонені (за деякими даними 14 тис.) були знищені на місці будівництва, і лежать у братській могилі в с. Коло-Михайлівка.

З метою посилення безпеки території ставки протягнуто більше 6 км дротяної сітки і понад 12 км міцних загороджень із колючого дроту (так звана «фландрська огорожа»). Для маскування споруд завезено і висаджено біля 800 дерев, кілька тисяч кущів, покрито дерном майже 12 тис. м² землі. Також побудовано кілька кілометрів шосе і пішохідних доріжок. Між Берліном і Вінницею встановлено пряме щоденне

залізничне і повітряне сполучення. Поїзд Гітлера заїжджав у саму ставку (бункер).

Навколишні поля охоронялися численними пересувними патрулями. З півдня, на вигоні, був розміщений невеликий аеродром для літаків зв'язку. З повітря ставку охороняли батареї зенітних гармат, а також винищувачі з Калинівського аеродрому. Ставка мала телефонний зв'язок із Берліном, Вінницею, ставкою Г. Герінга, аеродромом у Калинівці тощо. У центральній зоні розміщувались: будинок А. Гітлера з бомбосховищем, будинок М. Бормана, загальний бункер, будинки служби безпеки, генералів, керівників збройних сил, персональних ад'ютантів, секретарок, преси, слуг; лазня і перукарня, вузол зв'язку, готель, казино, басейн.

За розповідями першого військового коменданта визволеної Вінниці: «бункер вдавав із себе 7-поверхову підземну будівлю, що стоїть на граніті. До третього зверху поверху підходила залізнична гілка, по якій ходив потяг фюрера, а двері вагонів відчинялися прямо в бункер. П'ятий зверху поверх займали апартаменти фюрера. Нижче – системи життєзабезпечення. В'язні у ставці були змушені працювати день за днем. Їх навіть не потрібно було розстрілювати, бо вони помирили від тяжкої праці та голоду...» [3, с. 10].

Оборону ставки здійснювала спеціальна військова частина дивізії «Велика Німеччина» – батальйон супроводу фюрера. Охорона перевіряла документи усіх осіб (включаючи й німців), які проходили чи проїздили повз ставку. Суворій перевірці підлягали усі незалежно від звання.

Як свідчать німецькі документи та історики, Гітлер перебував у ставці, з перервами, майже чотири місяці.

Вперше він прибув сюди 16 липня 1942 р. для того, щоб бути «ближче» до своїх військ, які 28 червня розпочали великий

літній наступ на Сталінград і Кавказ (операція мала назву спочатку «Блау», а потім «Брауншвейг».

Вдруге Гітлер побував у «Вервольфі» в лютому-березні 1943 р., де прийняв рішення провести велику операцію проти угруповання радянських військ у районі Курська. Існують версії, що Гітлер таємно відвідав ставку ще раз, тобто побував у ній тричі.

Доля «Вервольфу» вирішилась у ставці «Вольфшанце» – 28 грудня 1943 р. всі споруди «Вервольфу» були підірвані та спалені. Всі люди, що там були мертві, спалені заживо.

Існує безліч легенд і міфів «Вервольфу». Є відомості, що агенти та охоронці з оточення фюрера в своїх донесеннях описували високих мавпоподібних істот, з якими фюрер періодично зустрічався в підземеллі. Ці свідчення настільки фантастичні, що навіть не беруться до уваги, хоча не секрет, що Гітлер був захоплений магією і намагався увійти в контакт з потойбічними силами.

У 1989 році, напередодні розвалу СРСР, про «Вервольф» раптово згадали в Москві, і у Вінницю була направлена група, яка почала пошукові роботи згідно з програмою «ГЕРМЕС». І раptom поповзли чутки про те, що ставку чіпати не можна, мовляв, замінована і радіоактивна. Тут же у програми різко закінчилися кошти, роботи були згорнуті, і москвичі поїхали назавжди. Незабаром СРСР припинив своє існування, роздробився на незалежні держави. На цьому історія розкопок «Вервольфа» закінчилась.

Тільки одне приміщення не було відкрито при огляді ставки радянськими спецслужбами, воно не зазначено на плані і не має аналогів в інших ставках Гітлера. Це так зване приміщення № 3. Що там? Скарби рейху? Якась зброя, скарби зниклої Бурштинової кімнати і коштовності,

награбовані гітлерівцями? Досі це залишається загадкою [2, с. 245].

Багато хто дотримується думки, що кордони «Вервольфа» не обмежуються стрижавською галявиною, а простягаються далеко за її межі.

Сьогодні неподалік від території ставки «Вервольф» застигли сучасні «новоукраїнські» котеджі. Вони підозріло порожні. Ходять чутки, що жити в цих будинках неможливо. Деякі місцеві жителі стверджують, що ночами тут чути несамовитий вовче виття, хоча ніяких вовків в окрузі ніхто і ніколи не бачив.

Дорога, побудована німцями, досі відносно ціла, а навпроти території ставки – пам'ятник поставлений в пам'ять 14 тисяч людей, убитих фашистами.

Гітлерівські руїни рано чи пізно будуть стерті з лиця землі самим часом, а поки що вони - страшне нагадування всім нам про те, чого ніколи не повинно повторитися, і ніколи не можна допустити - нагадування про фашизм.

У 1992 році болгарська провидиця Ванга сказала: «Вервольф» – місто мертвих. Бійтеся його потривожити!» І повідала про те, що у разі розтину підземелля на землю обрушиться невідома досі людству хвороба.

А за словами астролога Павла Глоби, Вінниця має два полюси енергетики: добрий - садиба Пирогова, а злий - ставка Гітлера. Торкнувшись одного з них, можна порушити енергетичний баланс і довести місто до природних катаклізмів.

Таким чином, польова ставка Гітлера «Вервольф» – одне з найзагадковіших місць в Україні часів Другої світової війни. Навколо неї існує безліч міфів і легенд, історики зосередили свою увагу на дослідженні цього таємничого об'єкту. Проте складність дослідження «Вервольфу» полягає в тому, що не збереглося жодних документів щодо його будівництва, планування бункерів, долі

радянських військовополонених, які працювали на важких будівельних роботах.

Нині ставка є досить унікальним і цікавим об'єктом. Дослідникам вдалося відновити точні розміри території ставки та її окремих зон. Крім того, було виявлено місцезнаходження центрального в'їзду,

котельні, електростанції, водокачки, очисних споруд, плацу та КПП. Але багато таємниць залишилося. Навколо ставки і досі точиться чимало пересудів, висловлюються нові гіпотези, пов'язані з нею.

Список використаних джерел

1. Безкоровайний А. Л. Безвісти не пропали. – Вінниця. – 2005р. – 212 с.
2. Гальчак С. Д. Визволення Вінниччини від нацистських загарбників. – Вінниця. – 2005р. – 416 с.
3. Шафранський Є. Г. Вісім таємниць – вісім поверхів «Вервольфа». // Хочу все знати. – 2003р. – 9 липня. С. 6-11.

УДК 94(477.81)

Маланчук Максим, студент I курсу спеціальності «Обслуговування програмних систем і комплексів», науковий керівник: Лубкович Н. З.

ДМИТРО КЛЯЧКІВСЬКИЙ – «КЛИМ САВУР» У НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОМУ РУСІ УКРАЇНИ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Проблема національно-визвольної боротьби українського народу є однією з ключових у вітчизняній історіографії. Ця обставина була зумовлена прагненням українців відновити власну державність і забезпечити національне відродження на землях, що перебували у складі інших держав.

Одним з найяскравіших проявів боротьби за національне визволення України в роки Другої світової війни став збройний супротив Організації Українських Націоналістів та Української Повстанської Армії.

Боротьба ОУН та УПА, що переважно діяли на західноукраїнських землях та оцінка подій, пов'язаних із ними, в останні роки стають щоразу актуальнішими, а ключові постаті цієї боротьби є доволі суперечливими у суспільній свідомості українців.

Одним із визначних очільників національно-визвольного руху у роки війни був командир УПА-Північ Дмитро Клячківський – «Клим Савур».

Народився Дмитро Клячківський 4 листопада 1911 року у м. Збараж на Тернопільщині. Дитячі та юнацькі роки його пройшли на Івано-Франківщині, де закінчив початкову школу та гімназію, пізніше – студент юридичного факультету Львівського університету [1, с. 6].

30-ті рр. відзначились у житті Дмитра активною участю в українському молодіжному русі. Клячківський був членом проводу Збараської організації спортивного товариства “Сокіл”, що перебувало під сильним впливом підпілля ОУН [2, с. 480].

Протягом 1934 – 1935 рр. служив старшим стрільцем у польській армії. Одночасно з 1935-го до 1938 року

працював продавцем крамниці «Народної торгівлі» міста Збаража.

У жовтні 1937 р. був заарештований польською поліцією, за підозрою в належності до ОУН, деякий час перебував в ув'язненні [3, с. 763].

В 1940 році Дмитро став провідником юнацтва Станіславського обласного проводу ОУН(б) з подачі Олександра Луцького.

У вересні 1941 р. Заступник Степана Бендери – Микола Лебедь – вирішив відрядити на Волинь людину, яка могла б очолити роботу місцевого підпілля, залучити до лав організації нові кадри і реорганізувати основні напрями роботи.

Перебуваючи на посаді керівника крайового проводу ОУН Дмитро Клячківський-«Охрім» основну увагу приділяв підготовці кадрів національно-визвольного руху. Дбав про розширення і зміцнення роботи ОУН на Волині, залучення нових членів, про посилення військової роботи, про проведення підстаршинського вишколу, про підготовку кандидатур для роботи на командних посадах у штабі військової округи, яка мала діяти паралельно з організаційною у зв'язку з початком боротьби на два фронти проти Німеччини та СРСР [4, с. 131-133].

Долучився Клим Савур і до створення УПА. Дбаючи, щоб УПА перетворилася на справжню силу, яка б спиралася на підтримку населення, Клячківський запровадив сувору дисциплінарну та військово-правову практику. Його розпорядженням від 15 травня 1943 року була встановлена «найвища кара військового часу – смерть» за співробітництво з ворогом, саботаж і диверсії проти УПА, шпигунство, вбивства, дезертирство, крадіжки військового та особистого майна, збройні пограбування тощо [5, с. 98].

На території ПЗУЗ Клячківський та його помічники створили систему

військової організації та військово-адміністративного врядування. Край поділявся на чотири оперативно-територіальні формування – військові округи (ВО), де базувалися відповідні з'єднання УПА з прикріпленими до них тилowymi службами («Заграда», «Богун», «Турів», «Тютюнник»). Округи поділялися на військові надрайони, райони, підрайони, куші та станиці (окремі населені пункти).

Вищим органом військово-адміністративної влади слугувала Головна команда УПА під проводом Савура. До неї входили шеф військового штабу (заступник з військових справ), комендант запілля (з адміністративно-господарської роботи), шеф політичного штабу. Комендантові запілля підлягали референтури: організаційно-мобілізаційна, суспільно-політична, служба безпеки, господарча, зв'язку, Українського Червоного Хреста, місцеве самоврядування. Політичний штаб керував політично-виховними відділами груп УПА [6, с. 97-98].

Савур багато уваги приділяв розвідці та діяльності Служби безпеки, шефом якої певний час був сам. Побудову та завдання спецорганів визначала «Інструкція розвідчої та контррозвідчої служби». Робота розвідувальних підрозділів штабів та формувань різних рівнів спиралася на розгалужену агентурно-інформаційну мережу серед населення, яка здобувала відомості про радянських партизан, німців, польських націоналістів.

Нешадні умови безкомпромісного протистояння зробили з Савура жорстокого та твердого керівника. Він відповідальний за ескалацію україно-польської «волинської різанини» 1943 – 1944 рр., за накази про знищення радянських військовополонених, які втекли з німецького полону, за ініціювання фізичних «чисток» лав самої УПА – задля викорінення агентури противника та «непевних елементів» [7, с. 214].

Отже, в процесі політичної, організаційної та військової діяльності Д. Клячківському вдалося зосередити у своїх руках основні владні важелі повстанського руху на Волині, зайнявши посаду командира УПА-Північ. У ході діяльності в ОУН і УПА Дмитро Клячківський сприяв об'єднанню усіх українських повстанських центрів, підпорядкувавши їх Головному військовому штабові УПА на чолі з Р. Шухевичем. З його ініціативи було вдосконалено організаційну структуру УПА-Північ.

Своєю невтомною працею, кипучою енергією, властивими йому організаторськими здібностями за короткий проміжок часу Клим Савур добився створення потужних збройних сил УПА. Повстанські загони під його керівництвом у жорстоких боях з німецькими і московськими загарбниками загартувались, зміцніли й зросли у силі так, що на теренах Полісся і Волині, хоч і на короткий час, зовсім прогнали окупантів та уможливили народові вільно жити і розвиватися.

Список використаних джерел

1. Марчук І. В. Командир УПА-Північ Дмитро Клячківський-«Клим Савур». – Рівне: видавець Олег Зень, 2009. – 168 с.
2. Тернопільський Енциклопедичний Словник. Тернопіль: ВАТ ТВПК «Збруч», 2005. – Т. 2. К – О. – 706 с.
3. Довідник з історії України. За заг. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – Київ: «Генеза», 2001. – 1136 с.
4. Крем'нчанка Н. Було в матері три сини. – Тернопіль, 1999. – С. 131-133.
5. Кентій А. Українська Повстанська Армія в 1942-1943 рр. – К., 1999. – С. 98.
6. Літопис УПА. – Торонто-Львів, 1997. – Т.27. – С. 97-98.
7. Літопис УПА. Нова серія. Мережа ОУН(б) і запілля УПА на території ВО «Заграва», «Турів», «Богун» (серпень 1942 – грудень 1943). Київ-Торонто, 2007. – Т.11. – С. 214.

УДК 349 (477)

Сідляр Андрій, студент II курсу спеціальності «Дизайн», науковий керівник: Біло О. Р.

ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО АГЕНСТВА ВВС)

Стаття присвячена характеристиці тенденцій відображення новин про Україну в провідних європейських державах у період 2014–2017 рр.

Ключові слова: державний імідж, інформаційний простір, міжнародні відносини.

Зарубіжні ЗМІ – це не тільки джерело інформації про ситуацію у певній країні,

але і виразник думки місцевого населення, дзеркало його сприйняття навколишнього світу. Аналіз матеріалів провідних міжнародних мас-медіа сприяє кращому розумінню змісту подій та чіткішому уявленню про імідж держав на міжнародній арені.

Проблеми іміджу України можна розглядати у двох аспектах: у кількісному –

те, як часто у зарубіжних ЗМІ з'являється інформація про Україну, та у якісному – про що йдеться в повідомленнях і, відповідно, яке уявлення про події в Україні зможуть сформувати іноземці.

Щоб зрозуміти, наскільки жителі західноєвропейських держав можуть бути обізнаними з новинами в Україні, варто порівняти частоту згадування у новинах BBC провідних європейських держав та України. Так, Україна згадується рідше, ніж Великобританія у 102 рази (що пояснюється першочерговим призначенням BBC), Франція у 7 разів, Німеччина у 4 рази, Італія у 3 рази. Новин про Росію приблизно у 4,5 разів більше, ніж про Україну [1]. Окремо проблема малої поінформованості про Україну обговорювалась на радіо BBC із залученням провідних експертів.

На думку Катерини Волчук старшого викладача кафедри українознавства Бірмінгемського університету, основною причиною цього є те, що впродовж тривалого періоду значна територія України належала російським державним утворенням [1].

Якісна сторона іміджу України характеризується позитивним та негативними компонентами. Негативний імідж створюють насамперед наступні проблеми: несправедливе здійснення правосуддя, корупція, расова та сексуальна дискримінація, лихварство, небезпека тероризму, недостатній рівень культури у посадових осіб, низький рівень піклування про бідних тощо. Позитивний імідж формують такі компоненти як патріотизм (боротьба за збереження рідної мови), волонтерство як поширене явище, науково-технічний потенціал серед молодого покоління, прагнення покращувати екологічні умови [2].

Таким чином, державний імідж України, відображений у матеріалах провідного новинного сайту The BBC News, складається з низки позитивних та негативних моментів, які визначають сприйняття іноземцями України та українців. Переважання негативної складової іміджу свідчить про наявність багатьох внутрішньополітичних проблем, які потребують невідкладного вирішення задля покращення державного іміджу України.

Список використаних джерел

1. Ukraine “One of Europe’s least known countries [Electronic resource] // BBC News. Mode of access: <http://news.bbc.co.uk/today/hi/today/newsid-9727000/9727013.stm>.
2. Ukraine country profile [Electronic resource] // BBC News. Mode of access: <http://www.bbc.com/news/world-europe-18018002>.

*Статкевич Ольга, студентка II курсу
спеціальності «Видавнича справа та редагування»
науковий керівник Сидор Н. В.*

ОЛЕНА КУЛЬЧИЦЬКА - МОДЕРНОВА ГАЛИЧАНКА, ЯКА «ВІДЧИНИЛА ДВЕРІ НАВСТІЖ У ЄВРОПУ»

Творчість Олени Кульчицької займає в українському мистецтві важливе місце. Вона є не лише першою жінкою-маляркою в Галичині, а й першим графіком на західноукраїнських землях: започаткувала мистецьку ілюстрацію й культурне оформлення книжки, а її офорти, акватинти, дереворити та лінорити були першими мистецькими творами в Галичині у цій техніці.

Олена Кульчицька народилася в місті Бережани на Тернопільщині. Батько – Лев Теодорович Кульчицький був радником суду, адвокатом, громадським діячем, членом багатьох товариств, першим директором «Народної каси» в Косово, мати – Марія Яківна Стебельська – домогосподаркою. Незабаром після народження Олени батька перевели в Львівську область, містечко Кам'янку Струмилову. Сім'я жила скромно, але мати, прекрасно шила, постійно балувала дочок обновками.

У своїх творах скульптурних, керамічних, килимарських, які збереглися до нашого часу, О.Кульчицька виразила власну індивідуальність, сміливість. Вона йшла на формотворчі та технологічні експерименти, демонструючи нові формально-пластичні знахідки, відроджуючи давні технології. Основною образно-художньою ознакою прикладних творів Кульчицької є прагнення передати власне бачення, розуміння естетики рідкісного небуденного матеріалу, сміливе впровадження особистих досягнень у досконало викінчений твір, бажання

максимально реалізувати себе як художника прикладного мистецтва.

Багатогранною була художня творчість Олени Кульчицької: живопис, станкова графіка, книжкова ілюстрація і декоративне мистецтво. Творчості Олени Львівни властиві яскраві індивідуальні риси, які в основі своїй поєднують кращі традиції українського професійного і народного мистецтва. Її твори, сповнені великою любов'ю до рідного краю, вражають чарівним ліризмом і щирістю художньої мови. В соковитих акварелях, офортах і акватинтах Кульчицької, насичених дивовижною грою сонця і прозорих тіней, у віртуозних дереворитах та ліногравюрах, немов у дзеркалі, знайшли своє відображення багатство душі і палкий темперамент художниці. Її численні гравюри й акварелі з успіхом експонувалися у Варшаві, Відні, Празі, Берліні, Римі, Торонто, Хельсінкі, Чикаго.

З 1938 року мисткиня працює в музеї ентографії у Львові, де вона виготовила сотні зразків національного одягу різних регіонів. Дивувала колег – на велелюдних церковних святах чи ярмарках могла безпомилково розпізнавати зодягнених у відповідні строї жінок – з того чи іншого вони краю, навіть із якого села. Таких ескізів є надзвичайно багато. Завдяки тому, що художниця багато подорожувала, їй вдалося зібрати зразки одягу з Лемківщини, Покуття, Гуцульщини та інших етнічних районів України.

Мисткиню називали «малярським Франком, який у домі української культури

заслоняє кожну шпарину». Чимала цінність малюнків Олени Кульчицької полягає і в тому, що на них зображені багаті прикраси одягу жінок із західних областей України. Головною прикрасою одягу в описаних комплексах є вишивка — найпоширеніший вид народної орнаменталії. Своїм колоритом та багатством орнаментальних мотивів народна вишивка одягу весь час привертала увагу художниці. У багатогранній мистецькій діяльності Олени Кульчицької чільне місце посідає її праця у галузі ілюстрування та оформлення книг, в тому числі дитячих. Вона була художником за покликанням й глибоко відчувала культуру, специфіку книжкової справи, своєрідність її законів і вимог.

З 1948-го року Кульчицька — професор кафедри книжкової графіки Українського поліграфічного інституту ім. Івана Федорова (Львів). 1967-го року їй було присуджено премію імені Т.Г.Шевченка. Підготовлений О.Л. Кульчицькою альбом малюнків національного одягу українців західних областей, в якому є 74 таблиці, що містять понад 100 малюнків, заслуговує на особливу увагу істориків, етнографів, мистецтвознавців, художників.

Після Першої світової війни цілі покоління дітей в Галичині виховувалися на серії народних казок, ілюстрованих таким зрозумілим, гранично простим, майже схематичним штриховим рисунком Кульчицької. Дітям дуже подобалися ілюстрації Олени Львівни до «Лиса Микити» І. Франка. Ілюстрації художниці до ювілейного видання «Тіней забутих предків» М. Коцюбинського — немов притишений музичний акомпанемент до мелодії цього безсмертного твору української літератури. І за багатство образотворчого матеріалу, за художню та етнографічну його достовірність О. Кульчицьку сміливо можна назвати співавтором повісті. Ілюстрації до повісті

«Тіні забутих предків» є кращими не лише у доробку О. Кульчицької, а й у мистецтві ілюстрування української книги взагалі.

Олена Львівна — автор серії прегарних, ніжних акварельних ілюстрацій до поеми «Слово про похід Ігоря» — овіяних подихом стилю давньої доби, інтуїтивно почерпнутим зі старовинного дружинного епосу, стародавніх мініатюр та незрівнянних творів станкового і монументального живопису минулого. Всього художниця створила понад півтори тисячі ілюстрацій і книжкових оздоб найрізноманітнішого характеру, а роль мистецтва української книги піднесла на новий, вищий щабель, підняла його професіоналізм, збагатила новими видами та жанрами.

На 75-му році життя художниця залишає роботу в інституті, однак працювати не перестає. Вісімдесяту річницю народження і п'ятидесятирічний ювілей своєї мистецької діяльності депутат Верховної Ради Української РСР Олена Кульчицька зустрічає на посаді старшого наукового працівника Українського державного музею етнографії та художнього промислу АН УРСР у Львові.

Померла 8 березня 1967 в Львові, через кілька днів після присудження їй Шевченківської премії. Увесь свій мистецький доробок заповіла державі.

Успіхи Кульчицької зв'язані з тим, що вона завжди була справжньою дочкою свого народу — передовою людиною своєї епохи. Вона в однаковій мірі зуміла зрозуміти прагнення й інтереси найширших трудових мас українського народу і відчувати революційний дух епохи. Тому Олена Кульчицька стала художником-громадянином, а її творчість — синтезом життєвих і мистецьких прагнень передових верств сучасного їй суспільства. Проїняті демократизмом і глибокими гуманістичними ідеями, її твори понині актуальними і збуджують живе

зацікавлення радянської громадськості. В прогресивний художник, один з чільних історію української мистецької культури діячів західноукраїнського мистецтва Олена Кульчицька входить, як першої половини ХХ ст.

Список використаної літератури та джерел

1. Народна художниця [Текст] : до 140-річчя від дня народження О. Л. Кульчицької (1877-1967) // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2017. – № 3. – С. 80-94.
2. Олена Кульчицька (1877–1967) – живописець, графік [Текст] // Визначні постаті Тернопілля: біогр. збірник / уклад. : О. Бенг, В. Троян. – Київ, 2003. – С. 107–108.
3. Попович Ж. Святий Валентин коханням геніїв обділив [Текст] : [кохання Олени Кульчицької до Йосипа Маковея] / Ж. Попович // Номер один. – 2012. – 15 лютого – С. 15.

СЕКЦІЯ ФІНАНСІВ

ТА ЗАГАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

УДК 334.7

*Білорус Христина, студентка III курсу
спеціальності «Моделювання та конструювання
промислових виробів»,
науковий керівник к.е.н. Сівчук І.П.*

ПІДПРИЄМСТВО І ЙОГО ФУНКЦІЇ. ВИДИ ПІДПРИЄМСТВ

Основою виробничо-господарської ланки національної економіки є підприємство. Підприємство – це самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом державної влади або органом місцевого самоврядування (або іншими суб'єктами) для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торгівельної та іншої господарської діяльності.

Економічна сутність підприємства полягає в тому, що воно має на меті одержання прибутку; його діяльність спрямована на отримання прибутку після реалізації товару; об'єктивними умовами його існування є безперервний, постійно повторюваний процес виробництва, тобто відтворення. Чинниками виробництва є робоча сила і виробничі фонди.

Як економічне явище, підприємство характеризується певною сукупністю продуктивних сил і виробничих відносин. По-перше, воно має певну кількість засобів виробництва і робітників, що дає можливість виконувати закінчену серію операцій і здійснювати випуск продукції. Підприємство також характеризується певною організацією виробничого процесу, спрямованого на досягнення економічної ефективності.

По-друге, підприємство - це певна підсистема виробничих відносин. Засоби

виробництва можуть бути в різних формах власності: різних видів приватної та державній. Відносини власності на рівні підприємства реалізуються безпосередньо через працю та управління.

До основних функцій підприємства належать: виробництво продукції визначеної кількості та високої якості; реалізація продукції споживачу; матеріально-технічне забезпечення підприємства; управління персоналом і організація праці; зниження витрат і здешевлення продукції; сплата податків та інші платежі.

Головним напрямком політики ринкової трансформації економіки України є створення умов становлення та розвитку національного підприємства, у першу чергу малого і середнього бізнесу. Його місце і роль у структурі ринкової економіки визначаються тим, що цей бізнес становить основу дрібного виробництва. Він відіграє важливу роль у процесі формування ринкової конкуренції рівноваги цін, забезпечення зайнятості населення. Як особливий сектор ринкової економіки мале і середнє підприємство здійснює швидку окупність витрат, широку свободу ринкового вибору, забезпечує насичення ринку товарами, послугами та додатковими робочими місцями, сприяє послабленню монополізму в економіці тощо.

Сьогодні в Україні з різних засобів мотивації праці застосовують тільки її окремі елементи, ця обставина підкреслює необхідність створення цілісної системи мотивації праці персоналу, орієнтованої на розвиток та оптимальне використання трудового потенціалу працівників та високу результативність діяльності підприємства в цілому. Тому вирішення цього завдання є науковою проблемою, розв'язання якої потребує удосконалення науково-теоретичного й методичного забезпечення. Вважаємо, що незавершеність обраного напрямку наукового дослідження зумовлює необхідність побудови та удосконалення цілісної системи мотивації праці

персоналу і розроблення способів її оцінювання й подальшого розвитку.

Отже, у сучасному світі підприємство повинно використовувати поряд з матеріальною мотивацією нематеріальні методи активізації працівника щодо прояву його трудового потенціалу. Для повноцінного використання наявного та прогресивного розвитку потенціалу працівника підприємству недостатньо традиційних економічних методів. Глибоке комплексне вивчення проблем трудової мотивації можливе тільки при поєднанні здобутків економіки, психології, соціології та інших наук.

Список використаних джерел:

1. Багрова І.В. Нормування праці: Навчальний посібник / І.В. Багрова – К.: Центр навчальної літератури, 2013.
2. Баланда А. Л. Державна політика впливу на ринок праці як системний процес у конкурентній економіці / А. Л. Баланда // Демографія та соціальна економіка. - 2014.
3. Воронько О. А. Керівні кадри: державна політика та система управління: Навч. посібник / О.А. Воронько – К. : Видавництво УАДУ, 2012.
4. Дзюба, С. Г. Нормування праці в вітчизняній і міжнародній економіці: навч. посіб. / С. Г. Дзюба, І. Ю. Гайдай. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток ЛТД», 2014.

УДК 336.13 (477)

Дишкант Анастасія, студентка II курсу спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування» науковий керівник Вавричук О.С.

БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Питання децентралізації влади завжди були актуальні в науці та практиці державотворення нашої держави ще з моменту проголошення незалежності України. Ці питання загострились у 2014 році. З 2010 р. в Україні фактично існувала суперпрезидентська республіка, за якої була встановлена жорстка централізація повноважень та ресурсів у вертикалі органів виконавчої влади. За цих умов

значно була обмежена роль Кабінету Міністрів України, як вищого органу в системі виконавчої влади, Верховна Рада опинилась у стані, за якого виникла загроза існуванню парламентаризму в Україні, небачених масштабів набула корупція. Внутрішньополітичний розвиток держави та зовнішня ситуація навколо України загострили питання децентралізації влади –

передачу повноважень та ресурсів на нижчі рівні публічного управління.

Раніше проблемою децентралізації державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні вже займалися відомі вчені, такі як О. Батанов, Н. Бикадорова, В. Борденюк, Я. Брюкнер, М. Їжа, В. Кампо, А. Матвієнко, П. Трачук та ін. Проте через тісний зв'язок мало хто досліджує ефективну реалізацію місцевого самоврядування у розриві від державної влади. Тому це питання потребує свого висвітлення та вирішення в умовах сьогодення.

Мета наукової статті – охарактеризувати процес бюджетної децентралізації та з'ясувати напрями зміцнення місцевого самоврядування на сучасному етапі здійснення реформи, детальне дослідження надходження коштів в органи місцевого самоврядування.

Провідна ідея децентралізації полягає в передачі органам місцевого самоврядування компетенції для розв'язання питань, пов'язаних із місцевими потребами. Місцеві інтереси набагато краще можуть бути оцінені на місцях, ніж центральною владою, яка задовольняє останні за вищу ціну, ніж при забезпеченні їх місцевою владою.

Уряд Володимира Гройсмана визначив підтримку реформи децентралізації в Україні одним з пріоритетних завдань, що сприятиме розвитку місцевого самоуправління і економічного розвитку країни в цілому. Очікується, що 2018 рік стане ключовим у питанні формування базового рівня місцевого самоврядування: до кінця року більшість існуючих малочисельних місцевих рад можуть об'єднатися, а отже, стати спроможними перебрати на себе більшість повноважень, належним чином використовувати ресурси і нести відповідальність за свої дії чи бездіяльність перед людьми та державою. Це створить стійке підґрунтя для наступних

кроків реформи місцевого самоврядування, а також сприятиме прискоренню реформ у сфері охорони здоров'я, освіти, соціальних послуг, енергоефективності та інших секторах.

Бюджетна децентралізація – це процес передачі повноважень управління доходами та видатками з метою збільшення ефективності реалізації даних повноважень та ретельніше управління бюджетними коштами громад.

Під бюджетною децентралізацією слід розуміти будь-які види мобілізації фінансових ресурсів у бюджетах органів місцевого самоврядування. Крім визначеного його змісту, слід розглядати її як спосіб виміру величини переходу національної економіки від адміністративно-командної до ринкової і яка є доцільною за умови досягнення розумного оптимуму між формуванням доходів місцевих бюджетів та фінансуванням делегованих повноважень.

Аналізуючи фінансову політику України за роки незалежності, не можна не помітити її спрямування до бюджетної децентралізації. Це закріплено в Конституції України та при підписанні Європейської хартії про місцеве самоврядування. Останнім часом усі країни, що розвиваються, та країни з перехідною економікою втілюють власну політику в напрямі бюджетної децентралізації з метою зміни співвідношення міри впливу центральних органів державної влади та органів місцевого самоврядування на макроекономічну ситуацію.

Бюджетна децентралізація зумовлена прагненням центральних органів влади поліпшити систему управління державою. Центральний уряд намагається обмежити свою діяльність стратегічними функціями управління, а також загальнодержавними функціями, які важко диференціювати щодо потреб конкретного громадянина,

який мешкає на конкретній території. Відповідно, центральний уряд намагається “звільнити” себе від функцій, суть яких полягає у наданні послуг населенню і які вимагають урахування особливостей потреб у цих послугах громадян залежно від їхніх місць проживання, етнічної належності, традицій.

У 2015 р. спостерігалось погіршення показників бюджетної децентралізації як за доходами, так і за видатками. Коефіцієнт децентралізації видатків зменшився до 40,7% порівняно з 42,8% у середньому за 2010–2014 р., а модифікований коефіцієнт децентралізації видатків – до 44,1%, порівняно з 44,3% у попередні роки, хоча на фінансування з місцевих бюджетів додатково було передано 638 об'єктів та заходів освіти, культури, охорони здоров'я та фізичної культури і спорту. Незважаючи на розширення переліку податків, що зараховуються до місцевих бюджетів, коефіцієнт децентралізації податкових надходжень дорівнював 19,4%, тоді як у середньому за 2010–2014 рр. – 24,8%. У місцевих бюджетах України у 2015 р. основна частина доходів припадала на субвенції з державного бюджету, тобто кошти, що надаються на певну мету та мають використовуватися у порядку, визначеному органом влади, який прийняв рішення про їх надання. Отже, коефіцієнт фінансової залежності місцевих бюджетів

збільшився до 56,6%, тоді як у середньому за 2010–2014 рр. становив 25,7%. Обсяг субвенцій (як частка ВВП) збільшився більш ніж у 2 рази – до 8,4% у 2015 р. порівняно із 3,8% ВВП у середньому за 2010–2014 рр.

Існуюче законодавство та проведені реформи малим чином торкнулися бюджету органів місцевого самоврядування. Згідно з Бюджетним кодексом України та Законом України “Про врегулювання міжбюджетних відносин між районними бюджетами та бюджетами міст районного значення, сіл, селищ та їхніх об'єднань”, трансферти з державного бюджету плануються лише до районного бюджету з розрахунку на бюджет району, тобто включаючи і сільські та селищні бюджети. Отже, ці бюджетні ресурси практично розподіляє районна державна адміністрація і затверджує районна рада.

Послаблення центральної влади і водночас зростання ролі місцевих органів управління у країнах, що розвиваються, та в країнах з перехідною економікою є характерною ознакою останнього десятиріччя ХХ ст. Разом з тим докази того факту, що бюджетна децентралізація у цих країнах справді сприяє економічному піднесенню, практично відсутні як у вітчизняній, так і у світовій економічній літературі.

Список використаних джерел:

1. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні : наукова доповідь / за ред. д-ра екон. наук І.О. Луїної ; НАН України, ДУ "Ін.-т екон. та прогноз. НАН Украї-ни". – К., 2016. – 70 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ief.org.ua/docs/sr/292.pdf>
2. Нікітенко Л.О., Кондратенко В.І. Процес децентралізації та зміцнення місцевого самоврядування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.32/part_1/32.pdf

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Однією з найважливіших складових ефективного функціонування системи охорони здоров'я та формою захисту від ризику, який загрожує здоров'ю і життю людини є медичне страхування. На сьогодні, такий вид страхування виступає реальною альтернативою бюджетному фінансуванню, яке вже неспроможне забезпечити конституційне право громадян на отримання безоплатного медичного обслуговування.

На даний момент, в Україні діє недосконала система медичного забезпечення, яка, крім того, перебуває ще й в кризовому стані. Недосконалість даної системи виявляється у недостатньому фінансуванні, що призводить до низького рівня медичної допомоги населенню. Даному процесу передують нерівномірний розподіл ресурсів та низька частка видатків на охорону здоров'я по відношенню до ВВП. Таким чином, саме медичне державне страхування може стати основним джерелом відшкодування витрат системі медичного забезпечення.

Сучасний стан охорони здоров'я України є вкрай незадовільний. Його фінансування потребує значного поліпшення, оскільки здійснюється, як правило, за залишковим методом, що не створює передумов для здійснення якісної медичної допомоги у необхідних обсягах, особливо, для соціально незахищених верст населення.

Частка фінансового забезпечення медичної галузі в Україні становить 3% ВВП. У той час відомо, що за показника, меншого як 5% ВВП, медична галузь

фактично неіснуюча. Невелика частина витрат на охорону здоров'я покривається через добровільне медичне страхування (ДМС), а інша – за рахунок неофіційних платежів населення [2, с. 24].

Незважаючи на соціальну важливість та суспільну значимість охорони здоров'я, система медичного страхування в Україні на сьогодні є малорозвиненою.

Аналіз стану та проблем розвитку ринку медичного страхування в Україні свідчить, що необхідні подальші пошуки шляхів оптимізації вартості послуг добровільного медичного страхування, які б забезпечили баланс інтересів страховиків і страхувальників та сприяли розвитку цього соціально значимого й необхідного для нашої країни сегмента страхового ринку. Основною проблемою, що постала у сфері медичного обслуговування, є невідповідність існуючим потребам обсягів коштів, що спрямовуються на фінансування цієї галузі з офіційних джерел. Це явище сприяє розвитку корупції, розвитку тіньової економіки, оскільки змушує пацієнтів брати участь у фінансуванні закладів охорони здоров'я у непередбачений законами України спосіб.

Перш за все, в Україні необхідно сформувати ґрунтовну законодавчу базу, яка включатиме всі аспекти та затвердить офіційно медичне страхування. Слід також пам'ятати про розвиток конкуренції серед чинних страхових компаній, що дозволить створити умови для зниження ціни купівлі страхового поліса з ДМС, а також для підвищення рівня якості медичних послуг. Також, можна відзначити, що ринок

добровільного медичного страхування в Україні має перспективи розвитку: питома вага ДМС на ринку страхових послуг має тенденцію до зростання; страховики, які надають послуги з ДМС стають все більше конкурентними; підвищується інтерес населення до даного виду страхування. Закордонний досвід у галузі медичного страхування підтверджує ефективність змішаної моделі медичного страхування. Враховуючи наведене, пропонуємо проведення з боку страховиків ряду заходів організаційного характеру із застосуванням інструментів реінжинірингу бізнес-процесів, що дозволять швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища.

На нашу думку, для зростання тривалості ділових відносин з клієнтами першочерговим є удосконалення супроводження страхових договорів, а саме: сервісу медичного асистансу (контроль звернень на гарячу лінію або онлайн- сервіс за терміном очікування на відповідь оператора контакт-центру, кількості не прийнятих дзвінків, технічних збоїв, тощо); оцінка та оперативне реагування на частоту звернень страхувальників, не тільки згідно рахунків медичних закладів, а й за рахунок побудови власної моделі прогнозованої поведінки клієнтів; розширення співпраці із сучасними клініками та незалежними експертами; здатність страховика пропонувати застрахованій особі деякі рішення по ризикам, які не оплачуються роботодавцем, на добровільних засадах у зручній формі; поліпшити внутрішні комунікації та побудувати модель персонального обслуговування клієнтів, що призведе до скорочення внутрішніх взаємозв'язків між окремими групами співробітників страхової компанії та

процедурних умов, розробка гнучкої корпоративної культури страхової компанії, підвищення кваліфікації персоналу та впровадження CRM-систем. Чинна система медичного забезпечення в Україні перебуває в глибокій організаційно – структурній і фінансовій кризі, що характеризується нерівномірним розподілом ресурсів у цій системі, низьким рівнем розвитку надання первинної медичної допомоги та низькою часткою видатків на охорону здоров'я по відношенню до ВВП [2].

Ми вважаємо, що одним із шляхів до забезпечення належної організація охорони здоров'я, яка забезпечувала б право кожного громадянина на одержання медичної допомоги, є розвиток системи страхової медицини, за допомогою якої можливо вирішити численні питання гарантованості доступності медичних послуг для широких верств населення, залучення додаткових ресурсів у сферу охорони здоров'я [1].

Отже, існуюча на сьогодні в Україні система охорони здоров'я потребує негайного реформування. Чітке виконання «Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років» впровадить ефективну систему соціального медичного страхування та підніме вітчизняну систему охорони здоров'я на новий рівень. При проведенні реформ в галузі охорони здоров'я та введення соціального медичного страхування можна звернутися до досвіду зарубіжних країн, зокрема Грузії, яка за п'ять років повного перезапуску системи охорони здоров'я досягла позитивних результатів для своїх пацієнтів.

Список використаних джерел:

1. Азрапкіна К. Ф. Основні засади формування загальнообов'язкового державного медичного страхування в Україні / К. Ф. Азрапкіна, К. Ю. Молчанова // Наукове

товариство Івана Кушніра. – 2012. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=34047>

2. Бідник Н. Б. Медичне страхування в Україні / Н. Б. Бідник // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 767. – С. 263–269. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_767_39
3. Білик О. І. Переваги та недоліки введення обов'язкової форми медичного страхування в Україні / О. І. Білик, С. А. Качмарчик // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 767. – С. 270–276. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_767_40
4. Болдова А. А. Особливості медичного страхування в Україні / А. А. Болдова, В. Ю. Мойко // Збірник науко-вих праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 2. – С. 33–39. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2012_2_5
5. Заволока Л. О., Задорожна В. В. Впровадження та гармонізація європейських стандартів в системі українського страхування / Л. О. Заволока, В. В. Задорожна // Економіка Фінанси Право: щомісячний інформаційно-аналітичний журнал. – 2015. – № 4/1. – С. 35–38.
6. Консолідовані звітні дані по страховому ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/734.html>
7. Офіційний сайт інтернет-журналу «Forinsurer» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com>

УДК 368.1

Іванюк Лілія, студентка III курсу спеціальності «Фінанси і кредит», науковий керівник Оверко В.В.

МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Однією з найважливіших складових ефективного функціонування системи охорони здоров'я та формою захисту від ризику, який загрожує здоров'ю і життю людини є медичне страхування. На сьогодні, такий вид страхування виступає реальною альтернативою бюджетному фінансуванню, яке вже неспроможне забезпечити конституційне право громадян на отримання безоплатного медичного обслуговування.

На даний момент, в Україні діє недосконала система медичного

забезпечення, яка, крім того, перебуває ще й в кризовому стані. Недосконалість даної системи виявляється у недостатньому фінансуванні, що призводить до низького рівня медичної допомоги населенню. Даному процесу передують нерівномірний розподіл ресурсів та низька частка видатків на охорону здоров'я по відношенню до ВВП. Таким чином, саме медичне державне страхування може стати основним джерелом відшкодування витрат системі медичного забезпечення.

Сучасний стан охорони здоров'я України є вкрай незадовільний. Його фінансування потребує значного поліпшення, оскільки здійснюється, як правило, за залишковим методом, що не створює передумов для здійснення якісної медичної допомоги у необхідних обсягах, особливо, для соціально незахищених верст населення.

Частка фінансового забезпечення медичної галузі в Україні становить 3% ВВП. У той час відомо, що за показника, меншого як 5% ВВП, медична галузь фактично неіснуюча. Невелика частина витрат на охорону здоров'я покривається через добровільне медичне страхування (ДМС), а інша – за рахунок неофіційних платежів населення [2, с. 24].

Незважаючи на соціальну важливість та суспільну значимість охорони здоров'я, система медичного страхування в Україні на сьогодні є малорозвиненою.

Аналіз стану та проблем розвитку ринку медичного страхування в Україні свідчить, що необхідні подальші пошуки шляхів оптимізації вартості послуг добровільного медичного страхування, які б забезпечили баланс інтересів страховиків і страхувальників та сприяли розвитку цього соціально значимого й необхідного для нашої країни сегмента страхового ринку. Основною проблемою, що постала у сфері медичного обслуговування, є невідповідність існуючим потребам обсягів коштів, що спрямовуються на фінансування цієї галузі з офіційних джерел. Це явище сприяє розвитку корупції, розвитку тіньової економіки, оскільки змушує пацієнтів брати участь у фінансуванні закладів охорони здоров'я у непередбачений законами України спосіб.

Перш за все, в Україні необхідно сформувати ґрунтовну законодавчу базу, яка включатиме всі аспекти та затвердить офіційно медичне страхування. Слід також пам'ятати про розвиток конкуренції серед

чинних страхових компаній, що дозволить створити умови для зниження ціни купівлі страхового поліса з ДМС, а також для підвищення рівня якості медичних послуг. Також, можна відзначити, що ринок добровільного медичного страхування в Україні має перспективи розвитку: питома вага ДМС на ринку страхових послуг має тенденцію до зростання; страховики, які надають послуги з ДМС стають все більше конкурентними; підвищується інтерес населення до даного виду страхування. Закордонний досвід у галузі медичного страхування підтверджує ефективність змішаної моделі медичного страхування. Враховуючи наведене, пропонуємо проведення з боку страховиків ряду заходів організаційного характеру із застосуванням інструментів реінжинірингу бізнес-процесів, що дозволять швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища.

На нашу думку, для зростання тривалості ділових відносин з клієнтами першочерговим є удосконалення супроводження страхових договорів, а саме: сервісу медичного асистансу (контроль звернень на гарячу лінію або онлайн- сервіс за терміном очікування на відповідь оператора контакт-центру, кількості не прийнятих дзвінків, технічних збоїв, тощо); оцінка та оперативне реагування на частоту звернень страхувальників, не тільки згідно рахунків медичних закладів, а й за рахунок побудови власної моделі прогнозованої поведінки клієнтів; розширення співпраці із сучасними клініками та незалежними експертами; здатність страховика пропонувати застрахованій особі деякі рішення по ризикам, які не оплачуються роботодавцем, на добровільних засадах у зручній формі; поліпшити внутрішні комунікації та побудувати модель персонального обслуговування клієнтів, що призведе до скорочення внутрішніх взаємозв'язків між окремими групами

співробітників страхової компанії та процедурних умов, розробка гнучкої корпоративної культури страхової компанії, підвищення кваліфікації персоналу та впровадження CRM-систем. Чинна система медичного забезпечення в Україні перебуває в глибокій організаційно – структурній і фінансовій кризі, що характеризується нерівномірним розподілом ресурсів у цій системі, низьким рівнем розвитку надання первинної медичної допомоги та низькою часткою видатків на охорону здоров'я по відношенню до ВВП [2].

Ми вважаємо, що одним із шляхів до забезпечення належної організація охорони здоров'я, яка забезпечувала б право кожного громадянина на одержання медичної допомоги, є розвиток системи страхової медицини, за допомогою якої можливо вирішити численні питання

гарантованості доступності медичних послуг для широких верств населення, залучення додаткових ресурсів у сферу охорони здоров'я [1].

Отже, існуюча на сьогодні в Україні система охорони здоров'я потребує негайного реформування. Чітке виконання «Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років» впровадить ефективну систему соціального медичного страхування та підніме вітчизняну систему охорони здоров'я на новий рівень. При проведенні реформ в галузі охорони здоров'я та введення соціального медичного страхування можна звернутися до досвіду зарубіжних країн, зокрема Грузії, яка за п'ять років повного перезапуску системи охорони здоров'я досягла позитивних результатів для своїх пацієнтів.

Список використаних джерел

1. Азрапкіна К. Ф. Основні засади формування загальнообов'язкового державного медичного страхування в Україні / К. Ф. Азрапкіна, К. Ю. Молчанова // Наукове товариство Івана Кушніра. – 2012. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=34047>
2. Бідник Н. Б. Медичне страхування в Україні / Н. Б. Бідник // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 767. – С. 263–269. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_767_39
3. Білик О. І. Переваги та недоліки введення обов'язкової форми медичного страхування в Україні / О. І. Білик, С. А. Качмарчик // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 767. – С. 270–276. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_767_40
4. Болдова А. А. Особливості медичного страхування в Україні / А. А. Болдова, В. Ю. Мойко // Збірник науко-вих праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 2. – С. 33–39. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2012_2_5
5. Заволока Л. О., Задорожна В. В. Впровадження та гармонізація європейських стандартів в системі українського страхування / Л. О. Заволока, В. В. Задорожна // Економіка Фінанси Право: щомісячний інформаційно-аналітичний журнал. – 2015. – № 4/1. – С. 35–38.
6. Консолідовані звітні дані по страховому ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/734.html>

7. Офіційний сайт інтернет-журналу «Forinsurer» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com>

УДК 005.95

Оксана Садова, Рогожинський Любомир
студенти III курсу спеціальності “Ресторанне обслуговування”,
науковий керівник Н.М. Шендирук

ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В КОМПАНІЇ GOOGLE

Світовий гігант Google знаходиться сьогодні на етапі розвитку різних перспективних напрямків і сервісів, які вже скоро будуть приносити просто колосальні доходи компанії. Багато користувачів Інтернету вважають, що Google - це просто пошукова система, але насправді, це ціла корпорація зі світовим значенням.

Брін і Пейдж привели десять аргументів на користь роботи в компанії, серед них: передова технологія пошуку, фондові опціони, безкоштовні закуски і напої в обідню перерву, а також висока ймовірність того, що «вашим ПО будуть користуватися мільйони людей». У них були великі плани, вони як і раніше були сповнені ентузіазму, а кількість користувачів Google стабільно росло. На них вже стали звертати увагу: пошуковий сервер Google, все ще знаходився в режимі бета-тестування, був включений журналом PC Magazine в список ста провідних веб-сайтів і пошукових механізмів за підсумками 1998 року [2].

Завдяки своїм технологічним інноваціям, Google отримала безліч нагород, в тому числі приз «Голос Народу» за найкращі технічні досягнення і нагороду «Найкраща пошукова система в Інтернет» від Yahoo! Internet Life. Google здобула приз за «Технічну Досконалість» журналу PC і «Найкраща пошукова машина» журналу The Net [3].

Щоб нові співробітники вписалися в колектив, при наймі дивляться не стільки на колишні посади кандидатів, скільки на їх особисті якості.

Мета кадрової політики Google — залучати в свої ряди честолюбних, заповзятливих і оригінально мислячих людей. Щоб їх знаходити, ретельно аналізують великий об'єм даних по кожному претендентові, у тому числі десятки досьє з оцінками, які виставлялися претендентам після кожного з безлічі співбесід. Вивчаючи резюме кандидатів, вишукують свідоцтва того, що людина зможе працювати в Google, особливо враховуються інтелектуальні здібності в цілому. Тих, хто прошов перший етап відбору, оцінюють на ініціативність, гнучкість, здібність до співпраці, широкий кругозір і інші якості [4].

У Google є внутрішня оціночна система під назвою OKR (Objectives and Key Results) - цілі і ключові результати. Кожен співробітник раз в квартал ставить перед собою мету і визначає три результату, які виходять з досягнення цієї мети. В кінці кварталу по кожному з результатів він отримує оцінку.

Але ідея не в тому, щоб отримати 1 - очікуваний результат становить 0,6-0,7. Якщо ти отримуєш 1, значить результат був дуже легким для досягнення. Якщо ти отримуєш 0,6-0,7, очевидно, що ти мислив досить масштабно і встановив, як каже Бок,

«moonshot goal» (мета полетіти на Місяць), то є щось дійсно Велике.

Співробітники оцінюють своїх босів за 9 поведінковим ознаками, включаючи схильність до мікроменеджментом [5].

Кілька років тому Google почав кожні півроку поширювати анонімний опитувальник, в якому збирав фідбек підлеглих про свої менеджера. Одна з ознак, який вони оцінюють - схильність до мікроменеджмента. Це коли керівник «вникає в деталі, які доцільніше вирішувати на інших рівнях відповідальності». Серед інших характеристик: якість зворотного зв'язку, обмін інформацією між командою і начальством, чіткість поставлених цілей.

В Google зважилися на багаторічний дослідницький проект - Project Oxygen. З тих пір він розрісся і перетворився в комплексну програму, мета якої - виявити головні якості і вміння «хорошого менеджера» і на спеціальних тренінгах навчити кожного свого керівника, як їм стати. До листопада 2012 року програму почалася, і в компанії стали відзначати статистично значуще поліпшення якості управління. Google - одна з декількох

організацій, по-новому застосовують аналітику [6].

8 правил управління в компанії Google:

1. Бути хорошим тренером.

2. Розширювати можливості своєї команди не на мікрорівні.

3. Виявляти інтерес, як до успіхів членів команди, так і до їх особистого благополуччя.

4. Будьте продуктивні і націлені на результат.

5. Будьте комунікативним і слухайте вашу команду.

6. Допмагайте вашим співробітникам в просуванні по службі.

7. Майте ясний погляд і стратегію для команди.

8. Майте ключові технічні навички, щоб ви змогли дати раду команді.

Оскільки за роки існування компанія помітно зросла, складно впровадити єдині стандарти корпоративної культури в численних офісах і підрозділах. Тому діяльність компанії націлена на те, щоб важливо забезпечити абсолютно всіх співробітників комфортними умовами роботи. [8]

Список використаних джерел

1. “Журнал про інтернет-бізнес” електронний ресурс, - Режим доступу <https://ain.ua>. Перевірено 22.03.2016.

2. “Блог Алло” електронний ресурс, - Режим доступу <https://blog.allo.ua>. Перевірено 04.11.2016.

3. “Український Бізнес Ресурс” електронний ресурс, - Режим доступу. <https://ubr.ua>. Перевірено 12.08.2015.

4. “Все про сайти” електронний ресурс, - Режим доступу <http://www.prof-lead.ru>. Перевірено 17.10.2017.

5. “Незалежне видання Rusbase” електронний ресурс, - Режим доступу <https://rb.ru>. Перевірено 4.10.2016.

6. “HARVARD BUSINESS REVIEW” електронний ресурс, - Режим доступу <http://hbr-russia.ru>. Перевірено 28.01.2014.

7. “Московська міжнародна вища школа бізнесу (МІРБІС)” : електронний ресурс, - Режим доступу <http://mirbis.ru>. Перевірено 22.08.2017

8. “Саморозвиток і управління проектами” : електронний ресурс, - Режим доступу <http://growandmanage.com>. Перевірено 18.01.2015.

Слободян Іванна, студентка II курсу спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування», науковий керівник Колісник Т.Б.

ЗОЛОВОВАЛЮТНІ РЕЗЕРВИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

Формування золотовалютних резервів країни є необхідною ланкою валютної системи держави, одним з головних завдань цієї політики є саме керування золотовалютними резервами держави.

Золотовалютні резерви – це державні валютні активи в країні, які мають в своєму складі золоті запаси та іноземні платіжні засоби, якими розпоряджається грошово-кредитне регулювання і використовуються для погашення боргів в країні та міжнародних платежів [2].

Цілями нагромадження золотовалютних резервів в країні є:

- трансакційна спроможність, тобто наявність належної кількості міжнародних платіжних засобів для вільного розрахунку по своїм заборгованостям.

- інтервенційне призначення, тобто втручання та мати вплив на валютному та грошовому ринках, для стимулювання та підтримки таких економічних категорій як попит та пропозиція, а також обмінного курсу національної валюти;

- погашенням дефіциту платіжного балансу [3].

Джерелами формування золотовалютного резерву є:

- сума коштів, що отримані від продажу експортерів країни;

- залучені кошти від операцій на внутрішньому валютному ринку;

- кошти що отримані в кредит від таких організацій як МВФ, МБРР, ЄБРР, Світового банку, міжнародних валютно-фінансових організацій та іноземних держав;

- доходи країни від операцій проведених зі своїми коштами на валютному ринку [1, с. 6].

Процес управління золотовалютними резервами складається з певних етапів:

1. Планування – це процес визначення оптимального обсягу золотовалютних резервів, які відповідатимуть потребам Національного банку України формування їх структури на основі ліквідності, дохідності та збереження.

2. Організація, мотивація, виконання. Дані етапи передбачають безпосереднє використання та функціонування золотовалютних резервів в системі економіки.

3. Аналіз ефективності – етап котрий передбачає дослідження реалізації золотовалютних резервів та має на меті формування висновків з приводу їх використання.

4. Звітність та контроль – останній етап, який являє собою підбиття підсумків всієї діяльності резервів в процесі використання [4, с. 5].

Головною метою управління золотовалютними резервами являється максимізація їхнього використання. Цього можна досягти завдяки таким чинникам:

- підбором оптимальності обсягу золотовалютних резервів;

- підбором якісного співвідношення між частинами резервів;

- диверсифікацією валютного запасу [7].

Головними причинами накопичення золота у золотовалютних резервах Центральним банком є:

- менший відсоток ризику, пояснюється це тим, що під час нестабільності валют, золото характеризується більшою надійністю, аніж валюта та валютні цінності;

- економічний захист, це пояснюється тим, що золото, з усіх ланок структури резервів, має найбільший рівень ліквідності, і в потрібний момент може бути використане, за найменших втрат;

- високий рівень доходності – пояснюється операціями деяких центральних банків за участю золота на кредитному ринку золота, що здійснюються через банки-маркетмейкери, дані операції приносять чималий дохід;

- страховий інструмент – під час загострення фінансової кризової ситуації, дестабілізації валютної системи, виступає надійним страховим інструментом [1].

Розглянемо структуру золотовалютних резервів НБУ. Цінні папери на період 2018 року займають найбільший сегмент золотовалютних резервів, складаючи 77,31% від усієї маси, що являє собою 14231,39 млн. дол. США. Друга складова – це спеціальні права запозичення, які займають в офіційних резервах України 9,45% і складають 1740,61 млн. дол. США. Наступним сегментом за кількістю в золотовалютних резервах є вільноконвертована валюта, яка в Україні зберігається в дол. США., вона складає 7,60%, і має цінність на 1398,88 млн. дол. США. Останньою ланкою структури резервів є золотий запас. Він складається з монетарного золота що закуповується в зливках та брухт

дорогоцінних металів. Дана структурна частина займає 5,64% від усієї кількості ЗВР, що складає цінність в 1039,17 млн. дол. США.

Міжнародні резерви України в 2017 році зросли на 21% і станом на 1 січня 2018 року, за попередніми даними, становили 18,808 мільярда доларів.

Зростання резервів відбулося через фінансову допомогу від Міжнародного валютного фонду (яка склала \$1 млрд), плюсо до того ж, НБУ на тлі сприятливої ситуації на валютному ринку придбав ще \$1,3 млрд. Таким чином, рівень міжнародних резервів України на кінець 2017 перевищив прогноз у 18,6 млрд доларів, незважаючи на незначне скорочення в грудні на 0,5%.

Національний банк прогнозує зниження золотовалютних резервів до 17,8 мільярд доларів на кінець 2019 року замість раніше очікуваних 21,1 мільярда доларів. До кінця 2020 року НБУ прогнозує 18,6 млрд доларів в резервах.

Отже, дослідивши проблему формування та регулювання золотовалютних резервів з усіх сторін, можна сказати, що в ситуації яка склалася в країні вони відіграють велику роль. При падінні резервів нижче критичного рівня необхідно проводити заходи направлені на зниження валютного курсу, а при зростанні резерву – навпаки тримати курс на підвищення національної валюти.

Для стабільності фінансового сектору – необхідна стабільність кожного елемента функціонування економіки. При стабілізації резервів ми можемо розраховувати на поліпшення ситуації в Україні.

Список використаних джерел

1. Бандурка О.М., Гроші та кредит [Текст] : навч. посіб./ О.М. Бандурка, В.В. Глущенко, А.С Глущенко. – Харків : «Магнолія 2006», 2014. – С.368.

2. Бездітко Ю.М., Мануйленко О.О., Стасюк Г.А. Валютне регулювання [Текст]: навч. пос./ Ю.М. Бездітко, О.О. Мануйленко, Г.А. Стасюк. – Херсон : ОЛДІ-плюс, 2009. – С. 129-149.
3. Дзюблюк, О. В. Валютна політика [Текст] : підручник / О. В. Дзюблюк. – К. : Знання, 2007. – 326-355 с. –ISBN 966-346-289-2.
4. Екстрені золотовалютні резерви центральних банків країн, що розвиваються скоротилися на 81 млрд дол. США [Електронний ресурс] / UkrainianjournalЕкономіст. – Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com/3345-ekstren-zolotovalyutn-rezervi-centralnih-bankv-krayin-scho-rozvivayutsya-skorotilisya-na-81-mlrd.html>.
5. Методологічні засади формування та управління золотовалютними резервами [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://refdb.ru/look/1615359.html>.
6. Структура золотовалютного резерву центрального банку, механізм його поповнення і використання [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://freepapers.ru/69/struktura-zolotovaljutnogo-rezervu-centralnogo-banku/252089.1680496.list2.html>.
7. Формування і застосування золотовалютних резервів в Україні та світі [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://ru.tsn.ua/analitika/shchodo-formuvannya-i-zastosuvannya-zolotovalyutnih-rezerviv-v-ukrayini-ta-sviti.html>.